1. 1805, 13. januar. Hallsteinsgard.

Torstein Kittelsen til vener.

Hierte-elskende Søskende i Numedal og Tind m. f. Steder.

Hiertelig takker ieg Gud og eder for beviste Gode aandelig og legemlig. Ieg kan intet Godt give eder derfor igien, men beder til Herren vor Gud og Fader at han vilde give os den sande Ydmyghed og Kiærlighed til at vandre stadig frem i det begynte Gode. Herren give os Visdom og Kraft til at imodstaa alle Fiender, hemmelig og aabenbar!

Som ieg en Tid haver tænkt paa hvorledes Huset er bygt og Grundvolden lagt, om det er plantet i Ringhed til at ære Gud og tiene Næsten, og bygt paa Klippen, gravet dybt indvortes efter alle Synder m. m., — dette synes ieg <at ieg> er ofte i Tvil om, og prøver mig nøye og finder mig skyldig i mange Ting, men <finder> ei andet end <at> mit Sind og Villie er til at fornægte mig selv og blive fast ved Gud og hans Ord, om Trængsel følger paa som daglig formeres og vi maa beredes til Strid imod Verden og vort eget Kiød og Blod.

Giv at vi alle kunde søge Gud om Visdom, og samle ind i den gode <Tid>, saa vi havde Liv og Kraft naar den dyre Tid kom til at imodstaa alle Trængseler og Fristelser, saa dem ikke skulde overvinde os, men vi dem! Gud styrke os da til at stride trolig saa længe vi er her i Verden, saa vi skulde blive forenet med Gud og hans Børn, ei allene med Mund, men i Hiertens Grund blive eet i Christi Sind og giøre Guds Villie af Kiærlighed og drage vor Næste til Omvendelse, saa ikke Had eller Mistanke skulde skille os fra Guds Kiærligheds Forening og det aandelige Liv og de sande Troende, som ieg synes er en stor Naade af Gud, som giver os Tid og vil os oplyse

STATSARKIVET
KRISTIANSAND

om alle Afveie, og vi faar samles i Legemet til Aandens Bestyrkelse og samraades med hverandre til det Gode, og være vise i vore Betænkninger og haste med vort Arbeide!

Thi vi ser, hører og kiender at Fienden er nu flittig og vil forhindre os paa mange Maader, baade hemmelig og aabenbar. Mest vil vort eget Hierte falde til Afveie i at elske sig selv og de skabte ting, eller er lunkent og sendrægtig, ei er saa flittig til at aabenbare, erkiende og bekiende for Gud og hverandre i Ord og Gierninger. Dette kiender ieg hos mig og Mangler paa, og bær Sorg over mig selv og tænker paa andre som ei vil forlade alt, men mangler paa den rette Overladenhed i Gud.

Ieg faar nu slutte mine faa Ord til eder, og ønsker at alle som har kiendt Sandheds Vei, maatte overlade sig i Herrens Haand og stride for hans Ære og os til Gavn. Ia, ieg tænker og paa hvorledes vi kunde omgaaes ret med de Onde, saa dem ikke skulde have noget at beskylde os for. Men det er umuligt andet end <at> dem forarges; for de kan ikke taale at see paa os for Avinds Skyld, og den sande Forening med Gud og hans Børn.

Ieg skal og hilse eder fra Ustedalen med flere som ieg haaber strider og nogle i Oprigtighed. Ia, og mange opvækkes mer til Fyrighed, at bruge Tiden bedre nu end før, ved at høre om Strid og andres Flid til at udrette det som er Gud til Ære og Næstens Nytte.

De sender da dette til Tind og hilser dem kiærlig fra alle Søskende her, og tilsist fra mig som længes efter at tale med eder alle og vil arbeide paa at blive eders Broder og Tiener i det samme.

Halsten gaard d. 13 Januari 1805. Tosten Kittelsen.

2. 1805, 27. mars. Landfalløya.

Tollev Olsen Bache til vener.

Elskelige Venner og Søskende i Bergen og Søndfiord.

Tak for eders Skrivelse! Det giver alt Liv naar det kunde ret anvendes etc. Jeg længes ofte i mit Hierte at Guds Kiærligheds Liv og Lys maatte voxe og tiltage blant os, saa den sande Ydmyghed blev lagt i Hiertet. Saa skulde Lyset som er i os, af Mørket ej blive beskadt.

Det glæder os at høre at de vil arbeide paa Enighed og saa at holde Raad, at den ene kunde rette den anden aandelig og legemlig, at den bliver underdanig, saa Kristi Kirke kan bygges i Fred. Thi en haver sagt at intet er bedre end Fred. Lad Enighed være dig magtpaaliggende etc., dog saa at Synden tugtes! For ellers bliver der ingen sand Fred.

Du Samsom paa Fregatten takkes og for Skrivelsen, som er meget lærerig og opbyggelig etc. Arbeid flittig paa Hiertet, at det renses! Saa skinner du endda klarere, bær ⟨Frugt⟩ i Ydmyghed og hellig Omgiengelse. Saa renses Faderens Grene, ⟨saa⟩ at dem bær mere.

Vi takker eder alle for Skrivelsen, saa og de paa Galiasen og der fra Søndfiord. Hils dem flittig og med hellig Farvel! Seer Tiden an! som Lars Tingnæset siger. Hils Anne Viste, Paal Guds: (= Gundersen) med de andre Brødre paa Galiasen, om de er kommen. Uden I bliver toet, bliver I ingenlunde rene etc.

Jeg takker dig Paal for siste Gang med hverandre. Det var mig til Hielp, elsker dig meget for din Oprigtighed og Troskyldighed. Men du bør endnu blive mere ringe i dig selv, "død Egenskaber etc.", snar til at høre og langsom til at tale og skikke dig efter alle,

saa nogle kunde vindes.

At gaa den trange Vej bestaar ej i at være fornægted allene, men ofte ⟨i at⟩ bøye sig saa efter andre saa en synes ⟨det er⟩ til Skade. Sker det af Kiærlighed til deres Sieles Frelse, saa lutrer det os. Dog maa vi i ingenting følge Begiærligheden, men give Agt paa Ordet, at det ej overtrædes; thi Undskyldning hielper ej.

Vær kiærlig hilset alle, fra mig og alle her!

Lanfaldøen d. 27 Marsi 1805. Tøløv Olsen.

3. 1805, april.

Tollev Olsen Bache til vener.

Elskelige Søskende i Bergen.

Vi takker eder for Skrivelsen som glæder os hiertelig. Gid vi kunde skiønne paa Guds store Naade, der lærer, leder, opholder, giver Tid at rette sig paa den vanskelige Vej og bevarer os fra Fald eller ⟨at vi⟩ viger fra Grund, da vi bøyer os dybt efter Menneskene og har bygt høyt for Lyset, hvorfor og Vejret stormer paa, og Grunden er Klippen. Men det vil og belægges etc.

Her har nu været Forhør over Broder Hans anden Gang (27. mars 1805). M. N. (= Mikkel Nielsen) og Lars Brekke i Hougsund har faaet talt ved ham. Greven har selv fulgt dem til Hans. Da talte han ved Greven, som Hans hørte paa, at skiønt han havde bleven fordred og ⟨havde⟩ Beskyldninger at besvare, — han var hiertelig glad for sit (= for at hans?) Hierte kan komme for Lyset etc.

Vi har en herlig Grund og Sandhed, Brødre, allene vi blev i den og forstaar det ret. Og ⟨det⟩ er vist intet af ham med Beraad giort imod Guds Lov, haaber og intet imod Kongens; dog den kan han

ej saa nøye kiende. Det har gaaet Røgter om ⟨at⟩ hans Boe skulde sælges, om da (= naar?) Skibet kom tilbage, det kunde fare med og sælges, det ⟨med⟩, om du Elling kunde kiøbe det. Ieg tænker det var nyttig ⟨om⟩ du kunde sætte det i Pant hos Guttorm Havton, ia ønsker vi maatte bruge Forsigtighed og frygte. Thi Sikkerhed er farlig, har Skade, som en Broder sagde m. m.

Ieg ved ej om ieg meldte sist ieg skrev, om at du Lose kunde kiøbe igien Strushavn, da Ole vil nok sælge, saa og dersom de giør Bekostning derpaa, saa burde ⟨der⟩ tages Tagssasion paa Strushavn. Men saa maatte de forhøre med en Lovkyndig om det kan have Kraft saa længe efter Skiøden. Saadant burde fares forsigtigt frem med efter Loven; ellers kunde meget forlises derved.

Kiære Søskende. Iblant andet Tvil, saa er og ⟨det⟩ om ieg skal skrive meget til eder og andre, da Christus siger: Guds Rige bestaar ikke i Ord, men i Kraft. Denne Kraft gir(?) mig Erkiendelse af meget Guddommeligt, især af nogle Iesu Ord i aandelig Æden, eller det Sind og Mod som han har, at søge sin Faders Ære ⟨og⟩ Villie, ia en sød Villie og Glæde i det giorte Arbeide, dog Frygt iblant for Ufuldkommenheder etc.

Ja, Søskende, vi maa bede Gud om Visdom og Kraft, Varsom⟨hed⟩. I som lærer andre, lærer eder selv! Giv ej Skin af Giærrighed eller andet Ondt, at de som elsker, giver hverandre! Saa vis over alt at I heller vil give end tage! Og maa I agte eder at Tøy(?) kan være at uddele, eller ⟨at⟩ føde og oplære Smaa og Fattige etc.

Vi skal nu hilse eder fra mange Steder som vi har faaet Skrivelse fra, fra Christiansand, Tune og flere Steder. Vi haaber de forstaar det vi skriver etc., se i Johannes 12 Cp. 16 V., og da er giort Meddelagtige i Naaden og fælles Arvinger til det evige Liv. Saa kan vi bruge Midler etc.

Vær kiærlig hilset fra os alle her og mig, Tølov Olsen Bache.

4. 1805, 12. april. Eiker papirfabrikk.

Mikkel Nielsen Hauge til vener.

Hiertelskende Søskende.

Det er vor Hiertens Længsel at høre fra hverandre, især af den Frygt <at> noget skulde skade eder for vor Skyld, eller om vi kunde eder komme til Hielp, saa og vi <fik> Glæde i det Gode naar Samme fremmes. Dog, i Saadant maa vi og øve os at være fornægted. Ia, den rette Fornægtelse, Tro til Gud, som styrker til Sind<ets> og Villiens Hengivelse, aabenbares af Kiærligheden, og som driver til Gierningen i alle Dyder at udøve, — den er meget rar, Brødre, og en fast Grundvold som staar imod mange Stød. Ia, om Fald skeer, saa opreises han igien efter Forsættet, Troen paa Guds Naade og <den erkiendte Retfærdighed, Hiertens Syndserkiendelse og den sande Ydmyghed m. m., da "i T" skriver at mange onde Løgner gaar etc.

"Det kunde og være nyttigt <at man> sagde hv<or?>om, for at vogte for Skiin der til de søgte og kunde blive vanskelig at blive i Sanhed. En hvær sand Christen bør der blive og haaber I det same. Men som alle Troende skulde vidne et og de kan ej alle forstaa ret, saa i sær udvortes og Varsomhed, Forstand eller mislige (deslige?)." Vi seer i Lucas 1 Cp. 4 V.(?) m. f. Stæder. Christus maatte igientage og forandre sine Ord allene for dem der støtte sig derpaa, vandrede ej heller frit, Johannes 11 Cp. 54 V.

De nævner og om lidet Fiskeri. Maaskee, ia <ieg> troer, at Gud vil tugte Landet for at stanse Syndens Magt og bøye Mennesket, "endskiønt den saa vil erkiende fra dens Veje, Iohanes 5 Cp., i andre ting faar saa være saa længe saa vel de skriver." Gid vi alle kunde blive bestandige paa den trange Vej at gaa frem i Troen

til Gud, med Kiærlighed at søge vor Næste<s> som vor egen Saligheds Vel, og vogte os for Afguderi.

Vi kan hilse eder fra Broder Hans; han har nu anden Gang været paa Forhør. Lars Brekke i Hougsund og ieg har faaet talt med ham. Greven har selv følget os til ham, og da talede Hans med Greven om adskillig. Han blev fordret paa Forhør og andre Beskyldninger, det <han> besvaret. Saa det alt er en trang Vej deri som fører til Livet. Det beskyldes og for <at> han vil trække fra de Umyndige, men haaber Sandhed kommer for Lyset, og som det er og bekient at det er hans høyeste Hensigt at føde de Smaa, da han har ofte sagt de alle har en Siel, dog Forskiæl paa Dyder.

"Naar de skriver dam Søskende Bra<ger>næs eller Christiania etc.; thi naar vi forstaar det, saa nok."

Vi vil erindre eder om at I giør eders Flid at faa opkiøbt "Lim Lær" der i Byen som ieg var med Arnt Solem hos Fældberederen, som de vil giøre deres Flid med at faa sendt hid det første de kunde Og se efter at baade før det tørkes og i Tørkens Tid, at det ingen Skade <tager af> at ligge sammen tykt, at det lugter ilde naar det bliver vaat, tillige undervejs at det bliver bevart fra Vaat, tillige at høre efter hos Garveren at faa af denne saa meget muligt, dog det er ringere i Pris.

Vi har givet for Tønden her omkring i Byen en Rigsdaler, før 24 M. Dog af Bukkeskindfæld beredet Limlær, det har vi givet mere for. Men endnu efterhør selv hvorledes de kan faa det der! Det er langt at fragte. Men vi faar have det, og de faar give os Svar med første Post derom, hvor meget det var at faa og Prisen der, tillige Klude at faa opkiøbt, som de faar give for hvad Folk vil have, dog efter Billighed.

Ieg haver og tænkt om der var nogen af eder, A. eller I. L. eller hvem det var, som kunde tale ved Bogtrøkker Stefansen, om han har

opkiøbt Klude, og hvorledes Prisen <er> og hvorledes han holder dem, og han kunde faa Skrivpapir igien, og hvor meget af hver Sort.

Hilses saa kiærlig fra mig, der længes efter at stride lovlig alt Ondt imod, og efterfølge det Gode, saa ieg kunde faa Guds Fred i min Siel, som overgaar Forstanden og er som Floden, og den Retfærdige som Havets Bølger.

Egers Papir Fabrich den 12 April 1805. Mekel Nilsen.

5. 1805. 28. mai. Christiania.

Mikkel Nielsen Hauge til Karen og J. N. Loose.

Elskelige Svoger og Søster Karen.

Ieg var i Christiania d. 27 May og fik Tilladelse af Greve Moltke som er meget føyelig og omgiengelig at tale med, og talte med vor Broder Hans Nielsen Hauge. Byfogdens Fuldmægtig var med, og skal helse eder fra ham (= HNH). Han var hierteglad og fornøyede (= fornøyet el. fornøyede sig) i sin Gud, som havde virket i ham Lyst og Kierlighed til at udrette hans Villie og at giøre Godt den Stund han var fri, og haaber Sandheden en Gang kommer for Lyset til hans Befrielse.

Der har været holdt 2de <For>hør af Comisarene, hvor han efter Høy Canselies Befalning blev tilspurt hvorledes han vilde med det ham tilhørende Gods i Bergen, om han vilde det skulde sælges. Han svarede at han havde overdraget det til sin Fuldmægtig Samson Traae eller Svoger Lose. Men efterdi Canseliet ei vilde gaae ham forbi, men vilde vide hans egen Villie, svarede han at dersom det ikke tillodes ham at være Kiøbmand i Bergen fremdeles, efter det ham forundte Borgerbrev, saa maatte alle Ting sælges, baade Løst og Fast, til hans Creditorers Betalning, hvoraf de største er Tollev Bache

i Drammen, som har forstragt ham med Pengelaan, og Lose som har tildeels causioneret og tildeels udbetalt store Summer.

Ellers mente han kun at sælge Korn og andre Varer som kunde tage Skade, især det som ligger paa den leiede Boe, saa og Fregattens Ladning naar den kom hiem. Men i Fald det ham forundte Borgerskab ophæves, da Skibet med, saa alle hans Creditorer kunde faa hver sit. Dog sagde han til mig at i det siste Fald ønskede han at du Lose vilde giøre en Forestilling eller Ansøgning til Stiftet om at faae Tilladelse at sælge Eiendommen underhaanden, hvorved han formoder at faae den bedre betalt end ved Auctionen, og saa om muelig <at> ieg eller min Broder Ole Hauge eller Tollev Bache Branes eller du Lose fik Tilladelse at udbetale alle hans Creditorer.

Han er ellers for sin egen Deel vel fornøyet med Guds Villie, hvordan hans Sag end falder ud, da han har Vidnesbyrd hos sig selv at alle hans Hensigter har sigtet til Guds Ære og Næstens Beste, som I og er Vidner til, og vilde ønske at den Sandhed maatte trænge igiennem de mange Usandheder som er forebragt.

Vær nu kierlig hilset fra mig, alle som haaber paa Herren!

Christiania den 28 May 1805. Mechel Nilsen Hauge.

6. 1805, 15. juni. Bergen.

Samson Traae til vener (i heimbygdi, Strandebarm).

Elskelige Søskende og Meddeelagtige i Herren.

Vi har modtaget din Skrivelse, Broder Niels og Søster Kari, og kan ikke andet end sige: Herren være lovet som giør vel imod os baade til Legem og Siel!

Mit Hiertens Ønske er at vi maatte søge Gud om Naade at blive bestandig ved at arbeide paa vor og andres Salighed, saa Guds Ord maatte faa virke sin Kraft i os til al god Gierning, og lade vort

Lys saa skinne for Menneskene at de kunde see af Gierningen at vi var Guds Børn. Thi meget er det som kan overskygge det sande Lys og føre os ifra Guds Kierlighed og det rètte Iesu Sind.

Det er vist best at vaage over Hiertet og staa Synden imod, og lægge Vind paa Godt at giøre mens en har Tid. Saa forlader Gud os vore Synder naar vi dem angrer, som ieg ikke andet kan kiende er min største Længsel at blive Synden qvit, og tiene Herren som er sa god og ikke straffer i Retfærdighed i Hast, men søger alles Omvendelse og Frelse.

Herren give os alle sin Aands Veiledelse og Troens Kraft at staa fast i Fristelsens Stund! Det ønskes fra mig, eders Medbroder.

Bergen d. 15 Iuny 1805. Samson Torbiørensen.

Vi har haft Brev fra Fregatten. Haaber han kommer snart. Dem skriver dem lever alle vel. Hils mine Forældre og Søskende!

7. 1805, 25. juni. Christiania.

J. P. Meyer til vener.

Fortrolige Herrens Medarbeidere paa Lillesteien og Storsteien, Meddelagtige.

Eders Skrivelse har vi bekommet og glæder os i den Visdom eder er given, naar I bevarer den i sand Ydmyghed og aagrer villig med alle Pund til Guds Ære, ja lover Gud baade naar han giver og tager.

Vi troer og det du Johan skriver, ej allene efter Ordet, men efter mange andre Prøver, som vi alt lærer ved Erfarenhed. Hvad du taler om at gaa i Ægte etc., da ved de ej allene Ordet 'Adspørg Gud og raadfør" etc., men er og overbeviste i Hierte. Saa synes vi og vel derom og glæder os at det skeer, kunde adskilligt Ondt ~~afvende~~ afværge og stoppe Modstanderen, ligesaa til det Maal Gud har sat. At du Ole taler om "har sat am ank for af" hindre etc. hvad som er

giort, er skeed af en god Hensigt, ia og Grund derfor, om for meget kan derved have skeed af endel, som dog ej vides vist; thi det er Tanker. Saa er ej "anke nogen hien".

Og det faar læres Saadant efter Tidens Trængsel eller Fred, at det ikke afledes og ikke det skeer til Ondt at bygge, men at hindre det Gud er imod og ikke tage nogen Afvej. Den Uforsøgte i Saadant kan ikke sige <noget> vist, men troer det er som med Mad og Drikke: Behaget varer ikke længer end Nydelsen, "og den uttidige følges", det er naar ej fornødes til Legems Vederqvægelse "følger". Da den har Sandheds Aand, saa tugter det og smærter det værre end noksaa hemmelig Afguderi, eller elskes mer end Gud, setter ham til Gud som mest vil bedrage ved Omgiengelsen etc., hvilket er farligt for alle i fine Ting.

Og alt det der elskes, er ustadig uden ret at elskes i og af Gud, hvor mest Tvil er om, om Hiertet har noget Fæste til Fødestæd, naturlig Slægt, og at det var ej løst frivillig om Gaver udfordres til nogen anden Sted. Ja, det frygter (frygtes?) meget bliver ej forligt.

Mattæi 28 Cp.: Gaar ud i al Verden etc.! Dog maa <I> ikke heraf lade eders Betænkning hindre, naar I seer det nyttigt. Og kunde Hustruen see til, om nødigt, de skulde reise etc., saa kan <I?> sige forud med og for Verden at det eders Forsæt dog <har> været. De der ej viste om de vilde udtyde en egen Frihed end etc., og saa om Svage enten støder sig eller tager egen Vej etc., maaskee det ej nytter at giøre Bekostning paa K..... og der nu.

Men det i Søndfiord har vi meget tænkt paa, og "haabes mere lyse og nytte". Vilde saa gierne hørt eders Betænkning heri, har ikke faat Skrivelse derom. Ia, vi vilde en eller to skulde reise did forat prøvet med Fægelværk, burde være vel hos eder, veed ikke noget <om det> behøves at søge. Men det er og lovt Premi for Anlæg,

alene at I kunde faa saa meget for Sten at det betalte sig. Og saa bør vi betænke at der er meget vanskelig med Brugere. De trofaste og mest oplyste Søskende bliver holdt der, hindret (ms.: hindrer) fra det Høyeste. Og dersom Svage, ja Egenvillige og Ustadige er allene eller raade, saa bliver det Mørke istædenfor Lys.

Dette veed I og, at passe eder mer i det Almindelige, udvortes Orden, Tienere og Arbeidere, Løn etc., saa at Svage med Modstandere ej skal støde paa (= imod?) Bibelens Ord, veed I. Og har vi ret Kiærlighed, saa hielper og giver <vi> hverandre, især de ringe Gode etc., som vi ikke veed noget Kongens Bud er imod. Og prøves vel Hierterne endda hos de Troe, som har været og er vor Hensigt samt Villie, vil hindre de Ondes Misbrug, men kan gaa af Vejen i det vi vil tvinge med egen Magt.

Med at faa Bøgsel, Ole, da er det din Faders Villie og Forlangende, saa spørg Præsten under Vidne, ia best naar han nægter. Saa giør en underdaning Ansøgning til Kongen eller Canseliet, og sig Sandhed, at Fader klager sin Alder, ej kan bruge og vil overlade til sin Søn. Bed <om> Kongens Naade til Beskyttelse!

De er kiærlig hilset fra os her. Tøløv B. var nu her, som var os til Opbyggelse. Fra Br<oder> H<ans> skal vi hilse eder. Vi ser ham igiennem Vinduet.

Hvad som er skrevet, forstaar de vel. Vær tilsist kiærlig hilset fra mig.

Cristiania den 25 Junj 1805. I. P. Meier.

8. 1805, 1. juli. Svigum.

Lars Michelsen Høgi til vener i Sogndal.

Elskelige Venner og forhaabende Medarbeidere i Herren i Songdahl.

Ofte tænker ieg paa eder, hvorledes I strider, lider og arbeider,

om ‹I› i Helliggiørelsen gaar frem og tiener Gud med Aand og Lemmer og vaager over Hiertens Tanke, Sind, Lyst og Begiærligheder, og alvorlig fornægter eder selv saa I overvinder formedelst Lammets Blod og hans Vidnesbyrds Ord. Ere I da igienfødte af Guds Ord, den uforkræmkelige Sæd, og oversatte i Guds Søns elskelige Rige, saa søg Gud med inderlig Bøn og Hiertens Attraa, at faa Magt til at vandre som eders Kald er vær‹dig›, og lad eder ikke besmitte af Lunkenhed, Sikkerhed og Efterladenhed i det Gode, men løb saa at I kunde faa fat paa Klenodiet!

Lad Fienden ikke giøre eder ustadige, vaklende eller tvilsomme, men giv Agt paa Vidnesbyrdet i eders Siel, og forvar eders Hierte fremfor alt det der forvares! Thi af det udgaar Livet. I kiender vel at Hiertet er bedrageligt, dersom I strider dets Lyster imod og ei vil følge eders onde Kiøds Begiær. Derfor maa vi stadig stride og staa foreenet med hverandre paa Vagt.

Vi har nu nylig faaet Tidende fra Hans. Hans Broder Mickel var i Christiania og fik Tilladelse af Greven Moltke at tale med ham. Han siger i sit Brev at Broder H. var hierteglad og fornøyet i Gud, som havde virket i ham Lyst og Kiærlighed at giøre Godt den Stund han var fri, og haaber at Sandheden en Gang kommer for Lyset til hans Befrielse. Ia, han var saa hierteglad at alle hans Lemmer legte af Glæde.

Naar ieg tænker paa Broder H., saa røres mit Hierte, ia ieg synes ligesom ieg seer hans ydmyge og kiærlige Sind og guddommelige Liv. Ieg ønsker da at vi maatte blive hans og alle tro Christnes Efterfølgere, som koster megen Kamp og Strid, Naar man i Grunden vil en Christen blive, da der er mange tykke Skyer som hindrer Retfærdigheds Sol, at den faar ikke opgaa i min Siel og forklare min mørke Forstand, som ofte saarer mig, at Naturens Fordervelse skal endda have Magt i mig og hindre Aandens Liv.

De er nu kiærlig hilset ifra os alle her, der vil arbeide paa at faa Himmelens Gud og vor Næste kiær, som giver Liv og Lys, Viisdom og Forstand samt Lyst og Kraft til at giøre Guds Villie. Ieg har ofte tænkt at komme til eder, baade en og anden Gang; men Leiligheden har ei faldet. Ønsker dog at I vilde stride, saa vi maatte staa sammen i een Aand og stride i een Siel, saa Guds Naade kunde prises herligen i vore Legemer, være sig entem til Liv eller Død.

Vær kiærlig hilset fra os alle her og fra mig, eders Broder kiær.

Svigum d. 1te Iuli 1805. Lars Michelsen Høgi.

9. 1805, 10. september. Christiania.

J. P. Meyer til vener i Bergen. (Langt, uklårt brev.)

10. 1805, 15. september. Berg i Stange.

Ole Simensen Berg til vener i Trondheim.

Elskelige Søskende i Tr.hiem.

Guds Naade og Fred være eder tilønsket for Iesu Skyld!

Det er længe siden ieg skrev til eder, og kiender Mangel paa Magt at skrive, baade til eder ⟨og andre⟩. Dog maa klage: Aarsagen er fra min Side, fordi ieg ej trolig strider. Gud hielpe mig til et nyt Forsæt at tiene Gud, og at den første Kiærlighed maatte komme til at brænde igien!

Ieg vil da tilønske eder Herrens Velsignelse i eders Ægteskab, og at I maa forfremmes i det Gode Dag fra Dag. Ieg skal hilse eder ifra Jørgen Hiemli (= Jemli i Stange). Han er nu her paa Hedemarken og tænker nu strax at reise til Vingelen igien. Altsaa veed I nu at han har set Brevet. Han bad om at dersom du Broder Jon Larsen kommer til at reise sør, du da vilde reise om Gørgen, at afraade med

ham til hvad han skal giørc. Thi du kan komme derfra til Guldbrans dalen.

Vi har ventet Skrivelse fra O. C.s; men ieg veed ikke om ieg kan komme til at reise <til> C.

De er nu alle kiærlig hilset fra os alle her og til eder der, og tilsist fra mig.

Bærg den 15de Sep. 1805. Ole Bærg, Stange Song.

11. 1805, 21. september. Christiania.

Ole Forthun til vener i Luster o. a. st.

Hiertelskende kiære Sødskende i Lyster, og alle hvor de er.

Gud give os Naade til at være og forblive ret troende Sødskende til at tiene Gud og grunde paa hans Gierninger, hvorledes vi kunde arbeide saa <at> Gud kunde æres og vi samtlig maatte beredes til et evigt Liv, hvor vi da uafladelig skulde love Gud og glædes med hverandre! Ak, hvilken Fryd naar vi i Troen det betragter, og strider saa at vi kan haabe med David at komme dertil en Gang! Thi salig ere de Døde som døe i Herren. Aanden siger de skal hvile af deres Arbeide, og deres Gierninger skal følge med dem. Lad os da, Sødskende, stride og bede med hverandre, at Gud vilde holde os ved Haanden og bevare os ifra det Onde!

Ieg skal hilse eder fra mange Venner: Michel N.s. og P. M. med f., og fra Kuskebakken og fra vores e<lskelige> B<roder> H. Ieg saag ham og ieg hørde ham at synge; det rørde mig. Han er alvorlig og beder nok for os alle. Han bad os om vi kunde sende nogle Penger til Bergen, som vi giorde, 150 Rd., men var i Tvil.

Vi viste ei hvor<dan> det staar til hos eder. Har ventet paa Brev, men ikke faat. Ieg har skrevet før til eder. Det gaar nu ikke fort, <saa> at vi er i Tvil hvad vi skal giøre, enten reise til

Moes (= Moss?) eller blive her som vi er. Halvor er nu kommen ind, og vi har nu tilsammen 60 Stykker igien og 16 Hæster, frygter mest for at ‹ikke› blive af med dem, da her er meget af dem. Det er dog vel at vi solgte de meste (= fleste) og dyreste paa Bygdene.

Ieg skal hilse eder fra Ole og Halvor. Vi bliver vel her alle nu til vi faar afsolgt. Ieg sendte det andet Brev til Forthun. I sender dette Brev omkring, da det er godt at faa høre fra hverandre Ieg veed nu ikke mere end I er hilset alle fra os her og mig.

Christiania d. 21. September 1805. Ole Forthun.

12. 1805, 1. november. Landfalløya.

Anne Viste til vener i Strusshamn og Bergen.

Elskelige af Gud Kaldte.

Jeg haver og erkient hvor godt det er at blive ved i denne Kierlighed, "som er min", siger Jesus. Og da er vi ikke andet skyldig end at elske hverandre, som mit Ønske er ‹at› I af Hiertet nøye lægge Vind paa, tillige efter den Aand som fra Syndestand se‹r› hvor fornødent det er. Thi alt andet forgaar; men Guds Kierlighed bestaar, som og de som vedbliver deri. De skal glædes med helliggiort Glæde her og hisset ved deres Sammenkomst, som ieg i mit Hierte og ej ‹med› Pen kan udføre, hvilken Fornøyelse, Oplivelse og felles Glæde vi haver i Tale og Gierninger, de som lovlig strider det Onde imod og af Hiertet arbeider paa, med Omsorg for sig selv og Medsøskende, hvorledes vi skulde blive frugtbare efter Guds Villie, derimod de som med det Onde samtykker, mister den Friheds Aand og føres i Trældom.

I er de rette Guds Børn, kommer sammen i Fryd ‹og› Fred, med fornyet Løfte, ja Lyst, at blive bestandig for Herren at vandre, de som denne Grundvold er fast hos, og annammer til sin Saligheds Beredelse

Medgang og Modgang, som det første eder meget møder. Gid I det modtog som vi vilde! Da skulde det til eders Beste tiene. <I> kan tro at Broder tager an deres Nød og Mangel saa som sin egen, som vist er faa Saadanne [er] at finde. Herren fremdeles fuldkomme sin Gierning til sit hellige Navns Ære.

Hvordan er det hos eder? De skriver <ej?>, og ej Elling, som har saaret os om Lemmer skulde adskilles eller og blive forsagt for de mange Modgangs Stød. Men <vi>, Søskende, skulde os dertil bered[e] som fik Herren dannet vort Sind og os ydmyget, da alt til <det> God[e] tiener.

De er nu, alle Søskende i St<ruds>h<avn> og Bergen saa hiertelig kiærlig hilset, med Formaning til at holde eder nær til Gud. Da følger det af sig selv at I elsker hverandre. Jeg skal og hilse eder fra mange Venner i Sætterdalen med flere Stæder, som arbeider saa at dersom vi ej haste, da kan <vi> blive de Siste, somme som før har været med de Første.

De er hilset fra mange Forenede her, ja saa mange som ieg ej har været i (= hos?) paa 2 Aar. De kan selv efter Vidner tænke hvilken Glæde.

Landfaløen(?) den 1 November 185 (= 1805). Ane Halvorsdatter.

13. 1805, 1. november. Bergen.

Paul Gundersen til vener på Sunnmøre.

Hiertelskende Venner paa Sønmøre, Vebiørn og Hustru, og flere som Naadens Kald vil bevare og deri vandre frem. Eder tilønskes Guds Naade og Kierlighed i Christo Iesu vor Herre. Hannem være Ære i alle Menigheder! Amen.

Som det er min Hiertens Lyst at høre fra Medsøskende, hvor<dan> det gaar aandelig og timelig, — det Første er Troens Grund, det

Siste er Tidernes Følge; det Første er Saligheds Lygte, det Siste er Hiertets Aabenbarelse. Og hvo som tror, han haster til det bestemte Stæd, "Er Barnabas ad 15".

Elskelige Brødre, vi er skyldig at elske hverandre i Guds Kierlighed. Ieg er ofte i Bekymring for hvorledes Naaden maatte bliv bevaret iblant os, og faar vi med Langmodighed bære hverandres Byrder. Thi vor Broder H. er taget fra os med Legemet. Men bevare vi Sandheds Aand, da er vi ofte sammen i Troen. Saa er det og en Prøve med vore Gierninger nu i Tiden, at vi faar eftergive paa een Stæd medens det giøres paa et andet, dog bevare Stæder, fremme og ei forsømme "det Lileie".

Her i Byen staar vi fast i mange Ting, fra den Magt Fienden fik over Broder H⟨s⟩ Eiendom, som I Brødre selv veed. Saa ieg er ofte i Betenksomhed, dog Haab i dem som taalmodig er og dernest kiender sin egen Afmagt, dog tror til Sielens Befrielse at Gud vil have sit Lys frem iblant os og kiende Naadens Kald dertil, som ieg og ser i "da Brev Broder V.B" og derfor taler frimodig i Skrivelse og, som der staar, intet haver, dog eie alle Ting, at naar Herrens Aand forklarer Ordet, da opfyldes Hiertet med Visdom og Kierlighed. Og denne Forsmag er Livets Vei, som ofte bliver trengt (= trangere?), baade af os selv og andres Fiender, og som den der bærer Korset, daglig ⟨har kiendt?⟩. Vi er skyldig at bede med og for hverandre.

Kan da hilse østerifra; dem skriver mer udførligt. Og ifra Broder H. høres Rygte. Han er svag og sygelig og, af den Usundhed i Fængselet, forliser sin legemlig Hilsen, som rør⟨er⟩ mit Hierte at høre. Thi naar ieg betenker fra det Første med H., da han begynte som ieg og en Bekient, da er ieg beskiemmet i mig selv for min Sendregtighed, dog længes at komme efter i Fodsporet, at komme i "Egte".

M. N. har nylig været i Christiania og talet med H.; han hilser

saa kierlig. M. sagde og at han havde mer Glede end vi alle, og at Gud kommer ham ihu i sin Enlighed, at Hans havde og skrevet Ansøgning paany, da den første var ei sendt. M. vilde ei forlade Byen før det kom i Gang. M. var meget oplivet fra H.ses Nærværelse siger Vennerne. Hans hilser saa kierlig til alle Bekiente.

Ver og nu hilset fra mig, eders ringe Ven!

Bergen den 1 No<ve>mber 1805. Paul Gunders<en>.

14. 1805, 1. desember. Eiker papirfabrikk.

Torkel Olsen Gabestad til vener.

Elskelige Brødre, Søskende i vor Herres Jesu Navn.

Naade og Salighed være eder tilønsket ved Den Helligaand, at vi som tilforn er aabenbaret at os bør ved megen Trængsel at indgaa til Livet, og naar det skeer, vi da skulde tro og efterfølge vor Frelser og Mester, have Liv og Kraft af hans Kierlighed og Lærdom af hans Exempel, at om vi skulde komme efter i hans høyeste Ledelse (= Lidelse?), nemlig Angest, vi da som han kunde have Bønnen at modstaa med og være overladt i Herrens Villie. Dertil hielpe os Gud af Naade for Jesu Miskundheds Skyld! Amen.

Jeg synes det ej kan udsiges, den store Naade som Gud i Christo har bevist os, især nu i disse siste Dage, da han haver lagt Haand paa (os?) eller (brugt?) al mulig Midler for at samle det Overblevne Dersom vi alle var tro, stadige, ydmyge og kierlige og flittige efter de Gaver vi haver annammet, som vel er forskiellige, til at være frugtbare og lade Lyset skinne, da skulde Herrens Ord opfyldes hos Jeremias 14 Cp. fra 2 V. af: →

(De skulde sø<r>ge og dens Porte vansmægtes. De skal gaa i Sørgeklæder i Landet, og Jerusalems Klagemaal opstiger.

Det er de Vantro som lever i Synden, der haver Lyst til at følge sin onde Villie og syndige Lyster. Thi naar de ej vil omvende sig, saa maa dog deres Porte eller Hierter gaa i Sørgeklæder i Landet, det er: deres Bedrøvelse bliver <ved?> for<di> de ikke kan komme "inem eller i sit uforandret Sin i Livet". Derfor opstiger Klagemaal over Guds Børn med Løgn og mange onde Beskyldninger. De Ypperste sendte deres Smaa efter Vand. De fant intet og kom tilbage med deres tomme Kar, det er: de Selvvise, Træske og Forvendte, de komme til de rette Troende med deres Spørsmaal eller falske Grunde, forat faa Stadfæstelse, og de faar dog intet saa længe de vedbliver i Synden. Jorden er sprukken, det er: deres Hierte er aabent for alle Laster. fordi det ikke har været Regn, eller Kristi Evangelium <ikke> har været prædiket i Kraft og Klarhed.

Derfor maa Agermænderne eller de Onde af Lærerne være beskiemmet da de seer og erfarer at deres Arbeide har ingen Frugt, men at Tilhørerne lever i alle Laster. Thi ogsaa en Hind paa Marken fødte og maatte forlade Ungerne fordi det ikke var Græs; det kan forstaaes ved de let Troende eller de som er snar til at lade sig overtale baade til Ondt og Godt. Om noget Godt undfanges i deres Hierte, saa maa de dog forlade det fordi de ej kommer til at bære Frugter og finde Føde og Fred i Guds Gierninger.

Vær dermed alle kierlig hilset fra os alle her og mig, eders Ringeste i Herren!

EEPF (= Eegers Papirfabrik) den 1 Desemb. 1805. Torkel Olsen.

15. 1805, 22. desember. Laubrag.

Lars Eriksen til ein ven.

Elskelige Broder i Kierlighed.

Ofte ihukommer ieg eder med Kierlighed, og tenker paa hvorledes

vi kunde blive mere fornægtet ifra os selv og alt det Nærværende, og derimod mere løst til det Tilkommende og blive mere aandelig end sanselig, saa Herrens Kaldelse ikke skulde blive forgiæves, som har kaldet os med af sin Miskundhed, som vi maa føle os uværdig til den Naade, men kan ikke mere giøre end søge Gud, og med en frivillig Lydighed.

Saa kiender ieg <at> Gud aabenbarer den levende Tro, og forklarer os om vores Onde og hans Gode, som er skiult for alle Mennesker efter Kiødet. Alt er hans grundløse Barmhiertighed som maa bøye os mere til Ydmyghed og Kierlighed og Taalmodighed. Gud give os Lyst og Kraft til at paaminde hverandre af kierlig Sorg saa lenge vi vandre med hverandre paa Veien, saa vi samles i det ene evige Liv! Gud give at alt hvad vi taler og skriver, maatte røre vore Hierter til et bestandigt Forset!

Hilses saa kierlig ifra os alle, og tilsist ifra mig, eders skrøbelige Broder.

Løberag den fierde Søndag i Advend 1805. Lars Erichsen.

16. 1806, 5. januar.

Jacob Lindtjørn til ein ven.

Elskelige eller forhaabende Broder i den Kierlighed som Iesus siger er min, i Johannes 15 Kap. 9 V.

At denne skulde opfyldes nu som før, lenges han efter, at vi i denne hans Kierlighed skulle lade os omvende og blive hans lydige Faar, der vilde gaa ud ifra os selv eller hvad som os kiert og smagelig er, Fornuftens Begreb og egen Villie med mere, og i en ret Troens Lydighed at arbeide i Vingaarden medens det er Dag og Herren giver os Tid til Omvendelse. Skulle vi denne Naade foragte og have Verden kier, og derfor blive med Tienesteqvindens Søn, der ei skulle

arve med den fri?

Ieg haver set det Brev du skrev til Søylan<d>, hvor god den kiere Fader er, der baade tugter og lærer. Betenk, en Dreng paa hundrede Aar skal dø, der ikke gaar fra Trældom til Lydighed af Velvillighed. Bedre var det at blive et Faar i Enfoldighed, som lyder Hyrdens Røst og følger i Velvillighed. Saa fik vi Fred med vor Herre, og kunde ved Naaden blive indpodet i Vinstokken og bære Frugt.

Hvad mene I, Venner? Skulde vi ikke Synden overgive og ham tro og lydig blive? Da maatte vi angre det i al Evighed. Derimod det Gode følger <det> evig Glæde med. Dette er det Brev som du Mauritz (ms.: Maawrtx) veed om ieg sagde ieg vilde skrive, og du sender det til ham.

Elskelige Venner. Ieg erfarer iblant os her at mange legge svære Byrder paa andre, baade i Ord og Skrivelser, og lidet rører dem med en Finger selv, som Erfarenhed mere lærer, og tager en Skulder under. De som har kient noget til Kaldelsen, lader os give Agt paa Hiertet! Det seer Gud paa.

De er kiærlig hilset fra mig, Jachob Linkiørn.

Skrevet Søndagen efter Nytaar 1806.

17. 1806, 13. januar. Bergen.

Gunder Viulsen Ramstad til vener.

Tak skal de have, Søskende paa Iedren, Iachob Linkiørn, Isach Skielbrey, Heili Segley (= Helge Seglem?) med alle Meddelagtige for deres Skrivelse og alt Godt bevist! Gierne vilde ieg paamindet, tilskynde og oplyse eder. Men som I ere selv rigeligen tilbydet og forklaret af Sandheds Aand og Ord om den Vei som fører til

Lyksalighed, veed ieg intet videre at sige end <at> holde fast ved det de haver annammet og grunder flittig, paa hvad Maade de best kunde være frugtbare, at ære Gud og tiene Nesten.

Saa forklarer Gud mer naar det skier af Troen og oprigtige Hierter. Saa vil Gud velsigne vor Gierning, at vor Frugt skal blive ved til det evige Liv. Og det er da vor Trøst og felles Glæde at vi ere enige at samle til det Gode, aandelig og legemlig.

Det du Broder I. siger om at ieg blev svækket hos eder, kan ieg ikke grant forstaa hvad de mener. Ti ieg var hos eder som her og ellers andre Steder glad i Guds Gierning. Ti om det end er mange Svage og Skrøbelige, ia endog overilet af Synden eller <af> Feil, saa, ligesom Gud er langmodig i Naadens Tid, vil ieg lære af ham at ieg kunde af Hiertet tilgive, og arbeide paa at det kunde skie til Omvendelse og Rettelse.

Det du I. talede om Pælen i Kiødet, saa haver vi vistnok alle af samme, som plager. Men du som vi maa betenke <at> den som har lidet i Kiødet, har ladet af at synde, at den Tid vi kan have tilbage, kunde nu blive efter Guds Villie.

<Ieg> veed da intet andet end helser fra alle Venner her. "N B un Reter Mere." De helser og til alle, NB. omkring og paa Løberach. Kunde nogle Brødre blive løse at komme over ad Christiansand eller Fennefos til Sommeren, da vel. Ti da vil det vist bekomme Arbeidsfolk. De helser alle i Guds Fred at have, fra Gundro Weyulsen.

Bergen den 13 Ianuari 1806.

(Påskrift av Jon Larsen:)

Ieg takker eder, alle kiere Søskende, baade paa L<øberach> og E<ger>sunsøn og Iæren for beviste Godhed imod mig, ønsker eder fremdeles Naade at og arbeide i Troen og Kierlighed. Thi I skal høste i sin Tid .....; thi det betager Syndens Magt. Det rørte mig naar ieg tenker paa edefs Troskyldighed, og <ieg> grunder paa

hvorledes vi samtlig kunde alle være overklædde med alle guddommelige Egenskaber, med Hellighed og Retfærdighed, Ydmyghed og Kierlighed, i Visdom at bygge Guds Kierke.

Er kierlig helset alle medtroende Søskende.

Ion Larsen.

(Påskrift av Nils Bru:)

Hierte-elskende Søskende paa Valand, Linthiorn og Øen, med alle Meddelagtige der efter den nye Fødsel, som lenges efter den usvigelige Guds Ords Melk, og deraf voxer som nyskabte Chreature, der haver Føde i Faarestien og kiender Hyrdens Røst og trolig følger samme. Dem kiender han for sine, og Hyrden kiendes paa dem.

Det rørte mit Hierte at Guds Kierlighed som blev aabenbaret for os der vandrede i Mørket, ia ⟨var⟩ omringet af mange Ulve inden- og udenom os, dog haver Hyrden os agt⟨et⟩ at han ei fik os ødelagt. Dette aabenbarede Guds Langmodighed, der har Villie til Miskundhed, at kalde det Vildfarende tilbage at annamme den Føde som giver Liv og kan opholde samme.

Det hører os til at have Lydighed, Ydmyghed og Flittighed, at Tro og Kierlighed kan have Sted i Hiertet, og drive alle Hierter med levende Lyst at giøre Guds Villie. Og den er vor Helliggiørelse indtil Christus faar sin fuldkomne Skikkelse i os, som vi er baade oplyste med, men og formanet til i vor Herres Iesu Navn. Og af den Naade have vi faaet Naade at elske hverandre i broderlig Kierlighed, og hvor den er ren, der skienkes et Liv som opsluger Døden.

Hiertelig takker ieg eder alle for alt bevist Godt imod mig, aandelig og legemlig. Ieg grunder paa med Betenkning hvorledes ...⟨vi⟩ ... kunde blive indtaget at ære Gud og tiene Nesten, saa det blev felles Glæde i et evigt Liv. Det vil vi tilskynde hverandre at iage efter.

De helser da alle saa kierlig fra mange Søskend i B⟨ergen og⟩

Strushavn. Vi var mange sammen i Iulen, som ei kan udsiges den Iuleglæde. Videre haaber ieg at<un>der rette om <den> naar ieg kommer, som menes med <det> Første, som Guds Villie er. Det helses fra mig og alle her. Nils Bru.

18. 1806, 14. januar. Fløysbonn i Aker.

Tollev Olsen Bache til vener i Christiansand.

Elskelige Søskende i Christiansand.

Af mit Hiertes Lyst, Drift og Kierlighed tilønsker ieg eder Guds Naade, Fred og Kierlighed, ia at vi alle maatte blive eet i Iesu Christi Tro, saa det Gode maatte formeres hos eder, at Christi Billede maatte tiltage i alle Christi Dyder. Ia, kiente du Guds Naades søde Rige m. m.!

Ia, det har ieg selv erfaret i min Siel, at naar vi blev tro, flittig betcnktc, samt <blev ved> at grunde paa det som er Gud til Ære og Nesten til Gavn, — ach, saa har Kierlighed Overmagten, som alt lutrer og renser Hiertet, fornyer Forsettet, <giør> Sindet stadigt og <giver> frivillig Lyst til det Gode at giøre, som opvekker Sind og Hierte til Guds Lov og Pris.

Ord med Pen kan ei udsiges, men mere føles i de Troendes Hierter og at en troende Siel stedse arbeider. Da er ingen Hvile Nat eller Dag etc. Men saa hellig som Gud er, er vor Lyst og Villie med Sielens Krefter at søge og blive. Nat og Dag forstaaes da, Søskende, at om Natten naar alt ser mørkt ud, vi føler vor Afmagt og dybe Fordærvelse, at det Onde som er i os, vil qvæle Guds Kraft eller tage os fangen m. m., eller om Gud maa tillade Fristeren for<di> vi <i> vort Hierte ei er saa ydmyget og Gud undergiven, som <at> vi alt undersøger med Bøn til Gud, baade om Magt at overvinde og Naade til at kiende.

Og naar det da kommer, eller Saligheds Fr<ugt?> og Glæde med den sande Fred og Kierlighed skienkes, eller Guds Børns Sammenkomst som glæder os hiertelig, giver fornøyet Liv og Glæde, som stadfester vor Tro med de sande Kiendetegn, at vi ere Guds Børn som kiendes derpaa, den ægte Kierlighed at vi elsker det Gode, det søger at fremme, og ei kan fordrage det minste Onde som lutrer os ifra Stolthed, egen Ære og Ophøyelse. Thi Guds Børn haver ingen Ro eller Hvile i Synden, men elsker Tugt og Rettelse m. m.

Ieg har nu været her i Christiania og paa Flysban en ti Dage, overveiet mange Guds Ord og Videnskaber, som alt styrker og opholder og fornyer Forsettet. Og <det> er nu mange ieg har faaet tales ved. Anne W. er nu kommen her fra Tune med flere Steder, som helser fra mange, og er os til fornyet Glæde med Frygt om Hiertet. Da er Guds Kraft den sterkeste at giøre vore Siele kyske i Sandheds Lydighed. Helses fra mig saa kierlig.

Flysban d. 1½ Janvari 1806. Tollef Olesen Bache.

19. 1806, 4. mars. Solberg.

Iver Olsen (Gabestad?) til vener i Østerdalen.

Hierte-elskende Søskende i Østerdalen.

Vi ere nu mange sammen her, haver og Opbyggelse med hverandre i at faa tales ved om mange Ting. Gid vi kunde glæde os i Naaden saa den fik ydmyge vore Hierter, saa den ..... sande Frivillighed at gaa Veien saa vi naar Maalet!

Ieg kan ei udsige hvad Gud har beredt til dem som strider og vandrer fri fra Syndebaand og har sat Gud til sit Maal etc., elsker Nesten med Kierligheds Lyst at faa dem oplyst. Ak, hvilken Styrke kunde vi da have ved hverandre naar alle søgte derefter, at tiene Herren af Krefter! Men naar Villien velger Verdens Kierlighed,

Kiøds Lyster og egen Vei, saa kommer Mørket istedenfor Lyset, Døden for Livet, Trældommens Aand for Fred og Glæde. Betænk det alle! Sig: "Skulde jeg vel døe i Dag, hvor gik det min Syndesmag? Kunde jeg en Verden faa, jeg vilde dog ei Ondt begaa." Dog er det hemmelige Synder som mest fordærver, som ei kiendes af dem der ei er vaagen.

Vær nu kierlig hilset fra alle her! <Saa> skal ieg hilse fra <nogen som> er udgaaet fra dette Liv, og <som> sagde tilsist <at de> havde Trøst og Vidnesbyrd: var skreven i Livsens Bog. Giv dette maatte blive som der staar: "Det Evige er mig da vigtigt, at giøre det som ieg er pligtig." Kan ei mere sige; men Brødrene underretter mere, som I var glad i ved at finde. Ønsker eder alle Guds Fred og Naade. Amen.

Solberg den 4de Marsi 1806. Iver Olssen.

20. 1806, 28. mars. Bergen.

Erik Larsen (Svorstøl) til skifteretten.

Til de høye Herrer Skifteforvaltere i Bergen.

1803, i December Maaned, er af mig forfærdiget en stor Jerneskrue til en Papir-Mølle Presse, tilhørende Hans Nielssen Hauge. Bemælte Skruve koster 120 Rd.

Bergen d. 28de Martie 1806. Erick Larsen.

Remitteres Hr. Procurator Kahrs, som Houges Boes Incasator til Erklæring. J. Friqh. L. Bentzon.

21. 1806, 7. juni. Svanøy.

Ole Torjussen um kjøp av Svanøy-garden.

Da ieg, Ole Torjersen, barnefød i Aals Prestegield i Hallingdal

i Agerhus Stift, for nogle Aar siden blev bekiendt med Hans Nielsen Hauge formedelst hans Omreyse i Oplandet, da hans Lyst var at oplyse og tilskynde Menneskene, med Formaning til at afstaa Laster samt at opmuntre dem til Sparsomhed og Flittighed, tillige at aflægge Drukkenskab og Overdaadighed m. m., og der jmod har han formanet til Virksomhed, at anlægge nyttigt Brug, saa som Fabræker, Møllebrug Sagbrug, samt at dyrke Jorden og drive Fiskeri m. m., og alt Saadant som er til Landets Nytte ...

Tillige saag jeg hans Omhyggelighed for sine Medmennesker, som gav mig mere Grund til at fortro ham og gav Bevis paa at han bar Omsorg for sin Næste. Og da han var bekiænt om Landets og Jordebrugenes Beskaffenhed, jnsaa ieg det strax at min Gaard ey var af noget betydelig nyttigt Brug. Og siden Hans Nilsen kom til Bergen jgien, fik han høre at den Sædegaard Svanøen var til at faa kiøbt, hvorfor han paa mine Vegne sluttede Kiøb og derpaa sendte Bud til mig.

Ieg rejste til Bergen, betalte en Del, og noget er ubetalt, hvorefter et lovligt Skiøde blev udstædet til mig af Hr. Hofagent Iansen j Bergen. Og med dette Kiøb var ieg meget vel fornøyet.

Alt dette Forommeldte kan ieg bevidne at det i Sandhed er, og at Hans Nilssen Hauge har mig paa jngen Maade giort Uret, men at han har formanet mig og andre mig Bekiente til at være virksom og dydig, samt at være Øvrigheden og vore gode Love underdanig.

Svanøen d. 7de Iuni 1806. Ole Torjussen.

22. 1806, 14. juli. Bergen.

Rekning frå Elling Hansen Høydal til Hauge-buet.

R e g n i n g over hvad ieg tilgodekommer i Hans Hauges Seqvestrations Boe, deels for mine Vahrer, der ere tilligemed hans Gods tagne under Anholdelse og bleven bortsolgt,

deels for udbetalte Penge for bemeldte Hauge, og deels for mit Tilgodehavende hos ham efter Beviis.

1mo	for 100de Tønder Havre a 16 Mk. pr. Tønde, er ...	266 R.	4 Mk.
2do	for 117 Tønder Byg a 2½ Mk. pr. Tønde er	487 "	3 "
3tio	for 12 Tønder Erter a 6 R. er	72 "	
4to	for 51 Tønder Bygmeel a 6 1/2 Dr. er	331 "	3 "
5to	for 79 Tønder fransk Salt a 2 R. er	158 "	
6to	Paa en Regning for Hauge betalt til Kiøbmand Bøycke Rulffs	772 "	
og 7mo	Tilgode hos bemeldte Hauge efter Beviiser som under Examinationsforretningen er anmeldt og overleveret til Retten	800 "	
	Tilsammen	2887 R.	4 Mk.

Bergen den 14de Iulij 1806. Elling H. Høydahl.

23. 1806, 19. juli. Lauvøy.

Lars Iversen til Paul Gundersen.

Elskelige Broder Paul Gunderssen.

Da min Hiertens Lengsel er at skrive til dig om vor Tilstand, Tro og Arbeider, eftersom ieg seer og kiender hos mig og de Søskende her, saa meget Gud vil mig give eller ieg lyder ham, da ieg kiender hans Kraft der styrker og giver Seier over det Onde og Glæde i det Gode som overøses mig, saa ieg det ei kan skiule, men de seer det paa mig, og en Sødster sagde at ieg er saa rar, og ieg svarede at ieg er glad, ja hierteglad — min Bøn er at bevares i Ringhed og tiene[r] eder alle i Ydmyghed og Kierlighed, med Viisdom at skille imellem Mørket og Lyset, saa det Gode kunde fremskinne eller aabenbares og forklares, saa enhver kunde faa Lyst til at tragte derefter

Jeg vil sige dig om de Søskende her. Anders Opdahl og Anders Bangen og Paul Viig, de er nu reist nord paa Fiske. De 2 var frigiort eller løs. Dersom de vedbliver, saa bliver de frugtbare. Erech Kraagnes voxer til, haaber han trenger sig ind med Magt eller giør Vold paa Egenskaberne og annammer Christi Dyder. Saa og Ole Finssæd er troskyldig og villig til at tiene. Saa og Ole Aasmoe har en kierlig Aand, men har Mangel paa Hellighed til at skille imellem Mørket og Lyset, men er nu kommen til Erkiendelse derom, tror at han faar Seier.

Saa og vor Broder Christen Pederssen er saa kierlig og omgiengelig, og god efter det Menneskelige, villig og flittig til at udøve til Nytte af det han forstaaer, men har endnu ikke givet tilkiende sin Troens Grund, dog tror hans Forsæt er til det Gode. Saa og vor Søster Maren, som ieg har elsket og vil elske efter det Aandelige, som dog er svekket og kan ej ret udsige sit Hierte. Man siger at Gud seer paa Hiertet, som er sant; men han vil have det aabenbaret og forklaret. Dog haaber Forbedring skeer.

Saa og Hellena er af Hiertet bøyelig, haaber at det renses, saa taber den strenge Aand sin Magt, og da faar hun Deel med os og bliver vist frugtbar i Gierningen, at vise sin Troskab. Saa og Kari Brateng søger at komme ind; men hendes Tro er tviilsom. Saa og Maria kiender sin Afvigelse, siger hun vil forbedre sig, men er endnu ej ret stadig. Saa og Klas bekiender lidet af sit Hierte; men da Skiulet er derover, saa bliver det ej klart. Men Herren kiendes af sine da han har givet dem sin Aand, som de beder med og bønhøres med. Saa alle bliver i eet Sind, Villie og Kierlighed. Og derpaa kiendes de, og trenges af Verden.

Jeg takker dig, Br. Paul Gundersen, for den Tid da vi var tilsammen her, kiendte det du advarede mig for, var nyttigt, da det Fine og mest Hemmelige begyndes i Aanden, og er vanskeligt at kiende og

faa Magt over, Men da min Villie fra det Første Gud gav mig at kiende den, har været til det Gode, saa har han med sin Aand mindet mig og givet mig Magt til at stride, og derved med Bønn og Tro at vinde Seier. Saa hans Kierligheds Kraft er ‹det› som kan fortære det Onde.

Jeg tænker paa hvad mest kunde befordres eller tiener til Saligheds Nytte, i at være her eller reise noget om, kiender Lengsel sør i Faarestien for at finde Føde, men er villig om det bliver nord, vilde have Eders Raad og Betænkning om alt her, naar da heromkring sees ingen Frugt.

Løvøen d. 19de Jullie 1806. Lars J Jverssen.

24. 1806, 26. september. Feigum.

Daniel Arnesen til vener i Bergen.

Hiertelskende Søskende i Bergen, Pernile Lose m. f.

Gud give os Naade at blive bestandige i det begiynte Gode, saa vi ikke atter skulde behøve at lægge Grundvold til Omvendelse fra døde Gierninger! Naar vi betragter nu i Tiden med Forstanden og Naturen at Guds Ord er saa meget bekient og Kundskaben er saa stor, da vil det komme at det nytter ikke at skrive andet end Underretninger om det Timelige; thi det andet veed de før og bliver ei agtet.

Men naar Guds Aand og Christi Kierlighed faar Magt at virke i Hiertet, saa er der i det aandelige Arbeide en Kilde uden Ende. Io mere vi deri søger og ransager, io mere finder vi til Opvekkelse og Bestyrkelse. Og saa er Christi Kierlighed saaledes at vi ei faar Fred i andet end at meddele vor Næste det samme Gode som vi selv har annammet. I haver annammet det uforskyldt, giver det uforskyldt. Og deri bestaar vort Liv og ‹vor› Glæde at vi meddeler og frembærer

for hverandre vort Hiertes Liggendefæe, ia baade nye og gamle Ting til felles Forening. Da giver det Vidnesbyrd fra og til hverandre naar vi har været sammen og saa er fra hverandre, at det var Middel til Livets Formerelse, alene vi bevares i Herrens Frygt.

Ieg læste i Esaias 49 C. d. 11 V. at Herren vilde giøre alle sine Bierge til Veie, og hans banede Vei skulde ophøyes. Det kom mig da fore med Lengsel at komme i saadan Forening med Herren at ingen Ting skulde blive mig for tung. Det som var Herrens Villie, enten det var at fornægte eller giøre, om det end for mig syntes saa vanskeligt og besværligt som at gaa igiennem et Bierg, saa har han dog sagt at <han> vil berede Vei, naar vi kun er lydig og gaar frem i Troe og Tillid til Herren. Saaa har vi ogsaa hans Forjettelse til Bestyrkning; da blev hans Veie ophøyet.

Og det kunde da anvendes paa os som han siger i det 12. V.: See, disse skal komme langt fra og see hine fra Norden og Vesten og hine fra Sinnims Land. Ak, hvilken felles Glæde vi i Oprigtighed for Herren <faar>, og synge med Fryd, som der staar i det 13. V., allene vi havde et himmelsk Sind! Men saa see vi i det 14. V. hvorledes Sion klager sin Nød og siger at Herren har forglemt mig, ia forlat mig, som vi nok undertiden faar kiende naar Herren unddrager sin Kraft for vor Ustadighed og <for> at vise os vor Afmagt. Men saa er trøstelig Forjettelse for de Oprigtige: Om en Qvinde kan forglemme sit diende Barn, saa vil ieg ikke forglemme dig.

Ja, gid vi alle maatte antage Mindelser som Gud tilsender nu baade aandelig og legemlig, Sorg og Glæde, saa det alt kunde bringe os til at kiende vor Herre, saa vi kunde lære mer og mer af Skade at blive vise!

Tak for Skrivelserne, Pernila og Lose, som alt styrker Forsættet at stride! Ieg tenker at komme til eder, om det er Guds Villie, med det Første. Vær kierlig hilset fra alle Venner her, og fra mig der ønsker at blive eders og alles Tiener i det Gode.

Færgum d. 26 Sept. 1806. Danil Arnesen.

25. 1806, 26. november. Sæborhagen(?).

Ole O. Bjotveit til vener.

Hiertelskende kiere Søskende ved Egersund og der omkring.

Guds Naades Kraft og Kierlighed, den oplyse, ledsage og forfremme eder i Guds Kundskab, at kiende hans Egenskaber i alle Dyder, at I derved maatte levendegiøres, saa Livet maa opsluge alt hvad som vil føre eder til Døden!

Tak, kiere Broder Kedel Aarstad, for Skrivelsen, som glæder og styrker meget vore Hierter at høre og erfare du vil arbeide paa at faa et renset Hierte fra egen Villie, Ære, Nytte, Kierligheds Lyst og Magt, og lade Guds Kierlighed faa Magt at føre og lede til alt hvad Guds Villie er. Ia, Venner, iager efter Kierlighed! Thi den er Hovedkilden til alle andre Dyder, og søger med Omhyggelighed at benytte alle Leiligheder som Gud giver at faa vore Medmennesker til Sandheds Erkiendelse, ia, eller efter at faa giort Godt endog imod vore Hadere, saa den Vantro maatte ved vor Forsigtighed og kierlige Omgang faa Vidnesbyrd <om> at det Gode driver os.

Ia, den sande Kierlighed er ikke fornøyet med at andre har Vidnesbyrd, men vil og faa dem til at tro og antage, og dem der antage, følge. Og dem maa levendegiøres; thi uden Liv kan vi ei følge. Og de som lever, behøver Mad til Livets Ophold, saa og til at voxe og forfremmes fra en Kraft til en anden, fra en Visdom til en anden, saa en sigter til og higer efter Maalet. Og det er Kierlighedens Art for sig selv og alle, "at den kan blive alle, alle Ting, at den kunde vinde".

Ia, gid vi ret søgte Gud om Visdom og Magt til at bruge alle skabte Ting for Guds Skyld, for hans Villies, Æres og Næstens Saligheds Skyld, og være eller snart rive os løse fra os selv og vor egen Villie, og prøve nøye hvad som indentil vil feste Rod, og af Hiertet

lære at hade det som er af vor egen Naturs Tilskyndelse, eget Valg i Høyhed, Ære og Anseelse, som ofte hemmelig kan festes i Hiertet under Skin af Ret eller egne samtykte eller behagelige Begieringer, som best kan erfares paa at den giør en Lunken forsagt og ~~er~~ dove engstende og efterladen, og "forestiller sig med Fornuften som egen Vanskelighed", saa den tviler enten den skal frem eller tilbage, saa derved den sande Tro og Tillid til Gud og Fortroligheden til Guds Børn bliver ustadig og vaklende.

Gid vi derfor aldrig bliver ledig fra at grunde paa Herrens Lov og drive Herrens Gierning, saa Guds Billede i os maa grønnes, blomstres og blive frugtbringende i hellig Kierligheds Øvelse!

De er da alle saa hiertelig kierlig hilset, paa Skielbrey, Seglei, Linkiørn, Eie, og alle Bekiente og Ubekiente, med Tilskyndelse at vende <bort> fra alt hvad som hidindtil har hindret Guds Gierning inden- eller udenom os, og iage efter alt det som Herrens velbehagelige Villie er. Ieg skal hilse fra Nils B., Helie S. og mange flere, som haabes strider og arbeider oprigtig. Vær og hilset fra mig, som lenges at blive de Oprigtiges Broder.

Sæborhagen den 26 November 1806. Ole Olssen Biotvedt.

26. 1806, 27. desember. Brønnøy.

T. O. Bache til vener.

Elskelige Søskende paa Tin etc.

Da vi nu ei med Legemet kan komme sammen, saa er min Længsel at skrive eder til med disse Brødre, og min Hiertens Bøn er for eder som mig selv at I alle iager efter det ene Fornødne, nemlig Tro og Kiærlighed, hvoraf alle Dyder flyder etc., som danner os alle til eet. Ieg kiender og en Hiertens Længsel at faa tale med eder, haaber det skulde været os til fælles Opbyggelse, og da til mer

Lyst og Fyrighed, naar <den> rette Oplysning m. m. <haves?>.

Men Tiden ei det tillader. Derfor vil ieg skrive eder disse Ord til, haaber at I vil arbeide paa eders egen Salighed vel. Saa følger det og af sig selv at I elsker Næsten, omgaaes viselig og forstandig og efter Christi Ord elsker alle, endog eders Fiender, hvor meget mere da Troens Egne etc.! Ieg behøver ei at skrive eder mang Ord til. For I er det selv lært af Gud formedelst Ordet og Aanden, kun at I selv følger Kaldet til Udvælgelsen (bliver) oppebiet (oparbeidet?), læres og ledes fra Overtro og Vanvittiges <Levnet?> til sand Dyd og Betænkning, som daglig Erfarenhed lærer, at den tiltager hos de Oprigtige, hvoraf de renses saa de bærer Frugt etc.

Hvad Ole H. spørger om med G. B. etc., saa faar de selv betænke det Retteste, ei lade Sandselyster indtage, men søge Grund og betænke det Høyeste, og søge om I deri finder Vei, Aand<ens> og Legemets. Thi det kan ei forandres før Døden opløser alt, saa vi maa grundig betænke efter vort beste Skiønne.

Ellers veed ieg nu ikke videre at skrive til eder nu. Ieg har talt adskilligt (ms.: ad skilet) med O. som de samtales ved. Faar slutte og hilse eder alle meget kierlig, med Formaninger og Tilskyndelse at I gaar frem paa Saligheds Vei. Saa skal vi høste vor Løn hisset, som vist er at faa for alle som ham oprigtig søger, og er min Længsel og Bøn at blive med de Udvalgtes Tal som trolig strider. Amen.

Brønø den 27de Desember 1806. TOBache.

27. 1807. 10. september. Eiker papirfabrikk.

Gundro Viuldsen Ramstad til vener.

Fortrolige Medbrødre.

I disse krigerske Tider kan ieg ikke undlade at opmuntre eder til eders Pligter. Ieg kiender eders ømme Menneskekierlighed, ikke at skade nogen, og Religions Agt, at følge Christi Ord, elske eders Fiender, ei slaa igien naar vi bliver slagen, Math. 5 C. 39 og 44 V

Men disse Christi Ord kan udlægges mod Religions Fiender eller anderledes Tænkende, som truer paa <at> sin Mening er den retteste, da de best overbeviser af sin store Tolleranse eller Kierlighed, saa de Ord ikke kan hentydes paa det ald Naturen eller Skaberens Magt viser os, at ikke allene Retfærdigheden til at straffe det Onde, men og Kierligheds Retfærdighed at forsvare sig bør og skal være <tilladt>, saa ikke Ondskab skulde undertrykke og ødelægge ald Friheds Dyd, Arv og Eiendom. —

I seer af den høyst-commanderende General syndenfeldts, Prindsen af Slesvig og Holsteen, og Stiftbefallingsmanden over Christiania Stift, Hr. Greve Moltke, i Intelligens-Sæddelen No. 68, samt det Blad Presten Wul<f>sberg udgiver, og hvad mere I kan være underrettet om, <at> især eftertænker den fredelige Regiering, som saa meget haver vaaget over, at vedligeholde Freden.

Dette giver eder klart Lys i Forstanden og styrker eders Hierter i Retfærdigheds Sag <til> tappert at stride og i Troen paa Gud, og <være> taalmodig om Lidelser falder til. Ved den Trøst vilde I ikke giøre Ondt; men Pligten og Retfærdigheden udkræver det, at afværge et større Onde med det mindre, da Nøden udfordrer det.

Vær meget kierlig hilset fra de Ligetænkende og -sindet her!

Egers Papier Fabriqve d. 10de Septbr. 1807.

Gondro Weiulsen Ramstad.

28. 1808, 4. januar. Bergen.

Berte Amundsdatter og Ole I. Sundve til vemer.

Elskelige kiære Søskende paa Vos.

Ofte kommer ieg eder ihu, kiære Søskende, siden ieg var hos eder og er hierteglad for det minste til det høyeste Gode virket af Gud, da han ikke aflader at drage paa os med sin Kiærlighed og megen Miskundhed, som er hver Dag og Tid ny over os. Han tugter med sit Barmhiertigheds Ris, som nu især ser ud til vil meget tiltage med Oprør og Krig. Dersom det vedvarer, trænger det <frem> til alle, dog først <til> den der nærmest er, saa vi ennu lidet kan vide mer end Rygte. og ei andet vente end <at det> naar her<til>.

Vel derfor den som <lever> efter som Guds Ord befaler! Han fare ikke vild. "Gid de vilde agte paa mine Bud! Da skulde deres Fred være som Floden, og Retfærdighed som Havets Bølger." Men den Ugudelige haver ingen Fred. .....

Ieg erindrer eder alle, og takker for alt Godt bevist imod mig. Gud give mig Naade til en sand Forringelse, saa ieg altid erkiender mig selv intet, Guds og hans Børns Godhed i alle Tilfælde! Tiden va kort <da> ieg var hos eder. Især fik <ieg> lidet tale med dig, Broder Erik Saue, som ieg kiente Lyst til, til mer Stadfæstelse og Bestyrkelse i det begynte Gode, som og de andre give Vidnesbyrd om er godt med dig, som glæder mig meget. Ieg beder og formaner: Gud bevare dig i Ydmyghed og Kiærlighed, at gaae frem og bære Omsorg for alles Vel efter det Vidnesbyrd <som> annammet er. Da Fred som Floden. Mærk: Floden, om den er stille, saa dog brender i Bund og vælder ud.

Dig, B. Siur Fæne, har ieg ofte kommet ihu siden ieg var der, og du føl<g>te mig paa Veien, som rørte mig din Troskyldighed og Følels om det Gode. Mit Haab og Tro med Hiertens Begiær er at du der bleu

(= vedblev?) stadig at ransage dig selv. Saa faar du kiende hvad som mangler hos dig selv og andre. For alle Ting: Behold Kierligheds Øye, at lede dig selv og andre!

Du S. Katla er og meget kierlig helset. Øv Taalmodighed i alt! Saa bliver du mer prøvet, og fuldkommen bered til all god Gierning. Ligeledes Ingebær og Anders er og ihukommet og kierlig helset og formanet at iage efter Maalet. Saa og de Søskende paa Liøn med alle andre der omkring, at blive ved at lyde den Aand som eder kalte. Lad ikke eders Sind drages til Verden, heller ikke trættes paa at giøre Godt, som er eders egen Løn derfor.

Saa og de Syskende paa Synvæ og Haugen og Fiele er ikke forglemt men tilønsket eder Naade at tage Del med hverandre, saa det Gode tiltager mer og mer og voxer med Dag fra Dag etc. Dig, Syster Giertru kommer ieg især ihu, din Stadighed og taalmodige Omgang, hvorved du vinder meget. Behold et fornøyet Sind, Syster! Hels alle fra mig og flere her! Kunde du forstaa det kan tiene, og Leilighed er, saa læs Brevet for Mareta Bygd, eller hels hende meget kierlig fra mig! Kom ihu den første Kierlighed! Lad den atter lyse! Berte Amunds Datte<r>.

(Påskrift:)

Hiertelskende Venner og Medsøskende paa Vos og Stranden.

Jeg kiænder Længsel at skrive til eder nogle Ord, dog finder Afmagt hos mig til det Gode at udrætte, men kan ei andet kiænde end mit Forsæt er til at lade mig rætte og søge Oplysning. Men Fienden lader dog ikke af saa længe vi ere her i denne usle Værden, hvor Fristelse og Anfægtning møder os. Derfor er det saa nødvendigt at vaage, bede og stride, ja med Taalmodighed bie til Hielpen kommer.

Thi naar Gud giver os Seier over det Onde, da smager vi en inderlig Fryd og Fred, og kan da sige som hine: Idag har Herren vist været iblant os. Og da kiænder vi at han allene er <det> som ud-

frier fra Fare og vor Styrke i det Gode <ønsker> at forfremme. Gid vi altid saa maatte komme til at vandre, saa Gud fik draget os med sin Kiærlighed, at vor Længsel blev til Guds Villie at giøre!

Jeg skal helse eder fra S. Berte. <Hun> er nu reist til Synfior Vi har nylig faaet Brev østerifra, B. Gundro V.s. og andre. De i Strushavn helses saa kierlig ifra os Vennerne her, dog tilsist fra mig, som vil ved Guds Naade være alle Oprigtiges Ven.

Bergen d. 4de Ianuari 1808. Ole I. Sundve.

29. 1808, 13. mars. Lofoten.

Paul Gundersen til vener på Lauvøy.

Tak, Søskende kiær der paa Løvøe, for Skrivelser som kommen er! Og <det er> sant som du siger, Søster Marta, og ønskede at see et fornyet Liv som varer ved, i din Skrivelse som nu kom etc.

Da ieg troer at du forstaar hvorledes det er at danne et Menneske i Christo, saa maa du for alt agte Budet som er helligt, da ieg tror fuldkommelig at den Enfoldighed i Christo dræber, ia og griber den Trædske. Og havde ikke Gud med sin Naade grebet mig, saa havde vist ikke ieg grebet noget Hierte til ham, da mine Kræfter efter Kiødet ere onde, som I vel haver seet. Og <ieg> er ofte saaret i min Aand for det Onde som henger ved.

Men ikke kan eller vil ieg negte hvad givet er, at Søskende elsker mig og ieg dem. Det er en Guds Gierning som ieg er Husholder over og som skal giøres Regnskab for. Dette maa I flere, som er kaldet, betenke. Da udelukkes Fienden af vore Hierter, men bider vel i Hælen, som vi kiender og maa stride imod, forat kiende Ondt og Godt, saa Faarene lærer at kiende Hyrdens Røst og følger ham, Ioh. 10 C.

Dog, mangen Guds Løber tages fangen af ond Vellyst, siger Ignatus.

Dette <er> at vaage over, og <ieg> sørger i mit Hierte om nogen skulde gaa til venstre Side og holde Kiød for sin Arm, hvis Hierte viger fra Herren. Derfor, vandrer den Stund I har Lyset! For naar Natten kommer, da seer ingen etc.

Saa er og du Lille Kirsten ofte ihukommet af mig. Alt hvad som er annammet, er af vor Herre. Waag derfor i al beleilig Tid! Da faar ei Fristeren sit Onde frem. Saa da i Haabet Sandheds Ord! Saa høstes det ved Dagenes Ende. Ligeledes du som paa en Tid søger efter nye Krefter: Bliver deri stadig! See til det ene Aar fra det andet, og læg Mærke til det høye Bud! Dette er I alle formanet til i den Herre Zebaots Navn. Dog, ieg vil paaminde; men I har selv Læremesteren, den Sandheds Aand. "Han skal tage af Mit, og forkynde eder", Ioh. 16 C.

Men vi tænker snart at komme til eder, for da at omgaaes med aabne Hierter til det høye Liv at søge, som det Nærværende giver Bevis paa, da Sandheds Aand oplyser alle mørke Baand, ia og Afveiene rettes. Thi I veed den enige Gud haver enige Hierter, og derimod tør Satan ei pukke. Og hvorfor tør han ikke? Io, fordi hans Magt bliver aabenbaret og Riget forstyrret, som er min Hiertelyst at see, saa den ypperlige Aand som udkom, maatte regiere etc.

Her var vel mere at skrive om. Men, som sagt, haaber <vi> snart at komme til eder, saa vi kan være væbnet til at taale Ondt og Godt, og have vore Hierter blødt til hans Skikkelse at bære, med Forset og Villie som er da meent, der vises af Guds Bud og kiger ind i den fuldkomne Friheds Lov etc., ia at vort Huus kunde staa, og Kirken efter os kunde blive bestandig, er dog mine Kræfter lagt til. Og derfor sørger <ieg> for mine Brødre i Christo, der har opløst Naturens, men ei Mesterens Lov, men efter Skaberens Plan den at bruge. Men hvo som er Regenter, kommer ikke ind(?).

Hermed er I alle saa kiærlig helset fra oß alle her og mig, eders Broder.

Lofoden i Norland d. 13 Mars 1808. Paul Gundersen.

30. 1808, 27. mars. Ved Lofoten.

Paul Gundersen til vener.

Tak, Sødskende kier, for Skrivelse som vi nu fik, der ofte giver mig Styrke i min Afmagt, at see det Liv som varigt er.

..... (Innhaldet det same som i brevet framanfor.) .....

Hermed er I alle hilset fra os Forenede her og mig.

Kraven ved Lofoden d. 27de Martj 1808. Povel Gundersen.

31. 1808, 19. juni. Svanøy.

Nils Gundersen Bache til vener.

Af Hiertet elskende kiære Venner og Søskende paa Iæren, Egersundsøen, Eyde og Aarstad m. f., som (er) alle ofte af mig ihukommet, ia og min Længsel er at komme dertil, saa vi kunde findes i Tiden og faa tales ved, da det er nu længe siden vi var tilsammen.

Dog haver vi bekommet Skrivelse ifra eder siden, med mange Helsninger, som glæder og fryder min Aand og opmuntrer vort matte Sind til en ny Lyst igien, da vi hører om de Troendes Strid, som opvækker af Lunkenhed og sætter Hiertet i en ny Tilstand igien, da al Lunkenhed bortfalder og med en Hiertens Længsel og Attraa at haste til Maalet, som ieg ofte kiender i mig at naar vi faar tale med hverandre om den aandelige Tilstand, saa begynder Hiertet igien at løses af dette Aag som holder dem fangen, at den ei kan opsvinge sig fra det Sanselige, men gaar ligesom under et Aag eller en Byrde som holder tilbage ifra den rette Opløftelse til Gud, da her er mange Ting som vil holde tilbage ifra den rette Overladenhed i Guds Haand, som er trofast i alle sine Ord.

Herren være lovet, som opholder os i saa mange Farer! Thi mange Prøver vil nok falde ind, som ikke synes at høre til Glæde etc.,

men er dog fornøden som en dyrebar Skat til vor Saligheds Renselse. Ligesom det er fornødent at Guldet føres i Ilden og renses, saaledes og en Troendes Siel maa renses, lutres og tilberedes ved mange Trængsler, Prøver og Svagheder. Thi da faar han ret kiende sin egen Afmagt, hvor ganske og aldeles uduelig han er til det Gode, da han ei finder noget Sundt paa sig ifra Hovedissen indtil Fodsolen, men alt i migæ er urent. Og da bliver <han> inderlig beskiemmet over sin Ulydighed, saa at han i Ydmyghed nedfalder paa sine Hiertens Knæ og beder med David: O Gud, rens du mig af mine lønlige Brøste! Og deri tiener det ham til mere Forsigtighed, at blive mere aarvaagen og stadig.

Herren vere lovet, som haver opholdt mig i saa mange Farer og Fristelser, saa at han ofte har draget mig ligesom midt af Ilden, da man har staaet ligesom i haarde Træfninger, saa man har ei seet andet end Døden for Øyene! Og da har Gud bevist saadan en herlig Frelse og overøst mig med Glæde og Fryd.

Ieg er ofte inderlig glad i Guds forunderlige Førelse med os, og fryder mig dog med Frygt, saa at ieg stedse frygter for Fald. Men saa opholder det midt i Frygten at Gud ikke forlader den troende Siel som oprigtig søger ham i Striden. Han skal faa Seier og Glæde til Løn her, og evig Salighed hisset, om han deri bliver tro.

Ieg skal nu helse eder ifra mange fortrolige Søskende her, som ieg nu har talt med. Og i Pinsehelgen som ieg fandt mange som ieg ei før har set eller kient, da vi var inde i Fiordene, som <ieg> og kan helse eder ifra, haaber i Sandhed mange troskyldige Søskende som i Hiertens Enfoldighed vil søge vor Herre om at faa en renset Siel, som ieg er glad i dem m. f. Herren være lovet, som haver tændt sit Lys iblant os! O, give Gud at det maatte komme til at brænde med større og større Kraft!

De er nu saa hiertelig kiærlig helset, alle de paa Iæren og hvor

den troende Siel er som i Sandhed elsker Gud, kiente og ukiente i Legemet, som her ere kiente i eet Sind med vor Frelsere, og har annammet den samme Aand og efterfølger Herren i sand Enfoldighed. Dem vil han kiende for sine Børn, og de skal blive Guds og Iesu Præster, og skal regiere med ham i tusen Aar.

De er nu saa kiærlig helset, paa Valand, Lintiøn m. f. Steder som ieg ei kiender ved Navn. Dog beder ieg de er saa god og helser til alle, ligesaa de paa Egersundsøen, paa Segley, Skadberg, Myglebust, Neygaar, Sielbrey, Eyde og Aarstad m. f., ia alle. Om ieg haver forglemt nogen, saa er de dog ikke glemte hos Gud. Thi han siger: See, ieg haver tegnet dig i begge mine Hender. Vær nu saa kiærlig helset ifra os alle her til eder alle der, og tilsist ifra mig, eders svage Medbroder vilde være i det Gode!

Lev nu alle vel i Guds Fred! Det ønskes og bedes af mig, æders Ven og Broder.

Svanøen den 19 Juni 1808. Neils Gundersen Bache.

32. 1808, 17. juli. Tøyen.

Iver Olsen Gabestad til vener. (Påskrift på brev frå HNH.)

NB. Hils alle i Messelien, din elskelige Kone, samt alle! Vi har nylig modtaget Brev fra Broder Ion B. og Søster K. G. D., som takkes meget derfor. Og <det> gleder os serdeles eders Aands Trofasthed i den begynte Naade. Søster A. Blegen, er hun kommet med rørt Hierte om det meget vi taltes ved? Ligesaa troe Sødskende paa L<unke> og Kraabel, K. Waalen, Opsal og de paa Sønstevold.

De kan ei tro hvor meget ieg ihukommer. Og <ieg> elsker eder med Omsorg for mig og alle, at bevares i Naaden i dette Døds Legeme. Og Livet tiltager med fuldkommen Villie at giøre Godt og øve Dyden, saa vi blev faste i Guds Kierligheds udstrakte Betænkning. Thi at

bevare det aandelige Liv er ‹det› ei bedre Middel ‹til› end ei at forsømme nogen Leilighed som gives os til det Gode, siger en.

Ieg tror de bærer Omsorg og faar sendt dette til alle Stæder, saa den Ild kan brænde. Og vi kan af Erfarenhed kiende hvor det opliver at faa høre fra hverandre, og da ‹at kunne› bevare det store Bud: elske Næsten som sig selv. Guds Naade og Fred være med eder til det evige Liv! Det bedes af deres Broder.

Tøyen d. 17 Iulj 1808. Iver Olsen Gabestad.

33. 1808, 18. desember. Stavanger.

Pernille og Ole Seglem til Jacob Lindtjørn.

Disse Grunde (= del av s. 166—185 i Skr. V) fik ‹vi› nu fra Christan(?), og sender dig, kiære Broder Iakob Lindtiørn dem. Saa haaber ieg du meddeler andre igien. For mig er de særdeles styrkende og oplysende. Det samme haabes og for dig m. f.

Hels til alle og Søster K. S. især! Vi venter dig hid i Iulen. Lev herved vel! Det helses du fra din Broder, min Mand og mig og de andre der her ‹er›. Pernille Christensdatter.

Herren er nær. Salig er den som forlader sig paa ham.

Disse Ord kom mig for, Søskende, hvor godt dem har det som fuldkommeligen kan forlade sig paa Herren med fast Tro og Tillid om Frelse. Om endskiønt i Tiden falder adskillige Byrder og Besvær, timelig Skade m. m. kan møde os, saa erfarer ieg ‹at› Herren er den som saarer og læger. Liv og Død er i hans Haand. Salig er den som forlader sig paa ham etc.

Hels alle Bekiente fra mange her og mig.

Stavanger den 18 Desember 1808. Ole Gundersen Segley.

34. 1809, 7. januar. Skjelbrei.

Jakob Gundersen til vener.

Elskelige Søskende paa San<dn>es, Stavanger, Dale m. f., der bevarer det Gode til mere Forfremmelse i Guds Kiærlighed.

"Den som er min", siger Iesus, "og hader den Kiortel som af Kiød vil henge ved os", hvilke<n> kan være meget fin. Saa vi alle har Aarsag at lægge Iesu Formaning paa Hiertet, at vaage og bede og ei blive trætte, saa vi kunde være opofret i vor himmelske Brudgom allene. Min Lengsel er dertil, og haaber det samme om eder. Og al anden Plandtning som min himmelske Fader ikke har plantet, skal med Roden oprykkes.

Kiære Søskende, det kunde <synes> som ieg vilde lægge eder meget paa. Men i Sandhed, ieg vil lægge og lægger det paa, og haaber den Velmente tager det ei til Nedtrykkelse, men til Hiertens Ransagelse. Her er megen Svaghed som henger ved Menigheden, baade i fine og grove Laster, saa ieg har tabt noget af den gode Tro ieg havde, og synes som Christi Ord vil opfyldes iblant os: mange Kaldte, men faae Udvalgte. Dog haaber og erfarer <ieg> at nogle bliver ved i Troe og Kiærlighed at bære Omvendelsens Frugter, af Kraft som glæder og styrker mig og alle der iager efter den sande Kiærlighed.

Ia Søskende, vi har Aarsag at vaage og bede med hverandre, at ingen skulde falde i Fristelse. Thi om nogen kom saa vidt <at> han intet vidste med sig selv, er han dermed ikke retfærdig, at Ydmygheds Frygt og Kiærlighed skulde derved tabes. Ia Søskende, mit Hierte brender i Kiærlighed til Gud for mig og eder, med Lengsel at tiene ham og være en Tieners Tiener. Ia, hvilken Naade at han vilde vi skulde bekiende ham som er hellig og ren! Og vi maa af Hiertet bekiende med Abraham <at> vi er Støv og Aske.

Ia, Søskende, bed med mig! Ieg vil og bede for eder, at vi maa

faa Kraft at blive de lydige Faar som følge Lammet hvor det gaar. Det bedes af mig, eders ringe Medtienere, med Lengsel i det Gode. Ieg kiente Hiertens Lengsel at faaet talt med dig, B. Nils Daler, og de andre elskelige Søskende der. Men som Tiden var kort for mig haaber ieg de er fornøyet dermed. Tilsist helses fra mig.

Skilbbry d. 7 Ianuar 1809. Iachob Gundersen.

35. 1809. 27. mai. Lauvøy.

Ei bøn av Paul Gundersen.

En Bøn naar en er skilt fra hverandre.

Almægtige Gud, retfærdige Fader, trofaste Herre, du som kaldte mig i dit Navn, aabnede min Forstand, gav mig isinde at tiene dig, alt for vort eget Gode, — hvad jeg skal fremføre og udsige, det send du Kraft til! Lær mig at kiende det Manglende hos mig selv! Først forlad mig Overtrædelser, giv da din Aand og Kiærlighed Rum, virke saa med dine Kræfter din Villies Velbehag i mig!

Send saa Naade at beholde og bevare dit Arbeide, o Herre! Kunde jeg sige dig Tak, som mig saa ofte har ledet, lokket, tugtet og draget og hiulpet frem, ja meget brødet det Onde og været en Skiold i min Elendighed! O Fader kiær, du veed vi kan ei med vore egne Kræfter fuldføre dine Gierninger, som du alt har overbevist mig om. Og derfor vil <jeg> dig adlyde, saa du Raad monne give. Bevar mig og dine Medarbeidere for at blive fængs<l>et af Syndens Snare! Og vær du mig en Fader, at lære og lede mig til dine Gierninger at giøre, og dine Veie at gaae til jeg Maalet opnaar! Dette hielp du os og mig <til>! Amen.

Løvøy den 27 Mai 1809. Poul Gundersen.

26. 1809. sumaren.

Ole Torjussen Svanøe til vener.

Elskelige Venner og Søskende ind i Fiorden og Nøstdahl.

De er ofte af mig ihukommet, og ⟨ieg⟩ har ofte tenkt at komme til eder. Men noget kan være min Efterladenhed tillige med mange andre Forhindringer. Og naar nu disse Søsken kommer, som underretter og haaber opliver eder, og dem igien ⟨oplives⟩ ved eders troskyldige Arbeide til Sielens sande Vel, som bør stedse være vort Formaal og Bestræbelse at opnaa ...

Jeg ønsker da at høre fra eder, at de gaar frem efter den Sandheds Grund og Lære som Gud ved sit Ord, Aand og Tienere har kaldet os ud fra Mørket med, at vi skulde vandre i Lyset nu medens vi har det, saa vi kunde alle søge efter at blive et Medlem paa den christen Kirke, og bære Frugt efter de Gaver og Evner vi har, som kunde styrke vort Forset til at bære mere til Faderens Ære og vore Medmenneskers sande Lyksalighed.

De er da fra os alle her kierlig hilset, baade paa V A (?) og Nøs⟨tdal⟩. Tillige er de hilset fra mange Venner øster og Bergen, og især fra Broder Hans, som var særdeles oplivende. De har vel hørt at han nu er kommen løs og opretter Saltverk ved Christiansand. Og i Bergen havde ⟨de⟩ godt Haab at han kommer længer nord i Sommer og maaskie ⟨til?⟩ os. Dog ei noget vist kan sige⟨s⟩ derom, da Tiden er foranderlig i alle Ting.

Gid vort Forset og Villie var stadigt, hvad os møder! Saa blev dog al Trængsel og Strid endt, tillige Løb og Vandring vel anvendt, naar vi stride trolig til Enden.

Ole Toriusen Svanøen.

37. 1809, 9. juli. Fennefoss.

Gunder Bjørnsen Gjeldsten til vener.

Elskelige og fortrolige Søskende paa Egersundsøen og der nordover, som mestendel<s> er ubekient for mig i Legemet.

Men ved Skrivelse haver ieg hørt fra eder mange Gange, som de er alle saa hiertelig takket for. <Ieg> tænker paa den som er tro og flittig og meddeler af det ham er betroet, hvor godt den har <det>. Derimod den som er doven og efterladen til det Gode, da haver vi ingen Fred, men Angest og Uro. Mange Prøver haver ieg havt og haver over mit Hierte, om hvad ieg elsker og attraar mest, og om ieg hader det Onde som er Gud imod.

<Ieg> kiender mange Begierligheder som drager paa mit Hierte. Mest kiender ieg at det ieg før havde Behag i, elskede og attraaede, det ytrer sig mest hos mig nu, som ieg kiender undertiden at ieg er hiertelig saaret over min Ufuldkommenhed og mange Feil, men kiender min Lyst er at forbedre mig, og kan ei andet kiende end ieg vil ved Guds Hielp stride imod al Synd, hvad ieg formaar.

Kiere Søskende, lad os bede og arbeide og forene vore Bønner, bede til Herren at han af sin Naade vilde styrke og opholde os i en sand Tro til Enden!

Du elskelige Søster Torger<d> Iørgensdatter er saa hiertelig hilset og ihukommet og takket for din Skrivelse og for siste <Gang> ieg fant dig, for din kierlige Omsorg du for mig og flere bar. Ligesaa er de alle kierlig hilset, og <ieg> ønsker at den samme gode Aand som har kaldet og draget os ud ifra Synden, kunde faa forene vore Hierter i Kierlighed, tugtet og ledet os efter sin Villie, saa vi kunde søge til eet Maal at opnaa.

Om Tilstanden her faar de vide med den Broder som kommer til eder. Vi arbeider her tilsammen mange, i Haab at det udfalder til en god

Ende. Saa er de alle kierlig hilset fra os her og mig.

Fehefos mølen den 9 juli 1809. Gunder Biørnsøn Gjeldsten.

38. 1809, 6. oktober. Kristiansund.

Halvor Strand til vener i Rissa.

Fortrolige Sødskende i Resa.

Deres Skrivelse har ieg bekommet, som takkes trolig for. Og <det> var hierte<kiert> at høre de lever med god Helsen og i et fast Forset at blive ved i Troens Grund.

Ieg skal hilse eder fra mange Steder som ieg har været i Sommer, især fra Hans Hauge som ieg var hos 4 Dage. Ieg kan ej udføre i Ord den Hiertens Glæde og Livets Fornøyelse ieg havde. Han oplyste mig i mange Ting, især om Menneskets Svagheder, og de Byrder som alle Tider vil følge os Mennesker, som han sagde er at Menneskene er aldrig fornøyet, hvad en har, det <at> Tro og Tillid til Gud og sine Medsøskende afminskes og Begierlighed opstiger istedenfor Fornegtelsen. Selvkloghed og Klager følger istedenfor Oplysning.

Mange saadanne Byrder ligger i os, som han bad kierlig om at ieg skulde arbeide paa at udrydde hos mig selv, og oplyse andre. Mit Hiertens Ønske er at en saadan Broder var i vor Menighed.

Ieg har ej mere Tid. De er nu saa kierlig helset fra os alle her, og fra mig, som vil være eders Broder i alt Godt.

Christiansund d. 6te October 1809. Halvor Strand.

39. 1810, 22. oktober. Bøle.

Erik Eriksen til vener.

Elskelige Venner og S<øskende> i C<hristiania?>.

Det er nu længe siden ieg skrev til eder, længes derfor at faa

sendt nogle Ord, saa I derved kunde faa høre hvordan vi lever baade til Legem og Siel, som gleder, især dersom vi alle maatte bevares i Lyset og vandre den Stund vi har Dag. Thi naar vi omgaaes i Sandhed da er det vel den største Glede vi kan høre fra hverandre. Derimod haar Synden og Verden skiuler Hiertet, da giver det Sorg. Thi efter Vidnesbyrdet og Oplysning veed vi hvad <som> følger baade af Ondt og Godt etc.

Herren bevare os fra det som skader vor Siel! Thi falde vi deri og ei i Tide opreises, da kan det blive for silde. Maria, sagde Iesus, havde udvalgt den beste Del, som ingen kunde tage fra hende m. m. Ieg kiender mit Hierte er svagt til at taale baade Ondt og Godt, Medgang og Modgang. Gud hielpe mig til at vaage og arbeide mens Tid er, saa ieg kunde stride den gode Strid, fuldkomme Løbet med Glede!

Mange Betænkninger har ieg kiendt nu en Tid, baade hvorledes ieg selv haver vandret, saa og Medsøskende andre Steder, om den kristen Kirke staar paa faste eller svage Fødder. Da haver ieg frygtet for det Siste, da det forminskes som vi skulde have Omsorg for og det Sandselige gaar føre og da svekker den indbyrdes Forening og Kierlighed til hverandre, som skulde bestaa i Døden, ia i hint Liv. Ak, at vi da alle med hverandre maatte opvekkes til fornyet Bøn og Lyst at søge Herren med Alvorlighed og Ransagelse i Hiertet, at finde det som vil drage os tilbage, saa det maatte dødes og vi fornyes Dag fra Dag, saa vi kunde være vaagen naar Herren kommer, og have vore Lampe antendt!

Du er takket, Broder Ionas, for din ofte tilsendte Sk<rivelse> til os. Ser du hukommer os. Saa og for det Siste, som og du Broder Ole Giæstadal. <Ieg> ser eders Frygt for min og fleres Sygdom, at den skal komme til eder, og <I> skal blive besmittet, som og er at vogte sig for. Thi Legemets Svaghed hindrer meget Godt at udrette, og

tror ieg det tiener til <det> Gode og <at> Herren vil prøve os. Og Modgang er os undertiden ligesaa god som Medgang. Læs Torsdags Morgenbøn <af> H. Ns.! Da seer vi Gud kan finde os om vi synes at være aldrig saa gode og faste Steder(?).

Det kom mig for da ieg læste eders Sk., om I var saa varsom for den aandelige Besmittelse og bange for den Sygdom; thi den skader os mest, Søskende. Og den Herren vil bevare, han er uden al Fare. Ieg takker for det <at> han har tugtet mig, tænker om Gud <gav> mig min Hilse igien, da skal det ei være forgieves. Og Alting bør tiene os tilgode. Gud skee Lov, ieg er nu bedre. Om det ei tager mig igien, da tænker bliver frisk igien.

De er nu alle i C. og paa Eg. meget kiærlig hilset og tilønsket den Naade, Fred og Kiærlighed at forenet vandre i. Det er de hilset med fra os alle her, min Kone og mig.

Bølle d. 22 Ogtober 1810. Erich Erichsen.

40. 1812, 18. januar. Eiker papirfabrikk.

Mikkel Nielsen Hauge til vener.

Elskelige Venner i Arendal.

Meget er de takket for den Gang ieg var der, og det Gode ieg nød baade til Legem og Siel, som styrker vore Hierter, hvortil vi kommer hverandre ihu i vore Bønner og Forbønner, saa vi kunde bekomme Kraft til at forbedre os, som er alle<s> vores Atrraa som er kaldte efter Forsettet. Gid det Forset maatte fornyes i os daglig, saa vi kunde gaa frem derefter, saa Guds Ord kunde opfyldes i vore Hierter, at vi glemte det som er bagefter og rekker os efter det som er for<an>!

Derom ville vi da alle bede og arbeide paa at fuldkomme det som skrevet er. Dog det bliver vel i stykkevis, som Apostelen Paulus siger. Men da Herren haver foriettet os ved Profeten Sakarias:

Førend I raaber, vil ieg hørc. Førend I bad, vil ieg bønhøre (jfr. Es. 65, 24), naar vi fraskieller os det Urene i vore Hierter ... Thi da opfyldes og Herrens Ord naar han siger at en som holder mit Ord, skal ikke see Døden evindelig (Joh. 8, 51). Thi han vil afvis. Graaden og føre vore Siele i Troen. Thi saa mange Synder som vi forlader, bliver os forladen m. m., som Gud ved sin Søn Jesum Christum, <for hans> Skyld giver os Naade til at efterfølge det Gode

De er damm alle der, baade du Peder og Gunil, Ellef og Ellen kiærlig hilset ifra min Kone og os alle, og vor Broder Hans Nielsen. Han er ikke rigtig frisk. Hilses fra alle her omkring og mig.

Egers Papir Faberek d. 18de Januvari 1812. Mekel Nilsen.

41. 1812, 29. april. Kristiansand.

L. O. Brekke til ei syster.

Et lidet Lykønske.

Farvel, kjære Søster! Hav Tak for hver Gang
Min Sjel du vederkvæget Med Læsen og med Sang,
Ja ogsaa med Tale af Kjærligheds Drift,
Som styrker Sjelen naar som den er tørstig og træt!
Ak, lad os da, Søster, i Dyden gaa frem!
Vor Vandel kan vise hvor vi har vort Hjem.
Saa æres vor Fader, saa fremmes vort Held,
Vor Næste vi ogsaa beviser alt Vel.
Naar vi indtil Døden arbeider dermed,
Saa samles vi vist i den evige Fred.

Hils alle forekommende Venner, hvor dem findes som arbeider i Troskab og Flid. Lev bestandig vel! Hav Gud i Tanker og Hjerte, saa har du Lykke hvor du farer hen.

Christianssand d. 29de April 1812. L. O. Brekke.

42. 1812, 2. mai. Gunnhus.

Anne Halvorsdatter til vener.

Elskelige af samme Aand kaldet til samme Maal i Christiansand, Setersdalen m. flere Steder.

Længe er det siden ieg saa noget fra eder, Søskende, og <det> fal mig for da ieg læste idag i en Bog, at ieg skulde skrive til dem, om Gud vilde give noget som kunde være til Opvekkelse, Liv og Bestyrkelse. Det kom mig nu for, det B. T<ollev> B<ache> skrev en Gang til mig, at vi ikke skulde fordre eller give saa nøye Agt paa om vi ei fik efter Følelser, men være som Børn, der altid har noget at arbeide paa, drive paa med af følsomt Hierte, af Lyst til Gienkiærlighed. <Nu> kommer ieg ham med flere ihu, der ei har forglemt mig i de tørre Steder, om det meget Gode ieg før har været vant <til>. Dog, Gud være lovet: han er overalt tilstede!

Somme Tider vil nok disse Tanker falde for mig, at dem er lykkelig som er paa de Steder som ofte gives Anledning til at tales ved. Men naar ieg saa betragter Menneskeligheden, da sees nok at ei Stedet hielper, ei heller Rigdom og Ære, som du B. H<ans> T<ordsø> siger i din Sang. Det sees baade af den og <af> Brevet som fulgte, at den Aand som os kaldte, arbeider ved forskiellige Leiligheder, kan og faa antendt brandbare Materier. Naar saa ei lægges <mer> til da maa den og slukkes. Det sees i Naturen, og troes, ia føles i det Aandelige. Og <ieg> erindrer min store Kiærlighed til dig B<roder> da du arbeidede i det Ringe paa Møllen en Stund, "og de mange Leiligheder der gives til at skikke sig med Verden, skulde tænke det bedragelige Hierte og forhindre vor Forening, der vores Modgang kan lindres, som du siger, og ieg tror giør du ligesaa", da lad os lægge Haand i Haand og vandre til eet Maal!

Det som siges til een, kan være til alle, og vist til mig, der

ønsker saa hiertelig at overvinde det som vil hindre: at ieg ei omgaaes som ieg vilde og burde, baade i mit Hus og i E<n>lighed(?) for Gud og Mennesken. Det bedes og arbeides paa af ....., tilønske eder det samme. Og hilses eder alle saa kiærlig fra mig og min Mand som ieg meget elsker og agter for hans storé Godhed, ei allene mod mig, men <mod> de mange Troende, flere der besøger os, som er mit høyeste Ønske (ms.: Størke), at erindre ieg elsker dem og dem mig, som Gierningen stadfæster.

Gid det ifra os alle maatte vises, Søskende, da vort visse Haab <er> at samles en Gang, om ei her, saa vist hiset. Og kan det skee her, da vist naar Kiærligheden er dertil, som ieg en Gang nu i Ugen sad og overveiede hvor stærk den er naar den brender i sin Flamme, hvor den saa er ifra: Aand, Kiød eller Natur.

Gundhus d. 2 Maye 1812. Ane Halvorsdatter.

43. 1812, 15. mai. Bragernes.

Tollev Bache til vener.

Elskelige i Christiansand med flæ Steder.

Da nu B. O<le> I<ver>s. skriver, saa vil ieg og skrive nogle Ord til eder. Dog, ieg veed intet Sært uden det gamle Bud som vi haver af Begyndelsen, nemlig at vi skal elske hverandre, som ikke skulde være med Ord, men med Gierning og Sandhed.

Det falt mig nu ind mens ieg skriver dette, at Gierningen kan ofte ligesom vise at vi elsker hverandre. Men her er at bemærke Sandhed, som ieg forstaar saaledes at hvad som vi føler hos andre ikke er ret for Gud eller skader hans Siels Vel, det skulde vi see at faa han oplyst om, dog Omsorg for hverandre til Sielens Foredling. Som da, kiære, naar vi søger at oplyse enhver om hvad rettest kan være, tage vi da feil, saa kommer vi mere i Bekiendskab om os selv.

Men anseer vi hverandres Feil med Foragt eller spottende, saa er Christi Ord til os som til hine: Du Øyenskalk, du seer Skiæven i din etc.

Ieg ønsker eder som mig selv at vaage, bede og arbeide, saa at vi ikke skulde tabe det Kostbare af Sigte. Det ere de hilset <med> fra deres Ven og Broder.

Bragnes d. 15 Maye 1812. T. Olsen Bache.

44. 1812, 26. mai. Kristiania.

Hans Tordsen Bacherud (og John P. Meyer) til vener.

Hiertelskende kiere Søskende paa Røgebær med flere.

Ieg ønsker eder Naade og Kraft af Gud til at stride lovlig og overvinde alle vore Fiender indvortes og udvortes, som vil meget til, da mit onde Kiød vil lede mig af Veien. Og ieg er ikke saa aarvaagen i Bøn og Tro som ieg skulde være, og falder derfor i adskillige Fristelser, og taber den Fortrolighed og Tillid ieg skulde have til Gud. Men saa kan ieg ikke fuldtakke ham som vil hielpe mig tilrette igien.

Ach, at vi alle maatte blive ham lydig og ikke misbruge Naaden; for den er overflødig! Det maatte være langt ifra os, men at vi af Skade kunde blive vise og lægge Vind paa Forsigtighed. Herren styrke os alle dertil, at tage hans Naade vel i Agt! "Da Lyset skinner klart i denne Naadens Tid, og Gud sin Kirke har arbeidet paa med Flid."

Ia, naar ieg tænker paa dem som i Oprigtighed vandrer for Gud, saa længes mit Hierte saa inderlig at være og blive blant deres Tal, at ieg synes ofte naar ieg er med dem: Herre, her er godt at være. Men naar Fristelse, Angest og Trængsel indvortes og udvortes er, saa fattes den sande Overladenhed i Gud, <saa> at Herren maa nok sige: Hvor længe skal ieg lide eder?

Ieg slutter med en kierlig Hilsen til eder alle, og ønsker og beder vi maatte arbeide paa indbyrdes Kierlighed og Endrægtighed, at elske hverandre til Omvendelse, at hver maatte forlade sine egne Ting og søge andres Beste. Vi skulle betenke vel 'forlade vore egne Ting' i adskillige Grunde, at vi alle søge det ene, nemlig Guds Ære at fremme. Det ønsker ieg af Hiertet maatte skee i Sandhed af os alle.

Nu hilses fra de faa Venner her blant den store Hob. Mari paa Tugthuset takkede. Ieg veed og haaber hun er overladt efter Guds Villie.

Christiania d. 26 Mai 1812. Hans Thordsen Bacherud.

(Påskrift:)

Hiertelskende kiære Venner og Søskende i Guds Kiærlighed.

Meget har ieg længes at komme til eder, men er forhindret ved at have ‹meget› at udrette her, dog haver ikke ret Fred i dette, frygter at den høyere Gierning af mig skulde forsømmes: at arbeide paa det som kunde tiene mange og Gud mest æres ved. Dog er min Villie dertil.

Her kunde og være ‹noget› at udrette baade aandelig og legemlig, da her er nesten ingen som er løs eller fri, fornemmelig indvortes at være løs fra alle Syndens Baand. ‹Ieg› frygter for mig selv, kiender Begiærligheden frister til mange Ting, og ‹det› koster mer end man fra først betenker at blive befriet og ikke følge og med Villien samtykke, kiender ieg har ikke vaaget ret, som enhver nok kan kiende hos sig paa den Magt en haver til at staa det Onde imod med, paa hvad Maade det kan skee.

De Verdens Høye, der beviser sig gode og venlige og veed at skiul sit forhærdede Hierte, dem er ‹det› værdt at omgaaes med til Guds Ære. Men en vil saa meget ettergive. Thi den onde Egenkiærlighed er vanskelig at faa udrenset af Hiertet. Gud hielpe mig og os alle

som har begyndt, at vedblive, og stride og fornægte os selv!

Ieg har talt ved Lars formbinder nogle Gange forat opholde ham til dem maa slippe ham løs. Nu skal han til Forligelsekommission paa Tista (= Tirsdag?), og tenker at komme ud med det samme, og vil komme til eder. Kobberplader har ieg efterspurt her, men synes dem er dyre, 1 <Rd.?> 20 S. Skaalpundet. Ieg har skrevet til Tune Sogn, mente dem skulde efterhøre paa Haln (= Halden?). Eller fra Sværri mener <ieg de> faaes ringere (= billigere). Har intet Svar faaet. Sendte og Bud med Iohn Sibrøn (= Sørbrøden?); <han> veed vel da at underrette os derom.

Paa Tugthuset er nu som før. Alting bliver staaendes, faar staa om Kielerne og Pærsen (= Pressen?) bliver ikke at faa.

Ieg mener at reise til eder i Pinshelien, at tale ved eder, som kunde være mig til Bestyrkelse i det Gode, og om vi kunde samtales om Trykningen, og om Mads Møller hielper at opgiøre Regningen med Hoche (= Høecke).

Vær nu saa kiærlig hilset fra os her og fra Mari paa Tugth<uset>. Fienden baade lokker og truer hende. Kanselliraaden vil endelig hun skal tage Tieneste hos ham eller hos en anden i Byen.

Vi har endnu ikke faaet noget fra Hedemarken, og han siger han kan ikke giøre noget ved <det?> før han faar nogen Begiær fra Ole Berg. Hun (= Mari?) arbeider paa at være fornøyd, i at være overlat i Guds Villie.

Lev i Gud og forenes i hans Kiærlighed, hvori ieg lenges at blive eders Broder.

John P. Mejer.

45. 1812, 28. juli. Bru.

Nils Trulsson Bru til vene[illegible]

Du B<roder> P. med Kone og det øvrige Husfolk er kiærlig hilset

og ihukommet fra første Kiendskab. Hvor levende var da vor Længsel at tiene Gud og Næsten, fornegte Verdens sanselige Ting! Og ⟨vi⟩ havde vor beste Fred ⟨i⟩ at efterfølge Jesum, vor Forløsere, der formedelst sin Naades Aand forklarede Livets Vei. Og vi den elsked da inderlig, agtede da al Verdens Herlighed meget ringere end den minste Følsomhed af Christi Aands eller ⟨at⟩ sige hans Naades Nærværelse i det blødgiorte Hierte.

Med den samme Naade er I alle av mig saa hiertelig tilønsket at forblive og lyse for Verden. Det beder og for mig, deres ringeste Medtiener!

Brue d. 28 Iulli 1812. Nils Thrulssen.

46. 1812, 22. august. Jylland.

Ole Woreland til vener.

Kære B. og Ven P. S. med Kone.

Du er kiærlig hilset og takket for Sk. med C. Simensen, som er meget kiært for mig at faa nogle Ord fra Vennerne i troskyldig Kiærlighed, da vi er her paa et øde Sted som ⟨der?⟩ er noget faa til Sielens Føde, da Sommerfrugten er borte og Kornet er fortæret af Sommerens Tørke, og de stille rindende Vande er fortørrede af.

Saa her findes ikke andet end stillestaaende Vande, og den største Del er forraadnet og Ormene til Føde. Og om nogen vil drikke deraf forat slukke sin Tørst, er det en Gift til Døden. Saa her er ikke mere i Forraad end den liden Krukke Olie som ieg haver hos mig, som Herren af sin Naade velsigner at det ikke forminskes, men ⟨er⟩ alle Tider til Styrke og Vederkvægelse og holder min Siel ilive.

Da de stillestaaende Vande ikke forminskes, men tiltager, er ⟨det sluttelig ⟨at⟩ de tilsist vil udbryde til strømmende Floder, som ⟨det⟩ falder mig ofte i Erindring at der staar skrevet i Herrens

Ord at Sions Døtrer sade endelig(?) ved Babnes (= Babylons) Floder. Ia, de og beklagede at deres Ungdoms Ære og Prydelse var borte.

Det er vist tungt at see paa naar et Land og Folk staar i yndigste Flor forat blive oversvømmede ved Hav og strømmende Floder, og <det> seer ud til Undergang. Men Herren, den almegtige, naadige og barmhiertige, bestemmer dets visse Maal: Der skal du nedlægge dine stolte Bølger, did skal du komme og ikke længere. Og Herren er megtig at bane Vei, og berede <Vei> midt i Havet for de som kommer fra Solens Opgang, og ledsage dem med sikre Trin midt ud af Havet og Strømme, ind i den sikreste og tryggeste Havn hvor de kan gaa paa det Tørre.

Og de drage Vand med Glede af Saligheds Kielde, at vande Jorden saa den kan blive bekvem til at give sin Grøde og bære Frugt, da Herren af sin Naade vil give et behageligt Foraar med deilig Solskin sagte blæsende Vinde og yndig Regn, naar den kolde Vinter med Stormen er til Ende. Ind kommer May Maaned med deilige Blomster.

Lader os, elskelige B., styrke<s> med hverandre efter den Naade Herren giver, at blive bestandige i den sande Troskyldighed og Kiærlighed, indbyrdes paaminde og opmuntre hverandre at og alle som har annammet den første Kiærlighed af Herren, at elske ham igien, og med Flid at berede sig til Lammets Bryllup! Thi Guds Rige er nær. Aanden vidner: See, Brudgommen kommer, gaaer ud imod ham!

Lader os, elskelige B., blive ved i ydmyg Begiæring hos Herren, strebe og arbeide med hverandre at bevare den første Kiærlighed, som vi har annammet af ham! Det er min Glæde at tænke paa hverandre og finde dem i den troskyldige Kiærlighed, og min Sorg at det skulde siges til nogen ved Aandens Vidnesbyrd, som har annammet eller antaget det Guds Kald: Du haver forlat din første Kiærlighed.

O, lader os, alle Søskende, rekke hverandre Haanden, og strebe at blive Gud til Behag i Jesu Christi saliggiørende Tro! Og <han> som

har begyndt den gode Gierning i os, vil og fuldende den indtil Jesu Christi Dag, at vi maa fremstilles hellig og ustraffelig for hans Aasyn i Kiærlighed.

Du er da, B., saa hiertelig kiærlig hilset med Kone og de flere Venner der, fra deres ringe Ven og Broder i Herren vil være.

Veners gode Hensigt d. 22de Agetsiti i Vigsø i Iølland.

Ole Woreland.

47. 1812, 24. november. Fuglesand.

Berte Maria Rasmusdatter til vener i Noreg.

Elskede Søskende i Norge.

Altfor lenge er det siden vi skrev eder til. Saa det kunde frygtes for at vi skulde blive lunken og eders Kierlighed til os skulde tabes, og den Lyst og Flid at skrive os til skulde aftage. Men kiere Søskende, vi ere trengende til eders Kiærlighed alligevel, <om> vi ikke fortiener den eller viser den skyldige Flid i at skrive og tale, til at opbygge os selv og andre, prise Naaden og bruge den rettelig.

Men forglem os dog ikke! Vi forglemmer ikke eder. Thi eders Kiærligheds Lys i Ord og Gierninger er saa levende for os at vi ofte oplives ved at tenke derpaa og tale med hverandre derom. Og om en Moder kunde forglemme sit diende Barn, kunde I da forglemme os som I har fødet med Smerte. I erindres ofte, alle som ieg kiender, og mit Hierte røres ved at tenke paa eder, føler en Kiærligheds Brand som ieg tror aldrig kan udslukkes. Men min Sorg er at den ikke brender i Kraft, som ieg ønskede, saa den kunde fortære de onde Tilbøyeligheder og forderve mine egne Egenskaber, saa Jesu Liv kunde sees mere levende i alle mine Lemmer, med mere Kierlighed til Ven og Fiende, som kunde være et Lys for min egen Siel i Mørke, og give

Vidnesbyrd om Gud Faders Naade og Børneret her og hisset. Thi da var al Trængsel let.

Men ieg maa beklage at ieg ofte, ia altfor ofte forderves af mine Egenskaber og Tilbøyeligheder, saa den sande Fred i Sielen forsvinder, og Tvil og Mørkhed faar derved Magt, saa ieg kunde sige med David: Af det Dybe raaber ieg til dig. Og saa veed I, Søskend: at om vi havde mange Tugtemestere, saa havde vi ikke mange Fedre. Men alle er svage, og behøver som Børn at faa Føde og blive bestyrket. Hvor godt og fornødent var det da ikke om ⟨det⟩ nogen var som bestandig kunde bevare Troens Kraft og Kierligheds Liv, til at overbevise de Onde og Sterke i sig selv, og bestyrke de Svage, at ikke det rette Lys skulde ganske udslukkes!

Hvad ieg mere kan sige eder om vor Tilstand her, da arbeider vi med nye Vel i det Legemlige, og det gaar nogenledes vel frem. Og Guds Velsignelse kiendes, som gjør at det Lidet bliver Meget. Saa det er som der staar: Det Lidet som den Retferdige haver, er bedre end manges Ugudeligheds meget Gods. Thi det er og bliver Saligheds Gods saa lenge vi ikke elsker det, men er bange for at misbruge det. Da kan det befordre Sielen, Livet "da drag med". De som elsker og gleder sig i det Iordiske, besidder det som en Eiendom. Naar de ska forlade det, da bliver det til Smerte og Forskrekkelse i Tid og Evighed.

Ieg hilser eder fra Marte og de andre Venner i Skanebørg (= Skanderborg). De havde lovet at skrive med. Men da det nu saa lenge varer, synes ⟨ieg⟩ ei ⟨ieg⟩ kan opholde det lenger. Og de er alle ved Legems Krefter og driver meget ⟨det⟩ Timelige. Og det var meget vel og kunde være til Lys i det store Mørke, naar det Aandelige gaar fore. Claus haver nu 2 Børn, og meget Gods.

Ellers kan ieg og hilse eder fra dem alle i Birket (ms.: Biirklet) Kan ei nevne hver især. Dog kunde det være Adskilligt for de som er

kient. Nogle er legemlig død. I Kragborg er død begge de Gamle. Karen Christensdatter, den gamle kone i Kiære(?), er død. Matias er og har lenge været imod, og er meget forvendt i daglige Indbildninger om at leve i mere Forening med Gud, og dog er død for at giøre Godt. Tillige Johanne Maria Glatering, hun er en haard Fiende, og menes at være Guds Ven. Men Treet kiendes paa Frugterne. P. N. Uldven er gaaet fra sin Forstand, og een til. De andre faa Oprigtige opholdes overalt, som det Gode vil giøre.

Ieg skriver noget langt, Søskende, men muligt det kan være det Siste. Thi som B. HNS sagde: Ieg dør daglig. Saa er og min Svaghed i denne Tid saa stor at ieg synes hver Dag kunde være den siste Dag. Kom mig da ihu i eders Bønner, at om ieg endog snart skal gaa herfra, Gud da vilde giøre den siste Barmhiertighed større mod mig end den første, og handle med mig som sit Barn efter sin faderlige Naade og Kierlighed, som han haver kaldet mig ved. Thi ieg venter paa hans Miskundheder, og at <ieg> ikke bliver beskiemt.

Hans Ord er mig faste. Men Mangelen paa min Side er stor, det føler ieg. Men Herren være lovet som hidindtil har og fulgt (ms.: følt), legger Byrder paa daglig, der lærer os at bede, og lover at <vi skal> blive bønhørt, ia giver Haab om Overvindelse og Befrielse fra dette Elende, og derefter indtager os i sin Villie (= Hvile?), som ieg undertiden kiender inderlig Lengsel efter, ikke fordi ieg seer, men fordi ieg nogenledes tror. Thi ieg taaler kun liget at see eller kiende af det Gode her i Tiden, for den Fiende ieg ber (= bærer?). Og derfor vil <ieg> være fornøyet og overlat til Gud, hvordan han mig vil føre, naar allene hans Villie maa skee. Thi da skeer og vor Salighed.

I er tilsist meget kiærlig hilset fra de Søskende her og mig, eders attraaende Søster.

Fugelesand d. 24 November 1812. Bertte Maria Rasmusdatter.

kient. Nogle er legemlig død. I Kragborg er død begge de Gamle. Karen Christensdatter, den gamle kone i Kiære(?), er død. Matias er og har lenge været imod, og er meget forvendt i daglige Indbildninger om at leve i mere Forening med Gud, og dog er død for at giøre Godt. Tillige Johanne Maria Glatering, hun er en haard Fiende, og menes at være Guds Ven. Men Treet kiendes paa Frugterne. P. N. Uldven er gaaet fra sin Forstand, og een til. De andre faa Oprigtige opholdes overalt, som det Gode vil giøre.

Ieg skriver noget langt, Søskende, men muligt det kan være det Siste. Thi som B. HNS sagde: Ieg dør daglig. Saa er og min Svaghed i denne Tid saa stor at ieg synes hver Dag kunde være den siste Dag. Kom mig da ihu i eders Bønner, at om ieg endog snart skal gaa herfra, Gud da vilde giøre den siste Barmhiertighed større mod mig end den første, og handle med mig som sit Barn efter sin faderlige Naade og Kierlighed, som han haver kaldet mig ved. Thi ieg venter paa hans Miskundheder, og at <ieg> ikke bliver beskiemt.

Hans Ord er mig faste. Men Mangelen paa min Side er stor, det føler ieg. Men Herren være lovet som hidindtil har og fulgt (ms.: følt), legger Byrder paa daglig, der lærer os at bede, og lover at <vi skal> blive bønhørt, ia giver Haab om Overvindelse og Befrielse fra dette Elende, og derefter indtager os i sin Villie (= Hvile?), som ieg undertiden kiender inderlig Lengsel efter, ikke fordi ieg seer, men fordi ieg nogenledes tror. Thi ieg taaler kun liidet at see eller kiende af det Gode her i Tiden, for den Fiende ieg ber (= bærer?). Og derfor vil <ieg> være fornøyet og overlat til Gud, hvordan han mig vil føre, naar allene hans Villie maa skee. Thi da skeer og vor Salighed.

I er tilsist meget kiærlig hilset fra de Søskende her og mig, eders attraaende Søster.

Fugelesand d. 24 November 1812. Bertte Maria Rasmusdatter.

48. 1813, 21. februar. Gunnhus.

Anne Halvorsdatter til vener.

Af Hiertet elsket og ofte ihukommet Sødskende i Christiansand.

Ieg siger 'af Hiertet elsket', som og er sandt. Ieg nogle af eder deraf har elsket for eders Tro og Dyd af første Naadens Kalds Annammelse, som opvækkes ved aabenhiertige Samtaler og befordres ved Gierninger, som er Troens Frugter. Thi den som bærer <Frugt>, bliver io renset, at den skal bære mere, er Iesu Løfte, og det feile vist aldrig, men hos os ofte, Sødskende. Dog mit Haab er stort. De veed vi lægge mere Vind paa at forarbeide vor Salighed og iføre <os> Lysets Dragt, paa vores Vandring give Agt med et aarvaagent Øye, da vi er saa vel overbeviste <om at> det er vort eget Gavn. Hvorfor skulde vi da dertil lade os tigge?

Ofte er Guds Ord særdeles levende for mig i min Enlighed, og <ieg vil have dem til et Lys for min Sti. Vi læste idag om de 4 Slags Sædeiord, som gav mig megen Betænkning at saa lidet af det saaede kommer til Frugt. Der staar at det er Dievelens største Kunst at forhindre dem fra at læsee og synge, der har Begiærlighed at leve derefter. Herren bevare os ifra dette Garn, men at den første Lyst maatte opvækkes til at høre og lære af hverandre, som der staar. Og ieg tror at den er viis som sig speiler i Guds Ord ved hvert et Trin som med Forsæt, med Længsel dertil, men ofte strider med skrøbelig Magt. Thi udaf vor Synde-Vaade kan vi ei det Gode taale.

De hilser den meget elskede Broder N. B. paa Iæren, med Tak for Skrivelse. Det er Liv og Glæde at see fra ham m. fl.; derved bliver det Gode af Hiertet at arbeide paa. Du Broder Ole E. med Kone er og takket for de var her, led vel Ondt underveis. Men <ieg> tror de angrer det ei; thi ieg var meget glad ved at finde eder, og mere da vi havde tales aabenhiertig ved. Lad os erfare de vandre Veien! Thi

gaar du den, Ole, da din Kone og, som er mit hiertelige Ønske vi kunde følges ad og vandre Veien lige frem til Himmelens rette Hiem. Det bedes af mig, eders Forhaabende i det Gode.

Gunhus d. 21de Februar 1813. Anne Halvorsdatter.

42. 1813, 8. mars. Arendal.

Peder Skjæveland til Enok Jacobsen.

To Enoch Jacobson. Arendahl, 8th of 3d Month 1813.

My dear Brother in Christ.

Thy loving letters to the friends in Christiansand are received; they rejoiced us much. Some other of our friends who are living in some other trading towns, as well as myself, have obtained copie of them.

I perceive, by thy letter to friend J. B. in Christiansand, that thou desirest to be informed if those letters were received or not; but I apprehend he has not had any opportunity to send thee an answer; but as Conrad Forst, from this town, is about to sail for London, I send thee these few lines; and I have also enclosed copies of two letters, which we have lately received from our dear friend H. N. H., who is in gaol, and one from Anna Halvorsdatter.

I thought it might give thee a little comfort when thou read them. And it would be likewise plesant to us, if thou wast able to translate these copies to the ~~friends~~ friends in England. It might perhaps kindle a fresh fire and zeal towards the good in this country.

I desire now to inform thee who I am, who write these lines: I am thy acqaintance, who lived near the apothecary's shop where thou resided; the shop still remains. My trade is merchandise.

Oh, my friend, it gave me at great surprise when I read the copy

of thy letters. I wish thou may be an instrument of good in the hand of the Lord, and hope thou wilt be preserved from pride. Give God alone the honour, that thou as well as myself may be preserved in humility! I give thanks to the almighty God for his precious grace, which he has given us through the Gospel, and the love of his Son, who innocently died for us.

I perceive it is thy desire that the number of his followers may increase. I wish, with all my heart, that the Lord may give thee wisdom and power. Here are a little number of friends in most of the towns in this country, but the number I cannot tell. I hope they will multiply; but our care is great, that goodness may increase amongst us.

I wish, my friend, these lines may reach thee. And it would be pleasant to me, if thou couldst let me have a few lines from thee, and procure me a correspondent among the Friends, or Quakers, to whom we desire to give our love. Likewise if thou should think it profitable, let us know what kind of goods we could send over, to relieve our fellow-brethren. Give our love to Andreas, and live well in the peace and love of God!

Peter Schivelland.

50. 1813, 30. august. Bakkehaugen.

Hans Eriksen til Trondheim. (Påskrift på brev frå HNH.)

Elskede Søskende.

De seer nu ‹at› det vigtigste for os af alt er Formaninger og Paamindelse, som rørte vore Øyne til Taarer om Søndagen da han (HNH) forklarede Evangelium. Især paaminte ‹han› os om vor Iver i det Første Herren kaldte os til sine Børn og Himlens Arvinger, at vi gierne forlod alle Ting forat følge ham. O, lad os hverandre erindre etc.!

De seer B. H⟨auge⟩ underretter. Ellers er her som den Tid B. O. M. var her. Alle ⟨er⟩ paa det Kierligste helset fra mig, Kone og f⟨lere⟩ V⟨enner⟩ her. H. Erichsen.

51. 1814, 22. M. (= mars el. mai). Kristiania.

Hans Eriksen til Samson Traae og kona.

Elskelige B. S. T. med K⟨one⟩.

Længe er det siden vi skrev dig til, min B., da vi haaber du hører og ser fra os hos O. S. (= Ole Seglem?), da han nu formodentlig er hiemme paa S. Saa sender vi til dig og de flere Bekiente dette (Brev frå HNH nr. 203) til Opbyggelse, da vi saa ofte nyder den Naade at høre hans opbyggelige Tale, med hierterørende Ord og Formaninger at vi ikke skulle glemme at giøre vel, da de Ord ..... end som behager Gud.

O, maatte vi med fornyet Sind og Lyst arbeide paa den Mad som varer til et evigt Liv, da "alt tilsist en Ende faar; men Guds Kierlighed bestaar".

Jeg behøver ikke mange Ord til eder, da I er selv lærte. Men som det gleder os at høre fra eder, om Tilstand, saa haaber ⟨vi⟩ det samme hos eder igien. Vi har ikke ~~mixer~~ noget Særdeles uden de gamle Bud: Elsk Gud og hold hans Bud! Det bør ethvert Menneske giøre. En anden Post skal sk⟨rives⟩ til Stamed⟨?⟩ eller O. S.

De har vel hørt Rygte⟨t⟩ at England skal vere fornøyet med at vi vil vere et selvstendig Folk? Vi fik høre idag at der skulde vere hiemkomne til Flekerød 4 Skibe med Korn. Caffe koster her i Partier "11 a 12 d. R. S. 17 og 18 d. p. S. 9 a 10 d.".

Alle Vener helses paa det Kierligste fra mig med Kone og B⟨arn⟩.

Gratulerer med din nye Arving, B. S. T.

Chr. d. 22. M. 1814. H. Erichsen.

HErr Samson Traad i Bergen. Friet. HE (lakksegl).

52. 1814, 31. oktober. Bergen.

Peder Odland til Torgeir Sigveland og kona

Elskede Ven Torger Sichforland med Kone.

Din Skrivelse af 8de dennes har ieg nylig bekommet. Seer deraf at du vil have dine Skind sendt tilbage, som skal ske med første Leilighed. Ieg har talet med en Skipper fra Stavanger, som heder Gausel. Han lovede at tage dem med. Ieg solgte et af dem igaar for 18 Rd.; de øvrige 9 Stykker sender ieg tilbage. Ieg synes det er for lidet at lægge i Posten.

Vil du hilse Ole Roalsen fra mig, om han vil levere dig de 18 Rd. saa skal han faa dem igien naar han kommer her. Og hvis han er reist, da tænker <ieg> Broder O. Seglem legger dem ud til videre, da ieg har endel Penger fra ham før. Hils ham kierlig med Kone Tak for Skrivelsen, ei dateret, som ieg nu bekom. Det han beder om at efterhøre hos Rebslagerne, skal ieg giøre min Flid og underrette ham derom i næste Post, da <det> nu er for liden Tid.

Priserne her for nærværende er følgende: Rug 200 Rd., Byg 130 a 150, Havre 80 a 100 Rd. pr. Td., Kornbrendevin 3 a 350 Rd. pr. Anker Lin 3 a 4 Rd. pr. M<ark>, Hamp a 300 Rd. pr. Vaag, Caf<f>e 15 a 16 Rd., Sukker løst 13 Rd. Pundet.

Iøvrigt veed ieg ikke mere at melde om denne Gang, end at hilse alle Venner i Stavanger og der omkring, med Erindring om vor første Kierlighed, og med Hiertens Ønske <at> vi maatte søge den og blive bevaret fra det Onde. Dette hilses de kierlig med fra Vennerne her, min Kone og mig, deres Ven.

Bergen d. 31 October 1814. Peder Odland.

Til Hr. Torjer Sigborland a/ Stavanger.

53. 1815, 5. januar. Bakkehaugen.

Hans Eriksen til Ole Nielsen Hauge med huslyd. (Påskrift på brev frå HNH.)

Elskelige Svoger O. N. med Familie.

Dette kom saa sent til mig at ieg fik ikke Tid at skrive noget til eder, veed heller ikke noget Sært, uden <at> jeg har veret en 3 Uger svag af Øyensyge, ja ganske blind, men nu til Forbedring.

Det B<roder> sk<river> om vort Tab paa Løen(?), er nok betydelig. Men vi faar finde os i Mod- og Medgang. Herren vere lovet! Alle <er> kierlig helset fra mig og Kone med B<arn>.

H. Erichsen.

54. 1815, 8. januar. Bru.

Nils Trulsson Bru til vener.

Af Hiertet elskede Søskende i Christiansand med fl. der omkring.

Ikke uden følsomt Hierte bør og vil ieg erindre den Tid ieg var hos eder, for al den uforskyldte Velgierning vi nød til Legem og Siel. Det var og er en vederqvegende Ihukommelse for mig, og ieg ønsker eder alle af Hiertet det samme.

Du Søster Lusina er og takket for Skrivelsen til T. T. S. (= Torgeir Tollefsen Siqveland?), som ieg haver læst, som og <for> din Skrivelse, Broder Jonnas, til E. H., og er det alt bestyrkende for det Hierte som tror Gud. Gid vi alle af Krefter søgte derefter, at kiende Herren vor Gud i sin Langmodighed og Godhed, tillige med vor dybe Fordervelse! Da skulde den Betragtning smelte vore Hierter i ydmyg Forringelse under Guds veldige Haand.

Ieg beder min Gud <at han> af Naade vilde paany levendegiøre mig til sin Ære, og <til at> hielpe de Svage og styrke de Bevende,

kiende at min Siel maatte love Herren og mit Inderste kundgiøre hans Pris. Thi han haver giort saare meget vel mod os. Han lader sit Naades Lys skinne for os, og trættes ikke. Gid vi alle maatte betale Herren vore Løfter og ofre ham frivillige Offere! Det er mi Længsel vi maatte opmuntre hverandre til ⟨det⟩. Da skulde Herrens Tempel prydes som i Begyndelsen og deres Lys skinne i Mørket, ja mange Hierters Raad aabenbares og de redelige Forsetter forklares og lutres.

Dette forestaaende var skrevet til forrige Post; men ⟨den⟩ kunde ikke opnaaes. Ieg haver og følt lidt Strid over ⟨at⟩ ieg ikke har kundet faaet før skrevet eder til, da forskiellige Ting haver hindret mig. Vore Øvrigheder og andre som ieg haver talet ved, viser sig nu føyelig og forhøyet.

Den 5te d. M. blev ved vor Hovedkirke afholdt Valgforsamling, hvoriblant ieg og Br. J. Haagvalstad atter blev valgt til Amtet, at omvælge der til næste Storting.

Ieg skulde sagt eder noget om Vor Reise. Den Dag vi forlod eder, kom vi til Hellesund, og den anden Dag til Haashaven. Der laa vi i 8 Dage. Siden tog vi Baadskys, og ieg kom hiem Juleaften. Siden var ieg i 8 Dags Tid noget sygelig af Kulde. Nu er ieg taalig frisk. Og naar alt ret betragtes, saa er Herrens dyrebare Naade stor, endog mod os i Tiden. Han saarer og læger. Han er dog vor Saligheds Gud.

Ieg haver siden faaet talt ved mange Venner i Stavanger, Sandnes og av dem omkring paa Landet, og ieg er glad og føler mig bestyrket af endel. I Stavanger haver vi og holdt Samlinger til Opbyggelse, og føler ieg Liv og Bestyrkelse deri naar det sker i den sande Enfoldighed, overlader til Herren ham at lyde, elske og tiene i Sandhed, fornægte os selv, vor Egenvillie, de onde Tilbøyeligheder og hvad af Verden og vort eget er. Da smager vi det Liv, Lys og Fred eller den

skiultc <Skat?> som Verden ikke kan kiende, ja ingen desværre, uden de bliver renset i Lammets Blod og udvalgt i Elendigheds Ovn, og disse ere faa.

Gid vi, Søskende, maatte findes iblant det Tal som kiender og følger Hyrdens Røst! Da bliver vist Aaget gavnlig og let, og jo mere vi elsker Gud, jo mere vil vi elske ham. Jo mere vi elsker os selv, jo mere fanges vi af Verdens Sind og onde Tilbøyelighed. Saadant med mere "er ikke for mig i mig selv, og af den Naadens Virkning, ieg erfarede Liv og attraaede iblant eder, saa af Guds Naade haver nogle søgt sed gildet, daglig bestyrkes og lutres".

Det er min Bøn for mig selv. Og som vor Bøn er levende og længselfuld, saa strækker den sig og til andre som troe i samme Menighed. De er da alle ihukommet og kiærlig hilset fra mig og Vennerne her og her omkring, som ønsker eder alle et lyksaligt og fredeligt nyt Aar, især den Fred i Guds Liv som varer ved.

Broe den 8 Januari 1815. Nils Thrulsen.

Nu betragtede ieg din Skr<ivelse>, elskelige Broder E. Hansen, med de øvrige sendte Copier, som var en Hiertens Glede alt, især da om Broder H. Gid [vi] at mange blev ret fri! Da skulde Guds Gierninger lyse i Verden og den Sandhed forklares for mange Slægter, og vi gledes ved synlig Frugt (ms.: frygt) ved Naadens Aaand.

N. Broe.

55. 1815, 4. februar. Bragernes.

Guri Olsdatter Strand til vener.

Elskelige Medkaldte Sødskende til det christelige Samfund.

Da disse Brødre efter andres Raad og selv har Lyst at besøge eder, i Haabet om <at> det skulde være Middel at opvække hverandre til fornyet Lyst at søge vor Herre, da vi veed efter <hans> Ord og

Aand <at> han er en uudtømmelig Kilde, der udvælder til et evigt Li

Intet er os da vigtigere end at forarbeide vor Salighed. Den Naade som os er bevist, er overflødig, og <ieg> tror nu en Tid den har virket paa mange. Gid vi maatte blive faste, søge som Børn een Fader, een Tro, een Aand, een Daab, der kan lede os til den ene Vei der fører til Livet!

Vor elskelige Broder Hans er nu meget svag, saa vi tvivler om hans Livs Dage kan blive mange. Han har arbeidet med stor Iver iblandt os, saa det maatte være os en levende Erindring om hvad vi er skyldig, nemlig at elske hverandre i den Kierlighed der kan forbinde os til Eet i Gud, og gjøre hans Gierning af et oprigtigt Hierte.

Min Bøn er til Gud, at han vil forene vore Hierter til at frygte hans hellige Navn, og det af en frivillig Aand bekiende. De er da, alle Elskelige, hvor de befindes, meget kierlig hilset fra os alle her, og fra mig og min Mand, der ønsker at være alle Delagtiges Sødskende i det Gode.

Bragnes d. 4de February 1815. Gurie Olsdatter.

56. 1815, 16. mars. Trondheim.

Ole Dahl til HNH.

Fortrolige Ven og Broder H. N.

Ved denne vores elskede Broder Ole Moes Bortreise fra os gives saa god Anledning at hilse dig, kiære B. H., og takke dig for alle dine Paamindelser, Tilskyndelser i Dyd og Tro m. m. Min Siel, love Herren, og alt i mig er, love og ære hans hellige Navn! Min Siel, love Herren hver Dag, at ieg aldrig forglemmer hans store Godhed imod mig!

Og saa den Naade at høre fra dig, B. H., <at> du har bekommet

din Frihed igien for de verdslige Domme! Vi ser du har Lyst at reise, om din Hilse tillader det. Tænk ogsaa paa os her! Og saa maa vi nu forlade vores høyt elskede deltagende Ven O. Moe, som vi saa mange aandelige Glæder har delet med. Nu maa <vi> savne ogsaa Røraas meget, men maa være fornøyet, især da vi tror hans vigtige Foretagende er b~eskikket af Gud, og hans Ven~inde er i det samme Sind som han er. Saa til Lykke ønske vi deres Foretagende med alt Held og Velsignelse af Gud.

Ogsaa du, B. H., i samme Maade som Mand! Men i det Aandelige ere begge Mænd.

T.hjem d. 16 Marsi 1815. Fra Deres Ven, Ole Dahl.

57. 1815, 17. mars. Kristiansund.

Michel Grendahl til Ole P. Moe.

Fortrolige Ven Ole Moe.

Dit Brev af 9de var mig meget interessant. Den Fornøyelse du havde i at omgaaes med H. og flere fortrolige Venner, kan jeg nok skjønne. Ved Igjennemlæsningen af dit Brev synes jeg allerede at føle noget deraf.

Vil du have den Umage for mig at modtage af Erich Wullum 638 Dl. og levere 600 til vor gode Ven H. N., og 38 til Ole Jensen i Drammer Dette siste skylder jeg, hvilket jeg og kan sige om det første. Er det upasselig at kalde det Brudegave, saa kald det Bidrag for en paabragt Mul<c>t, eller til nyttig Anvendelse.

Jeg ser nu du har besluttet at forlade Tronhiem og flytte til Christiansand, hvortil jeg lykønsker dig, tilligemed ethvert vigtig Foretagende. Jeg kan nok forstaa at det tildeels kan vel falde tungt at forlade sit Fødested og fortrolige Venner, som en er saa godt som opfød ved, især ved Tanken om Uvisheden at see dem mere

her nede, hvilken Tanke ogsaa bevægede Paulus til Graad. Men, min Ven, saa snart vi har Haab om at udrette mere for os selv og Medmenneskene, maa vi ikke lade os forhindre <i> at fuldføre samme.

Jeg synes altsaa ikke at du var for hastig til at bestemme dig, da jeg saa snart jeg hørde Begivenhederne i Christiansand, strax tænkte paa dig til den Post. Men, min Ven, ihvormeget jeg selv behøvede at paamindes, vil jeg dog bede dig at i alt hvad du foretager dig: Hav altid vort vigtige Formaal for Øynene! Glem aldrig at vi ere skabte til et evigt Liv, og lever her i Verden forat blive velskikket til samme, omskabt paany for med betroede Gaver at virke paa vore Medmennesker (de han) forat blive lige skikkede til samme Liv, og at ingen Kjøbmandskatte vil veje noget herimod! Det bedes af din Ven.

Christiansund den 17de Martz 1815. M. Grendahl.

NB. Glem ikke at hilse alle vore Bekjendte fra deres, samtlige<s>, Ven, M. G.

S. T. Herr Ole Moe, adreceret til Hr. E. Wullum i Tronhiem.

58. 1815, 23. mars. Trondheim.

Erik og Kirsti Vuhlum til O. P. Moe.

Fortrolige kiere Broder Ole Moe.

Forlader du idag dette Sted og de Venner som du saa mangen Gang har vært til Opbyggelse og Fornøyelse? Jeg har giort hvad der staar i Menneskers Magt for at beholde dig hos os. Adskillig<e> Tilbud "og i mine egne Tanker lige vil faae med mig selv". Men mit kortsynede Øye var for svagt til at kunne kige ind i Guds Huusholdning eller fatte hans vise Førelse med dig, til din timelige og evige Lyksalighed. Forat haste med dig til dette vigtige Maal byder vi dig idag et kierlig Farvel.

Gud vere lovet, der sendte dig hertil, hvor Huset var paa Fal<d> og vor Forenings Baand som en Spindelvev! Da kom du os Svage til Hielp. Ikke ved at forlade dette Sted, men naar engang din edeltenkende Aand forlader den Bolig den nu bebor, optage du Lønnen for din Bestrebelse. Skuer vi ei hverandre med'legemlig Øye, da glem os aldrig i dine Bønner! Vi vil aldrig glemme dig, men leve i det Haab at samles hvor ingen Adskillelse mere er.

Farvel, vor Ven og Broder! Lykke og Held følge dig og din Kiereste, indtil den omskifter Tiden med Evigheden! Det ønskes af din Ven og Broder.

Tronhiem d. 23 Mars 1815. E. O. Wullum.

Med ret Hierte byder ieg dig, kiere Broder, Farvel, og ønsker dig og din Venjnde Herrens Velsignelse, og at det altid maatte gaa eder og os alle vel, som ieg og haaber det vil giøre naar vi af Hiertet vil stride trolig og arbeide paa vor egen og vore Medmenneskers sande Lyksalighed, saa at vi samtlig kunde kappes om at naa Maalet, saa at om vi ei mer i Tiden skulde samles, vi da kunde have det Haab at samles der hvor ingen Adskillelse er.

Du er da meget kierlig takket for al den Tid vi har været sammen, og for din troskyldige og aabenhiertige (ms.: haaber hiertig) Omgang, som ieg føler altid skal være mig i Minde, og vil bede til Gud at han fremdeles vil bevare os i Ringhed og Troskyldighed.

Du er da med din Kiereste og de andre bekiendte Venner der du kommer meget kierlig helset, og <ieg> beder at vi aldrig maatte forglemme hverandre i vore Bønner, men blive ved i Tro, Haab og Kierlighed. Det ønskes ifra din ihukommende Veninde, Kersten Wullum.

Esk. Hels og dem paa Branes og Møllen, som og S. Ingers Hus mege kierlig fra mig og min Mand, med de flere der! K. W.

59. 1815, 16. april. Arendal.

Peder Skjæveland til Torgeir Sigveland o. a. vener.

Elskelige Brødre T. S. og E. H. samt eders Koner og alle de øvrige i Herren.

Tak for deres kiærlige Sk.! Ser deraf, B<roder> T., din Betænkning om at komme hid, hvilket jeg syntes vel om, at vi maatte blive flere af eet Sind. Og <det> kunde blive til felles Opbyggelse dersom vi søger den almegtige Herre af vort gandske Hierte. Ieg har været op og set paa et Hus til dig, som staar 2 Hus nedenfor Bernharts B<roder> Torier, paa samme Side. Men han holder det saa dyrt at jeg tør ikke kiøbe uden din videre Betænkning.

Han vil have 30 000 Dl., og der er gode Huse og bra Grund. Men Krambod-Indretningen er ikke til Gaden og er saa langt op ifra Søen. Men han vil gierne sælge, og de fleste Penger kunde blive staaende. Men jeg mener det faar nu beroe indtil over Stortinget, at vi kan faae vide hvorledes det bliver med de Huser vi bodde i før. Det ovenmeldte Hus vil Bernhart ikke leie bort, og her nede i Byen er ingen nu for nærværende Tid at faae til Kiøbs eller Leie.

Det at hielpe dig til med Penger, vilde jeg nok hielpe til naar det var paa den Tid jeg kunde. Men nu for Tiden maa jeg laane selv; for jeg har sat mig for vidt ud. Og ieg mener nok I. B. giør og hvad han kan, naar det er paa den Tid han kan. Det Beste som har hielpt os ifra det Første vi begiynte her med Handel, var den Chrid: vi kunde faae paa Varer, som vi endnu maae tildeels benytte os af; for der skal ellers saa meget til.

Vil du helse B. Engel med Kone? Ieg ser hans Betænkning, at <har vil tage med den Talg, som er vel. Vil du og bede ham om han kunde faae Bud til B. Tiol Sanes(?), om T. kunde faae sende med, helst Varer for den Cafi(?) som vi lagde ud for ham her ifior, saa at B. I

kunde giøre os Regning for samme naar han kommer, da vel. Det er og vel at du, B. T., faar sendt det Br<ev> med en af Vennerne.

Jeg sk<rev> og til B. E. om at fordre ind det Resterende hos Knud Oeland, om det er mauligt. Priserne ere her paa beredde Kalveskind 14 R. Pundet, tynt Ler 8 a 9 D. Pundet, tykt 10 a 12 D. Pundet, Gel-Cafi 15 a 16 D. Pundet, løst brunt Puddersukker 10 a 12 D. Pundet, Brendevin 7 a 8 D. Pot, dansk Rom 16 a 20, stærk 6 a 10 Grader. Sild er her jntet af, ei heller har vært i hele Vinter. Sommermakrøl i Smaat 1 D., St., Høstmacrel 3 D. Dt., grovt Salt 120 D. Sk., Smør 4 a 5 Rd. Mk., røget Kiød 5 Ort Mk., knust(?) 6 Ort a 2 Rd. Mk. i Smaat.

Vær nu tilsist kiærlig helset! Og ieg beder dig at hilse alle elskelige Venner, baade nye og gamle. Mit Ønske, ja Bøn til Gud er at vi alle maatte fornyes i vort Sinds Aand, og iføre <os> det nye Menneske som er skabt efter Gud etc. Ieg kan og hilse eder alle fra B. Lars Monsen, som har været hos os i Vinter. Og vi har vært glad med ham og haaber han med os formedelst den Troe som Herren har virket og virker i os paa begge Sider. Efter som vi søger ham af gandske Hierte til, lader han sig finde naar det skier af Troen.

Jeg kan og hilse fra en Ven ved Navn Ole Loge, som kom igaar forat besøge os og reiste igien idag. B. Lars Monsen er reist vesterover forbi Christiansand, dels forat besøge sine Slægtninger og dels forat bekiende sin Tro. Jeg veed ei vist hvor længe han bliver borte. Jeg hører af B. I. Sk., samt Ole Loge fortæller, at 1 a 2 Personer ere kommen til Dragelse og Overbevisning i Ch.sand, om den Vei der fører til Livet og Gudfrygtighed, en i den 11. Stund, som formedelst Tærsygdom lenge har holdt ved Sengen. Han vidner og lader sin Tro og Bekiendelse lyse for Verden. Vi bør takke Gud og glæde os over Synderes Omvendelse, og søge Gud om sin Naade og vende os til ham af vort gandske Hierte.

Det fornøyer og at see eders Samtaler og Forsamlingerne med hverandre til Opbyggelse. Og <det er> vist godt at prøve alt og behold det Gode. Og alt bør tilskynde os, og den Stærkere bære med den Svagere, og oplyse hverandre om de Ting som hører Guds Rige til, som beredes ved Herrens gode og hellige Aand af Troen til Christum, som oplyser hvert Menneske der kommer i Verden, de som ikke modstaa hans Aands Virkning i sit eget Hierte.

Ja, jeg behøver vel ei med Ord at paaminde eder. Gid jeg altid kunde søge den Aand selv, der minder og leder til al Sandhed!

P. Schieveland.

Vor Slup og Folk<ene> er endnu ikke kommen, og <vi har> ei hørt noget fra den paa lang Tid. Skulde de komme der. da lad B. O. H. se dette og bedes at sk<rive> os til! Med min Sygdom er det lidt bedre. Dog formaar jeg endnu ikke at bevæge det en<e> Ansigt (ms.: angsit).

A. d. 16 i d. ¼ M aaned 1815. P. S.

Til Terie Sigforland, Garver i Stavanger.

60. 1815. 3. mai. Bakkehaugen.

Andersen til Lusine Bacherud og O. P. Moe. (Påskrift på brev frå HNH.)

Høyt elskede Søskende Madam Bacherud og Moe samt alle Bekiendte der.

De er alle ihukommet og hilset ifra os alle her. De ser af Forestaaende den Partiskhed som her er opstaat, eller Splid i Lemmerne etc. Gud give os af Naade Visdoms Aand til at prøve alt og beholde det Beste, og ikke lade os drive af hvert Lærdoms Veir etc.! Og især Ma<damen> (= Karen Eriksen) er heftig indtaget af disse Grundsætninger og dømmer bedre om dette end den Grund som før er bygget paa.

Det er unegteligt at altfor mange Svagheder har taget Overhaand hos de fleste iblant os, saa det var høyst fornødent at gaa tilbage til det første Kald etc. Men Grundvolden maatte dog ikke forkastes eller ⟨ikke⟩ foragte⟨s⟩ det Gode som ⟨er⟩ virket hos mange.

Har nu ei mer Tid. De er af mit Hierte tilønsket Lykke til eder Foretagne, og Naade til med fælles Aand og Hierte at virke sammen til saa høy Lyksalighed som muligt er etc. Dette er de hilset med ifra min Kone og mig. H. Andersen.

61. 1815, 30. mai. Kristiania.

John Andersen til O. P. Moe. (Påskrift på brev frå HNH, nr. 222.)

Fortrolige Broder Ole Moe.

Ieg skulde sagt dig at ieg nu har solgt min Gaard her i Byen, og fik 12000 Rbd. N. Værdi, og skal nu flytte. De er hilset fra min Kone og mig. I Hast.

Christiania d. 30 Mayi 1815. John Andersen.

62. 1815, 7. august. Bakkehaugen.

Berte Amundsdatter til Lusine og O. P. Moe. (Påskrift på brev frå HNH, nr. 227.)

Fortrolige Br. O. Moe med Kone er gratuleret i deres Ægtestand at leve fornøyelig, og tro Herrens Ord som er os given til Oplysning og Veiledelse paa den trange Vei til det evige Liv.

Vi er glad i at sende eder dette Copi, og vil vi tro eders Ønske er som vores med vor Broder, og ⟨det er⟩ mærkeligt for os alle at tage i Betragtning og prøve os derefter, saavel som alle Herrens Ord ⟨som⟩ os forekommer. Maatte vi give Agt paa ⟨dem⟩ saa længe ⟨at⟩ de giennem vore Hierter maatte trænge og virke det hannem behageligt er

som er et sønderknust Hierte og <en> angergiven Aand, med frivillig Lyst og Kierlighed <til> at elske ham over alle Ting og vor Næste som os selv. Gud give os Naade til at fornægte alt det som vil hindre os fra denne Kierlighed, men bifalle og samtykke med alt det som styrker den! Thi ved Troen overvinde vi alle Ting, naar den er kraftig i Kierlighed.

Hils da alle Bekiendte! Ieg havde Lyst at <have> kommet ind til eder da vi reiste forbi. Men Vinden faldt af Landet, saa det var umueligt. Dog var <ieg> fornøyet og glad. Ieg kom snart og vel hi som ieg har været her paa Bakkehaug siden, og havt Opbyggelse og Bestyrkelse i det Gode ved fortrolig Omgang, aabenhiertig Tale, Guds Ords Betragtning og andre Ting som forekommer med og mod, som alt er en Prøve. Naar vi giver Agt paa os selv og prøver os selv etc., saa tiener alt tilgode.

Br<oder> H<auge> og Kone hilser eder, samt mange som kommer fra andre Stæder forat tale med ham, og Stortingsmændene hver Søndag, og i Ugen undertiden. B. skriver vel lidt til eder selv dersom han har Tid og er saa meget frisk, da han er meget syg undertiden, og saa lidt bedre igien. Og maae vi tro Gud opholder ham til vor Paamindere, som til sin egen Siels Saligheds Forarbeidelse, som vi ikke vil agte ringe, men skiønne derpaa med lydige og taknemmelige Hierte

Hils S. Helga med sin Mand og alle der fra os alle her! Ieg har tænkt, om Gud vil og giver mig Naade dertil, at komme vestover til Skien og maaskee til eder, om det kunde skee Gud til Ære og os til Gavn. De maae være saa god og skrive os til om Tilstanden der, saa vi faar høre hvor<dan> de lever aandelig og timelig, og hvad de mener.

Bertte Amundsdatter.

63. 1815, 14. september. Arendal.

Torgeir Skjæveland til Torgeir Sigveland o. fl.

Fortrolige Ven og Broder efter det nye Menneske T. Sikfaland med Kone og flere Venner der.

Tak for Sk. af 7 dennes, som alt er betenkeligt at høre Broder Kiedels Død. Ak, hvor godt at skilles herfra for den som har sin Lampe tent og findes vaagen naar Brudgomen kommer! Herren være da evig lovet, som opholder sine Tilbedere i Troen indtil Enden! Ak, hvor maatte det opmuntre os alle at komme i Kampem efter dem som haver stridet og vundet!

Det glæder os og at høre ifra de andre Søskende der, at det Gode voxer og tiltager. Gid det maatte være saa med os som der staar: Hver Prøvelse maa give mig derefter i Troen Kræfter, saa vi kunde lære af (ms.: at) det vi lider og prøves af! Ia, vor egen Fiende vil nok ikke aflade, men tilligemed udvortes daglig fornyer sin Lis og Magt. Men det er saa. Hvorledes skulde ellers Veien blive os saa trang? Ia, kiære Søsken, det kom mig nu for at vi har det klippefaste Guds Ord, der henger sammen som et Kiæde, og <det er> v for os selv naar vi giver Agt derpaa, som ieg kiender hos mig selv hvor langt ieg staar tilbage fra Maalet. Dog, Gud skie Tak for sin Naade!

Vi kan og hilse fra B. H<auge> med fl. troe Søskende øster, som har sk. os til meget bestyrkende. Du takkes og for dine Und<er>retninger. Seer der er ligesaa dyrt som her paa alt, uden kunde være paa Lær. Kunde tykt faaes for 14 a 15 Rd. pr. Pund, og for tynt 12 Rd. Pundet, da maatte du frit kiøbe naar <det var> ellers tørt og godt, især dersom du kunde faa Credit 1 Maaned eller 14 Dage. Naar taalig godt Vemel (= Vadmaal) kunde faaes for 11 Rd. Al<en>, da vilde ieg gierne havt 100 Alen, men kan ikke sende nogen Penger før,

før ieg hørte om det var kiøbt. Og Uld vilde ieg pg have 6 Bpund efter den beste Pris som den kan faaes for.

Men det er meget, B., at lægge paa dig. Men kan ieg, da skal ie tiene dig igien. Du sender Læret det Første du kan, samt om du kiøber noget andet for mig. Du helses kierlig med Kone og de flere Venner der fra mig og Kone og Sødskende her.

Arindal d. 14de Septæmber 1815. Torier Skiæveland.

Til Garver Torier Siqvaland a Stavanger.

64. 1815, 20. november. Kristiania.

Torger H. Nes til Ole Svanøe. (Påskrift på brev frå HNH, nr. 282.)

Her sendes Broder H<auges> Brev, hvori der er mange levende og erkiendtlige Grunde. Gid mange kunde have Deel deri! Saa kunde devist haabes til en salig Ende og en Glæde som intet derved kan ligne

Igaar var vi mange samlet paa Bachehaugen, og da giorde han en levende Forklaring over Evangelium paa 26 Søndag, som handler om at Iesus priser sin Fader for <at> han haver aabenbaret sit Liv og Lys for de Enfoldige. og Umyndige, som ei har kiendt sig mægtig og myndig i hans Lærdom, har du dig aabenbaret for og give<t> Magt at vorde dine Børn. Det var saa behageligt for dig, o Fader, at annamme de ydmyge og sønderknusede Siele, og vederqvege <dem> med det levende Vand, som udvelder til et evigt Liv.

End videre en venlig Hilsen til alle gode Bekiendte. Du er vel saa god, du kiære Thommes, at du skriver ud dette B. H.s Brev og deler til andre gode der omkring. Hilses alle Bekiente saa venlig fra mig, deres Ven vil være.

Christiania den 20de Novembr. 1815. Torjer Hs. Næs.

65. 1815. 17. desember. Trondhcim.

Peder Olsen Aune til ein ven.

Min elskede, ja tillige Guds elskelige Ven.

Da vi endnu er ubekjendt med hverandre, især legemlig, saa kan jeg dog med Glæde og Fortrolighed skrive til Eder, og ønsker at vi maatte sammenbindes med Guds Kjærligheds Baand, saa vi ei maatte adskilles i al Evighed. Ak, hvor ofte har jeg ihukommet Eder siden jeg blev forandret i mit Sind, da det Verdslige blev mig sort, og min Lyst blev at tragte efter det himmelske Riges Tilstand, og hvorledes Gud har ført mig hidindtil paa forskjellige Maader og holdt mig ved Haanden i forskjellig Tilstand forat giøre mig til sin trofaste Ven! Da røres mit Hjerte, og <jeg> veed ei hvorledes jeg skal udbryde forat ophøie Gud for sin store Naade. Og <jeg> længes indelig at jeg maatte blive mere og mere lydig, at jeg maatte aldeles befries fra Synden og blive Jesus liig i Vandel, som er det klareste Lys for os alle.

Guds Ord har været et kraftigt Middel til min Forbedring, og jeg har undertiden glædet mig overmaade ved den store Saligheds Naade. Men jeg erindrer og den Tid da intet kunde trøste. Naar Satan med sine gloende Pile forvirrede mit Sind med utallige vildfarende Tanker, saa har dog Gud holdt mig ved Haanden og søgt paa alle mulige Maader forat omdanne mig til sit kjære Barn, at jeg skulde blive troe indtil Enden. Min egen Fornuft har været stor<t> Hinder, at jeg ei aldeles har overladt mig i Guds Haand. Thi dersom vi ere aldeles overladte og fornægtede legemlig og aandelig, da fik vor Herre Magt at danne os efter sin Villie, og vi kunde fornye os i Jesu søde Forening.

Jeg beder nu til Gud at han vil oprette det Manglende, og glæder mig i det Haab at alle Ting kan tjene til min Fremvæxt i det Gode.

O Gud, hjelp mig til at udrydde de fremmede Synder!

Min Broder Grus beder mig at hilse Eder meget kjærlig, med en Hjertens Tak for alt bevist Gode, og for Eders i den senere Tid opbyggelige og ophjelpelige Skrivelser. Men dem har jeg havt mange fortrolig Samtale og fortrolig Omgang.

Jeg tænker paa min første Opvækkelse. Da jeg var behagelig for Verden og Verden for mig, blev den i en Hast saa stinkende for mig at jeg neppe følte nogen Fristelse til samme, men erfarede at mange andre Fiender vilde sætte sig imod mig, som udfordrer stor Strid. Endeel af mine forrige Bekjendte kom og ved min Afskeed. Fra den Tid kom de i mere Betænkning, og ved at tale med dem blev de undertiden meget bevægede. Og jeg erfarede at dersom jeg var flittig som jeg burde, i Ord og Gjerning at udvise Jesu Billede, da skulde jeg erfare stor Velsignelse. Men det gamle Menneske udviser sine Frugter. Ak, at vi lærte nøie at skille imellem dem og hine, at ingen anden Kraft maatte hefte hos os end Guds!

Med Bedrøvelse og Glæde skal jeg hilse Eder fra min Søster Mariet Det store Tab for hende har mangen Gang gaaet mig nær til Hjertet, hvilket hun nu selv erkjender, og er meget tungt for hende. Hun har nu havt stor Begjærlighed at faae tale med mig, men kunde neppe for Graad. Hun beder at jeg maatte ihukomme hende med Bøn til vor Herre og jeg trøster hende, at dersom hun ikke for den ganske Verden vilde gjøre det Mindste mod Guds Villie, saa skulde ingen Ting hindre hend fra at blive et Guds Barn.

Vær og hilset fra mine kjære Forældre, hvilke jeg har et godt Haa om. Især min Fader er meget stadig i sin Vandel og har en stor Lyst og Fornøielse i Guds Ord. Ja, vær hilset fra alle Venner i Sundalen samt Ole Aune paa vor Gaard! Ak, at vi alle maatte forbindes i Kjærlighed, saa vi kunde bestandig indtil Enden forfremmes i det Gode, blive Jesu Billede liig, ham efterfølge, at det Verdslige ei

skulde formørke vort indvortes Lys!

Jeg længes at faae Eder i Tale. Men om jeg aldrig skal see Eder i dette Liv, saa tænker jeg at møde Eder i et andet Liv. Hils nu alle Venner der meget kjærlig fra mig og min Kone, og tilsidst fra mig, Deres ringe Ven!

Thronhjem d. 17 Dec. 1815. Peder Ols. Aune.

66. 1816.

Anne Halvorsdatter Viste til vener.

Hiertelskende kiere Søskende i Tronhiem.

Tak for den korte Tid vi var sammen! Det var særdeles fornøyeligt for mig at finde saa mange af de gamle Bekiente. Det var at ønske at vor Sammenkomst kunde opvække den første Kierlighed i os, at den Naadegave kom til at brænde. I veed da selv hvor villige I var til at opofre alt for at giøre Faderens Villie og have vor Mad deri. Det maa ieg beklage mig selv for. Men Forsæt med Villie føler ieg.

Takket er de for Skrivelsen fra Søster Kiersti og Randi, saa og <for> det Tilsendte til min Datter. Ieg veed ikke at giøre eder noget igien, veed ikke enten hun lever at bruge (= og kan bruge) de- <hun> har været sygelig alt siden Iul. Da ieg kom hiem, var hun meget syg. Vi burde alle sige: Skee ikke min, men Guds Villie skee

De hilser til Christiansund, Mikkel Grendal med Kone og alle der. Ieg har undertiden været saa hierteglad siden I taltes ved i det store Haab <at> I arbeider selv og formaner andre at rive sig løs fra alt det som hindrer og saa bliver ved at forbedre sin Svaghed, saa Lyset kunde blive ret paa Lysestagen sat. Dette er min Længsel maatte skee, <min> Glæde naar Haab haves derom.

Kiere Søster Kierstin Wolum fortalte mig om mange der, som <ieg>

er glad at høre de bliver ved. Thi den som bliver tro indtil Enden skal faa Livsens Krone, heder det. Herren give os dertil sin Naade at vandre som det sømmer sig dine Børn den Stund vi er her i Live! Da er vort Haab at samles engang. Det ønskes og bedes af

Ao 1816. Anne Halvorsdatter Wieste.

67. 1816, 16. mai. Mjelva.

Daniel Arnesen til vener.

Elskelige og fortrolige Venner paa Bragnes, Møllen og Kongsberg.

De er saa kjerlig takket for alt det Gode de har beviist mod mig til Sjel og Legem. Gid det maatte blive mig til evig Lyksaligheds Befordring, som jeg troer ved Guds Naade den Reise er ei forgjeves for mig. Det kommer mest an paa mig selv, om jeg ret lægger mig under den levende Aands Kilde, at alle Guds Velgjerninger mod mig, aandelig og legemlig, for det Første at bortskylle fra mit Hjerte alt det Støv som ligger i Veien og skygger for Lyset, som er Egenvillie, egen Sindsfornøyelse, egen Ære, Egennytte, fine Begjerligheder til at ville have alle Ting, ja endog Guds Villie efter sin Villie, — alt Saadant, med mere, skulde den levende Vandstrøm bortskylle det Støv fra vort Hjerte, ved at betænke Guds store Kjerlighed og hans Naade mod os, at han vil vort evige Vel.

Og alt det Gode vi er betroet i Tiden, nyder og besidder aandelig og timelig, saasom Forstands Kræfter og Sundhed, det alt er Herrens. Han giver og tager, som det vil, at det ei maatte være fæstet til vort Hjerte, men naar den Helligaands Vind blæser, det maatte være let som Avner imod at adlyde Gud og gjøre hans Villie. Og naar Guds Besøgelsesdag er, at han besøger os med sin Virkning forat lokke os til sig, med sin Kjerligheds Straaler oplyser os om den evige Lyksalighed, holde os nær til ham forat samle Oplysning, at vide og gjøre

hans Villie, som er os selv og andre til evigt Gavn.

Thi Gud er Gud foruden os. Men af sin store Kjerlighed til os er det han med sin Aand arbeider med os. Da <maa vi> eilade saadan Vind gaae os forbi, men give ham da vort Hjerte, saa hans Aand fik renset det efter sin Villie. Saa er det at han ei allene bortskyller Støvet; men han læger det Saarede, styrker det Svage, oplyser det som endnu er mørkt, og fornyer Forsættet, <saa> vi med en større Iver haster frem paa Saligheds Vei etc.

Mølva d. 16de Mai 1816. Daniel Arnesen.

68. 1816, 4. juli. Mjelva.

Daniel Arnesen til Susanna Optun.

Kiere Søster Sussana Optun.

Efter at din Længsel er fornyet til det hellige Liv at bekomme, og din Begiering var at nogen skulde skrive dig til nogle Ord, i Haab at det skulde virke paa dit Hierte til mere Forfremmelse, saa er det min Hiertens Glæde og stor Fornøyelse at staa i Hiertens Forening og holde Samqvem med alle dem som frygter Herren af et oprigtigt Hierte. Hvadenten han er et Barn i Christo, saa kommer det mest an paa Hiertens Oprigtighed, at vi graver dybt, lægger god Grundvold, bygger paa Klippen Christus, sætter os ned og giør fuldkommen Overslag om Bekostningen, at vi da agter den Skat saa høyt, den Perle saa rar, at vi agter ei hvad det koster, kun vi den kunde bekomme og den atk beholde.

Det koster da at vi giver Gud vort Hierte. Saa har han alt, og da opfylder han det med mange gode Gaver, og virker med sin Aand det han behager. Christus siger da at dersom du haver Tro som et Sennepskorn, da skulde du faae denne Magt at du kunde sige til dette Bierg: Fløt dig herfra og kast dig i Havet! Bierget er vort mørke,

haarde og vantroende Hierte, som skal fløttes bort fra os. Og dette er da klart, at er Troen som et Sennepskorn, som er det Minste som kan vere, da fløttes dette Bierg bort, og vi kommer til den Fornyels som skeer i Christo. Og naar vi da kommer til denne Fornyelse, at den onde Aands Art og det gamle Sind og Væsen har tabt sin Magt og Herredømme i os, saa siger Christus at Himmeriges Rige lignes ved et Sennepskorn som kastes i Jorden, og deraf opvoxer et Træe som Himmelens Fugle kommer og giør Rede i Grenene ‹paa›.

Træet er da Troens Liv og Kraft, Grenene derpaa er Troens Frugter Naar nu dette Træe er opvoxet og har fæstet Rødder under sig, saa bliver her Grener paa, det er at vi grunde paa og adspørge Gud om hvad vi skal giøre, er udstragt med vort Sind og Villie af Troens Art, at bære Herren velbehagelige Frugter. Saa kommer Himmelens Fugle og giør Reder heri; det er at Herren med alle sine Godheder og formedelst sin Aand oplyser og styrker og glæder, og lader os smage sin Kierlighed, tugter og bedrøver os, viser os den Vei som fører til Livet og til Døden, giver os at føle Ondt og Godt, og forklarer Sandheden i os og taler sit Ord i vore Siele, og byder os at aabenbare for andre det han har giort imod os, og bebude hans Retfærdighed endog i en stor Forsamling, og see at styrke vore Brødre med det samme som han har styrket os med. Dette med mere er de Himmelens Fugle.

Men merkeligt er det at betænke at allene i dette Træes Grene er det dem faar giøre Rede og have sin Verelse i. Thi dem kan og flyve hastig ind paa manges Hierter, med mange Rørelser og Bevægelser af Sorg og Glæde. Men er ei dette Træe med sine Grene opvoxet, saa standser de ei.

Ach, lad os da betænke vor Tilstand og prøve os efter disse Grunde, om Troens Gnist er tendt og Bierget bortfløttet, og dette Træe med sine Grene er opvoxet, om Himmelens Fugle har sine Reder og ‹sin›

Verelse der! Og hvad som mangler herpaa, det maatte arbeides paa med Flid at bekomme, da vi veed at Tiden er kostbar og kort. Derfo: bør arbeides flittig og fort.

Ieg vil og bede dig med de andre Venner at de ei lader Trængsel af det Nærværende giøre eder forsagt, saa Veien derved skulde blive for trang. Men lad bestandig alle Slags Trængsel, Møye og Besværlighed blive og vere eder som et mildt Regn, der aldrig giør Jorden Skade, men bereder den til at <bære> Frugt!

Det som siges til en, kan siges til alle. Og Herren bereder sit Bord med mange Retter paa, og enhver tager til sig som han finder for godt.

Du er da med de andre gode Venner der saa kierlig hilset fra mig og min Kone, der hiertelig glæder sig over at du har bekommet et nyt Forsæt at vandre Livets Vei. Saa samles vi da engang med den Glæde som aldrig forgaar, naar vi gaar Livets Vei.

Mielva den 4de Julji 1816. Daniel Arentsøen Lere.

69. (1816, 14. oktober.) (Bakkehaugen.)

Hans Erichsen og Jens Nielsen til Ole Nielsen Hauge. Påskrift på brev frå HNH.

Tak, Svoger O. N., for tilsendte Anvisning, stor 150 Rd., som salder<er> vort Mellomverende! Undskyld i Hast. H. E.

Elskelige Br. O. N. med Kone og Børn.

Det er længe siden ieg hørte fra eder, hvordan de lever aandelig og legemlig. Gud den sande Gudsfrøgt kunde boe i vore Hierter, saa vi kunde arbeide paa den Mad som varer til ævig Tid! Ieg vil bede dig, Br. O. N., om de vil tale ved Andrias Fløysbond og hilse ham derifra. Dem undres meget paa hvorfor han ikke skriver dem til. Dem har ikke hørt noget fra ham paa lang Tid. Hils ham at de er alle ved Hilsen. Iohanes blev confirmeret i Høst. Vær sist hilset fra mig, din Br. J. Nielsen.

70. 1816, 8. november. Mjelva.

Daniel Arnesen til vener.

Elskelige Venner i Stavanger.

Kjærlig er de takket for den Tid jeg var hos eder, som jeg ikke kan udsige i Ord det mit Hjerte føler naar jeg tænker paa de mange fortroelige Venner som jeg fant der. Ak, gid vi maatte have, eller endnu ikke har, at vi dog arbeider paa af Kræfter at faae saadanne Hjerter som annammede alle Herrens Velgjerninger, saaledes at de kunde opvække os til en inderlig Længsel med Bønnens Aand at komme i den rette Forening med det treenige Guds Væsen! Da bliver vi igjennemtrængt med den Helligaands Virkninger, og Christi Kjærligheds Varme føles da i vore Hjerter, <den> som ene er mægtig at fortære det Onde og give os Kræfter at bære Herren velbehagelige Frugter.

Da skulde vi glæde os med den salige Fred naar vi tænkte paa hverandre i Tiden og hvor store Ting Gud har gjort imod os, og hvor meget han har arbeidet paa os for at faa indplantet Christi Sind i os. Vi har faldet; han har reist os op igjen. Vi har syndet; han har forladt os Synderne. Vi har været syge; han har helbredet os. Vi har været haarde; han har blødt vore Hjerter igjen. Vi har været kolde; han har opvarmet os. Vi har været paa mange Afveje; han har ført os paa ret Vej igjen. O, kan vi da ikke have Aarsag at sige vi har haft Herrens Besøgelses Dag!

Lader os da erkjende Guds Godhed i vore Hjerter og love ham troefaste Løfter, at vi herefter vil opofre os til Herrens sande Tjeneste, at udbrede hans Ære og gjøre hans Villie med en frivillig Aand, og være vore Medmennesker til evig Saligheds Befordring!

Føler vi os svage, da bed til Herren! Føler vi ikke Bønnens Aand og Kraft at bede med, da randsag efter det som staaer og hindre

Samler eders Sind og Kræfter fra al Adspredelse tilsammen, og gjør som Christus sagde: Naar du vil bede, da gak ind i dit Kammer og luk Døren til! Og naar du dette gjør, vend saa eders Sind og Hjerte med al Kraft til Herren! Saa skal de erfare at det ei kommer tomt tilbage. Og naar de da føler Guds Aands Virkninger i eders Hjerter, agt det da kostbart og lad det hensmelte eders Hjerter til mere Fornyelse, ja Sinds Fornyelse, saa at alle Syndens Baand maa opløses, og en Himmellængsel med megen Alvorlighed bliver da optændt i eders Hjerter!

Thi at bede til Herren alene efter den Begjærlighed at <vi> vil have og <efter> Befalinger at vi skal bede, men ei har et knuset Hjerte, heller ikke kjender nogen Trang dertil, det er ligesom man vilde reise til et Brøllup efter den Begjærlighed at vil<le> nyde de Gode, men har ikke paa sig Brøllupsklæderne eller pynter sig. Saa kan det ikke blive noget Godt at bekomme for ham; thi hans gamle Klæder beskjemmer ham. Saa og vi kan ikke vente noget Godt fra ham før vi bliver fornyet og skikket at modtage, bevare og bruge det han betroer os, til hans Ære og vor Næstes Saligheds Befordring.

Jeg skal hilse eder fra Tronhjem. Vi bekom Brev fra E. Wolum. Han skriver snilt, ytrer sig om at hans store Lyst er at Christi Kjærlighed maatte opflamme igjen som i forrige Dage. Og <det> seer ud til at han dertil vil anvende sine Kræfter aandelig og legemlig. Han beder mig og L. Kyllingen at komme der til Iuul, og at han kan faa vide det i Tide, saa han kan faa samlet ind fra forskjellige Stæder <dem> som kunde være Medarbeidere i det Gode. Saa kommer vi vel til at reise did, om Gud vil.

De er da, alle Sødskende i Herren, saa kjærlig hilset fra mig, deres Ven og Broder i Herren.

Mjølvad den 8de Novbr. 1816. Daniel Arnesen.

71. 1816, 28. november. Kyllingen.

Lars Kyllingen til Marit Stavnes.

Elskelige Sødster Marit Stavnes.

Takket er du for den Tid du var her. Og eftersom jeg syntes om dig, om din velmente Grund og den Guds Naade som var dig skjenket, saa vil jeg haabe om dig at du holder fast ved Naaden og lader den bøye dit Hjerte under Gud, erkjender hans evige Godhed imod os, og <at han> med sin Langmodighed venter efter vor Bedring. Kjære, tag dig vare at ikke dit Hjerte bliver forrasket af nogen Ting i Verden! Thi du veed at det er bedrageligt, og en Daare er den som forlader sig derpaa.

Beed derfor stedse til Vor Herre, at han med sin Aand og Naade vil bøye dit Hjerte under sig, saa din Sjel kunde mer og mer forædles og beredes til den evige Salighed! Kjøb Viisdom af ham, med ydmygc Bønner! Og giv Agt paa dit Sind og Villie, og vaag over dine Tanker! Hav en daglig Omgang med Gud i din Aand, med et opløftet Sind, og fyldt med hellige Tanker og Begjærligheder, med Omsorg for din egen og andres Lyksalighed! Saa bliver du ikke ørkesløs, og da faar du vel kjende at du faar adskillig<e> Fiender at kjempe imod, som vil hindre dig i Løbet, gjøre dig Veien besværlig.

Kjære Søster, øv dig med Taalmodighed! Saa bliver du mer og mer bekjendt med dig selv og dine egne Feil og Svagheder. Giv vel Agt paa de skjulte Ting i dit Hjerte, som en og anden Gang kan yttre sig. Grib fat paa dem og lad dem ikke faa hvile sig der, men med Guds Kraft udryd[e] dem af dit Hjerte, at dem ikke siden skulle opstaae og gjøre dig Skade! Bed altid Gud om et ydmygt og erkjendtligt Hjerte, og at han vil af sin store Naade forhindre og afvende alt det som kan skade din Sjel og gjøre dig evig ulyksalig! Bed altid imod dine aandelige Fiender, som ofte vil indfinde sig hos et Guds

Barn, som jeg selv har erfaret!

Bind dit Sind og <dine> Sanser fast ved Jesu Sind, og <med> hans Exempel for dine Øyne grunde din Troe derpaa! Saa skal dine Fiender ikke saa let gjøre dig Skade. Herren give dig og os alle Naade at blive enfoldig! Det bedes af mig.

Dine Forældre og Elias er hilset, og du er ikke forglemt, fra os alle her og mig.

Kyllingen den 28 November 1816. Lars Kyllingen.

72. (1816, 9. desember.) (Bakkehaugen.)

Marit Solset, Tomas Amble og Ingeborg Hauge til vener. *Påskrift på brev frå HNH

De er samtlig takket for eders Sk., som ieg synes opliver og bestyrker, kunde ieg saa sant benytte det Gode som Gud med sin Aand meddeler os. Mit Ønske er, som du Søster Aldis siger, at blive en Gren paa Iesum, som ber Frugt, og give ham Ære som ærer os nok etc. Gud give mig og eder den Naade at gaa bestandig frem til det Maal hvortil vi ere kaldte! De er kierlig hilset, Ellev H. med Kone og alle der, fra mig, eders attraaende Søster. Lille Andrias har nu gaaet nogle Uger og er frisk. Marit Solset.

Elskede Søskende i Chr.sand.

Hjertelig er de takket for eders troskyldige Skrivelser. Jeg ønsker inderlig at Guds Ord maatte mer og mer faae Fremme, da dets Frugt bestaar naar alt andet forgaar. Du Broder O. M. er især takke da du kommer os saa tit ihu, baade med Underretninger og andet. Dog er de andre Søskende ei heller mindre takket.

Din sidste Skrivelse har vel Uheldigheder at bebude. Men hvad skal vel siges derom? Jeg for min Part maa staa stille, tie og tænke: Han er Herren. Han gjøre hvad som godt er for hans Øine!

Det Værste som gjør mig Uroe, ja endog vil gjøre mig næsten skamfuld, er at det bliver nok længe før jeg kan blive i Stand til at betale dig. Dog skal jeg stræbe saa meget mueligt derpaa. De andre Fataliteter der har truffet dig, er vel endnu ubehageligere, især da det udtolkes saam slet. I saadanne Tilfælde er næsten intet andet tilovers end at sige som Br. Hans i Sangen: Gud, du som bedst mit Hjerte kjender etc.

Jeg har tænkt at reise vestover i Julen, til Skeen og Bøle m. f. St.; men saa langt som til eder bliver det vel ikke. De er venskabeligst hilset alle sammen fra alle her og mig, eders ringe og forbundne Thomas.

Ieg har skrevet dig til for at sende 100 Expl. til Lensmand Urdahl over Bergen. Har du ei gjort det, saa kan det beroe til jeg giver dig videre Order.

Elskelige Søskende i Christiansand.

Ieg vilde og med denne Leilighed i Korthed skrive nogle Ord til eder, og takker eder alle for Skrivelsen, hvilket ieg synes oplivver og maa tilskynde os naar vi hører andres Flid og Arbeide, at vi da og kunde, som der staar: Hver haster og streber at komme der først etc. Ak, at vi kunde som der staar, med en Hiertens Iver og alvorligt Forset haste frem, saa vi kunde naa Maalet! Men ak, ieg føler min store Mangel heri, og maa blues ved at tenke paa det store Gode Gud beviser baade til Siel og Legem.

Ieg maa nu slutte, og har ei Tid at udføre det ieg føler i mit Hierte, da Budet skal gaa, dog hilser eder alle og takker for alt.

Ingebør Maria Olsdatter.

73. 1817(?).

Anne Halvorsdatter til vener.

Af Hiertet elsket og ofte ihukommet Søskende i Rygge, Tune, Berg, Fredrikshald, med flere.

Ieg sad igaar og tænkte paa mig selv og eder der, som er sat i Enlighed, om vi arbeider paa at forædle vore Siele til en salig Udgang af Tiden. Meget var ieg rørt ved denne Betænkning igaar, som og nu gives Anledning til samme. Især [var] min Broder Ole Iran(?) har været mig en kraftig Mindelse. Ieg har ikke kundet tænkt paa vor siste Samtale paa M. og Farvel nord paa Iordet, uden ⟨at⟩ mit Hierte har været oprørt med alvorlige Betænkninger, at arbeide paa den Mad som varer ved til et evigt Liv. Thi den børnlige Aand tilskynder mest her, og giver det beste Haab efter dette.

Og vil vi Maalet naae, Søskende, da maae vi den Vei gaae, fornægte os selv, tage Korset paa, efterfølge vor Frelser. Han er io Veien, Liv og Sandheden. Naar vi betragter hans Vandel med Ven og Fremmede, da har vi vist nok at lære paa saa længe vi er her til Huse.

Længe har ieg ventet paa Sk. fra eder, men intet bekommet. B. Ol. er "bort i dette". Og ieg tænkte du Brd. Viste kunde sk. mig til. Søster Groe paa Fredrikshald sk. og siger at du og Kone holdt eder til dem der elsker det Gode og hader det Onde. De veed at Herrens Frygt bestaar deri. Derfor glædet det mig hiertelig, ønsker at det maatte blive pløyet et nyt Land, saa ikke Torne skulde længer nedkvele. Dersom du B. med Kone vilde besøge mig en Gang i min enlig Stand, eller hvem af eder der havde Tid og Lyst, skulde det være mig hiertekiert.

Ieg faar og lade eder vide at Gaarden Gunhuus blev med den dobbelte tasten (= Taksten?) 1900 ⟨Rd.??, Svenby 600. Ieg tænker ikke at blive her længer end dette Aar; men hvorhen vides ei. Min

Datter Mari vil have Ly(?) her.

De helser Søster B. Yven(?) med Tak for den Tid hun var her. Gi hun, som vi alle, giorde som før er sk<revet>! Da kom vi vort Maal meget nærmere. De helser og til Branstad fra deres Datter Anne; hun er frisk og vel. Lille A. K. har Kikehosten, er lidt bedre end før ... (Slutten borte.)

Til Velagte Mand H. N. Houge pr. Christiania.

7/4. 1817(?). Røros.

Daniel Arnesen til vener.

Naar mange Seilende ligger i en Havn, og Vinden begynder at blæse saa viser det sig strax hvem der haver den største Længsel at komme frem til det bestemte Sted, forudsat at de ere bestemte til et Sted, og god Vind blæser. Den Lunkne og Ligegyldige synes det haster ikke og finder Behag i at ligge stille, og tænker paa <at han> skal vel seile naar han finder for godt, og kan være meget i Tvivl undertiden synes det kan være for tykt Veir og ei har ret god Kompas, hvorfor han ei tør lægge fra Landet. Og naar det er godt Veir, saa blæser ikke Vinden, og saaledes kan <han> forhale Tiden indtil det bliver for seent.

Dette kunde lignes med en Christens Reise til det himmelske Land, at det kunde være Syndens Hav vi skulde seile over. Naar vi har bekommet det himmelske Sind, saa at Synden er dødet formedelst Christi Kraft, saa er vi opkommen over Syndens Hav og har faaet det Evige i Sigte. Fartøiet med alle sine Redskaber er vort Legem og <vor> Sjel med alle sine Gaver, Kræfter og Fatte-Evner og Forstands Lys; deri bestaaer Størrelsen og Godheden, efter som en har Gaver til at virke til, aandelig og legemlig. Seilet er Villien, Vinden Christi Kjærlighed og Aands Virkninger.

At vi ligge stille i Havnen, er at vi er stille og roelige fra a- røre i Vor Herres Sag, ei ere brændende i Aanden til at tjene Herre saa længe ingen Vind blæser. Saa veed man ei hvem som har Længsel at komme frem. Men saa snart den gode Vind begynder at blæse, saa viser det sig klart: De Lunkne og Ligegyldige ligger igjen, og de andre reiser sin Vei. Tougene, som vi ere bundne med til Landet, er at vort Sind og Hjerte er fæstet til de skabte Ting, med Visdom og Forstand at drive Verden til vor Egennytte, Behag m. m.

Det hjelper ei at vi ere opkomne over Syndens Hav og har følt det himmelske Sind, naar vi ligger stille og er ligegyldige om Vor Herre Gjerning og har adskillige Skjul og Undskyldninger naar Herrens Aand blæser, og tænker det haster ikke. men finder Behag i at ligge still og føder sine Lyster og Begjærligheder. Men da styrter man snart ned i Syndens Hav igjen.

Ak, er det ikke en Elendighed at tænke paa, og et stort Mørke, at vi, som er Støv og som en Skygge, skal begjære at Gud, som er Herre over Himmel og Jord, skal være ferdig til at tjene os naar vi forlanger ham dertil! Ak, hvilket stort Mørke er ikke dette, og hvor maatte ikke Vor Herre fortørnes og vende sit blide Ansigt ifra os, for saadan en god Tanke om os selv og ond Begjærlighed! Ak, lad os da, kjære Venner, være villige til at lægge fra Landet naar Herrens Aands Vind blæser, at alle Baand da opløses og vort Sind og Villie bliver vendt til Herren med al Kraft, saa Herren allene bliver vort Liv, vor Lyst og vor Glæde, saa at alle vore Handlinger i Tiden sigter til Guds Ære og vores Salighed, saa vi aldrig mere skulde bindes til de skabte Ting, heller ikke synke ned i Syndens Hav! Om Veiret bruser og det seer mørkt ud, saa lad os holde os til Kompasen, som er det Jesu Vidnesbyrd som vi har annammet i vore Hjerter, og [at] forfriske dette Vidnesbyrd med ydmyge Bønner til vor himmelske Fader!

Røraas, 1817. D. Arnesen.

75. 1817(?).

Daniel Arnesen til vener.

Elskelige Venner i Romsdalen.

Tak for det Gode I beviste mig til Sjel og Legem! Jeg beder at de oplader eders Hjerters Dør for Herrens Aand. Saa gjør han da som Propheten siger: lærer eder hvad nyttigt er og leder eder paa Vejen som de skal gaae. Da skal eders Fred være som Floden og eders Retfærdighed som Havets Bølger, Esaias 48, <18>. Saa vil jeg, ved den Guds Naade mig er given, aabenbare for eder det han vil aabenbare for mig om Livets Vej.

Salig er den som grunder paa Herrens Lov Dag og Natt. Han skal være som et Tree der er plantet hos Vandbække og bær Frugt i sin Tid. Nu kan vi da sige at Herren haver plantet os hos Vandbække, da han lader sin Aands Virkning med mange Rørelser og Bevægelser af Sorg og Glæder blødgjøre Hjerterne med det Livets Vand. Nu kommer det mest an paa os om vi bliver alene staaende grønne og kan undertiden blomstre, men kommer ikke til at bære den Frugt som renser Grenen.

For det Første, saa er det at vi grønnes, det er at Gud faar Magt over os, at forandre vort Sind fra det Onde og til det evige Gode, saa vi føler Guds Godhed og hans store Kjærlighed til os. Dette danner os til mange gode Dyder, saa vi grønnes, og <det> bliver en stor Forskjel paa os og Verdens Børn. Saa kommer vi da til at blomstre, det er at vi faaer Lyst til at gjøre mange gode Gjerninger, som meget fornøjer vore Sandser og Menneskeligheden, saa vi efter vor menneskelige Natur og Forstand ikke vil mere begjære, da vi vandrer i Frygt for at ikke give noget ondt Skin, og ikke støde hverandre paa nogen Maade.

Dette seer da snilt og godt ud for vore Øjne. Vi har og Aarsag

at glæde os over at vi seer Grenen grønnes og blomstrer, da vi deraf haaber og troer deraf at den vil komme til at bære Frugt, saa baade vor egen og andres Sjele kunde bespises af <den>. Thi at Treerne grønnes og blomstrer, det seer deiligt ud for vore Øjne; men det er ingen Føde deri som giver Kræfter, uden at vi glæder os i Haabet at Frugten skulde blive velsmagende engang.

Hvad er nu de rette Frugter som renser Grenen? Jo, det er at Iesus Christus faaer Lov til at knuse vort Hjerte med sin guddommelige Kraft, saa at alt det som er af den gamle Adams Art, derved bliver udrenset, saa at den sande og dybe Ydmyghed for Gud, vor Skaber, bliver indplantet. Derefter opkommer den Morgenstjerne Iesus i vor Sjel, som oplyser os og skinner for os, saa vi føler og seer den store Nødvendighed at arbeide paa vor Salighed, seer og de mange Fiender vi er omringet med, som vil berøve os det Gode som Gud har givet os.

Ja, vore Fiender kan skjule sig saa længe vi er lunkne, ei gaar frem, forædles i vor Sjel og søger Aandens Bedring. Men naar vi det gjør, saa skal vi see og føle det vi ei før vidste af Ondt og Godt. Naar vi dette Lys bekommer i vor Sjel, saa bliver <det> som Kristus sagde: 'Den som troer paa mig, som Skriften siger, af hans Liv skal udflyde levende Vandstrømme', det er da at vor Mund taler af Hjertens Overflødighed. Og vore Gjerninger udvælder da til et evigt Liv, da det er vort Hovedmaal for alle vore Handlinger. Og vi har altid Salt hos os selv, som Kristus formaner os til, det er at vi er igjennemtrængt med den salige Frygt om vort Hjertens Liggendefæe, som Herren har givet os, og er bange for at gjøre vor gode Gud imod, enten i Ord eller Gjerninger, hvorved han skulde bedrøves over os og det Gode skulde tabes.

Naar vi saaledes arbeider for Gud og ikke for Menneskene, da bærer vi den Livets Frugt hvorved vi renses selv og føder andre, da alle

vore Ord og Handlinger flyder af et oprigtigt og troefast Hjerte, som Gud med sin Aand er Herre over. Det kommer ei an paa hvor meget Frugt vi bærer — thi Herren giver os <saa meget ^ af >sin Naade som vi taaler at bære —, men aleneste at de Frugter vi bærer, udspringer af den rette Kilde. Og <ieg> vil formane eder, I Huusholdere, som mig selv at vi maatte tage Tiden i Agt, lade det være os magtpaaliggende at forarbeide vor Salighed, give gode Exempler fra os i Ord og Gjerninger, saa det lader sig tilsyne at vi har vort Haab og Betænkning til den levende Gud, som os haver skabt, og at vi er under hans Navns Bestyrelse.

Thi naar vi betragter <Menneskene>, fra en Konge og Regent til den ringeste Huusholdere, saa skal det erfares at som de Foresatte er, saa skal og Folket være. Ere Huusholderne af de ægte gode, saa er det ei saa godt for de andre at være onde. Derfor er det meget at tage i Agt at vi ei giver ondt Skin saa vi enten ere for lette Veiløbere der bryder ud med Skin<n>et(?), Letsindighed og forfængelige Ord og Glæder, der æder omkring sig som dødt Kjød og fortærer det gode. Heller ikke <maa vi være> af dem som er for tungsindet og er meget besværet af Syndens Byrder, men kommer ikke til den Friheds Aand, formedelst de graver stædse i det Onde og i Mørket, men vender sig ikke til Lyset med sit Sind og Villie, at gjøre Faderens Villie, saa at Kristi Kjærlighed alene kunde faa fortæret det Onde. Og saaledes <gjelder det> at overvinde det Onde med det Gode. Og dersom vi saaledes lader det Gode boe rigeligen i os, og vi vandrer Dydens Vej, saa skal ikke det Onde faae Magt over os, men maa frygte for Lyset, ja bæve.

Ieg haaber da I ikke tager ilde op mine Formaninger, at det skulde gjøre eder Skade. Gud veed jeg ofte føler det som David siger, at en Sædemand gaaer flux frem og græder, da han er meget bekymret om hvorledes den gode Sæd skulde komme til at voxe, ja

fæste saadanne Rødder, saa intet Vandløb skulde gjøre Roden Skade, det er Sorg og Bekymring, som forener sig med vor Naturs Vanartighed og trænger sig ind i Hjertet, saa ‹man› taber den Christi Kjærligheds varme og milde Sind og lider Skade paa Troen, og ‹at› ei heller det stærke Veir skulde nedbryde det grønne og blomstrende Tree, det er at den Hæftighed som opkommer af vor onde Natur og andres Feiler og Svagheder, som forener sig med vor hæftige Lidenskab og bruser frem som et Veir naar det faaer raade sig, og borttager vor deilige Prydelse for Gud og Mennesken.

Saa vi faar arbeide længe, ja ‹det› vil koste meget at komme til den Skikkelse igjen som vi før havde.

Heller ikke ‹er det godt› at Solens Varme skulde gjøre os Skade, saa Sæden skulde falde bort formedelst Mangel paa Vædske, det er at vi ei maa lade de forfængelige Glæder af og i de skabte Ting røre og bevæge vore Hjerter til skjæmtfulde Taler, forfængelige Ord, og derved trække vort Sind og Grund til Blødagtighed mod Verden, at føye os efter den, hvorved vi taber den Aands Mindelse og kraftige Kjærlighed, og Bekymring for vor Salighed, saa at det Verdens Sind og ‹dens› Aand trækker sig ind mer og mer, og det Gode tabes, og Gud maa unddrage sin Aand fra os, med Bedrøvelse over at vi agter saa ringe hans dyrebare Gaver. Daniel Arnesen.

76. 1817.

Erik Vullum til Arnt Solem.

Fortroelige kjære Broder Solem.

Jeg kalder dig Broder for det broderlige Hierte du har bevist imod mig og mine. Men naar jeg betragter min Ufuldkommenhed og hvad der udfordres til at have den rette broderlige Kjærlighed, da staar jeg desverre langt tilbage. Du kjære Sødster Madame Solem er af mit

Hierte takket for alt det Gode du har bevist imod mig og mine. Jeg har intet at betale dig med som er mit. De Smuler jeg har tilbage, er et Laan fra Herren. Din Løn er hos Gud, som betaler enhver efter sine Gierninger.

Meget har det været i min uforsigtige Vandring som følger af en svag Moral, der har givet Aarsag til Forargelse. Men saa vil jeg hiertelig bede Gud om Tilgivelse, da jeg har erfaret at Gud er villig at tilgive en angergiven Synder, og maa sige at Guds overvættes Naade har været stor mod mig denne Tid. Gid jeg aldrig maatte forglemme Gud og Evigheden!

Dette Budskab traf mig paa en Tid da Gud havde giort mit Hierte løst fra alle skabte Ting, da Døden og mit sidste Regnskab var mig stedse i Tanker. Jeg har erfaret at Religionen og Gudfrygtighed er nyttig til alle Tider, og at det er godt at have Tilflugt paa Nødens Dag. Saa jeg er nu hierteglad. Gud give at jeg kunde henbringe mine øvrige Levedage saa at jeg kunde have en Fader i Himmelen, da han endnu er saa riig som han har været af Evighed!

I Aaret 1817. Erich Wullum.

77. 1817(?).

K. G. D. til HNH.

Elskelige Broder H.

Jeg takker dig for alle dine kjærlige Paamindelser i dine Breve, som er mig særdeles nyttige naar jeg gaar frem i Ydmyghed. Gud hjelpe mig til at den rette Kjærligheds Lue kom til at brænde i mit Hjerte! Thi jeg kjedes ofte af Tiden for mit Legems Svagheders Skyld. Bed med mig i dine Bønner, at Frimodigheds Aand kunde styrke os i alle Tilfælde!

Nylig syntes jeg om Natten at det himmelske Bryllup var tilbere-

det og alting færdigt; men jeg var ikke færdig. Ligesaa syntes jeg om andre. Siden har jeg været glad ved hver Stund jeg har levet, saa at vi kunde haste at blive beredt at modtage den Naade. Dette er mit Hjertens Ønske, at det maatte skee.

Giv mig nogle Ord tilbage! Det ønskes af mig, H. G. D.

78. 1817(?).

Henrik Mathiesen til HNH. (Skr. VI s. 148—152.)

79. 1817(?).

Lars Iversen Kjeldmo til HNH. (Skr. VI s. 152—155.)

80. 1817(?).

Guri Olsdatter Strand til HNH. (Skr. VI s. 155 f.)

81. 1817(?).

D. Magnusen til HNH. (Skr. VI s. 157 ff.)

82. 1817(?).

Sebile Sørum til HNH. (Skr. VI s. 159—162.)

83. 1817(?).

Gunnhild Høyjord til HNH. (Skr. VI s. 162—165.)

84. 1817(?).

Elisabeth Jensdatter til HNH. (Skr. VI s. 165 ff.)

85. 1817(?).

Ragnhild Olsdatter til HNH. (Skr. VI s. 168 f.)

86. 1817(?).

Karen Odland til HNH. (Skr. VI s. 169—177.)

87. 1817(?).

Ole Torjussen Svanøe til HNH. (Skr. VI s. 177—186.)

88. 1817(?).

Sven Ruud til HNH. (Skr. VI s. 186—189.)

89. 1817.

Michel Nielsen Grendal til HNH. (Skr. VI s. 189—194.)

90. 1817, 13. januar. Bergen.

Samson Traae til HNH. (Skr. VI s. 194—200.)

91. 1817, våren.

Lars K. Kyllingen til HNH. (Skr. VI s. 200—203.)

92. 1817(?).

Anne Halvorsdatter Gunnhus til HNH. (Skr. VI s. 203 ff.)

93. 1817(?).

Jens Hansen til HNH. (Skr. VI s. 205 ff.)

94. 1817, 17. mai. Mjelva.

Daniel Arnesen til HNH. (Skr. VI s. 207—211.)

95. 1817, 5. juni. Bergen.

Ole Iversen til HNH. (Skr. VI s. 211—217.)

96. 1817, 4. januar. Trondheim.

Daniel Arnesen til kona og vener.

Min kjære Kone med de andre Venner der.

Da jeg nu ikke bliver med Niels hjem, saa maa jeg nu skrive nogle Ord til eder. Saa er det da min Bøn til Herren, og Begjæring til eder, at I agter eders Salighed højst og holder eder nær til Gud. Han er troefast at forlade sig paa i Liv og Død, saa de søger ham medens han findes. Da erlanger vi Livsens Krone.

Du min kjære Kone, lad Taalmodighed være dig magtpaaliggende! Thi derved overvinder du alle Ting som møder dig her i Tiden, og bekommer den salige Fred i dit Hjerte. Du Catrine Sophie, og lille Marthe, drømte jeg en Nat <om>, at jeg saag eder at være meget vellystige, hvilket rørte mig til Graad. Ak, lader eder ikke bedrage af Verdens Vellystighed og syndige Gleder! Og naar Synden lokker, da gak ikke! Betenk <at> eders Endeligt er Døden, hvor intet Haab er at see Lyset, eller at smage Guds Naade ~~xxxx~~ <ikke> finder Sted mere, men evig Elendighed. Men <betenk> derimod hvor lykkelig den er som skiller sig fra den store Hob i Tiden og vender sit Hjerte og Sind til Gud sin Skaber, som staaer med udstragte Arme at omfavne

hver som kommer til ham, med sine Kjærligheds Arme.

Og du Stephen Steen, lad det være dig magtpaaliggende at bære aandelige Frugter, føde de enfoldige Faar med Guds Ords Kundskab! Da bliver du igjennemtrængt med Den Helligaands Virkninger, og Kristi Kjærligheds Varme optændes da, som er mægtig til at fortære det Onde og give dig Kræfter at bære Herren velbehagelige Frugter. Du Kirsti, see at lade Guds Ord mere oplive dig, saa du kunde meddele dine Sødstre noget Godt med Ord og Gjerninger! See at lede dine Sødstre med dig paa Livets Vei!

Hils H. Ophuus, Berthe, Margit, Ambjør<g> og Aase! Jeg veed de har seet Vejen som fører til Livet og til Døden. Gid de vilde vælge den Første (ms.: Sidste!!) at gaae, saa vi kunde høste et evigt Liv af vort Arbeide, og samles hvor ingen Adskillelse mere er!

Jeg fik Brev fra Christiansand, fra 5 Venner, og <de> underretter om at Pengerne for Bøgerne er rigtig fremkommen. Dem skriver snilt at det Gode fremmes der. Det var dem kjærkommen, de Skrivelser de fik fra mig. E. Wolum og Dahl sender eder, Ki<r>sti Catrine og Sophie hver sit Tørklæde, eftersom dem hører at de har fattet Lyst at blive med paa Saligheds Vei. Saa bliver vi Sødskende for Herren. Det er da den første Frugt I høster, at de Troende <søger?> efter det aandelige Liv og <det> nye Menneskets Forening. Og du Ole Iversen kommer jeg meget ihu, da du ofte er agtpaagiven paa Guds Ord, saa at det kunde trænge sig ind i dit Hjerte, saa det Onde gjør dig Smerte. Da kom du til at smage Guds Naade, og fik see den Nødvendighed at arbeide paa sin Salighed.

Jeg har nu ikke mere at underrette om. Du Stephen faaer gjøre alt efter dit bedste Skjønne. Jeg har da aldrigt haft saa fornøyelig Iuul, og følt saa meget af det salige Liv. Og Vennerne her er meget oplivende. Haaber dem gaaer frem i sin Saligheds Sag.

Jeg reiser ni opigjennem Dalen til Røraas. Siden veed jeg da ikke

enten jeg reiser ind i Sverig et Stykke, som jeg finder for godt, eller jeg kommer tilbage om Østerdalen, 10 a 12 Mil fra Røraas. Ind i Sverig skal være en Frue(!) og mange andre Venner. Saa kommer jeg vel til at reise der ind. Det bliver vel med mig en af Vennerne her.

Jeg er da meget frisk til Hilse, Gud skee Lov! Og saa er det da min Lyst som Pligt at være den Herre lydig som mig har skabt med Legem og Sjel, og med sin Aand gjenfød mig til sit Barn, og meddeelt mig sine Gaver aandelig og legemlig, hvorfor jeg har lovet at fremstille ham mit Legeme med al sin Kraft til et velbehageligt Offer. Og naar de som hjemme er, er troe i det de kan udrette, og fornøjet med at jeg kunde reise ud og være Middel til andres Lyksalighed, saa skal vi alle være meddeelagtig at høste Frugt af vort Arbeide i det evige Liv.

Thi ligesom de onde Gjerninger følger med til evig Smerte for den som ikke omvender sig i Tiden, saa følger de gode Gjerninger som ere gjorte i Troen, med evig Fryd of Glæde ind i Evigheden. Og som vi ere uvisse ⟨paa⟩ hvor længe det er Tid at arbeide, saa ere vi salige om vi anvender Tiden til vores og Næstens Saligheds Befordring.

De er da alle saa kjærlig hilset ifra mig, og alle Venner her hilser eder med samtlig Stemme. Lader os glæde og fryde os og give Herren Ære, som paanye giver os at smage sin Kjærlighed og bespiser os med sit himmelske Brød!

Tronhjem den 4de Janv. 1817. Daniel Arnesen.

27. 1817. 8. januar. Trondheim.

Daniel Arnesen til HNH og Thomas Amble.

Elskelige Ven og Broder H. og Tomes Amle.

Takket er de for deres Skrivelse, som var os til stor Opbyggelse,

og gav mig mange gode Betænkninger om min Vei og Vandring i Ord og Gjerning. Det rørte mit Hjerte da jeg læste de Ord du Broder H. siger, at du takker Gud, som haver givet mig det Salige i Sinde. Jeg tænkte da meget paa, og talede med andre, om den rette Christi Kjærlighed og Aands Art, hvorledes den er udstrakt med Hjertens Længsel og Ønske, at Menneskene vilde berede sig at modtage Herrens store Gaver, forædle sin Sjel og blive vis i Gud, og at Gud vilde give dem den evige Rigdom og Naade.

En Herrens Elsker seer det skeer; saa glæder han sig hjertelig derover. Dette Vidnesbyrd bærer jeg i mit Hjerte om dig, og at det ei skeer af bare Munden, men ⟨at du⟩ med et følsomt Hjerte takker vor Gud, hvilken vi hjertelig elsker. Dette virket paa mit Hjerte og opvakte Bøn til Herren om at jeg maatte vandre paa hans Veier alle mine Livs Dage.

Derimod Verdens Sind og de mange andre Aander som er i Verden, der ikke er af den rette Troens Art og Christi Sind, de under ikke sine Medmennesker saa meget. Langt mindre takker de Gud for det en anden bekommer. Thi saa længe egen Ære og Nytte hersker i Hjertet, saa har han (= man) aldrig den udstrakte Kjærlighed til sine Medmenneskers sande Vel.

Men ligger Begjærlighed i Hjertet, og tøyer(?) ⟨de⟩ sig meget efter at blive anseet af Menneskene for gode, og vil gjerne blive æret og agtet af alle, men arbeider ikke paa [den] Hjertens Renselse for Gud og lader Dyden fremme Menneskene af Troens Art og Grund — hvorfor den ei heller bestaar i Fristelsens Stund eller lider Tab paa sin Ære og bliver forringet —, saa enten forbitres de eller skylder paa andre eller falder i Vantro og Fortvilelse, at det nytter ikke at arbeide for dem.

Du talede og om at det er nødvendigt først og fremst at betragte Jesu Ord og Lære. Dette gav mig nogen Betænkning om jeg havde gjort

<det>, og <jeg> fandt at jeg ei havde været saa flittig som jeg burde, hvorfor jeg strax begyndte mere alvorlig at betragte og tænke paa Jesu Lære og Vandring. Det første jeg fandt da, som bevægede mit Hjerte, var at Jesus var ofte i Bønnen til sin himmelske Fader, kjendte sin Trang og blev styrket, opmuntret sine Disciple til Bøn og Tro.

Dette gjorde meget Indtryk paa mit Hjerte, og gav mig mange Betænkninger om hvorledes jeg skulde annamme Bønnens Aand i mit Hjerte som min bedste Ven, der kommer til mig for at tale med mig og hjelpe mig til at trække mit Sind og Hjerte til min himmelske Fader. Og da aabenbarer han ved sin Aand min Tilstand og sender mig Tugtens (ms.: Frugtens) Aand, der knuser mit Hjerte til Erkjendelse om mine Feiler, sender mig Kjærligheds Aand, der glæder mit Hjerte, og opvækker mig at love og takke min Fader for alt det Gode han af sin store Kjærlighed beviser mig, giver mig Lyst at gjøre hans Villie ^ og Kræfter at arbeide paa den Mad som varer til et evigt Liv, at samle mig den Rigdom som aldrig forgaar.

Gid jeg aldrig maatte være saa indviklet og fæstet til det Nærværende og Sandselige at jeg ei skulde have Tid at give mig i Tale med disse himmelske Vandringsmænd, men at jeg maatte bestandig agte dem for det Høyeste og Nødvendigste af alt, give nøye Agt paa naar de kommer, <saa> jeg da lægger fra mig alt andet Arbeide som jeg kan have for mig, og giver mig i Tale med disse himmelske Vandringsmænd, saa de alene kunde være mine Raadgivere og Lærere paa alle mine Veie Gjerninger!

Lector Stenersens Forelæsning har vi bekommet. Han giver et grundigt Vidnesbyrd, at alvorlig Bekymring for Sjelens Redning drev dig ud. Ak, gid deres Øjne maatte oplades, saa de fik see de forunderlige Ting i Guds Lov, og hvor forunderlig Herren kan fremføre sine Gjerninger i Tiden, naar han kun faar Mennesken i sin Magt, at

blive hans Redskaber! Da skulde de faa see det som gaar over al menneskelig Forstand og Visdom, hvor stor den er, hvilken (= hvilke) vi og har Vidnesbyrd om efter Skriften i forrige Tider.

Har og seet endeel af Nationalbladet, hvorved vi seer at de Vise begynder meget med sin Visdom at indsee i Menneskens dybe Fordærvelse og hvor langt de er fraviget fra den rette christelige Vei og Vandring. Men hvorledes dette store Fald kunde oprettes igjen, det har vi hørt lidet om. Men nu kommer det an paa om det er deres alvorlige Villie at see Menneskene forlade Lasternes Vei og omvende sig til Herren, deres Gud.

Men de vil vel at enhver skal arbeide i sit Kald og æde sit eget Brød, da de ikke fortror den høyeste Guds Kald, ei heller har følt den Sandheds Aands Virkning i sit Hjerte, som Jesus sender enhver som ham annammer, hvorledes den optendes, den Guds Kjærlighed med Lys og Liv. Om den kunde naa om hele Verden at indbyde til det himmelske Bryllup, saa var <det> deres største Lyst og med Christus den bedste Mad. Og her samler han sig den bedste Rigdom, som han ikke vil bortbytte i al Verdens Rigdom, da den forgaar, og hjertelig ønsker at alle vilde annamme.

Denne Mad og dette Kald veed denne Verdens høye Herrer ei af at sige, eller kjender noget dertil, hvorfor de nægter det, og formaner dem som vil gaa paa denne Vei. Thi dersom de kjendte den Guds Naade som skjenkes de sande Troende paa Jorden, da maatte de glæde sig hjertelig over at Gud nu som i forrige Dage fik Magt over nogle Sjele at danne til sine Redskaber, og at kalde Mennesken til Omvendelse.

Tronhiem d. 8de Ianuar 1817. Daniel Arensen.

28. 1817. 9. januar. Trondheim.

Daniel Arnesen til HNH o. fl.

Elskelige Broder Hans Nielsen med de andre Venner der.

Jeg har nu været her siden Juleaften; men sandelig, Tiden har ei været lang, da vi har haft meget at arbeide paa med hverandre, deels at rive ned det Gamle og deels at opbygge det Nye. Heri er da meget at gjøre <for>at komme paa de rette Spor igjen.

Vi har talt med hverandre meget om det som Christus siger: at vi skulle have nye Flasker at have den nye Viin i, og vi skulle gjøre os Poser som ikke skulle blive gamle. Flasken er da at have Viin i, som er god at læskes med, og til Lægedom for Saar. Posen er god at have Mad i, at samle Kræfter af. Vi syntes da at Flasken skulde være en ydmyg og ringe Aand, Vinen Christi Kierlighed, Posen et oprigtigt og trofast Hierte, beprydet med Christi Retfærdighed, Maden den levende Guds Kundskab om Veien til Livet, og om alle vores Formænd som har gaaet ind til Livet.

Naar vi nu har denne Flaske med Vinen i, og Posen med Maden i, saa har vi god Forraad at leve af selv, og at meddele andre saa meget de vil annamme. Og denne Mad og Drikke forminskes ei, om vi giver aldrig saa meget. Men jo mere vi er rund og giver, jo mere bekommer vi, allene at ei hverken Posen eller Flasken bliver gamle. Thi saa snart som Posen eller Flasken bliver gamle, saa spildes det nye og ægte Gode, og Gammelt kommer ind isteden, <noget> som bestyrker det gamle Menneske og svækker det nye, og saaledes kan vi forsmægtes paa Veien til Livet.

Vi har og talt om den Viingaard som Christus har sagt <noget om>, om en Herre som plantede en Viingaard. Vi syntes at vore Hierter skulde være Viingaarden og vor himmelske Fader Viingaardsmanden, da han nu med sin Aand har indplantet det himmelske Sind i os, og vi

har følt meget af hans himmelske gode Ting. Han har og giort et Gierde om denne Viingaard; det er den Kierligheds Frygt som holder os ifra alt det som mishager ham. Men saa kommer hans Tienere og fordrer Frugten; det er hans Aands Mindelse, som minder os om at vi ei skal beholde det Gode Gud har givet os, til vor egen Nytte allen. men og til andre Menneskers Salighed.

Saa kommer det an paa om vi er villige til at levere Frugten efter som Aanden minder og vidner. Har vi da Undskyldninger, enten vi synes vi har ei mere end vi trenger selv, eller vi har ei Tid at levere noget, og saaledes afslaar Herrens Tienere den ene Gang efter den anden? Tilsidst kommer Sønnen med sit Kors og vil lægge paa os, og <vi> siger ganske nei. Thi naar vi ikke elsker Vor Herre saa meget at vi er villige at levere hans Tienere Frugten, da vi veed han selv har plantet Viingaarden og er Eier for alle Ting, saa vil vi da langt mindre tage hans Kors paa, at lide noget for hans Navns skyld. Saa vil Herren borttage Gierdet igien.

Saa siger David at Svinene af Skoven kom og ødelagde Viingaarden; det er: de onde Lyster og Begierligheder kommer ind og faar Overmagten. Saa bliver det Sidste med det samme Menneske værre end det Første. Men naar vi er villige at meddele andre naar Gud meddeler os, da bekommer vi mere og voxer til i Visdom og Kraft, og da taaler vi ogsaa at bære Korset. Thi vi holder da aldrig vort gamle Mennesk med alt det som det tilhører, for godt til at lide og nedtrykkes.

Lader os da bede med hverandre til Herren, at han vil med sin Guddoms Kraft lede os paa Veien som vi skal gaa her i Tiden, for at være Middel for hverandres Lyksalighed!

Jeg haaber da <at> den Tid jeg har været her, ei skulde blive forgieves; <det> kommer mest an paa Fremvexten. Thi det kan være let at begynde med et Arbeide, men mere at holde ud, kan være let at begynde paa en Vei at gaae, men mere at blive ved. Dog, jeg har

Aarsag at sige, vi kan glæde os i Haabet at her skulde begynde en Ild at brende som kunde vise sig langt, ja og kunde blive Forraad at tænde i for andre.

Hils alle Venner fra mig der omkring, og vær ei selv forglemt af din Ven og Broder i Herren!

Tronhiem d. 9de Januar 1817. Daniel Arnesen.

99. 1817. 20. januar. Trondheim.

Daniel Arnesen til vener.

Elskelige Venner paa Aasten, Resa og der omkring.

Det vilde giøre mig Uro undertiden ved at tænke paa eder, at vi ei skulde træffes i Tiden. Ved Forhindring af Uveir blev det da forhindret, at vi ej kom sammen. Kan tvile undertiden, at vi var hastig at vende tilbage. Men saa faar vi antage alle Ting som møder i Tiden som Prøver fra Vor Herre, og lade det gaa igiennem vore Hierter til Prøve, om vi ere for blødagtige, efterladen og sendregtig til Herrens Gierning at giøre. Eller vi ere forvoven, for hæftige, ubetænksomme i vore Ord og Gierning, og i alt dette see at uddrage Viisdom og Forsigtighed at vandre mere forsigtig, søge mere til Gud om hans Oplysning og Veiledelse i alle vore Gierninger.

Vi kan da ofte staae i Tvil om hvad som skulde være best, naar man har bestemt sig til en Sted, enten at bruge alle sine Krefter og med Iver haste frem hvad som møder, eller man skulde vere mere overlat og lade Tidens Omstændigheder lære, og vere fornøyet som det falder. Thi saa meget som Himmelen er høyere end Jorden, saa er Herrens Tanker og Veie høyere end vores. Saa (er) det ei saa godt at vere viis i hvad som skal vælges, men best at undersøge nøye hvad som er efter egen Villye og Behag. Og naar vi da staar i Tvil, hvad vi skal vælge, da er det vel best at vælge det som er imod vor Natur

Behag. Thi vor egen Villje er ofte os til Skade og modstaar Guds Villje.

Jeg vil da bede eder og formane som mig selv, at vi ei lade denne Naadens Tid som vi nu har, gaa forbi uden at arbeide paa vor Salighed, saa vi kunde voxe til i vor Christendom, forædles i vor Siel, komme mere i Bekientskab med vor himmelske Fader, see at faa mere et himmelsk Sind, saa at Guds Aand kunde vidne med vor Aand at vi vare Guds Børn. O, hvor salig vare vi da!

Men dette vil meget til at bekomme og endda mere at beholde. Th denne Skat er saa dyrebar at vi faar saa mange Avindsmænd og Tyve o Røvere omkring os, som vil borttage denne Skat fra os. Og dersom vi ej vaager, beder og strider, saa ere vi snart berøvet.

Lader os da bede med hverandre, om at Herren vil give os Naade til at haste frem paa Livets Vei og samle os den Rigdom som bestaar faa den Klædning paa os, saa vi kan bestaa for Gud, at ikke vor Nøgenheds Skam skulde aabenbares, men at vi nu i Tiden maatte lade Herrens Aand faa rense vore Hierter fra alt det som er os til Skam for Herren! Da oplyser han os mer om sin velbehagelige Villje, hvad vi skal giøre som er os mest tienligt til vor sande Lyksalighed. Da skal vi ikke beskiemmes for hans Øyne. Naar vi daglig vandrer med ham med vort Sind og Hiertens Tanker, og saaledes bliver tro indtil Enden, da skal vi arve Livets Krone.

De er da, alle Venner der omkring, saa kierlig hilset fra mig, der har giort min Gud trofaste Løfter, at blive ham tro indtil Døden Og det samme haaber ieg om eder, at de fornyer eders Løfter og holde dem. Saa samles vi da en gang hvor ingen Adskillelse mere skal vere

Throndhjem d. 20de Januvarie 1817. Daniel Arentssen Mielva.

100. 1817, 16. februar. Trondheim.

Henrik Mathiesen til vener.

Elskelige Vener paa Levanger.

Tak, Br<oder> Gabriel, for dine mange Skrivelser til os, hvoraf vi seer <at> din Attraae ei allene er at blive ved i det Gode, men og voxe og tiltage daglig i en sand Enfoldighed, og følge Christi Fodspor, han som kom i Ringhed og ei agtet det Store. Saa giør og vi naar hans Aand faar Rum i os. Da bøyer den os med ydmyg Erkiendelse og Uverdighed for det minste Gode vi nyder.

Ieg finder det da nødvendigt for mig at arbeide paa mit eget Hierte, at opsøge og finde alle de onde Rødder som vil staa i Veien og hindre fra at giøre det Gode, at holde nøye Vagt at intet Ukrud skal faa komme at forderve eller skade Hiertet, <fordi> at — om det engang er renset — dersom vi ei nøye vaager, kan det snart besmitte igien.

Ieg veed da, Broder, at du kiender disse Ting, og derfor paaminder ieg dig fornemmelig at vere varsom. Thi Begierlighederne kan vere saa fine at vi i det Første neppe kan kiende dem. Iser dersom det er noget af Naturens Behag til noget, da kan det ofte have drage os før vi det merker. Men naar vi da erfarer det, saa er det paa Tid af al Magt at afbryde, med ydmyg Bøn og Begiering til Gud om Kraft. Og da maa en fuldkommen Overlæg at fornegte alt vere i Oprigtighed.

Ieg synes at føle mere i Hiertet end i Ord hvor nyttigt dette er. Og det Meste som ligger mig om, er først at faa Magt over mig selv og alt som holder tilbage, og siden den sande Omsorg for hvorledes det Gode kunde opholdes ibåandt os, iser Syskende, og at bekomme den Viisdom til at bruge de Midler som kan tiene enhver iser, eftersom de er sterke og svage.

Ja, kunde vi sige som Apostelen at Christi Kierlighed tvinger mig, ei allene tvinger, men driver med en frivillig Lyst! Bed med mig, Br., at vi ret kunde blive opfylte med denne Kierlighed, som først forbrente det Onde, og siden med Omsorg at komme vore Brødre og Søstre til Hielp! Det er du hilset med fra din Broder og Ven.

Trondhiem d. 16de Februarie 1817. Henrich Mattissen.

101. 1817, 17. februar. Gunnhus.

Anne Halvorsdatter til Kiersti Vullum.

Min meget elsket Syster M<or> Wullum.

Takket er du kierlig for din Sk., saa og den Br. som skrev, som ieg ei erindrer <om ieg> kiender ham. Glædelig er det at høre de er sammen og opbygger hverandre. Og den Gierning har den største Forgiettelse. Det kan vi see i Herrens Ord. Og <den> giver den beste Livets Lyst; det føler vi der tror hans Ord og lader det vere vor Regel i al Handel og Vandel i Ord og Gierning.

Thi den farer ei vild som sig speiler i Guds Ord ved hvert et Trin. Thi da skiller vi Kraft fra Skin, naar Hiertet er derunder lagt med ydmyg Erkiendelse om sig selv, hvad vi er og hvad Gud af blot Naade har giort og vil giøre os til. Og dette Maal at naae, Sysken, tror ieg vi lever i den beste Tid til, allene vi vil bruge d den flittelig til vor egen og Medmenneskens Lyksaligheds Befordring.

Jeg læste igaar meget i Evangelisten, især i Iohannes <om> Jesu Lære og Omgang med sine Disipler, og synes det stadfæster i alle Dele [med] Hans N. Fremgangsmaade fra det Første og hele Tiden, undtagen en Tid da han var i Fængsel, var vi altfor lunken og ligegyldig for egen og Næstens Vel. Maa hiertelig takke Gud, som ved samme svage Redskab lærer os det at kiende. Herren bevare os <fra> at laste eller miskiende denne Gierning, der har saadan fast Begynder og Fuldkommer, allene vi vaager og beder!

Erkiend Synden<e>, de smaae saa vel som de store, at vere vor største Fiende nu som fra første Tid, som og Br. H. talede om saa hiertelig en Aften paa Møllen med Julen, at vi burde giøre mere Vold paa Letsindighed og holde mere Vagt over vor Tunge, at den ikke løber til unyttig Snak m. m. Thi naar det ene tager til, saa tager det andet af.

Du ønsker, Syster, at vere meddelhavende med dem som paakalder Herren af rene Hierter. Det samme beder og arbeider ieg paa, men føler <at ieg> langt tilbage staar, dog lever ved det Haab <at> Hiertens Attraae opnaaes.

Ieg skal hilse eder alle fra den kiere Br. H. Vi havde den store Fornøyelse at vere sammen i noglc Dage med Julen, og hørte saa mange Opbyggelsestale<r> af ham, som ieg tror ikke var frugtesløse. Tillige skrev han til mig og siger <at> havde ieg min Hilse, da skulde <ieg> vise for Vener og Fiender at <ieg> skulde forlade alt og reise nu som før. Vi maa agte det for et stort Middel for vort Vel, saa længe han lever.

De er alle meget kierlig hilset fra mig, deres Syster, <som> vil ved Guds Naade arbeide <der>paa til min Død.

Gunhus d. 17 Februar 1817. Ane Halvorsdat.

102. 1817, 19. februar. Nygård.

Lars Kyllingen til vener.

Ved denne Leilighed vil jeg tilmelde eder, især i Hallingdal og Numedal og hvor de findes, som vil elske Gud og rette sig efter hans Bud, og har bevaret det Gode som er indlagt hos os fra det Første vi blev kaldet af Gud, at arbeide i Herrens Vingaard og bære ham behagelige Frugter — dette gjorde vi i det Første da vi blev frelste —, ja løbe Herrens Vei, med Lyst og Kjærlighed at samle flere med ind i

den sande Faarestie ... <Vi> kjendte deri Føde. Vort Hjerte var da ofte opflammet i Troens Liv, følte ofte <at> den salige Ild brendte med saadan Hæftighed i vort Inderste at vi forlode alle Chreature og hængte fast ved Gud, det højeste Gode. Ak, hvor salig vare vi da!

Thi da var Guds Rige i os, iblant os. Da gav det sig tilsyne at vi var en velsigned Sæd. Dette maatte mange tilstaae og bekjende, at vi havde et Hjerte som troede Gud. Men at dette er svækket, maa enhver tilstaae. Og hvad er Aarsagen? Jo, Ligegyldighed, Verdens Kjærlighed og Efterladenhed. Vi tabte derved den Kjærligheds Omsorg for vor egen og andres Salighed og blev ufrugtbare til det Gode, blev sandselige istedenfor aandelige, tabte den Guds Kraft i vor Sjel, og blev fremmede fra Christi Liv og det himmelske Borgerskab.

Ak Sødskende, lad os betænke hvorfra vi er falden, og vende om og gjøre de første Gjerninger! Saa skal vi og føle den første Kraft. Lad os række hverandre Haand til dette vigtige Arbeide!

Jeg maa nu hilse eder fra mange Venner i Romsdalen, nogle nyelig opvagte. Daniel Lere var i Tronhjem med Iulen, meget snilt der. Han reiste derifra til Sverig; der skal være mange. I Øjer i Gudbrandsdalen fant vi mange Venner som bad os hilse. Paa Hedemarken var og mange. Fra Broder Hans og alle der skal jeg hilse, fra Brag<ernæs>møllen, Kongsberg og tilsidst fra Nummedal; der var meget snilt at komme. Folket var begjærlige efter Guds Ord. Vi holdt 7 opbyggelige Taler der, den 8de i Dagalien. Meget Folk kom, som i det Første blev rørt af Ordet. Haabedes meget Godt der.

Jeg maa da sige i Sandhed <at> jeg ikke har følt saa meget af Christi Liv og Kjærlighed paa lang Tid, og kan kalde det Brøllupsdage. Bed, Sødskende, med mig at den første Kjærlighed maatte komme til at brænde! Ak, hvor skulde vi fryde os med helliggjort Glede og

altid sige Gud og Faderen Tak, som har bevist os saa stor Naade at arbeide i, og ikke har forladt os i de mørke Stunde, men nu lægger anden Gang Haanden paa Ploven, at samle sig det Overblevne af Folke Nu kommer det an paa om vi vil være villige til at erkjende Herrens Godhed mod os, og fatte hjertelig Lyst at gjøre hans Villie med Lys og Kjærlighed, arbeide paa en sand Fornægtelse og levende Opofrelse og at kundgjøre den Sandhed for andre og lede andre med til det salige Brøllup. Hvor skulde ikke Guds Kjærlighed prises iblant os!

De er da alle saa kjærlig hilset fra Lars Nohre, som er med mig. Vi er nu paa Reisen til Bergen, forat besøge Vennerne der og i Sønd fiord. Og tilsidst er de hilset fra mig, der vil ved Guds Naade blive eders og alles Broder. Lars Kyllingen.

E.sk. Ieg vilde hilse dig, kjære Broder T. Halstensgaard, da du ikke var hjemme den Tid jeg var der. Takket maa du være for alt os bevist som vi modtog til Sjel og Legem. Meget opvagte det mit Hjerte at jeg der fant saa mange som vilde høre Guds Ord og arbeide paa sin Salighed, og vilde erindre den første Kjærlighed. Gledelig vilde det blive for alle dem der troer Gud, at see den første Ild komme til at brænde.

Du Oprigtige og Naadehungrige, kom til Liv igjen, ⟨du⟩ som nu en Tid har ligget i Dvale! De Vellystige og Overdaadige kunde udryddes. Kjærligheds Enighed kunde boe i os. Jeg vil da glæde mig i Haabet at I arbeider herpaa, og formaner den ene den anden, tager Deel med hverandre og bygger paa Klippen. Saa bliver Huset staaende Gaaer saa sammen og opmuntrer hverandre til denne megtige Gjerning, brendende i Aanden, glade i Haabet! Thi om en aandelig Sædemand er ofte bedrøvet fordi han seer ⟨at⟩ det Meste af Sæden falder bort, saa bør han dog glæde sig i Haabet, at ikke alt bliver borte.

Du er nu hilset, du og din Kone, saa og din ældste Datter samt alle i dit Hus. Og hils alle Fortroelige der vil elske Gud og have sin Salighed kjær, fra mig, eders Broder.

Nyegaard den 19 Febr. 1817. Lars Kyllingen.

103. 1817, 3. mars. Bergen.

Lars Kyllingen til vener.

Elskelige Sødskende i Lyster, og hvor de findes som vil elske Gud og fornye sine Løfter, og i Sandhed vil følge Christi Lære og bære de Frugter som vor himmelske Fader behager.

Eder tilønsker ieg som mig selv (at) Guds Naade og den evige Kiærlighed maatte brænde i vore Hierter, der er megtig til at fortære al Tvil og Vantroe, og giørc os levende til at tiene vor himmelske Fader, giøre hans Villie. Saa renser han vore Siele og bereder os til et evigt Liv, lærer os at kiende Fordærvelsen, at vi seer den store Fare vi staar i for vor Salighed, optænder Troens Liv i os og viser os det ene efter det andet, at vi ikke uden Fornyelse og Helliggiørelse i dette Liv kan komme i Guds Rige. Saa viser han os og at saafremt vi vil vende om i Tiden fra vore onde Veie, saa vil han hiertelig forbarme sig over os og antage os, sig til en evig Eiendom, lade os smage sin Naades Fylde, ja indgyde i os sit Kiærligheds Lys, (saa) at vi ser al Vildfarelse, giver os sin Helligaand i vore Hierter og lærer os at vandre Sandheds Vei, løser os fra alle de Baand som vil hindre os i Løbet og giøre os Veien besværlig, som kan være mange, om ikke saa grove.

Saa vil enhver klage som erkiender det ret, at det Urene vil ytre sig i Tanker og Begiærligheder som udgaar fra Hiertet, som ieg nok maa bekiende og sige: Hvo kan merke Vildfarelse? Beder: Rens mig af mine lønlige Brøst! Thi derifra er Hovedkilden til alt Ondt: de hemmelige Tanker som udgaar fra det bedragelige Hierte, som trækker Sindet og Villien fra Gud og giør os uskikket baade her og hisset, giør os usle og elendige, nøgen for den Retfærdigheds-Klædning for vore Siele, borttager den kostbare Perle, den hvide Sten, det nye Navn, saa vi ikke føler den salige Fred, ikke nyder den Beskuelse

med vor Tro, ikke nyder den Vederkvægelse i vor Aand, men giør os tunge og ufrugtbare og uskikket til al god Gierning.

Ak, Sødskende, beder med mig og lader os binde op omkring os og giøre os færdige! Betænker den store Høst, de mange Mennesker som ikke kiender sin Besøgelsestid, og deriblant mange Svage, Halte, Krøblinge og Blinde, som snart kunde faa Lyst til at nærme sig paa vore Gader! Naar vi var tro Arbeidere at indkalde til det store salige Bryllup, gik frem med et sant Hierte og kierlig Omsorg for alle Mennesker, troede i Hiertet til Retfærdighed og bekiente med Munden til Saliggiørelse, da ved Guds Naade rykkes mange af Ilden og blive frelste.

Ieg beder eder, Sødskende, som kiender Nødvendigheden at arbeide i Herrens Vingaard. Mit Hierte er tydelig rørt til Taarer. Ieg kiender og vil bede at erkiende den Guds Naade som os er skienket, hans Ledelse og Bestyrkelse fra det Første. Han drog os ud fra Mørket og ind i sit salige Lys, opflammede i vort Hierte sin himmelske Glans og gav os af sin Kiærlighed, saa vi da af Lyst og Kiærlighed til vor himmelske Fader forlod, fornægtede og afsagde alt det som ham var imod. Ak, ieg maa beklage at siden den Tid har mange Synder besmittet: været ulydig, utroe, efterladen. Ak, at ieg maatte erkiende det ret i mit Hierte og lære at vaage, saa min himmelske Fader kunde faa danne mig efter sin Villie, og <ieg> beredes til det evige Liv!

Tak, Broder J. F. (= Johannes Feigum), for din opbyggelige Skrivelse, som ieg modtog af Broder Mathisen! Glædeligt at see og høre fra hverandre, Brødre, at den første Ild kom til at brænde. Haaber at I lægger Vind paa at indkalde til Nadveren. I skal vist erfare den salige Fred, ia om I end saar med Graad, saa skal I vist høste med Fryd, naar vi ere troe. De er da alle af mig ihukommet. Ieg vil glæde mig i Haabet at I ikke nedgraver eders Pund i Jorden, men

drager flere ind i den sande Faarestie, der I finde Føde. Kald paa de Frafaldne! Forkynd dem at Guds Rige er nær!

Jeg kan hilse fra mange, Broder Hans og alle der, fra Bragnes, Møllen, Kongsberg, Numedal, Hallingdal. Jeg holdt 7 Samlinger i Numedal, den 8de i Daglien, den 9de i Hallingdal, fulde store Huse med Folk. Og ‹de› fulgte med os lange Veie, beviste os meget Godt, saa ieg maa sige: Min Siel, lov Herren! Og alt det som i mig er, lover hans hellige Navn. Guri Skiønne talede med mig der, og Lars og Guri Bakke. Gid dette maatte ske saa overalt!

Ieg kan nu hilse fra Vennerne her i Bergen. Vi var mange tilsammen Søndagen, meget oplivet mig og dem. Elling Hansen, Madame Ulland(?), Samsom Traae talede med mig meget opbyggeligt og oplivend I beder med mig at den Guds Naade maatte erkiendes med en levende Kraft i Hiertet. Saa løses alle Baand, og vi bliver fri.

Bergen den 3de Marti 1817. Lars Knudsen Kyllingen.

104. 1817. 7. mars. Bergen.

Samson Traae til vener.

Fortrolige Venner i Tronhiem.

Hiertelig Tak for eders opbyggelige Skrivelse, B. Bache, O. Dahl, K. Wullum, som var et glædeligt Budskab at see den Kierligheds Ild ‹som› er begynt at brende i eder, som ‹i› det Første Gud kalte os til sine Børn. Gid vi af Hiertet maatte takke vor himmelske kiere Fader for sin store Naade og Barmhiertighed, der ikke udslukker det rygende Hør(!) eller sønderknuser det knusende(!) Rør! Hans Naadeløfter er store mod alle dem som af Hiertet vil omvende sig, erkiende sin Synd for Herren, love nye Løfter, fornegte sig selv og Verden, gaae lige frem til Gierningen i Troen, som Abraham der vilde ofre sin Søn. Da skulde vi vist erfare ‹at› hans Kierlighed skulde aabenbares i vor Siel, med Kraft og Trøst mod al Fiendens Magt.

Ak, kiere Syskende, som kiender Herrens Godhed, den dyrebare Skat, det himmelske Liggendefæ, den salige Fred de haver som stander det Onde imod og elsker det Gode, lad os arbeide i Ord og i Gierning at kalde til det himmelske Bryllup! Thi den Gren som ber Frugt, renser han at den ber mere. Og Herren kalder alle, at de skal arbeide i hans Vingaard. Ia, Gud af sin Naade optende den sande Kierligheds Ild i vor Siel, med Lyst og Villje at tiene vor himmelske Fader og blive de sande Jesu Efterfølgere!

Du Br. L. Bache er kierlig hilset fra S. Johansen, Kone og Børn. Hils alle Vener der! Lev vel i den sande Frygt og Kierlighed! Det ønskes fra din meddelagtige og attraaende Broder.

Bergen 7 Mars 1817. S. Traae.

105. 1817, 8. mars. Grundset.

Daniel Arnesen til vener.

Elskelige Venner i Throndhiem.

Jeg veed de længes efter at høre fra os, hvor⟨dan⟩ det har gaaet med os i Sverge. Saa kan jeg hilse eder fra mange Venner der, i Rendahl (ms.: Hendahl), Elvdalen, Retvig. Da vi tog Veien der sørover til Fale, saa kom vi ej til Helsingland; men vi hørte Rygte om nogle der som skulde vere snilde at holde sig tilsammen i Gudsfrygt.

I Hendahl var en Lensmand som hed Oluf Hedenberg, med Kone og 2 Døtre og en Søster, som var særdeles snilde, og nogle andre der omkring. I Elvdalen var 5 Bønder som boede tilsammen, som var særdeles begierlige efter Guds Ord og var opvagt og kaldet af Guds Aand Der var vi en Søndag, og om Aftenen var vi 30 Mennesker sammen, sang og læste og havde stor Opbyggelse med hverandre. Og de vidnede fra den ene til den anden, at den samme Aand arbeider paa os alle, at kalde til det samme Maal. Saa vi var forenede i alle Ting. Dog,

dem var som Børn og enfoldige Faar foruden Hyrde, og adspredt blant Ulvene.

I Retvig var en som kaldes Brettesma<d>s, som Verden havde det Navn paa at han var Hovedsvermer, der (ms.: den) lignede meget paa Hans i den aandelige Jver og Aandsgaver at tale Guds Ord uforfærd for Høy og Lav, og havde været Middel til mange Menneskers Omvendelse, dog han nu havde tabt paa den Jver. Men saa havde han en hefti Lyst til det sande Gode. Denne, syntes ieg, kunde blive et stort Redskab i Guds Haand at arbeide i den store Høst. Men formedelst den nærverende Trængsel og Mangel paa Livets Ophold, saa maatte han anstrenge alle sine Krefter paa det Udvortes, at opholde sig og Sine, <saa> at han ikke havde Tid at reise nogensteds forat tale med Mennesker. Men mange besøgte ham, at tale med ham.

Alle som vi fandt og fik tale med, blev da særdeles oprørt, og meget beundrer Guds Gierninger og den store Naade at dem skulde vere verdige til at nogen Saadan skulde komme til dem, og den store Kierlighed Gud havde optendt i os, at vi skulde reise saa lange Veie forat besøge dem. Vi fortalte dem om eders Omsorg og Kierlighed til dem, at de udrustede os til Legems Ophold forat undersøge (= 7)
om der var nogen som havde Lyst at vandre med os paa Livets Vei, og vilde forene sig med os i Tiden.

Dette alt gik over deres Forstand, saa de med varme Hierter og Øine-Taarer prisede Gud i Himmelen for disse Gierninger. Dem vidste Intet af os i Norge, <havde ikke> hørt at her skulde veret noget Godt.

Ieg troer at denne Reise var en Guds Gierning, da ikke alene dem som vi talte med, oplivedes (ms.: ôpliftes), fatte<de> nyt Forset at holde sig nær til Gud og haste mere frem paa Veien. Men dem fortalte og andre om det som dem er vederfaret, saa de kunde opvække mange. Naar I hører <om> eders Flid og Omsorg for hverandres evige

Lyksalighed, alle I som er meddelagtige i Herrens Gierninger, og lader Christi Kierlighed vise sig i eders Frugter, at I ikke elske med Munden og Ord allene, men i Gierning og Sandhed, som er bekient for mange, eders alvorlige Bestræbelse aandelig og timelig at faa flere med eder paa Livets Vei og at virke til dette Maal. — o, dette giver da Krefter at arbeide paa den Mad som varer til et evig Liv, og Styrke i Trengselen.

Jeg haver meget at skrive; men Tiden tillader det ikke. Tak, kiere Br. E. Waalem, for det Sidste vi var tilsammen, da du handled med mig som en Fader med sit Barn, hvilke<t> ieg ofte med rørt Hierte og Øine-Taarer erkiender for Gud, og kiender mig uverdig til at modtage saa meget Godt fra eder, til Siel og Legeme! O, naar vi tenker paa den Dag at alt skal føres for Lyset og fremstilles i et klart Lys, alle vore Gierninger, hvad for en salig Fred og Glæde kan vi da have i vor Siel, naar vi her i Tiden vandrer for Gud i vort ganske Hierte med alle vore Gierninger!

Vi har nu været sammen, mange Venner, og haft Opbyggelse med hverandre. Ole Berg er og her, og er meget snild. Br. Lars Kyllingen er reist udover til Christiania, Bragnes og op i Dalene, har talt om at reise om Bergen, Synfior og Syndmør tilbage. De er da paa det Kierligste hilset fra mig, deres forbundne Ven og Broder i Christo.

Gronsæd d. 8de Marti 1817. Daniel Arntsen.

106. 1817, 14. mars. Strusshamn.

Peder Olsen Aalrust til vener.

Elskelige Søster Lusina med Mand og Børn med flere.

Deres Skrivelse af 19de Februvar har vi med Fornøyelse modtaget, som takkes for. Det er Sandhed som de siger, Søskend, at det er

meget styrkende og oplivende at høre ifra hverandre, især naar vore Gierninger svarer til vor Bekiendelse, som ieg dog kan sige at mit Forsæt og <min> Vilie har været til, men kiender dog min Mangel og Ufuldkommenhed heri, at vise det rette Christi Liv og Lys, saa det kunde lade sig udtrykkeligen tilsyne i vort Levnet at vi vare Guds Børn, saa vi maatte tro aabenbarligen paa Gud for Verden og ei skamme os derved eller <ved> at bekiende Guds Navn.

Om det end skulde agtes for daarligt af endel, saa veed vi dog at det er de Enfoldige, og daarlige Ting for Verden, som Gud har udvaldt og som han kan faa sin Skikkelse i, som ieg med flere maa erkiende at have tabt af den første Kiærlighed, at vi ikke altid med saa nøye Agtpaagivenhed paa os selv og med brændende Lyst at giøre Guds Villie, ihvad det end skulde koste, med Nidkiærhed for Guds Æres Fremme og vor egen saa vel som vores Medmenneskers Vel og sande Lyksalighed. Gud være lovet som paaminder os, opvækker til nyt Liv og Lys! Gid vi maatte lære af Skade at blive visere til mere Forsigtighed, at vandre den Stund vi haver Tid!

Vi kan hilse eder ifra Lars Kylingen ifra Romsdahlen og Lars Nore som havde reist igiennem Guldbransdahlen <og> Hedemarken til Christiania og tilbage igiennem Numedahl, Hallingdahl og Hardanger. Dem var særdeles snilde og oplivende. Folket var paa alle Stæder meget rørte og begiærlige. Dem havde holdet mange Samlinger. En Mengde Mennesker mødte nu ligesom i Førstningen, og næsten alle som før vare kalte, vare komne til igien, ia og endel nylige opvægte.

Vi kan hilse eder ifra Trondgiæem, da Lars Bake, Ole Dahl og Kirsti Vaalem har skrevet her til Bergen. Vi har ikke set dem (dvs. Brevene) ennu; men efter Søskendes Sigende[s], saa skal Lars Bake have skrevet meget rørende og erkientlig. <Ieg> kan og hilse dem (= eder) ifra vore snilde Venner i Bergen og flere, som er meget troskyldige og deltagende. Dem gaar ofte sammen til Opbyggelse, og og raadføres med hverandre om nyttige Ting.

Min Kone og ieg ønsker ofte at vi kunde have Søndagene fri forat finde Vennerne, og saa vi kunde anvende den (Søndagen) til vor Helliggiørelse<s> Befordring, da her er saa uroligt om Prækedagene af Kierkefolket, Brøløber og Byens Folk, saa vi har undertiden tængt at skulle sælge, og kiøbe Huser i Byen, men faar vel se paa Tiden.

H. Nilsen skrev os til, om vi havde Lyst at komme øster, og ment at adskillige Gaarde kunde være at faa kiøbe. Vi veed nu ikke hvad som best skulde være. Vi synes nok at have saavit god Næringsvei at det er uvist at faa den bedre, naar ikke den Søndagshandel og Uro var. Og med stort Gaardebrug vil falde tungt Slæb og store Udgifter, og for den som har en stor Fameli, saa vil det vel ikke blive meget tilovers at giøre Godt med. Dog, <vi> vil helst følge Søskendes Raad ihvad som helst Guds Villie skulde være. Saa blev <det> vel noget Midel til det som nødvendigt var.

De Bøger som du skriver om, tænker vi nok at kunde afsætte noget lidet af hver Sort, og tillige at opgive Priserne. Det er nu næster et Aar siden dem skrev om samme, som ieg besvarede og som ieg længe vented paa og spurte efter hos Ole Iversen. Ved de Bøger som bleve sendte til ham, [men] var ingen til mig.

Vi faar bede dem være saa god og hilse vore Forældre og Søskende paa Toten ifra os. Dem (= I) er da med Kone og Børn meget kiærlig hilset ifra mig og min Kone, som lever vel med et fornøyet Sind. Vi har ofte Længsel til at kunde finde eder forat faa tales ved til Opbyggelse, men veed ikke naar det kan skie. <Hils> B. Johanis, Marte og hendes Mand, som vi med Fornøyelse vil gratulere! Det var Lidet vi <har> vist om det før nu.

De er da alle, kiære Søskende der, saa hiertelig kiærlig <hilset> ifra os, som vil ved Guds Naade forringe og fornægte os selv, med

en levende Opofrelse til Gud, saa vi derved kunde blive Brødre og Søstre i Christo. Peder Olsen.

Dem er meget takket for den Dusin Treskieer som blev os tilsendt i Høst med Peder Balssøn(?), som vi ikke veed enten det var ifra dem eller Mor Næsterud. Hvad Pris er det paa god Bomuld hos eder? Her koster den 16 Mbd. Pund⟨et⟩, og enkelt Bomuldsgarn 32 Rbd. Pundet. Hvad Priserne angaar paa forskiellige Varer, veed ieg at Ole Iversen underretter eder om, saa ieg har ikke nødigt. Ifra deres Ven, P. Olsen.

Strudshaven 14te Marts 1817.

S. T. Hr. Ole P. Moe paa Byetrykkeriet i Christiansand, Christiansand. Betalt.

107. 1817. 15. april. Bragernes.

T. O. Bache til vener.

Elskelige Søskende i Christiansand.

Det er nu længe siden ieg har skrevet eder noget til, maaskee og denne Gang det har ⟨kunnet⟩ gaaet forbi (ms.: før bye). Men da her er skeet nogen Forandring i det Nærverende, og iser da han har vert med eder bekient, ved ieg at de ønsker at blive derom underrettet. Broder Ole Eielsen udgik fra Tiden Fredagen den ~~xx~~ 11te dennes Kl. 8 om Aften. Marte skikke⟨de⟩ Bud efter mig; men inden ieg kom der, var han allerede død.

Det falt mig da paa Hiertet de Ord, da ieg kom og fant ham hensoven — til Verden heder det god Natt — ⟨at⟩ ieg engang her har veret. Vi talte da sammen med hverandre, ~~xx~~ og som gav os Betænkninger, at vi skulde kiøbe Tiden og ikke sælge den, og at Tiden er stacher (= stakket) og kort her. O, hvad var det her at stride Naar vi hisset kan faa hvile Fra al Verdens Spot og Spe, Evig Glæde Gud at see!

Dette har vert følbart ofte i min Siel, og min Bøn og Begiering er at den Ild ikke maatte udslukkes, men at den kunde faa Magt at rense vore Hierter og daglig berede vore Siele, saa vi annammer hans Egenskaber og renses fra Synden.

Marte sagde han talede til sistpaa. Guds Ord ønskede han mest at høre, var meget bøielig i sit Sind og afsagde(?) sig ganske fra Verdens Sysler. Saa ieg synes det var en stor Naade vederfaret ham. Takke bør vi Gud for alt det Gode han beviser imod os, at han virker paa Menneske<n>s Hierter til Omvendelse og Forbedringer. Lad os lære af andres Skade at blive vise, bruge Tiden saa at naar vort Levnet her er endt, at den da kan vere vel anvendt. Saa samles vi vist der hvor Striden sig ender og Kiærlighed<s> Lue evindelig brender.

Kiærlig er de alle hilset fra mig og flere Vener her, som alle er ved Hilsen, og haaber mange sørge for sin Saligheds Vel.

Bragnes den 15 Apr(?) 1817. T. O. Bache.

NB. Ieg har læst et Stykke i Dram<men>s Tiden<de>, indrykket fra Christiansand Aviser, som staaer Schurh, Tro ikke fordi det lykkes paa detx mæste troløse at besmus<se> din Credter (= Creditor? m. m. Hvem skal det sigte hen til? T. O. Bache.

Velædle Her Ole P. Moe, Bogtrykker i Christiansand. Betalt.

108. 1817, 22. april. Trondheim.

Henrik Mathiesen til Ingeborg Aastan.

Elskelige kiære Sydster Ingebør Austen.

Ieg kiender <at> baade min Lyst og Pligt var om ieg af Guds Naade kunde ved disse Ord faa udføre af mit Hiertes Deltagelse og Følsomhed med dig, som ieg syntes at kiende baade da ieg var der og siden har kommet dig ihu. Og <ieg> beder til Gud ofte i mit Hierte at

hans Naade kunde faa bøye mit Hierte og danne det til at blive beredt til at modtage og bevare den Kiærligheds Aand som brender med Omsorg for alles Vel, og iser for sine tro Sødskende i Christi Sind, og hvor vi kunde vise i Ord og Gierning at det var os magtpaaliggende og vor høyeste Lyst, ia Glæde, at faa udøvet det minste Gode. Denne Lyst og Attraa føler ieg.

Bed med mig, Syster, at det maatte faa fremstraale hos os med en større Kraft og Klarhed, som da vist virket paa andre ved os! Og hvad høyere Gierning kunde vi vel udrette? Ieg kiendte og meget min Mangel da ieg var hos eder, paa det rette Liv at have selv og meddele eder, som ieg og daglig endnu kiender med Frygt, at ieg ei skal vere tro og lydig og derfor blive uskikket til den store Naade og Salighed, som ofte ved at betragte denne Mangel og Fattigdom i mig selv, tilskynde<r> mig med et fornyet Haab og Lyst at vere troe, ligesaavel om ieg ei føler hans Nærverelse som naar han lader sig finde, da hans vise Raad seer best hvad os tiener, allene vi er tro, vaager og beder, at vi maatte staa i Fristelsens Stund.

Gid ieg kunde opmuntre dig som mig selv til at tage den kostbare Tid i Agt. Saa af Naade faar vi føle hvor meget Godt der <er> giemt for de som tror. Og denne Tro maa vere aabenbar for alle. Vor kiære Fader styrke dig i dine Lidelser, og minde dig med sin Aand at den Tid her er kort og ei at ligne mod den Herlighed som er beredt for alle som bliver tro til Enden!

Ieg erindrer ofte den Psalme "Tolmodighed behøves Naar Tro og Haabet skal, etc." Betragt den med flere mærkelige Herrens Ord! Og bed vor kiære Fader om at han kunde faa forklare sit Ord for os, at vi kunde forstaa de skiulte Ting i hans Lov! Saa vilde det føde og vederqvæge os, og vi ei allene blive bestyrket selv, men og faa den Naade at bestyrke andre med os, og føde dem som ere hungrige.

Gud og vor kiære Fader styrk<e> denne gode Gierning i os til sit

Navns Ære og vort fælles Gavn! Han styrke og give dig en god Taalmodighed, og Overladenhed i hans Villie! Og at vi kunde takke ham saavel i Modgang som Medgang, da det alt er udsendt til vort Bedste Og Udfaldet bliver tilsist godt for alle som elsker Gud. Dette er mit Hiertens Ønske og Længsel for dig og os alle som tror til det samme.

Dine snilde Tøser er og hilset med Ønske at blive tro i det de forstaar. Saa vil Gud af Naade oplyse dem meer. Og bed ham om Visdom til at blive hans Villje lydig, og forsag alt som er ham imod! Hils og de smaa Guder (= Gutter?) og lille Methe, at dem tenker paa sin Skaber i sin Ungdom! Gid vi maatte gaa dem fore med godt Exempel, og giorde det som stod i vor Magt! Da vilde det vere os en Glæde ved vort Løbs Fuldendelse.

Med dette og mer er du Sødster med dit hele Huus af mit Hierte saa kierlig hilset. Ieg kan og hilse fra alle de andre Venner, som vi har Aarsag at tro det Bedste <om>, iser endeel. Og vi tales ofte ved, iser Søndagene.

Throhnhjem d. 22de Aprijl 1817. Henrich Mathissen.

109. 1817, 26. april. Bergen.

Peder og Karen Odland til vener.

Elskelige Venner, hvor de ere.

Da nu Br. Lars Iversen reiser i Haab at finde mange, tror <vi> hans Lyst er til Menneskens Forbedring og evig Lyksalighed. Vi er da glad i denne hans Reises Foretagelse, haaber det kunde skee endeel til Opvækkelse af Lunkenhed, samt Bestyrkelse for dem som strider og arbeider i Troen paa Forgiettelser og Naade-Løfter, at han ingen vil forlade som oprigtig søger ham. Ja, han vil ei allene ikke forlade dem, men tillige med mange Midler søger efter dem. Det kan jeg da af egen Erfarenhed sige, at han i mange Aar trolig har

kaldet og med mange Midler arbeider paa Hiertet, at faa det dannet og beredt til at modtage hans Naade.

Ja, gid det tilsist maatte skee at ikke al Kaldelse, al Paamindelse og alle Formaninger skulde blive forgiæves paa os anvendt, men at vi maatte blive en liden frugtbar Gren paa det sande Vintræe, og vere af same Art! Dog, dette at bekomme er ikke en ringe Ting, og <ieg> føler hos mig megen Mangel paa den rette Kierlighed og Lyst til Guds Villie, som ieg synes burde vere hos en Christi Dicipel.

De maa vere kierlig hilset, alle Vener. Ønsker at den gode Sæd maatte plantes i vore Hierter, og derfra igien bere Frugt.

Bergen d. 26de April 1817. Peder Odland.

Da nu denne gamle Broder har selv fattet Lyst at reise udi Faarestien i Haabet til fælles Lyksalighed, saa er vi glad i Troen derpaa haaber Kierlighed og Hiertens Lengsel til sine Medtroendes Forædling ia flere om muligt, er hans Drivefiær. Gud give ham Naade og Kraft dertil, saa mange Siele kunde vindes til Jesum og i ham finde en evig Forløsning, da Guds Naade er stor.

O, at vi maatte modtage og bruge den vel, og ikke misbruge den, men at vi nu maatte kiøbe den beleilige Tid, saa vore Troens Lamper maatte blive antændt, saa vi med Glæde kunde gaa Brudgommen imøde, ja blive med de som havde toet sine Klæder i Lammets Blod og vare komne af den store Trængsel! Ja, dersom vi i Troen søger vor Frelser, bliver ham ret lydig med Hiertens Prøvelse og Overladenhed efter vor Faders velbehagelige Villje, da kan Christi Kraft aftoe alle vore Syndens Pletter. O, at vi maatte da vaage i vor Aand, saa det aandelige Liv maatte voxe og tiltage! Da bliver det gamle Menneske underlagt ved Gud som giver Seier.

Enhver som er i sand Enfoldighed og Hiertens Ydmygelse, holder sig nær til Gud som er mægtig i de Afmægtige. Men de som er stærke

i sig selv, afviser han tomme. O, at vi derfor maatte blive ret udtømt ifra os selv! Da skulde vi finde ham som en Kilde der udvelder til et evigt Liv. O, hvad skulde vi da bedre tragte efter end i Jesu<m> finde Livet og den evige Herlighed, som skal aabenbares paa de frigiorte Siele som har fattet Lyst at trenge igiennem den snævre Port, som vel er trang for Kiød og Blod, men for Sielens Attraa og Hiertens Hunger sødere end Honning og Honningkage, ja en Forsmag paa de himmelske gode Ting, som er skiult med Christo i Gud

Du fortrolige Br. Ole Torgerssen er hiertelig takket for dit opbyggelige Brev. Kan ei saa vel udsige mine Følelser, der flød af de mange livagtige Ord. Men <det> kom mig for: Salige vare vi naar vi blev ret fattig i Aanden, og arbeidede paa at blive den Ringeste i vore egne Øyne. Thi Himmeriges Rige er deres, er Guds Forgiettelse som staar fast og kan styrke en troende Siel, at han ei forlader Sine, men trolig staar bi, holder ved Haanden og udfrier i al paakommende Fare, naar vi bliver fæstet til ham med Kierligheds Længsel og Troens Baand, at forbindes i Evigheds Aand, saa ingen Fiende eller Snare skulde os mere fange, men at den gode Fader maatte bevare os under sine Vinger, saa vi maatte samles til hans Ære, og længes at sankes hvor Striden sig ender og Kierligheds Lue evindelig brender.

Med dette er de alle, elskelige Medtroende, hilset ifra mig og mange her. Karen Odland.

110. 1817, ~~xxxxxxx~~ 8. juni. Prestholt(?).

Halvor Helleksen til vener.

Welerkende Venner.

Ved denne Lejlighed haver jeg den Fornøielse at takke Eder for din Skrivelse. Jeg ser da i dit Brev at du bærer Omsorg for Menneskene og vil drage dem paa den samme Vei som du er, som fører hen ti

det evige Liv. Jeg skjønner at vi som er overbevist om Dødens og Livsens Vei, maa anvende al vor Flid med at advare Menneskene, som vi ser her findes nok av som desværre er hengivne til aabenbare Kjødslaster, saasom at bande og sverge vederstyggeligen, og deriblant tager Guds Navn forfængeligen og gjækkende med Herrens Ord paa sine Læber, og ere langt derfra med sit Hjerte.

Naar vi da ser ⟨at⟩ Mennesker er saa langt ifra Gud og gjør Saadant som før er meldt, saa er det Guds Vilje at vi skal bede, lokke, straffe og formane, og se at faa dem for Lyset og overtale dem til Troen paa vor Frelser. Gud give os Kraft af det Høie, at vi kunde blive duelige Tjenere i Herrens Gjerning og omgaaes retteliig med Menneskene! Thi der er ikke en Maade til alle. Nogle som er skrøbelige, skal styrkes, andre som er syge, skal læges, andre som er sønderbrudte, skal forbindes, andre som er fortabte, skal atter søges, og andre som er bundne under Lovens Trældom, for dem skal der prædikes Fængselets Opladelse. Esekiel 34, 4.

Jeg maa klage over mig selv, at jeg er meget afmægtig til det Gode. Jeg ved vel at vogte mig for Synden, at den ikke kommer saa meget i Gjerningen; men Hjertet er bedrageligt. Thi Fienderne er sterke, som trykker os paa alle Sider. Men Gud hjelpe os at staa dem imod, især de[n] indvortes!

Bed for mig, min Ven! Jeg skal vist bede for Eder. Gud give af sin Naade at vi kunde blive saa værdige Mennesker til at bede, at vor Bøn kunde ske af Hjertens Grund! Saa vilde han snart bønhøre os. Thi en Retfærdigs Bøn, naar den er alvorlig, formaar meget.

Vær da hjertelig hilset fra mig, Halvor Helliksen.

Til Velaktede Mand Hans Hanssen Indlæggen, Næsherred.

111. 1817. 27. juni. Kongsvollhamn.

Lars Kyllingen og Lars Voss til vener.

Hiertelskende Sødskende i Throndhiem, og hvor de findes som vil elske Gud og have sin Salighed kier.

Alt hvad ieg kan giøre eder igien for alle eders Kierligheds Bevisninger imod mig og flere, er det Eneste at skrive nogle Ord paa et Stykke Papir, efter den Guds Naade som er mig given. Og af en inderlig Kierlighed er det ieg griber Pennen fat. Paa denne svage Klippe er ⟨det⟩, om det kunde vere mig og eder til nogen Nytte, at ⟨vi bør⟩ erindre hverandre om det evige Fornødne, at tage vor Salighed i Agt, vaage over hver en Tanke, at ikke vor Sielefiende, som han nok giør sit Bedste ⟨med, skal lykkes i⟩ at adsprede vore Tanker, forat rive fra os det Sverd som vi skulde imodstaa ham med, nemlig Guds Ord og Bønnen, og ⟨som⟩ giør utilladelige Ting tilladelige forat bringe os i Fald.

Derfor raader Apostelen os vel naar han siger: "Iføre eder Guds fulde Harnisk, paa det at I kan staa paa den onde Dag!", at naar Alting seer mørkt og tungt ud for os, at vi ikke føler noget af det salige Lys i vor Siel, saa har vi Haab at vore Gierninger ere giort i Gud af Troe og Kierlighed. Og dette Vidnesbyrd giver os Driftighed (= Dristighed?) at anholde Gud med Bøn om Hielp og Bestyrkelse. Ja, i den største Fare, naar vi søger ham hiertelig og har et stadigt Forsæt at giøre hans Villje, da lader han ikke Sine ⟨gaa⟩ tomhændet fra sig, eller ubelønnet.

Hold derfor fast ved det du haver, at ingen skal tage din Krone! Thi det gielder vor evige Salighed. Grav ikke eders Pund ned i Jorden, men aagrer flittig dermed, og formeer Godset! Kast eders Frimodighed ikke bort, hvilken haver en stor Belønning! I føler da i eder selv et saligt Liv naar I faar saaledes giort Guds

Villje, dersom det skeer af Tro og Kierlighed. Og kiøber den belei lige Tid, saa ikke den Guds Naade bliver misbrugt som os er skienket! Men prøv alle Ting og behold det Bedste!

Efter som enhver har faaet en Naadegave, enten timelig eller aandelig, tiener hverandre dermed som Lemmer paa et Legeme, at den ene ikke foragter den anden, men have Omhyggelighed for hverandre! Lad Kierligheden blive overflødig iblant eder! Saa skal vor Sielefiende vige tilbage og snart blive til Skamme. Herren vor Gud give os Naade hertil, at den ene kunde elske den anden, og <alle> fordrage hverandre i Kierlighed og staa hverandre bi i Kampen paa den trange Vei til Livet, indtil Dagenes Ende!

Jeg strider noget med Afmagt i Dag. Dog, Gud vere lovet for sin Naade, som hielper naar hans Tid kommer, hvilket ieg ikke tviler paa! I beder da for os, at vi (ms.: I) maatte vandre uden Forargelse iblant alle. Vi ligger nu her 5 Mile fra Throndhjem i en øde Sted for Guds Ord, og neppe kan faa tale et Sandheds Ord. Dog, Folket viser sig ellers snilde imod os og tienestagtige. Det seer langsomt ud med Nor<den>vind hver Dag, og <det> bliver vel lange Dage for os.

De hilses nu alle fra os, og de maa hilse alle Venner som kommer til Marketh. Naar Niels Devold kommer med sine Folk, saa maa de vere kierlig hilset. Sæt Frygt om eders Hierter, og bliv ved i den sande Enfoldighed! Tal aabenhiertig med Vennerne her, og aabne eders Hierter for Naadens Aand, og hold eder nær til Gud med ydmyge Bønner! Saa bevarer han eder fra det som ondt er. Thi det kan vel ramme eder mange Ting som I er fremmed for. See til at det Lys som er tændt, ikke maa blive udslukt! Hilses fra os, som er meddelagtige i samme Naade.

Kongsvoldshavn d. 27de Juni 1817. Lars Knudsen Kyllingen og
Lars Jverssen Woss.

112. 1817. sumaren. Lauvøy(?).

Lars Iversen til vener.

Elskelige Venner i Tronhiem.

I er ofte ihukommet af mig, og takket for alt Godt bevist. Nu kom ieg med Posten her til Løvøen. Faar nu underrette eder nogle Ord, og bede eder helse naar I skriver øster, til Romsdalen og Bergen.

Ieg kan nu give eder et glædeligt Vidnesbyrd, at det gik her som hos eder, at alle vores Venner der var som ieg nu har været. Saa har de fleste fornyet sine Forsetter, og nogle var hiertelig, saa de talede med mig i Samlinger, som var nok en 5 Stykker, bestod i baade Mand- og Qvinde-Kiøn. Disse talede i Forsamlinger saa det var særdeles opbyggeligt. Saa ieg syntes nu at Flammen stod i lige saa stor Lue her som der sør, dog med <den> Forskiel at de her mangler mer paa Visdom, men ei paa Villien at være opofret med sine Gaver naar de bleve ret veiledet.

Og ieg for min Del befinder mig baade glad og sorggiven, glad for den store Naade mig er given, og Sorg for mine Mangler, som bestaar mest i at ieg ikke er saa flittig som ieg burde i denne Sommers Tid, til at samle Liggendefæ i Himmelen, da ieg har følt en Forsmag herpaa, at det gaar over alt i Verden kan vindes. Ia, naar vi bliver troe til at samle med, saa hans Aand fik lære, minde og lede os i hans Sandhed, da blev hans Villie en Mad for os, der varede til et evigt Liv.

Ieg kom nu her, saa ieg ei videre har faaet talet med dem her, men har et godt Haab at det ei her skal blive forgiæves. I ere alle samtlig helset af mit enfoldige Hierte, der i Sandhed elsker eder alle i Troens rene Sind. Skal bedre underrette naar ieg skriver igien.

Lars Iversen.

113. 1817, juli. På ferdi til Nordland.

Lars Kyllingen til vener.

Til mine Elskelige i Romsdalen, i T<rondhiem> med flere.

Ieg vil efter den Guds Naade mig er meddelt skrive nogle Ord til eder, ønsker inderlig at I maatte tiltage i Visdom og Kraft efter den Naade eder er skienket, at den maatte faa lære eder indentil i al Sagtmodighed og Ydmyghed til Gudserkiendelse efter det indvortes Menneske, saa I maatte lære at kiende eders dybe Fordervelse, saa I des bedre kunde skiønne den Guds Naade og overvættes Godhed, og agte[r] den dyrebar som et kostbart Liggendefæe, saa I med alle Guds Børn kunde blive oplærte efter hans Villie som kaldte eder til Hellighed og Lyd, og har giort eder til et underligt Lys i Verdens Mørke, forat bevise sin Herligheds Rigdom i og iblant eder!

O, saa lad os vaage og bede, at ikke den Guds Naade skulde blive forgievæs! Thi han siger: Ieg bønhører dig i den behagelige Tid, og hielp<er> dig paa Saliggiørelsens Dag. Hans behagelige Ville er alle Tider til os. Men vort Hierte er ikke altid saa skikket at det kan modtage hans Godhed, men er ofte saa beklemt af Synden for Ulydigheds Skyld, saa ieg ofte kiender og maa beklage at det Onde henger ved mig. Dog takker ieg Gud for sin Naade, og kiender at ieg derimod har Lyst til Guds Lov med mit Sind, og strider imod det Første.

Thi om det begierer, saa har det ingen større Magt end at ieg kan "sige det ner" naar ieg vaager og holder mig nær til min Frelser saa han kan faa holde mig i Ydmyghed, i Frygt og Varsomhed efter sit Ord, og <ieg> er lydig under hans Aand, troer hans Ord ligefrem i Enfoldighed, og med et sandt Hierte gaar frem af Lyst og Kierlighed, at giøre hans Villie af Kierlighed.

Da styrker han os med sin usigelige Kraft, giver os at drikke af

Livets Vand uforskyldt, ia indgyder i os af sin Guddoms Fylde. <Vi> føler da vor Afmagt, og erkiender at han er Alting i alle, og vi uduelige til alt Godt og siger med Peder: "Herre, gak ud fra mig! Thi ieg er en syndig Mand." Men er vort Forsæt oprigtigt, saa faar vi det samme Svar som han fik: "Frygt ikke og reddes ikke! Thi nu her efter skal du fange Mennesker", hvilket Peder var villig til og ikke overslog med Kiød og Blod, men troede Christi Ord, at han var og megtig at styrke det Svage. Og ved Guds Naade rykket <han> mange af Ilden med sig.

Ieg har nu en Tid betragtet baade det gamle og nye Testamente. Seer deraf hvor heftig de har veret at stride for sin Salighed, og Guds Navn at bekiende, ia endog i de største Forfølgelser har vidnet Sandhed for Konger og Fyrster med stort Eftertryk, saa endog de største Tyranner og Sandheds Hadere maatte selv bekiende at de var uskyldige, og at de var den Høiestes Børn. See i 1 Kon<ge>bog 18 og 19 C., 2 Krøn<ike>bog 21 C., Dan. 3, 4, 5 C., og derimod hvor kraftelig Gud har hielpet og reddet Sine, styrket dem med Frimodighed og overøst dem med sin Kierlighed, saa de af Lyst og en hellig Iver ligesom løb i Kap om at holde Guds Bud. Og Saadanne giver klarlig tilkiende at de opsøger et bedre Land at boe udi. Derfor blues han ikke ved at kaldes deres Gud, fordi han har beredt dem en Stad, som han siger hos Propheten: "Ieg vil ingenlunde slippe dig og ingenlunde forlade dig."

Dette med mere har ieg betragtet, og <det> har havt serdeles Indtryk paa mit Hierte, kiender ieg staar endnu langt tilbage. Dog iler ieg med Lengsel at komme efter, og at blive dem lig der har vandret Sandheds Vei. Men med Tvil siger <ieg> det, og veed ikke naar haarde Lidelser skulde ramme mig. Som før er sagt, saa vilde ieg ikke vige fra Sandheds Vei; dog, Tvil og Frygt for mig selv maa ieg altid have.

⟨Ieg⟩ takker min kiere Fader for sin Naade og underlige Førelse med mig. Ieg kiender nu en inderlig Længsel at skrive eder, kiere Venner Medsøskende, nogle Ord til. Og alligevel (= enda) ieg er langt borte fra eder med Legemet, saa synes ⟨ieg⟩ at ieg er ofte midt iblant eder, tenker paa om noget indvortes eller udvortes skulde besvære eder for meget, at det Gode skulde qvæles, de Enfoldige saares, vor Fiende skulde faa Magt at indskyde smaa Mistanker i det Første iblant de ægte Troende, som han nok er villig til, som I selv veed. Og ⟨det⟩ behøves ikke saa mange Ord at skrive derom. Thi I vide selv at han begierer at sigte os som ⟨H⟩vede.

Du min kiere Kone kommer ieg ofte ihu, beder dig saa hiertelig at du arbeider med Tolmodighed med de Kræfter som Gud har givet dig, med et fornøyet Sind. Du veed at baade ieg og du er svage Redskab, har kort Begreb og smaa Fatte-Evner. Men naar vi er tro i det vi forstaar, og er lydige under den Aand som os har kaldet, saa føler vi en salig Fred i vort Hierte, kun vi (= naar vi kun) blev intet i os selv, erkiente vor Mangel, ikke opfordrede andre at tænke høyere om os end det vi var, men var villige at lære af dem som kan besidde større Begreber og Fatte-Evner. Saa kunde vi og lære⟨s⟩ baade af Gud og hans Børn til mere Forsigtighed, at blive dem lig.

Thi om Gaverne er forskiellige, saa er dog Aanden den samme. Naar vi er tro i det vi forstaar, saa opholder Gud de Svage med de Sterke i sin Kierlighed.

Du min gamle Søster ~~EKK~~ Eli, hvad lever du? Der er vel mange Fiender og Besvær som vil møde? Og da ieg veed ⟨at⟩ efter din retferdige og velmente Grund og Omsorg ⟨som⟩ du bær for Alting, saa vil det vel gaa dig nær naar noget vil møde. Øv dig i Taalmodighed, og iag efter Kierlighed, Fordragelighed! Du veed vi maa æde og drikke de beske Urter mens vi er her.

Vogt eder for al Besmittelse, hold eder til det foreskrevne Guds

Ord, lad ikke det blive gammelt for eder! Thi I skal erfare at der ligger en forborgen Kraft deri, hvilken Kraft oplyser ‹og› styrker vor Tro, giver os Seier over Synden, giver Frimodighed i Trængsel, og ved Guds Naade er megtig at giøre vore Siele kyske formedelst Sandheds Lydighed, naar vi blive bestandig deri til-Enden.

Du min snilde Søster Giertru, ieg kiender din velmente Grund. Giv Agt paa dit Hierte, og øv dig selv til Gudfrygtighed! Og sæt ikke Villie til dine egne Tanker! Lad ingenting leve i dig, uden Gud, og du i ham! Salige vare vi naar vi saaledes vare overlatte, i Lydighed under Guds Aand!

Du min Datter B., hvor staar det til med dig? Erindrer du din Salighed, strider du imod din onde Natur, arbeider du paa Lydighed, skyr du Vellystighed ‹og› letfærdig Selskab, eller har du Behag deri? Har du Behagelighed ‹i› og Lyst til Guds Ord? Gledeligt vilde det vere for mig om ieg skulde see dig igien og finde nogen Fornyelse hos dig, samt Knud og A. Det vilde vel vere godt for mig at høre at de havde veret lydige imod eders Moder og alle som vil eder vel. Kiere Børn, giør det! Saa vil ieg elske eder med en evig Kierlighed.

Du min gammel Broder Jens Lomem er dog ofte ihukommet af mig, med Bøn til Gud at du maatte blive ved dit stadige Forsæt, og efter dit erkientlige Hierte rive dig løs fra alle Ting som vil besvære dig, som du selv best kiender. Giør dig ferdig og bind op omkring dig, at dit Lys kunde blive brendende! Tag alle Tanker fangen under Troens Lydighed! Saa skal du erfare en salig Fred i dit Hierte, som overgaar alt i Verden er. Du giorde meget vel, at du af Villighed var i min Sted hiemme, at bere Byrden stor. Det var en Guds Gierning, og kunde vel komme til at tiene mig og dig til Nytte, og flere med os. Du veed at de skal glede sig tilsammen, baade den som saar og den som høster.

Du Br. E. Aarmøm samt Taarbør er ihukommet, og [som] ieg haaber om eder at I giør eders Flid ⟨i⟩ at arbeide paa eder selv og andre, døder eders Lemmer paa Jorden, som er al ond Lyst der vil ofte ydre sig og opstige, iser de fine Begierligheder, som i det Første de merkes, ikke agtes for Synd. Men dersom vi vaager og giver Agt derpaa, saa merkes det snart at de døder Aandens Liv. Han giør da vel der vaager over sig selv, strider og lider med Taalmodighed, fatter Lyst til Guds Lov, styrker sig selv og andre i det sande Gode, hader al Synd af Hiertet, og holder sig til Jesu Ord: "Bliver i Kierligheden, den som er min, at som ieg haver giort imod eder, saa giøre I og imod hverandre", Ioha⟨nnes⟩ 13 C.

De paa Giershaugen, hvad levcr dc? Bliver eders Huus et aandelig Huus? Holder I fast ved det I haver og tager efter mere, eller lade I eder nøye med det I har? Ieg syntes de skulde have et enfoldigt Øye med for eders Salighed. Dersom I bliver ved indtil Enden, saa opnaar I det som I sigter efter.

De paa Søre Kyllingen er og ofte for mig. Syntes de var saa hiertelig da vi skiltes alle med Graad, som bevægede mit Hierte, da ieg følte Ømhed i min Siel, som ieg troer I kiente noget af det samme. I vogter eder, at ikke de mange Byrder som møder, skulde giøre eder Skade! Lad ikke Fornuften faa Rum! Thi den svekker vor Tro og Tillid til Gud.

I det Øvrige er de alle ihukommet og takket for alt Godt bevist. De hilses nu alle paa Røstøl, Slæta, Ormem, Stavem, Sæter, Herslen, med et inderligt Ønske at Fredens Gud som os har kaldet, baade Unge og Gamle, maatte faa forene os i sin Kierlighed, bevare os i sin Sandhed, danne os efter sin Villie, holde os i Frygt og Varsomhed, berede os til det Maal han har skabt os til. O, saa lad os arbeide derpaa, ikke blive trætte paa at giøre Faderens Villie!

Saa bevarer han os fra det som ondt er. Og om vi ikke føler hans

overvættes Kraft og Klarhed i vor Siel, saa lad os holde stadig ved med ydmyg Bøn til Gud, at han af Naade vil bønhøre os, og undersøge nøie i vort Hierte hvad som er Aarsag dertil, kaste os ned i Støvet erkiende vor Mangel, søge at rette og forbedre os. Saa kommer vel Hielpen til rette Tid naar vi er taalmodige at bie derefter, da ⟨om vi⟩ var fornøiet med Guds Villie, saa fik vist ikke vor Fiende saa ofte besnære os, ei heller bedrage os med sin falske List [at] naar han vil giøre Synden behagelig og ⟨indbilder os⟩ at det ikke er saa farligt, men er allene en Lyst og Svaghed — Gud regner det ikke saa nøye. Og dertil ophisser ⟨han⟩ de onde Lyster, især dersom det er noget som vi har Behag i og fristes af. Da er det farligt. Dersom vi ikke vaager og har den Guds Kraft at imodstaae med, saa falder vi snart.

Og naar han da saaledes har bedraget et Guds Barn, og det merker [det] at det har giort Gud imod og vil vende om og angre det, saa begynder han paa den anden Side at afmale Synden paa det Høyeste, med Forskrækkelse, med Tvil og Vantro, Angest og Uro, at de ikke kan komme til Gud. Dersom Mennesket er nu uerfaret heri, saa holder han hende fangen. Derfor, o Menneske, ihvor du er, ydmyg dit Hierte for din himmelske Fader, erkiend din Synd og Ufuldkommenhed! Bed ham om Forladelse, fat Lyst til at giøre hans Villie. Saa taber Fienden sin Magt, hvor storlig han pukker dig imod.

Det Meste som han skader (nu i Tiden ⟨med⟩) iblant de som kan kaldes tro, er egen Ære, egen Nytte, at saa snart de straffes og paamindes derom, saa vil der saa snart opkomme Mistanker blandet med Ukierlighed. Aarsagen heri er vist ⟨for⟩ det Meste at Mennesket har ikke kient sin dybe Fordervelse eller følt sin aandelige Armod og Fattigdom, men er fuldt af egen Villie og ⟨eget⟩ Sind, vil udvelge sig selv en egen Vei efter sit eget gode Tykke at gaa. Og saa lenge Mennesket forbeholder Saadant i sit Hierte, saa bliver de ikke hen-

brendte af Jesu Kierlighed. Ihvor meget de har prædiket, giort kraftige Gierninger, saa staar dog den Synd som Mennesket elsker og vil forbeholde sig, i Veien og skiller dem fra den rette Trøst og Glæde i Gud.

Thi om Gud undertiden med sin Aand kan røre ved deres Hierter forat drage dem til sig, — [men] saa snart dette er gaaen forbi og der gives Leilighed, saa elsker de Verden og de Ting i Verden er, fornøyer sig deri hemmeligen med Behag. Og Saadanne er farlige kan have store Naturgaver og Videnskaber, viser et ærbart og stadig Væsen, og kan snart bedrage de Enfoldige. Thi de kan tale store Ord foruden Kraft. Da de ikke haver det evige Liv blivende i sig, saa virker det ikke noget paa dem selv eller andre til Salighed.

Anderledes er det med de enfoldige Oprigtige som er fornægtet fra sig selv, har afsagt sin egen Villie og har sin Mad i at giøre Faderens Villie, opofrer sig til Gud med Legem og Siel, under alle Mennesker det samme Gode. De selv erkiender ⟨at⟩ de har annammet det af Gud. Og naar nogen vil annamme deres Gode, saa føler de dobbelt Liv og Glæde deraf. Og om ikke nogen vil annamme, den sørge de over, vaager over sig selv og altid frygter for at giøre Gud imod grunder altid paa Herrens Lov Nat og Dag.

Thi om det undertiden er mørkt og tungt for hans Øyne, som er Natten, saa er dog hans Hierte fast. Han forlader sig paa Herren og grunder paa hans Villie at giøre. Thi de omgaaes ved Troen og ikke ved Beskuelsen, 2. Cor. 5 C. Og naar de føler Christi Liv og Lys i sin Siel, saa ophøyer de sig ikke deraf, men kiender sig uverdig til saa stor en Salighed, og derfor ydmyger sit Hierte, kiender at han intet Godt har, uden han har annammet det.

Du min kiere B. D. er og ofte ihukommet. Haaber du giør din Flid, at styrke dig selv og andre, at det Halte ikke skulde drages mer af Lave, men heller blive lægt. Ieg veed dine Gierninger og

⟨din⟩ Tro, Aabenb. 2 C. Og du ber Omsorg for alle, vil gierne meddele alle af det samme Gode ⟨som⟩ du selv har annammet af Gud. De som ikke vil modtage det salige Til⟨bud⟩ som Gud og hans Børn tilbyder, dem føler vi Sorg over, som ⟨det⟩ vist er tungt for en aandelig Sædemand at see ⟨at⟩ Sæden falder bort. Og ⟨man⟩ er vel ofte bekymret i sit Hierte derfor, ofte saar med Graad og er bedrøvet for at det ikke kommer til Vext. Men saa har saadan en ⟨det⟩ Haab, ⟨en⟩ som arbeider flittig derpaa, at hans Arbeide er ikke forfængeligt(!) i Herren, 1 Cor. 15 C., ⟨noget⟩ som styrker hans Tro og Haab, at naar han faar saaledes giort Guds Villie, saa føler han i sit Hierte en salig Fred af Troens Liv, i Haab om at noget kommer til Vext.

Ieg synes Partiaand og ⟨det⟩ at elske sig selv og de skabte Ting staar Folket i Fare for nu. Det forstaar sig at enhver har sine Svagheder som han faar lide af saa lenge han er her til Huse. Men saa lærer den Oprigtige Lydighed [der] af det han lider, ydmyger sit Hierte og holder sig til sin Frelser med alvorlig Bøn som gaar af Hiertet, skammer sig og kiender sin Ansigtes Blusel, som smerter ham hiertelig at han ikke har vaaget over sig selv, at han ikke vandret saa varsomt som han skulde giøre, viser Forbedrings Frugter som kan læses af alle som har Omgang med saadan en, da han viser sig kierlig, eftergivelig og bøyelig, vil gierne vere den ringeste Tiener, vil tiene og gavne sine Medmennesker med sit sit betroede Aandelig⟨e⟩ og Timelige.

Du min gamle Søster Sofi, hvad lever du? Ieg kiender din velmente Grund, og at du har Villie at giøre hvad du formaar efter din Troens Maade, og har vel mangengang følt Livets Fred i dit Hierte deraf, naar du har været iblant de Enfoldige som du har faaet aabnet dit Hierte for. Herren give dig Naade til end mere Fornyelse. Bliv ved, at ikke de sanselige Ting skulde skade dig, som ieg veed er ⟨i⟩mod din Villie, som du vel ofte faar lide af!

Du B. A. H. samt Chiersti Katrine og lille Sofi, hvad lever I? Har I lagt ned hos eder selv paa den første Dag i Ugen et Liggendef og har besluttet i eders Hierter at arbeide hele Tiden, at samle hvad I faar Lykke til, saa I har afsagt eders egne Ting og vil tien eders Næste til Opbyggelse? ~~xxxiderximodxKiødxogxBlod~~ Strider I mo. Kiød og Blod? Bygger I paa Klippen? Har I eders Mad i at giøre Faderens Villie og føler deri Liv og Fred, og har annammet Forgiettelsen, Den Helligaand, som I da har aabnet eders Hiærte for? O, saa vaag da nøye over eders Hierter, at ikke de urene Dyr og urene Fugle skulde komme uforvarende over eder og rive bort fra eder det salige Pant som I af Naade har annammet!

Vaager og beder derfor i al beleilig Tid, at I kunde vere megtige til at imodstaae paa den onde Dag! Den beleilige Tid er naar I føler noget af Christi Kierligheds Lys i eders Siel. Da er det Tid at bede og love eders himmelske Fader Troeskab, at I aldrig vil vige fra den Vei han har lært eder at gaae, ihvad som eder vil møde i Verden. Og naar da de mørke Stunder kommer, saa I ikke føler noget til dette salige Liv og Lys i eders Siel, men maae lide Fristelser af eders onde Kiød og Blod, samt Dievelen og Verden, føler liden Kraft at stride det imod og enda mindre at bede som det sig bør, da ⟨er det godt⟩ at erindre det Første, hvor godt I da følte i eders Siel naar eders Hierter var saaledes skikket at I kunde annamme og bevare det Gode, saa I altid sætter Herren til en Kilde for eders Øyne, ⟨han⟩ som ene kan opholde og bevare sine Troende saa vel i de mørke som lyse Stunde, naar vi søger ham. Thi da skal I staa som deilige Vinqviste i Treet som har sin Saft og Kraft derifra. Thi intet Vandløb overskyller eller støder eder omkuld.

Du B. "H op H" samt din Kone og Søn med flere, takket er de for alt Godt bevist imod mig og flere, og for eders Deltagelse med mig paa min Reise, som var meget at betænke og skiønne paa for mig, og

⟨som⟩ maatte bøye mit Hierte. Han (= Jeg) har ikke noget at give igien, uden nogle Ord paa Papir, ønsker inderlig at den Guds Naade som er skienket, maatte faa lære eder indentil i al Sagtmodighed og Frygt, saa I maatte erkiende den, hvor dyrebar de⟨n⟩ er, og at I maatte vaage over eder selv, saa vi ikke skulde tabe de Ting vi have arbeidet ⟨paa⟩, men maatte bekomme en fuld Løn.

Du Sø. B., hvad lever du? Arbeider du paa at tage din Fornuft fangen under Troens Lydighed? Foragter du din egen Visdom og søger allene Guds Visdom? Du veed Pauli Ord, at den som vil vorde vis, maa vorde en Daare, at han kan vorde vis, som ieg haaber du lenges efter. Du erindrer vel undertiden de første Gierninger? Du ved at I var næsten de første aandelige Sædemend som kom til Romsdalen, virkede meget Godt paa mange, som vist ikke bliver ubelønnet, saafremt I bliver ved i Bestandighed indtil Enden.

Ofte har ieg kommet eder ihu, alle, siden ieg reiste, om noget Misligt skulde komme ind iblant eder, at Een skulde see paa den andens Feil og Svaghed med et nidkiert eller ondt Øye, uden Kierligheds Omsorg ⟨for⟩ at rette det Manglende. Ieg veed at I er ikke uerfarne heri og derfor skriver saa dristig til eder, efterdi vi har et saligt Haab og et Maal i Sigte, lider for en Krans at vinde. Ieg glæder mig hiertelig hver Gang ieg kommer eder ihu, i Haab om at den salige Ild som der Een fandt, skulde komme til at lyse for mange til Forundring dersom I bliver ved.

O, Søskende, lad os bede for hverandre til vor himmelske Fader, at han maatte faa forene os i sin Kierlighed og bevare os i sin Sandhed!

Ieg har nu siden ieg reiste fra Tronhiem havt lange Dage, lidet eller intet Godt udrettet, og ⟨det⟩ er nu 3 Uger siden ieg reiste derifra, men stedse maa høre og see Historie-Fortællinger, Bandskab, Letferdighed, Kortspil, alt paa den høyeste Maade efter denne

Verdens Fyrstes Sind og Skik. Men ellers har de vist sig tienstagtige imod os og undertiden læst i vore Bøger ⟨og⟩ sæt (= sat) adskillige Spørsmaal frem.

Ieg traf en gammel Mand i San⟨d⟩vær, der havde nogen Følelse af Sandhed, men var i ring Omstendighed, men havde af alle Bøgerne til B. H. Ieg gav ⟨ham?⟩ hans Reisebeskrivelse, og ⟨til?⟩ 2 andre med som var noget snilde, som kom ombord til os her i Brynegiel (= Brønnøygjeld), og en Pige som tiener hos Præsten, der ikke viste af B. H. eller os før. Syntes hun var meget enfoldig og velment.

Gud give mig Naade at vandre varsomt og bede flittig for mig selv og andre, at den Sandhed som engang er kient og os er skienket maatte mer og mer stadfestes i mit Hierte! Ieg og min Broder som er med mig, — han er meget snild og velmeent, saa vi har Opbyggels. af hverandre og forlyster os i Herrens Lov.

Ieg har og været plaget med haarde Fristelser baade i Aand og Kiød, været saaret i min Aand, ⟨saa⟩ ieg ofte har følt Pauli Ord: "Ieg elendige Menneske" etc. Dog takker ieg Gud for sin Naade, som ikke giver mig Fred i Synden, men tillader mine Fiender at trænge mig indvortes og udvortes, som bedre aabenbarer min Afmagt og lærer mig i Nød at bede, at ieg ikke skal blive sikker og lunken, men holde mig til ham som baade vil og kan redde os i Nød. Naar vi vil lyde ham og giøre hans Villie, saa aabenbarer han for os de skiulte Ting i vort Hierte, blødgiør os og danner os som en Pottemager danner Leret efter sin Villie.

Og saaledes danner og fornyer Gud alle vore Sieles Kræfter til sin Ære og vor Salighed, giver os at æde af det skiulte Manna og drikke af Vellystens(!) Strøm, lærer os at synge den nye Sang, som ingen anden kunde lære eller kiende, uden den som annammer det. Thi dette maa virkes ene og allene af Guds Aand og hans Ords Kraft i Mennesket. Gud give mig og os alle Naade at bevare dette Gode som

er nedlagt hos os, indtil Christi Dag!

Hils alle, hvor de er og findes, som vil elske Gud og have sin Salighed kier, fra mig og min Medbroder som er med mig!

I Iuli Maaned 1817, paa Reisen til Nordland. L. Ks. Kiylingen.

114. 1817, 24. juli. Bergen.

Samsom Traae til vener.

Elskelige Venner i Stavanger og deromkring.

Megen Tak, Broder T. Sichveland, for dine opbyggelige Skrivelser som og din Broder med flere! Ieg skrev til Broder Hans om det vi talede om, og hans Svar stemmer næsten med vores Grund, at læse i gode Bøger og lidt i Bibelen, og tales ved til Opbyggelse med Bøn efter, eller som en Tale, <saa> det alt ikke kan andet ansees for end privat Samling til Opbyggelse eller Husandagt.

Ieg var i Hardanger en kort Tid og kan hilse fra de Venner der. Ieg har siden for det Mæste været sygelig af Forkyling. Haaber det tiener til Lærdom, og at forlade sig paa Herren, der er trofast i alle sine Veie. Det er særdeles at betænke hans Langmodighed mod Mennesker, da det synes at Verden eller Mængden har saa liden Lyst til at vil<le> høre om hans Villie, og endnu mindre troer i Hierte Guds Ord, da det Nærværende og Sandselige har faaet saadan Overvægt at man neppe kan udlade sig med det Aandelige.

Dette kiender ieg en ynksom Sorg over, Menneskers Elendighed, med Bøn til Gud at enhver af os som kiender Herrens Villie, maatte blive bestandig til Enden, og opvækkes hver Dag til at love Gud for sin Barmhiertighed.

Helses alle Venner saa meget kierlig fra mig og min Kone og alle Venner her!

Ieg faar nu bede dig, B. Torier, <om> du vilde være saa god og

modtage den medfølgende Væv og befordre ⟨den⟩ stampet og farget godt mørkeblaa. Ieg har sendt 2 Væver før til dig, og maa bede du tager dig betalt for den Umag og saa giver mig Regning paa hvad den koster, hver Væv for sig. De 60 Rbd. ieg skulde fordre hos Christoffersen, har ieg ikke faaet, og ⟨det⟩ kan være noget uvist naar det sker.

Bergen d. 24 Iuli 1817. Samson Traae.

115. 1817. hausten.

Gulbrand Olsen Lund til vener.

Elskelige kjære Venner i Christiania og hvor de findes, som arbeider paa at beredes til et evigt Liv. Herren give os Naade til at blive deelagtige i de Troendes Menighed, som arbeider paa den Mad der varer til et evigt Liv, hvilken Herren forjætter Salighed af Naade!

Jeg kan og hilde eder ifra Romsdalen, som er meget snilt, saa ⟨og fra⟩ endeel Steder i Romsdalen og nogle i Lund, som de vel har seet af Broders Skrivelse. Jeg var i Følge med Lars Kyllingen til Lomb. Med ham talte jeg om vore Sjeles Tilstand, og kan ei andet kjende end ⟨at⟩ jeg bekom Livets Styrke, og en meget moderat Betænkning for mig selv og mine Medmenneskers Lyksalighed, mere Ømhed og Længsel at faa alle meddeelagtige i det samme Gode. Ja, en Forsmag paa det Tilkommende, det skal vist enhver kjende. Ak, hvilken en salig Dag vi fik, om vi begyndte nu i dette Øieblik!

Jeg skal og hilse eder fra Lomb. Der er nogle Troeskyldige som strider for sin Salighed, og mange ere begjærlige efter at høre Guds Ord. Endeel røres derved, andre staaer i Forundring. Saa det seer ud til at Gud arbeider ved endeel og umiddelbar⟨t⟩ at forhverve sig det Overblevne etc., og han veed bedst Udfaldet.

De er og alle kjærlig hilset fra Vennerne her og tilsidst fra mig.

(Høsten 1817. Bang.) Gulbrand Olsen Lund.

116. 1817, hausten.

Anne Olsdatter Hørve til vener.

Til de fortroelige Venner i Christiania.

Ved denne Leilighed kjender jeg Længsel med de andre at skrive nogle Ord om vor Tilstand, da jeg veed det giver Lyst og Liv at hør fra hverandre. Men jeg maa klage over mig selv at jeg har været saa lunken og ligegyldig at formere Faderens Gods. Men Herren være lovet, som sender troe Arbeidere i den store Høst.

L. K. har nyelig været her. Han har været et særdeles Redskab for mig og andre, saa det kommer mig ofte for: "Enhver som for dig skal sig fryde" etc. Men til dette kjender jeg en altfor stor Mangel. Men naar jeg undersøger hvad som hindrer mest, saa finder jeg mange døde Billeder som sætter Skygge for det klare Lys. Gud give mig Naade til ei allene at bekjende, men søge Gud om Kraft at overvinde! Det rører mig ofte til Taarer naar jeg betænker den store Vigtighed for os som bekjender os til det samme, saa at vor Vandring skal ikke give Leilighed til Gudsbespottelse. Men derimod kunde ved Guds Kraft mange rykkes af Ilden, naar vi annammede den synlige Aand i vore Hjerter.

Jeg har nylig været i Bryllup. Bruden har nogen Begjærlighed, og ⟨jeg⟩ syntes det gik ret til, efterdi hverken Bruden eller Brudgommen dandsede. Ei heller blev der dandset i det rette Brudehuus. Men en Gang vi vare i et andet Værelse, kom Spillemanden. Men jeg sad ved Brudens Side og paamidte hende med disse Ord: "Op, op, min Sjel, nu er det Tid at du dig ud paa Vagten giver!" etc. Og de begyndte at dandse. Nogle af de Vellystige fik da ikke andre med sig end de ældste Koner; thi de yngste og Pigerne holdt sig næsten alle til os. Saa deres Glæde blev langt fra ikke opfyldt.

Men jeg kjender ⟨at⟩ min Pligt er at vi skulde love Herren, og alt det ⟨som er⟩ i mig, ære hans hellige Navn, fordi han ikke allene

giver os Svage Magt til at blive bevaret i Fristelsens Stund, men og <at> styrke de mindre Bekræftede, da jeg kan sige at de i min Nærværelse ikke begjærede Bruden eller andre til Dands. Men nogle tog hende særskildt og prøvede hende; men det var forgjæves.

Hilset er de, alle fortroelige Venner, fra mig, der attraaer <at være> eders ringe Meddeelagtige.

(Høsten 1817. Bang.) Anne Olsdatter Hørve.

117. 1817, hausten.

Syver Hørve til Tomas Olsen Amble.

Du fortroelige Broder Thomas Olsen seer af ovenstaaende Sødskendes Brev at det er deres Hensigt at dette skal komme til vor kjære Broder Hans, som ogsaa er mit Ønske, — om Tilstanden her, da og nogle underretter, og jeg maa istemme med de andre, at Kaldelsens Aand rører ved mange Mennesker her. Ja, jeg troer vist at saa meget som i det Første, og mereæ, bifalder tænkende Mennesker.

Den sidste Aften vor elskelige Broder Lars Kyllingen var her paa Lomb, søgte ham saa meget Folk, saa ikke her har været saa mange siden Br. Hans var her. Thi jeg slutter mig til at det var næsten 200 Mennesker. Og mange hørte vi oplode sin Mund og svarede i, og at det var nødvendigt at forarbeide sin Salighed. Og Br. <L. K.> havde særdeles Naadegave til at tale med Folket, og Omsorg for Sjelens Frelse.

Og jeg kan sige at Jesu Ord faldt paa mit Hjerte: "Mig ynkes hjertelig over Folket." Dog, jeg finder mig afmægtig, og mangler for meget i at bespise hungrige Sjele, som de behøvede. Og dette Begyndte her nu giver nok Betænkning mere end nogen Tid, ja Glæde og Fred. <Jeg> kjender ofte Frygt og Vantroe for mig selv og andre, at den Bygning maatte blive bestandig. Men dette vide vi, "at seer man til sin egen Magt, da er man snart i Harnidsk bragt".

Alle troe Venner er kjærlig hilset fra mig og alle her.

(Høsten 1817. Bang.) Syver Hørve.

118. 1817, oktober(?). Lom(?).

Lars Kyllingen til HNH.

Til min kjære Broder H. Nielsen Hauge med flere.

Jeg vil nu skrive dig nogle Ord til. Takket er du for Skrivelse: som vi fik fra Trondhjem. Den var ret kjærkommen, og mange har betragtet <den> med Fornøielse, samt en fra T. A<mble>, som alt er en Naade at skjønne paa. For den som kjender og antager det paa den rette Maade, saa er den en Livets Kraft som virker i Hjertet en ny Lyst og Iver til alt Godt, og nøie Renselse om (= af?) sin indvortes Tilstand, saa vi vandrer forsigtigt paa denne Vandringsplads og farlige Vei, saa vi kan sige: Vi gaaer i Fare hvor vi gaaer, ja langt flere <Farer> end vi forstaaer. Gud give os Naade til at kjende dem som vil fordærve os, og vaage og staae dem imod, at de ikke døder den salige og virkende Kraft i vor Sjel!

Ak, jeg kan ikke udsige, som jeg føler <det>, de mange Afveie, de mange Drivefjære foruden den rette, jeg er <udsat for> ofte. Gud give mig Naade at vandre i Sandhed, saa jeg kunde beholde den børnlige Enfoldighed i min Sjel! Thi klart kjender jeg det: Saa snart en eneste Tanke bliver samtykt i mit Sind og Villie, saa tabes den Aands Dristighed og Frimodighed, den salige Virkning i min Sjel.

Jeg seer og af dit Brev at du frygter for at vi skal gaae for vidt med vor Bekjendelse, som jeg og har havt bestandig Frygt for og aldrig sendt Bud efter nogen omkring fra vor Side. Men da jeg var i Trondhjem og paa Romsdalsmarkedet, brugte vi vel for stor Dristighed. Dog, de som ikke vare af vort Sind, sendte vi ikke Bud efter; troer det havde sin salige Nytte paa mange. Jeg synes, saa vidt som jeg har reist, saa vil utidig Frygt hænge ved de fleste og staae i Veien. Dog kan der vel findes nogle faae iblandt, som har værre for at bekjende for andre, som kan frygtes for ikke er de[n]

Rette; dog, det er ikke saa let at sige. Thi Herrens Veie ere ikke vore Veie, da han bruger forskjellige Midler, da det er forskjellig Sind og Meninger, da mange Drivefjære foruden den rette kan ikke udsiges. Dog vil jeg glæde mig i Haabet om de mange enfoldige og redelige Hjerter.

Jeg er nu paa Lomb forat besøge vore Venner. Her synes (at være) meget snilt, og mange er nyligen blevne begjærlige, ja mere end (i) det Første. Jeg var til Kirke 20de Søndag efter Trinitatis, og hørde Præsten tale meget opbyggelig, og fik da Bud fra Hans Stengaard og talte lidt. Saa kom der en Mængde Folk. Efter at jeg talede en Stund privat med dem og sang den Psalme "Det gamle Adams Sind" og "O, vaagner op af Syndens Drømme", [og] saa læste jeg din Troesbekjendelse, og saa lod jeg de andre Brødre synge den Psalme "Hvo vil med til Himmerige". Vi reiste os, jeg og tvende andre Brødre, og talede til Opbyggelse. Det faldt da paa mit Hjerte Dagens Text, at vi skulle være deres (= edrue?), ikke som Uvise, men som de Vise. Folket vare bøielige og tilstod at det var nødvendigt at skye det som ondt er og leve christeligt.

Jeg er her paa Lomb(?) nu i Aften, har det opbyggeligt og godt, og er mange Folk tilstæde der. Jeg er buden til Grimstad Torsdags Aften, og vil bruge den Forsigtighed jeg kan; dog er jeg ikke istand til at tie stille. Jeg synes at jeg aldrig føler saadant Liv i min Sjel som naar jeg faaer talet med mine Medmennesker til Opbyggelse. Jeg vil begive mig paa Hjemreisen Onsdalen over Fjeldet.

Jeg kjender nu en stor Længsel efter at faa tale med dig, Br. H. Du seer vel af Br. Daniels Brev om vor Bestemmelse til Vinteren, og haaber du giver os din Mening tilkjende. Vi længes derefter.

Du maa hilse alle Vennerne paa B(ache) M(øllе) og Nummedal. Hils Ole Mjelva med Kone! Og tilsidst er du og din Kone og lille Søn med alt dit Husfolk hilset fra os alle i Romsdalen, og fra Vennerne her paa Lom, og fra mig, deres Broder.

Lars Kyllingen.

119. 1817. 24. oktober. Stavanger.

Pernille Seglem til ei (åndeleg?) syster.

Elskelige og ofte ihukomne Søster.

Jeg kjender ofte Længsel at skrive nogle Ord til eder, endskjøndt ikke for at lære eder, da jeg ved I ere selv lærte af Gud og har annammet Talsmanden, Den Hellige Aand, som lærer eder al Sandhed. Men af den Kjærligheds Længsel som Gud af sin Naade har virket i vore Hjerter, er det jeg eder baade elsker og ihukommer, og længes at vi maatte gaa frem med et sandt Hjerte i Troens Forvisning, besprænket i Hjertet fra en ond Samvittighed, som Paulus siger vil meget til. Thi jeg kjender hvor tit jeg saares og føler Smerte; thi jeg har et følsomt Hjerte, dertil mange onde Lidenskaber, saa jeg ofte kjender det Suk i mit Hjerte: o, hvo skal frelse mig fra dette Døds-Legeme?

Men saa kan jeg ikke nægte Guds Naade, at jeg jo føler Troens Seier og en inderlig Lyst til at behage Gud og gjøre hans Villie ⟨mere⟩ end nogensinde, og at hans Ord ere Liv og Aand, der ofte vederqvæger min Sjel med sin overvættes Kjærlighed. Saa (ms.: som) jeg maa sige med Bruden i Høisangen at jeg har fundet den som min Sjel elsker. Men saa er her mange Skyer for Solen, og jeg kjender vi bedst bevares naar vi arbeider vor Salighed med Frygt og Bævelse, beder og strider, og i Taalmodighed venter paa Bønhørelse, ja gaa ud fra al Egenvillie og stille vor Villie med vor Frelser under vor Faders Godtbefindende, som er i en stille Overladenhed til hvad Gud vil.

NB. Dette er nu min Hjertens Følelse og Overbevisning; for jeg føler ⟨det⟩ bedste Liv i at faa udtrøkt det saa som min Troe, aller helst da vi ere saa langt fra hverandre at vi ei mundtlig faaer tales ved. Og kunde det være til nogen Opbyggelse, da vel Forestaaende var skrevet til B. S. ⟨=Broder Seglem??⟩ og ⟨jeg⟩ tænker om de fandt det for nyttigt at sende det til Hedemarken og Romsdalen, samt hilse dem fra mig, min Mand og mange flere her.

Det er dog en stor Naade, da mange Sjele drages og kaldes til Omvendelse, og mest af den ringe Klasse. Men de alle ere lige dyrekjøbte; saa ere de og alle lige elskelige naar de af Hjertet omvender sig.

Søster Talette har nu været her en Tid. Vi have troehjertelig talet med hverandre om vor Aands og Sjels Tilstand, som jeg kjender styrker og glæder mig, da jeg syntes hun erkjendte sine Svagheder, med Forsæt atm stride. Vi talte nu om at være aandelig fattige, som jeg undertiden har følt et særdeles Liv i; men jeg arbeider ofte med mig selv og synes jeg ei kan blive saa til intet som jeg i Sandhed er. Dog, Herren være lovet! Han har begyndt, han faar fuldkomme alt; det skal blive gjort. Dog bør vi døde overlade os til ham, men levende til at gjøre hans Villie.

Du er hjertelig takket for Skrivelsen og de Religiøse Følelser, som vi dog har bekommet 100 Stkr. fra Ole Moe. Hilses paa det kjærligste fra os samtlige og fra mig.

Stavanger d. 24 October 1817. Pernille Seglem.

120. 1817, 25. oktober. Bergen.

Samson Traae til Torger Sigveland og andre vener.

Elskelige Broder T. Sichvland med de andre Venner.

Du er kierlig takket for dine særdeles opbyggelige Skrivelser, føler ofte Sorg med Hierte-Bøn til Gud for mig selv og os alle om Bestandighed og Fremvext i det Aandelige eller alt som kan være Gud til Ære og os selv og alle til Nytte i Tid og Evighed.

Du er takket for de 2 Væve som ieg har bekommet, faar bede ⟨at du⟩ er saa snild og befordrer de andre hit sent, ogg giver k-mig Regning paa hvær Væv for sig, og tager dig betalt for din Umage.

Hils M. Helland fra mig at hun er saa god og betaler eder. De Tønder du fik, regner du selv. Ieg mener det var 8 Stykker til 70 Rbd. pr. Læst. Ellers erindrer du selv maaske vor Aftale. Dermed er ieg fornøyet.

Hermed følger 1 Væv, faar atter umage dig at faa den stampet og farget mørkeblaat og ⟨med⟩ ægte Farge.

De er alle saa kierlig hilset og ofte ihukommet, efter det Vidnesbyrd og ⟨den⟩ Forening i Gudsfrygt som giver en følende Glæde i Aanden for Tid og Evighed.

Bergen d. 25 October 1817. Samson Traae.

Til Hr. Torier Sichveland, Stavanger. Medfølger 1 Væv.

121. 1817. 28. oktober. Drammen.

Jens Reiersen til A. Smaaland og kona.

Hjertelskende kjere Ven A. Smaaland med Kone.

Jeg følte Lyst i mit Hjerte at skrive nogle Ord til eder om min Sjels Tilstand, da jeg troer min Vandrings-Tiid er snart for Haanden og at jeg skal skilles herifra. Mit Ønske og Bøn er til Gud for mig selv og alle som har følt Guds Kald til Omvendelse, at vi nu ikke længere maatte tage den dyrebare Naadens Tid forgjæves, men arbeide paa at rydde Synden ud af vort Hjerte medens vi har Dag, før Natten kommer og ingen mere kan arbeide.

Jeg synes at kjende noget i mit Hjerte til den store Nødvendighed, især naar jeg betragter Dødens Komme og kjender jeg ved Guds Naade er fornøiet med at skilles fra Kone og Børn og andre timelige Ting, men føler tillige Tvivl, om jeg endnu skulde have min uafgjorte Sag, "Syndelyster at være tilbage, Smærter paa Dommens Dag". Dette synes jeg nok at føle hjertelig Sorg over, da jeg har syndet med frit Forsæt efter at have annammet Guds Kald til Omvendelse. Saa sætter ogsaa Fienden an paa mig med mange haarde Tvivl som jeg med Guds Naade har faaet Sejer over.

Ja Sødskende! Jeg siger eder alle mit sidste Farvel herfra, og formaner eder som mig selv at vi maa vaage og bede til Gud om lydagtigt Hjerte til at vandre igjennem Tiden. Saa samles vi hos Gud omsider i Evigheden. De er alle, med Kone og Børn, hilset fra min Kone og mig, deres attraaende Ven og Broder.

Drammen den 28 Octbr. 1817. Jens Reyersen.

122. 1817. 30. oktober. Trondheim.

Hans Mathiesen til vener i Bergen.

Elskelige i Bergen.

Af Forestaaende (sjå brev nr. 112 her) ser I om de snilde Venner vi har i Norland, som vist hiertelig vil glæde enhver troende Siel, ved at see Guds Forgiettelse opfyldes i og paa os paa saa mange Maader. I giorde da en snild Gierning, at I lod B⟨roder⟩ L I S ⟨= Lars Iversen⟩ reyse i Sommer, og kan vi nu, som Paulus siger, glædes tilsamen, baade dem som saar og den som høster. En særdeles Naade har vi oplevet, naar vi kuns er vaagen og vandrer varsomt og med Frygt, ⟨saa⟩ at alt det Gode vi nu nyder, maatte

verke et Kiærligheds Liv i os, som kunde udvelde til et evigt Liv. Og naar vi det annammede, saa verket vore Ord og Gierninger til vore Medmenneskers sande Vel. Thi ieg kiender i Sandhed hos mig selv at uden Kiærlighed er alle de andre Naadegaver død, og ey kan verke paa os eller andre. Gud give os Naade at kiende Mangelen og enda mere at komme til at rette den!

Ieg for min Del staar endnu tilbage. Haabet styrker, og Forsettet tiltager at vinde Seyer ved Troen, saa vore Ord og Gierninger kunde stadfæste dette.

Kiære Venner, lad os holde os mere til Mesteren, og lære af ham at gaa fra et forringet Trin til et andet, og erkiende det er af idel Naade vi nyder alt. Og for alle Ting ‹gielder det› at være troe og flittig i vort Kald, at vort Hierte ey skulle faa forkiølnes igien eller fraskille sig noget, men at vi maa see at vandre i Lyset, saa alt maatte aabenbares og det Onde straffes og ‹det› Gode stadfæstes.

Dette føler ieg hos mig og derfor paaminder og eder at vi maatte staa sammen i Bønnen, saa vi bliver delagtig i Lønen.

B. Ole Sivertsøn er nu her, os til megen Bestyrkelse og Paamindelse, som [ieg] for min Del kom mig meget til Hielp. Han skal nu snart reyse til Levanger. Ieg har talt om at følge B. Lars Kiølling til Vinteren, at vi skal først reyse øster og siden vester, og da maaskee om eder tilbage. Meget vilde det glæde mig at finde eder, som ieg tror var til vor fælles Bestyrkelse.

Ieg skal og hilse fra vore Venner her i Byen og omkring, som haabes godt med mange, og vi er ofte sammen til Opbyggelse. Hiertelig hilses ifra mig med Kone og Piger.

Tronhiem d. 30 Ochtober 1817. Hans Matissen.

123. 1817, 20. november.

Jens Reiersen til HNH. (Skr. VII s. 17—20.)

124. 1817, 8. desember.

O. Gjesdahl til vener i Stavanger. Kristiansand.

Fortrolige Venner i Stavanger.

Du B. Torger Sikfaland er kierlig takket for Skrivelse, som ieg kiender var mig til Opmuntring og Bestyrkelse, hvor du siger

<du> ønsker at vide hvorledes det staar til i aandelige og legemlig Ting, som ieg kiender fordrer mit Hierte til Regenskab, om ieg staa i Naade med Gud, dog kiender mit Forsæt er at giøre det som kunde være Gud behagelig og mig selv til evigt Gavn.

Men formedelst den onde Nattur og Lidenskaber hindres Guds Aand at fuldføre sin Gierning i og ved os, som nok kommer af <at> en ikke vaager nøye med Bøn til vor Herre, saa han kan faa staa os bi i Fristelsens Tid, som enhver faar føle er <Tilfældet> i mange Maader som vi ledes af fra et til andet, saa vi derved kan snart blive formørket og ey vide hvor vi ere, enten vi beholder Naaden i Hiertet eller vi har mistet den formedelst Dovenhed og Lunkenhed, som saa snart vil indsnige sig.

Men Herren være lovet, som holder os i Live ved sin Aand og Ord og paaminder os om de tilkommende Ting, som er at vi skal beredes ved Ondt og Godt her i Tiden forat komme til den evige Herlighed!

De er alle Bekiente der meget kiærlig hilset fra alle Venner her. Kan ey nævne eder alle ved Navn. Mit Hierte røres naar ieg tænker paa den Tid vi var samen, hvor enfoldig og troskyldig vi omgiekes hverandre. De er alle der i Byen og paa Sa<nd>nes "I. Østvold og M. Tunsvold" — til sist er du med Kone kierlig hilset fra min Kone og mig.

Christiansand d. 8 Desember 1817. O. Giesdahl.

Angaaende de timelig Ting, da er det saa at vi bør takke Gud for det vi har, emten det er meget eller lidet. Det var nok godt at have saa meget at en ey skulle blive for meget stanset i Næringsveyen. Dog maae vi takke Gud for det daglige Brød, at vi ikke mangler paa <det> til Nødtørftighed. Gid vi maatte bruge alt til Herrens Ære, og være rette Husholdere, saa væl i det Lidet som i det Større!

Undertiden vil det nok friste, for<di> en ey kan vide Udkom<me> naar en er sat i Giel<d> for at udbetale same til den bestemte Tid. Men saa faar en bruge de Midler vi kan, da her er mange bekiente Venner som er deeltagende, naar vi maatte skiønne det ret og give Gud Æren for alt.

Ieg kan og lade eder vide at for en Tid siden blev min Kone forløst med en Søn, som alt giek væl, og vi lever alle væl med Hilsen. De hilses kierlig fra mig. Lev alle væl! Og tilønskes en glædelig Iulefæst. O. Giesdahl.

Til Hr. Torger Sikfaland, Stavanger.

125. 1817, 14. desember.

K. K. (?) til HNH o. fl.

Hjertelskende kjære Broder i Christo H. Hauge med flere.

Gud Faders Naade, Fred og Kjærlighed foreene og sammenbinde os for sin elskelige Søn Jesum Christum vor Herre! Amen.

Tak, kjære Broder H., for din kjærlige Skrivelse og Tilskyndelse især de Ord om Hjerte<t>, som jeg med grædende Taarer maa bekjende er altfor meget desværre sandt, saa jeg ikke veed, hvor jeg mig skal vende. Ukjærlighed og Strenghed plages jeg ofte saa ilde af, saa jeg haver ingen Magt at bede alvorligt til Gud <om> at blive løst fra denne Byrde. Men Gud hjelpe mig til at jeg endda maatte beholde og vandre i Frygt, og stride med den liden Magt jeg har til Tiden kommer at jeg kan naae og faae Bønhørelse, da Guds Magt, føler jeg, fuldkommes i Skrøbelighed! Ja, jeg maa med den forlorne Søn træde frem med en bange Sjel og en saaret Samvittighed. For jeg havde handlet [mig] uskikkeligen og vandret saa længe i Fremmede Lande til jeg er <saa> elendig, at jeg langtfra [ikke] troede det selv førend Gud aabnede mit Hjerte og gav mig tilkjende hvor dybt jeg var falden.

O ak, jeg elendige Menneske! Jeg kan ikke med Ord udsige hvor grusomt det var for mig at see, hvor den langmodige Gud og al Naadens Fader gav mig tilkjende den yderste Spi<d>se jeg laae paa, og skulde falde i Afgrundens dybe Fordærvelse. Ja, jeg maa sige, som det staaer i en Psalme: "Du haver som en Brand af Ilden reddet mig. Hvad er din Naade mig dog ubegribelig!" Ja, jeg kan ikke med min Forstand begribe hvad jeg haver seet paa denne Verdens syndige Bane, at jeg skulde gaa saa langt frem paa den og elske den høiere end den al Naadens Gud og fromme Hjerters Fader, som jeg i Sandhed føler at intet er bedre end at elske Gud. Om det ikke var noget høiere Liv efter dette, saa er det dog alligevel bedre at elske Gud og have Ham til vor Fader, end om man ejede en stor Deel af Verden og skulle saa være Syndens Tjener.

Hilses meget kjærligt fra mig og Kone. Og min gamle Moder beder at hilse dig og længes efter at tale med dig, men siger at det ikke kan skee før i Evigheden. Hils endelig Broder Thommes og Halvor, og sig dem Tak for sine Skrivelser! Jeg skulde og skrevet Eder mere til, baade om det Udvortes og Indvortes, men faaer nu slutte og hilse eder, alle Vennerne der, ifra os alle her og fra mig, som vil med Guds Hjelp vedblive at blive de Oprigtiges Ven og Broder til Døden.

K. K. den 14de December 1817.

126. 1817, 16. desember. Horsens.

Ole Hansen til HNH.

Hjertelskende Ven H. Nielsen.

Med inderlig bedrøvet Hjerte og bævende Haand greb jeg først nu Pennen forat tilkjendegive Dig med flere den højst sørgeligste Skjæbne som Forsynet har bestemt for mig: Min af Hjerte elskede og i Sandhed elskværdige Ægtehustrue er ei mere i Tiden. Hastig, men troefast blev knyttet dette Baand ved Guds forunderlige Raad. Men ligesaa hastig borttog Han den troefast<e> Stytte fra min Side, som Han selv havde givet.

Hvad skal jeg i denne smertefulde Tilstand fange an? Længe siden har jeg ønsket at tolke min Hjertens Følelse for dig, kjære Broder, da jeg veed du selv har prøvet det paa samme Maade, dog ei i samme Forfatning. Men de smertelige Følelser ved Tabet af det Allerkjæreste af det Timelige, har ei tilladet mig <det> samme. Hvad jeg har tabt, kan min Pen ei tolke. Hvad hun var for mig og ethvert retskaffent Menneske, det føler jeg med Hjertens Vemod, og vil vist føle det saa længe mine tunge Dage endnu skal vare. Hendes kjærlige muntre, dydige og tjenstvillige Omgang var meget oplivende, og især hendes redelige og forsigtige Forhold mod baade Ven og Fremmede. Hun var for mig i ethvert Tilfælde særdeles til Hjelp. Men ak, jeg seer hende ikke mere at række mig en Medhjelp, Raad, Trøst og Opmuntring.

Men ak, hvad vil jeg usle Støv sige til Guds beskikkede Raad? Jeg veed Han er Herren, og Han gjør hvad der er behageligt for hans Øine. Imidlertid synes for mig <en> bitter Skaal iskjænket, og hvad der mere skal møde, før jeg faaer den udtømt, er Gud alene bekjendt. Det Eene som beroliger mit Sind, er hendes salige Henfart og Udgang af Tiden. Den hele Tid hun gik frugtsommelig, var hun meget frisk. Det Timelige drev hun med Flid og Munterhed. Tidt og ofte talet hun i den Tid om Døden, hvor vigtig det var at være bereed, og hendes Symbolium (Symbalum) var dette: Hvad Gud seer er bedst tjenlig til vor Salighed, det faar vi vist, og det er os nok. Og denne hendes Troe og daglige Ønske har Gud fuldkommen stadfæstet til hendes Besøgelse og vor Troes Bestyrkelse.

Angaaende hendes Sygdom, da blev hun syg den 29de Novbr., og udstød den haardeste Fødselsmerte til den 1ste Decembr., da hun Kl. 4 1/2 blev forløst med en Pige. Dagen derefter var hun nogenledes vel. Den 3de og 4de Dag tog Sygdommen til, og man vil troe

a/t det var Mælkefeberen, eller rettere: hendes bestemte Død. I alt var hun særdeles taalmodig og hendes Sind <var> henvendt paa Døden og den forestaaende Evighed. Og <hun> sagde til de som vare tilstæde, at det blev hendes Udgang af Tiden, og var meget roelig, tilfreds med Guds Villie.

To Dage før hun døde, lod Gud haarde Anfægtninger prøve hendes Troe og Taalmodighed, da hun sagde at hun følte ikke den fuldkomne Forsikring om sine Synders Forladelse. Hermed stred hun hæftig i Bøn og Herrens Paakaldelse, uafladelig en Dag og Nat, indtil Herren hørte hendes Raab, og gav fuldkommen Forsikring paa hendes Sjels Salighed og en Forsmag paa det tilkommende Gode, da hun ret rolig og glad befalede sin Sjel i Guds Haand, og spurgte mig og de Omstaaende om vi hørte den deilige Sang af Guds Engle som hun hørte og sagde at disse kom at modtage hendes Sjel. Saaledes gik hun ind i Herrens Hvile den 8de Decbr.

Det er en stor Trøst for mit beklemte Hjerte. Alene (= Bare) jeg kunde stride, saa kan vi endnu samles der hvor ingen Sorg eller Adskillelse mere er at befrygte! Dernæst kan jeg ikke nok takke Gud og de elskelige og i alt saa ømme, deeltagende Sødskende, A. Friis og Kone, som saa hjertelig har taget Deel med mig i al min Sorg og Møie, og især <for> den besværlige Byrde med at pleie min lille Datter. Saa snart min Kone var død, tog de det (= Barnet) til sig. Endog aftalede vi med hende før hun døde, om hvorledes hun vilde helst de skulde pleie Barnet. Og da hun ønskede helst ingen Amme, saa er <dette> Begjær ogsaa iagttaget, og hun har i Madame Friis en øm Moder.

Jeg erindrer ikke mere, formaaer ei heller. Jeg beder at hilse til de Venner nær og langt ifra, beder og de undskylder at jeg ei skriver til flere. Vil gjerne du lod dem det vide som kjender mig, saa som i Christiansand, Stavanger med flere Steder.

Du med Kone er kjærlig hilset og tilønsket et lyksaligt Nytaar.

Horsen<s> den 16de Decemb. 1817. Ole Hansen, boende i Horsen<s> i Danmark.

127. 1818, 11. januar. Bragernes.

Tollef Olsen Bache til vener.

Jeg haver modtaget eders Skrivelse af 30de saavel som din Skrivelse, B. Aadland, af 23de og 31 Decbr., som de alle er takket for.

Jeg kan nu hilse eder fra Br. Jens Reyersen, at i Dag Kl. 9 sov han hen ved en rolig og stille Død. I Gaar Aften var jeg hos ham med nogle flere. Han kunde da ikke formaae sin Stemme udtrykt saa meget at man hørde ham, uden ⟨at⟩ lægge Øret nær til ham. Men da jeg og Guri Strand kom til ham, sagde han de Ord: "Kjemp til sidste Taar af Blodet, træng i Jesu Arme ind" etc. "Og dette Guds igjenfødde nye levende Sjele" etc., og til Slutning: "O, kjendte alle de⟨t⟩ skjulte Klenodie, som den erlanger der Verden forsmaaer" etc. Disse Vers læste han ud. Han følte Vigtigheden af hvor høyt det var at arbeide sin Saliggjørelse, og hans Omsorg var og for andre. Til I. Olsen tiltalte han med disse Ord, at hans Ønske var at den første Kjærlighed maatte komme til at brende i fuld Lue. Kjøbmand Boor(?) græd meget, og ønsket at sit Endeligt maatte blive som hans. Det samme var og med Madm. Brun(?).

Jeg kan ei andet sige: Da jeg tog Farvel med ham, det var mig meget hjerterøremde. Jeg og flere falt i hæftig Graad, ikke for hans Udgang alene, men ⟨af⟩ Betænkning over os selv, hvorledes vi skulde bevares i Tiden, saa vi vare beredde naar vi skulle fare herfra, som vist er vanskelig for os alle, da Fiender er mange som vil os forføre og tage os fangen.

Fra Ole Hansen, som er flyttet til Haarsen⟨s⟩, kan jeg hilse [fra], da han nyelig har skrevet til B. Hans. I same Brev udtrykker han sig meget hjertelig, melder om sin Kones Død, hvorledes hun stred og arbeidet. Hun hørde en deilig Sang, som hun spurgte om de andre hørde det hun hørde. Men ⟨da⟩ de svarede Nei, svarte hun at det var Englene som ville hente hendes Sjel. Vi seer da at det er stor Forskjel paa den sande Troende⟨s⟩ og Vantroendes Udgang af Verden. De første finde i sin Sjel en fast Forsikring, de sidste mangler det.

Lad os da, som har følt Naadens Kald i vor Sjel, igjen kjøbe vor kostbare Tid vi har at vandre, og ikke vandre som de Uvise, men som de Vise, at vi omgaaes med Frygt saa længe som det kaldes i Dag, kjende vor egen Fordærvelse! Da giver Gud os Naade at faa Seier over Synden naar vi lovlig strider. Jeg kan ikke videre sige derom.

Enhver som strider, føler vist ofte det er fornødent, mer end det kan udsiges i Ord.

De ere da alle hermed saa kjærlig hilset fra mig og de andre Venner her. Ønsker at vi maatte jage efter Fuldkommenheds Maal, saa at Kjærligheden maatte tiltage. Dette føler jeg ofte <som> min Mangel, at jeg daglig er for lunken i Bøn og Strid. De ere alle kjærlig hilset fra Vennerne her, og tilsidst fra mig, deres Broder.

Bragnes den 11 Janv. 1818. T. O. Bache.

128. 1818, 25. januar. Stordalen.

O. P. S. (= Ole Pedersen Solbrækken (?), HGH I s. 265) til Valborg.

Elskelige fortroelige Søster Valborg.

Tak for alt bevist imod mig sist jeg var hos eder! Ønsker dig som mig selv Guds saliggjørende Naade til at lære og lade sig tugte og bøie og komme til den sande Erkjendelse og Ydmyghed, af Hjertet at kjende i Grunden sig selv, hvad Omsorg og Kjærlighed der driver os, den Omsorg, Begjærlighed og Kjærlighed for det Timelige og <som> føder Sorg naar det stødes paa, men (eller?) den Omsorg, Begjærlighed og Kjærlighed efter Gud og hans Villie at gjøre, der føler Glæde og Fred i Trængsel naar det stødes paa.

Det kom mig for den Drøm du drømte, troer du tager den nøie i Betragtning, til Selvprøvelse. Thi hvad Gud aabenbarer os, enten ved Drømme eller ved Aander, det maa vi ei lade gaa os forbi.

Da synes mig at den store Bygning som blev bygt paa din Jord, er Guds store Herlighed og salige Naade <som> dig tilbydes. Og at der var mange Værelser, Stie og Rum i Bygningen, er Ydmyghed, Kjærlighed, Sagtmodighed, Taalmodighed, Reenhed, Hellighed og Retfærdighed. Og at du ikke kunde komme ret frem hvor du gik, det faar du selv let tyde (ms.: nyde): at vi i det urene Sind, eget Raad, Selvtrøst, ei kan komme i det nye Jerusalem, eller bestaae for Gud med nogen udvortes Skin. Og at du tilsidst oplader Døren og var saa ude paa Marken, — troer du kjender og Aander dig minder at du ei var beredt at indkomme i Bryllupshuset eller havde den rette Klædning paa, men kom ud paa Marken, hellere <end> i Naadens Tid at søge Føde og forarbeide sin Salighed, og <see(?)> at Husets Bygninger og Gader var meget rare og prægtige for dig og alle Troende, til Trøst og Opmuntring i Kampen for at naae Maalet og ei forsage.

O, lad os søge Gud af ganske Hjerte, bede og lede efter den himmelske Klenodie, hvilken ikke er at bekomme uden med Trængsel og Strid, søge Gud om Bønnens Aand at bede stedse i Troens Tillid! Saa faaer vi det vi beder om. Jeg kjender det koster megen Strid og dybe Hjertens Sukke at bekomme et aandeligt Liv og Fred i Gud, <for> hvilket af os selv vi intet formaaer, men <som> maa virkes af Gud. Men mange troe vel de have det Liv, men have det dog ikke, men bedrage sig selv. Jeg troer du lader Fornuften raade, men beder Gud kraftig om Naade, haaber du ei tager det ilde op hvad jeg har skrevet, men prøver dette efter dit eget Hjerte ved Guds Kraft og Viisdom, uden hvilket vi intet har <uden?> vor Villie at opoffre til ham, saa han kan faa virket i os efter sit Behag, og drivet os paa Lyksalighedens Vei.

Vær da tilsidst kjærlig hilset fra mig, som vil ved Guds Naade arbeide paa at blive deres ringe Broder i Christo!

Stordalen 25 Januar 1818. O. P. S.

129. 1818, 9. februar. Bredtveit.

Lars Kyllingen til kone, born og vener.

Til min kjære Kone og Børn, samt alle de andre som attraaer et evigt Liv.

Tidt og ofte tænker jeg paa eder, beder til Gud, at I maatte omgaaes varligen med hverandre og tiltage i Kjærlighed, saa I tilgive hverandre indbyrdes, og som jeg sagde med eder, beholder Aandens Eenighed med Fredens Baand. Dette haaber jeg at I Sødskende med mig kjender er nødvendig for os at jage efter: Ydmyghed og Kjærlighed, lære indenifra den rette aandelige Strid og blive vise til Salighed, ikke lade sig nøje med det vi veed <om?> Tingene, men undersøge om vi ere blevne Ejere deraf, som best kan mærkes naar Synden frister os indentil, Syndere lokker udenom, hvad Magt vi da har at modstaae med paa den onde Dag.

Thi elsker vi Gud, saa holder vi os nær til Ham med Bøn om Overvindelse. Og naar vi gjør det minste Onde, agter vi det for stort, føler strax Sorg derover, afbeder det hos Gud, lover ny Lydighed, er villig til at tilgive om nogen gjør ham imod, kjender stedse Mangel hos sig selv, at han ikke vaager over sig selv som han burde. Men saa kjender den Oprigtige i sit Hjerte altid en stadig Længsel efter Helliggjørelse, og at bekomme mere fornyet Kraft i sin Sjel,

og er altid færdig til at gjøre hvad han formaaer, til Guds Ære og sin Næstes Vel.

Jeg beder eder, Sødskende, som vil attraa et bedre ⟨Liv⟩: Vogt eder for Synden og bedrøv ikke Guds Aand, som I af Naade er skjenket! Undersøg tidt ofte eders Inderste, hvad som der vil voxe og groe! Læs i Cathechismi Forklaring over det 8de Bud om de 4 Vidnes byrd! Prøv om I føler det samme i eders Hjerter! Vogt eder for Parthiaand, thi den adskiller, samt for Verdens Kjærlighed, som I veed er den farligste at fange Hjertet og gjøre os til sandselige Mennesker istædenfor aandelige, ufrugtbare istæden for frugtbare, højmodige istædenfor ydmyge. Saa vogt eder for de Forfængeligheder at de ikke skal bedrage eders Hjerter!

I veed at det er her i Naadens Tiid vi skal beredes til et Bedre. Her er det, just paa denne Kampplads, vi skal faa Sejer. Her er det ⟨at det⟩ Onde skal dødes, knuses, og ⟨man skal⟩ udrydde Qvindens Sæd; det Gode indpodes igjen. O, saa bliv nu frugtbare Greene som renses! Thi om vi er indpodet i Vintreet og har kjent Kaldelsens Aand paa vort Hjerte, saa skal den ufrugtbare Green horttages, som Br. Hans talede meget erkjentlig om igaaraftes, da hans Viisdom forklarede om det gamle og nye Menneske med saadan kjærlig Røst, som vist nok giver Indtryk paa de som føler sig uværdige og troer den Guds Naade dyrebar.

Jeg har til denne Tid følt noget til Ondt og Godt, takker Gud som lærer mig mer og mer at kjende mine Feil og Svagheder med Væmmelse, leder mig med sin gode Aand. Og naar jeg vaager, er Ham lydig, saa minder Han mig om det mindste Onde som jeg gjør imod Hans Villie, skjuler mig i sin Kjærlighed og bevarer mig ifra det som skadeligt er. Thi klarlig kan kjendes at det mindste Onde, ⟨naar det er⟩ samtykt med vort Sind og Villie, saa trækker det vort Hjerte fra Gud. Og i det Mindste skal vi kjende en Døvhed eller Tunghed i os ⟨til⟩ at gjøre Guds Villie, ofte bævende, og Mangel paa den salige Ild og Kjærligheds Varme i vor Sjel, som vidner saa tydelig indeni os om vor Nøgenhed og Usselhed som Synden medfører.

Jeg vil gjerne lede eder som mig selv til det Indvortes, efterdi jeg selv føler det er det Vigtigste af alt vi seer af Christus saa vel som andre Troende, ... m. fl. St., hvorfor det og er højlig fornødent for os at gaa ind i vort Kammer, og gjøre os blottet og ledig fra alle andre Ting, nøje undersøge hvad Grundvold vi har bygd og bygger paa, som vist er nødvendig. Thi ellers kunde

vi bygge paa en fremmed Grund, efterdi vi erfarer at intet er saa bedragelig som vort eget Hjerte. Vi bør da bygge paa Ydmygheds Grund, med Kjærlighed, Hellighed og Retfærdighed at efterligne vor Frelsere, tilgive hverandre indbyrdes, som jeg ofte har sagt med eder, og siger det samme endnu, beder eder kjærlig at I ikke efterlader den hellige Pligt og broderlig Kjærlighed, at tilskynde hinanden til al god Gjerning.

Jeg vilde gjerne sagt nogle Ord til eder som kaldes unge i eders Christendom. Jeg veed at nogle af eder mener det vel og efter mit Vidnesbyrd, troer I har annammet et helligt Kald paa eders Hjerter, som glæder mig og alle Guds Børn. Ak, tager eder nu vel vare, at ikke eders Ungdoms Lyster bedaarer eder, saa I skulde vælge en anden Vej, ‹som› I ikke er lærte, som vi seer altfor mange gjør, og gaaer efter sin onde Villie til Lasternes Veje, og bliver uskikket baade her og hisset. Jeg beder eder: Hold eders Salighed dyrebar! Tal aabenhjertig med dem som er mere erfarne i sin Christendom, og hav altid Frygt for eder selv! Herren give eder Naade at gaae frem i Enfoldighed, med et sandt Hjerte paa Livets Bane!

Jeg kan nu hilse fra mange Venner her, som er hjertelig følsomme, og fra vor elskelige B. Hans med Kone og Børn, som er udstrakte til alles Vel, samt fra B. O. M., H. Mathisen m. fl. Vi har været mange sammen her, havt stor Opbyggelse. Her reiser og kommer i Hobetal. Br. Hans ønsker det maatte komme flere. Jeg kan sige han udstrækker sig vidt. Br. T. Amble har jeg talt meget aabenhjertig med. Jeg synes meget snildt her øster. Bed med mig, at mit Hjerte maatte være villig at lade sig lære af de mere Erfarne!

Imorgen skal jeg og H. M. (= Henrik Mathiesen) reise herfra til Christiansand og Bergen. Vi mente, om det kunde lade sig gjøre, at holde Paaske i Bergen. I maa nu arbeide med Taalmodighed til jeg kommer; takker nu Herren for sin Naade! De ere alle hilset og ihukommet fra mig og alle her.

Brethvet den 9de Febr. 1818. Lars Kylingen.

130. 1818, 3. mars. Bergen.

Lars Kyllingen til vener i Luster.

Elskelige Søskende i Lyster, hvor de ere som vil elske Gud og fornye sine Løfter i Sandhed, vil følge Christi Lære og bære det som vor himmelske Fader behager.

Eder ~~ønsker~~ tilønsker ieg som mig selv (alt) Guds Naade og den evige Kiærlighed maatte brende i vaare Hierter, <den> der er mægtig til at fortære al Tvil og Vantroe og giøre os levende til at tiene vor himmelske Fader, giøre Hans Villie. Saa renser Han vor Siel og bereder os til et evigt Liv, lærer os at kiende vor Fordærvelse, at vi ser den store Fare vi staar i for vor Salighed, optender Troens Liv i os. Og vi ser i os det Ene efter det Andet, at vi ikke uden Fornyelse og Helliggiørelse i dette Liv kan komme i Guds Rige.

Saa viser Han os at saafremt vi vil vende om i Tiden fra vor onde Vey, saa vil Han hiertelig forbarme sig over os, antage os sig til en evig Eigedom, lade os smage sin Naades Fylde, ia indgyde i os sit Kiærligheds Lys <saa> at vi ser al Vildfarelse, give os sin Helligaand i vore Hierter og lære os at vandre Sandheds Vey, løser os fra alle de Baand som vil hindre os i Løbet og giøre os Veyen besværlig, som kan være mange om ikke saa grove.

Saa vil vel en Ven klage, som erkiender det ret, at det Urene vil ytre sig i Tanker og Begierligheder som udgaar fra Hiertet, som ieg nok maa bekiende og sige: Hvo kan mærke Vildfarelse? Ieg beder: Rens mig af mine lønlige Brøst! Thi derifra er Hovedkilden til alt Ondt, de hemmelige Tanker som udgaar fra det bedragelige Hierte, som trækker Sindet og Villien fra Gud og giør os uskikket baade her og hisset, giør os usel og elendig, nøgen fra den Retferdigheds Klædning for vor Siel, borttager den kostbare Perle, den hvide Sten, det nye Navn, saa vi ikke føler den salige Fred, ikke nyder den Beskuelse med vor troe, ikke nyder den Vederqvegelse i vor Aand, men giør os tunge og ufrugtbare til al god Gierning.

Ak, beder med mig! Og lad os binde op omkring og giøre os ferdig! I betenke den store Høst, de mange Mennesker der ikke kiende sin Besøgelses Tid, og deriblant mange Svage, Halte, Krøblinge og Blinde, som snart kunde nærme sig paa vaare Gader naar vi var troe Arbeidere at indkalde til det salige Bryllup, gik frem med et sandt Hierte og kiærlig Omsorg, til alle Mennesker troede i Hiertet til Retfærdighed og bekiente med Munden til Saliggiørelse, da ved Guds Naade mange skrykkes af Ilden og blev frelste.

Ieg beder eder, Søskende, som kiender Nødvendigheden at arbeide i Herrens Vingaard. Mit Hierte er tydelig rørt til Taarer, kiende<r> og vil bede at erkiende den Guds Naade som os er skienket, Hans Ledelse og Bestyrkelse fra det Første, da Han drog os ud af Mørket og ind i sit salige Lys <som> opflammede i vort Hierte med sin himmelske Glans, og gav os sin Kiærlighed, saa vi da fik Lyst og Kiærlighed til vor himmelske Fader, forlod, fornægtede og afsagde alt det som var Ham imod.

Ak, ieg maa beklage at siden den Tid har mange Synder besmittet. <Ieg> har været ulydig, utroe, efterladen. Ak, at ieg maatte erkiende det ret i Hiertet og lære at vaage, saa min himmelske Fader kunde faae dannet mig efter sin Villie og beredet til det evige Liv!

Tak, B. J. F. (= Johannes Feigum, HGH II 367, 673), for din opbyggelige Skrivelse, som ieg fik af Broder H. M. (= Henrik Mathiesen)! Glædeligt at see og høre fra hverandre, Brødre, at den første Jld kom til at brende. Haaber at I lægger Vin<d> paa at indkalde til Nadveren. I skal vist erfare den salige Fred. Ia, om en saar med Graad, saa skal I vist høste med Fryd naar vi er troe.

De ere da alle af mig ihukommet. Ieg vil da glæde mig i Haabet at I ikke graver eders Pund i Jorden, men drager flere med i den sande Faarestii, der I finde Føde. Kald paa de Frafaldne, forkynd dem at Guds Rige er nær!

Ieg hilse<r> eder fra mange, Broder Hans og alle der, fra Bragnes Møllen, Kongsberg, Nummedal, Hallingdahl. Ieg holdt 7 Samlinger i Nomedal, den 8de i Dagalien, den 9de i Hallingdahl, fulde store Huse af Folk. Og Folk fulgte med lange Veye, beviste mig meget Godt, saa ieg maa sige: Min Siel, lov Herren, og alt i mig er, <lov> Hans hellige Navn! Guri Skiøne talede med mig, Guri Bakke og Lars. Gid det maatte ske overalt!

Bergen d. 3de Marti (ms.: Mai) 1818. Lars Kyllingen.

131. 1818, 15. mars. Eiker papirfabrikk.

Torkel Olsen til huslyden Aaserud.

Kjære Sødskende O. Aasrud med Kone og de flere i eders Huus, der tragter efter at foreenes til Et i Christi Sind og vandre den Vei som Gud ved sin Aand og Ord har anvist os, hvorved vi kan blive lykkelig paa Iorden og salige hisset. Gid vi kunde agte den Naade dyrebar, og anvende den efter Guds Øjemærke, nemlig at den fik tugte og oplære os til at forsage alt Syndevæsen etc., at vi maatte forvandles i vor Sinds Aand og iføre os de rette christelige Dyder!

Gud veed min Længsel er at iføres mere Kraft. Og ⟨jeg⟩ troer i mit Hjerte at Guds Haand er ikke forkortet. Men Skylden er paa min Side: at jeg ikke strider saa lovlig at jeg kan renses af mine lønlige Brøst. Dog, Herren være lovet for sin Naade, der ikke lader sin Troe⟨fasthed⟩ aflade, men at vi kan leve i den salige Forventning at Han vil bestyrke os i det begyndte Gode mer og mer. Saa har jeg og befundet hans Trofasthed her i flere Tilfælde naar jeg føler min Nød og Trang, mine Mangler og Feil, som jeg efter Naturen og Levemaaden er mest hengiven til, saa vel som de udvortes Anstødsteene som nu og da ligger os i Vejen. Hvor vigtig er da Bønnen for os. med de andre aandelige Vaaben, om vi Sejer skal beholde og komme til den børnlige Lydighed, og ikke blive et Kar til Vanære!

Ja, Sødskende, I kjender selv Vigtigheden heraf, og jeg skriver ikke for at lære eder, men fordi mit Hjerte har følt det jeg skriver. Og da den samme Aand har altid samme Skik etc., saa kan det være godt at frembære af sit Liggendefæe. De er mig ofte i levende Erindring formedelst den fælles Troe og Kjærlighed. Flere Gange havde jeg og min Kone talt paa at have besøgt eder i Paaskehøjtiden. Men da Ole Moe og en Broder til fra Christiansand ventes da, saa vel som nogle Venner fra Grevskabet og Nummedahl, saa synes vi det er ubeleilig at reise bort, og over Paaske vil vel Føret tage af, saa det tvivles for ⟨at⟩ det ikke bliver noget af.

Meget kjærlig er de hilset. Og glem ei at hilse de flere Venner der, med Tilskyndelse at vaage, at staae i Troen, og lade alle eders Ting skee i Kjærligheden. Min Kone med de flere Venner her hilser eder. Vi mangler vel paa at være det vi bør; men efter min Overbevisthed arbeider vi paa at blive eders og alle sande Troendes Meddeelagtige.

Egers Papiir Mølle den 15 Marti 1818. Torkel Olsen.

132. 1818, 19. mars. Trondheim.

Lars G. Bache til mor og syskin.

Kiære Moder og Søskende.

Længe er det siden vi havde Underretninger fra hverandre, de fra mig og ieg fra eder. Da Forandringen er forskiellig i Tiden, som nu især har indfaldet for os, som Gud faar (ms.: for) giøre for vor Ulydighed til det Gode. Da vor inderlig elskede eneste Datter, Giørgine Helene, 7 Aar og 5 Dage af Alder, er den 20. Februvari nu ved en stille Død efter 16 Dages Sængeliggende ⟨afgaaet⟩, behagede det den algode Gud at skille hende fra dette Liv til et bedre Liv.

Hende[s] savne var tungt for os, da hun især paa et ad 2 Aars Tid siden tiltog meget i Forstand, i Stadighed og Dyd, godhiertig mod Lidende og med Forbøn for den Nødliden⟨de⟩, hvorfor og mange Fattige med Graad gav hende dette Vidnesbyrd efter hendes Død. Sin Børnelærdom havde hun lært, og hvad hun læste, det tog hun igjen med Spørsmaal om hvad det skulde betyde. Dette især gik ofte ind over mig, at ieg ikke var saa langt over den Alder som hun var, ei heller har ieg lest eller hørt det af andre paa den Alder.

Iblant sine Gievnlige, især til en Pige paa 12 Aar, Gonild, som hun var i Omgang med, — da denne Pige var vellystig, forelagde hun hende at vi maa blive snilde af os dersom vi vil blive Guds Børn. I hendes Sygdom, da hendes Moder sad fremfor Sengen og græd, spurgte hun sin Moder: Hvorfor græder De, min Mor? "For dig, mit Barn, som er syg." Hun svarede sin Moder bevægende med Guds Ord af den første Bøn: Naar Guds Ord læres purt og ret og vi, som det sømmer sig Guds Børn, lade det udtrykkeligen tilsyne i vort Levnet, ⟨og⟩ gav dermed tilkiende at dersom vi var saaledes, da havde vi ikke Aarsag at græde for hverandre. Hun spurgte og om Jesus ikke vilde komme og giøre mig (= hende) god. Vi svarede: Naar du troer paa ham og beder ham derom, da vil han vist giøre dig god. Hun svarede os da strax, foruden minste Tilskyndelse af os Mennesker, med levende og giennemtrængende Ord, at ieg ikke af min Styrke eller Fornuft kan troe paa Christum eller komme til Christum, min Herre; men det er Den Helligaands Gierning m. m.

Gud og hans Ord laa hende om Hierte til hendes siste Endeligt. En Stund før hun døde, gav hun tilkiende at hun fik see noget som var saa sort, og saa tog hun Afsked med os, omfavnede og kyste os, og gav os et stort Vidnesbyrd efter sig om hendes Lyksalighed i Evighed.

Trondhiem d. 19 Mars 1818. Lars G. Bacche.

Hermed følger en Sang til Erindring om vor afdøde Datter:

Melodi: O kiære Siel, frygt aldrig.

1. Jeg lenges mens jeg lever her
at komme blandt de Fromme der
hvor Glæden evig bliver.
O søde Gud, bered mig her
til Himlens søde Glæde der,
hvor Dine med Dig samles
i Glæde med hverandre!

2. O, hører mig, Foreldre kiær,
som Omsorg for mig bæret ha
Ieg nu fra eder farer
til Himlens Fryd og Salighe
som Gud for Sine har bered.
Ieg alt derhen er kommen
og priser Helligdommen.

133. 1818, 21. mars. Mjelva.

Daniel Arnesen til huslyden HNH.

Fortrolige Broder Hans Nielsen med Kone, Børn og alle Huusfolk.

Med følsomt Hjerte tog vi Afskeed med hverandre. Og siden jeg skiltes fra eder, blev jeg ganske igjennemtrængt med Sorg og Bedrøvelse efter Gud min Fader, med hjertelig Bøn som virkede Øientaarer, at Herren vilde aabenbare mig det som hindrer det klare Lys, som jeg saa ofte har følt af hans faderlige Haand.

Jeg var da i megen Ransagelse og Betænkning om hvorledes jeg skulde finde Herrens Vei i min Sjel, at skille imellem naar Herren overlader os til Møie og Besværligheder og lader det blive mørkt og tungt, forat prøve vor Troe og Taalmodighed og Troeskab, om vi vil være ligesaa flittige til at arbeide i de mørke Stunde naar det er stor Møie og Besværlighed, som i de gode Dage naar alting falder let, om vi er lige villige at meddeele og gjøre Godt naar vi er i Fattigdom og Trængsel som naar vi har i Overflødighed.

Naar jeg kunde kjende at Herren overlod mig i disse Prøver, da vilde jeg være troe og taalmodig at arbeide ligesaa vel i de mørke Stunde, om det kostede en stor Kamp og Strid, som i de gode Dage naar alting falder let, og aldrig fordre eller begjære mere af Herren end ⟨at⟩ jeg kunde være Ham behagelig og Hans Villie kunde skee, da Han veed hvad som bedst tjener os.

Men naar jeg tænker paa at der skulde ligge nogen Synd i mit Hjerte, som skulde bedrøve Guds Aand og skygge for Lyset, — o, da maatte jeg hensmeltes i Bodstaarer og lade aabenbare den Kilde som alt er ureent i, fra min Hovedisse til min Fodsaale, saa at mit Kar blev fyldt af Bedrøvelsens Vand, indtil Herren selv forandrede det til Viin eller omvendte min Sorg og Bedrøvelse til Livets Glæde og Frimodighed, og jeg derved kunde opstaa til et høiere Liv og Kraft, at bære Herren velbehagelige Frugter til Styrke for mig selv

og andre, hvilket jeg hjertelig attraaer, og inderlig beder alle som er betroet Gaver og Visdom fra Herren, at de ikke maatte grave sit Pund ned i Jorden og alene vil<le> aagre med det som hører sig selv til, og de mange hungrige Sjele som er omkring os, skulde sukke over vort verdslige Sind og ufølsomme Hjerte, og de derved skulde omkomme af Hunger.

Jeg kan aldrig fuldtakke Gud og eder for den troskyldige og kjærlige Omgang de beviste mod mig og alle Mennesker, noget som jeg talte med Vennerne i Øier om, at vi alle maatte takke Gud som har bevaret dig, Broder Hans, i saadan ringe Aand, at enhver kan have fri Adgang til dig og finde Livets Styrke for sin Sjel. Saafremt der ligger den sande Længsel efter at blive bestyrket i det aandelige Liv, saa troer jeg at Frugterne maa vise sig af hver en hungrig Sjel som kommer der, og nyder saa meget Godt baade for Sjel og Legeme af frivillige Troens Hender. Og jeg ynker dem inderlig, som ikke benytter saadanne kostbare Tider og Midler til sin Sjels Forædling og Fremgang i sin Christendom, men holder det almindeligt.

Thi hvad hjelper det at man staar og seer paa en Kilde som rinder af Jorden, naar man ei bøier sig ned at drikke! Og Aarsagen dertil er vel at man ei er ret tørstig, at man (ms.: han) ei er i saa stor aandeligt Arbeide, Strid og Kamp, men lever i Magelighed og Ladhed i det aandelige Arbeide, hvorfor man ikke føler saa stor Trang til aandelig Vederqvægelse, agter ei det aandelige Liv, den Hjertens Foreening med Herren for saa kostbar en Skat, hvorfor man ikke trænger om at vaage og bede og holde saa stærk Vagt, men vil heller agte det Nærværende og Sandselige før det Høieste og Nødvendigste.

Saa Frugterne viser Træets Art: at en Deel er saa skikket, at naar man taler om de aandelige Ting og om vor Saligheds Sag, saa er de døde, og der findes ikke Gjensvar i deres Mund; men naar man taler om de sandselige Handlinger og Gjerninger, saa livner de op igjen og bliver store, baade i Visdom og Forstand.

Jeg kan nu hilse eder fra mange snilde og fortrolige Venner som jeg har talt med siden jeg reiste fra eder, paa Hadeland, Toten og især fra Øier, som gik (= hvor der gik) overalt den Guds Aands Rørelse som der var saa meget <af>, fra smaa Børn til gamle Folk, saa man kan sige at der seer ud til at [der] kunde blive et Guds Kornland, da det grønnes deiligt og blomstres, og en Deel bærer Frugt. Men vi maa glæde os med Frygt, og fryde os med Bævelse. Thi Sæden staar i Fare indtil Høsten. Og naar Kasteskovlen kommer og Loen skal gjennemrenses, saa kan det blive meget Avner som bliver for let. Dog synes jeg det kommer meget an paa Arbeiderne, at de

har Hyrdens Røst, saa at Faarene kunde bestyrkes og ledes til Græsgange at finde føde.

Jeg kan hilse eder fra Ole Syversen og Elling Ormem. De er reist til Lyster og muligt derfra til Bergen. Her fra Romsdalen kan jeg hilse eder, og haaber til det Bedste med din Kjøkkenpige. Broder H. er takket for Skrivelsen til mig, som jeg med Fornøielse har læst mange Steder, og ⟨det⟩ er rart naar en enfoldig og troskyldig Sjel bærer frem af sit Hjertes Liggendefæe. Du kjære Broder Hauge med Kone og alle dine Huusfolk er kjærlig hilset og takket for alt det Gode mig er bevist til Sjel og Legeme. Eders frivillige Aand og Kjærligheds Frugter staar ofte levende for mine Øine, med Bøn til Herren, at han vil bevare og opholde eder i Jesu Troe og Kjærlighed til manges Bestyrkelse baade for Tiden og Evigheden.

Du Ragnhild Olsdatter har jeg ofte tænkt paa, hvor⟨dan⟩ det gaar med dig, og ⟨det⟩ vilde hjertelig glæde mig om du med de andre voxer til i aandeligt Liv og Kraft, saa at Syndens Magt derved udtørres formedelst Christi Kjærlighed, Ydmyghed og Overladenhed i Guds Villie, med en frivillig Aand at tjene Herren alle Dage.

De er saa god og hilser til Christiania, Bachehaugmøllen, Bragnes og Papirmøllen, fra deres forbundne Ven og Broder i Christo.

Mjelva d. 21 Marti 1818. Daniel Arnesen.

134. 1818, 2. april. Bergen.

Lars Kyllingen til huslyden HNH.

Til min kjære Broder Hans samt din Kone og Børn og alle dine Folk, som jeg syntes stod i hellig Bevægelse.

Takket er de for alt ⟨det⟩ Beviste imod mig og flere. Ak, tak Gud for sin Naade som Han har bevist os, og bliv stadig ved at jage efter den Visdom som kan gjøre os vis til Salighed, som ikke nogen faar uden de som kjender sin Uverdighed dertil, erkjender det mindste Onde for Synd og med en hjertelig Lengsel hungrer efter Naaden i Christo, vil gjerne blive sit eget Onde qvit, føler [den] Vemmelse derover, lader det beskjemme sig og tugte sig til Ydmygelse for Gud, føler sig afmegtig til det Gode, erkjender i sit Hjerte at han ikke elsker Gud som han skulde, eller sin Neste med den sande Omsorg, hvilket jeg føler hos mig!

Jeg staar langt tilbage, skjønt jeg kan vel undertiden føle at

jeg haver Villie dertil, men føler altfor liden Kraft at rette ⟨noget⟩ hos mig selv og andre. Især naar jeg træffer den som besidder store Naturgaver og har stor Videnskab, endog i aandelige Ting, men ei den sande Enfoldighed, da kjender jeg mig svag at rette, da det vidner at ~~xx~~ er noget imellem, at Aand er Sandhed, og jeg kan ikke udsige det saa som jeg føler det.

Ofte ligger jeg i Frygt og Tvil heri, synes naar jeg skulde sige som jeg føler, ⟨da⟩ vilde det blive for stødende, da den store Videnskab Mennesket besidder, skjuler hendes (=dets) egen Onde, som kan være i mange flere Grader, og er ikke saa let at sige: Man kan gjøre store Ting, men ei af det Sande, og Saadant vil ofte skaffe Møye. Men saa tænker jeg paa mig selv. Ofte bebreider Aanden mig [om] at jeg ikke bærer den rette Omsorg i mit Hjerte, eller føler saadan Ømhed i mit Hjerte som jeg skulde, at søge paa alle Maader at rette; ⟨jeg⟩ vil gjerne gaa den letteste Vei. Men derimod naar jeg finder de Enfoldige og Velmente, da har jeg ofte følt saadan Ømhed og Kjærligheds Omsorg i min Sjel, og ligesom vilde tage fra mit eget Hjerte og give dem af det Samme som jeg selv føler, og ligesom bære dem paa Henderne, takker Gud, og er saa hjertelig glad for den Naade som os er given.

⟨Jeg⟩ tænker paa dig, kjære Broder Hans, baade nu og den Tid du reiste omkring, den Kjærligheds Omsorg du bær⟨er⟩ og bar i dit Hjerte for alle, at lede de Vildfarende tilrette. Føler mig langt tilbage. Gud give mig Naade at arbeide af Kræfter at komme efter paa den smale Vei til Livet, at blive vis til Salighed, saa jeg erkjendte det mindste Onde for stort hos mig selv!

Jeg har nu til denne Tid, siden jeg reiste fra dig, fundet mange snilde Venner som har stor Agtelse for sin Salighed, som jeg glæder mig ved. ⟨Vi⟩ har talt med hverandre om de Ting som angaar vor Salighed, at annamme den børnlige Aand af Gud og være den lydig, og at vi kunde beholde, bevare den erkjendte Sandhed i vore Hjerter og vogte os for Synd, bede altid Gud om et lydagtigt Hjerte, at gjøre Hans Villie, hvilket jeg vil daglig bede Gud om, at jeg aldrig sikker i og tryg maatte være, men altid give Agt paa det Indvortes, om det er falsk eller sand Fred jeg besidder, kaster et Øye tilbage paa mine gamle Synder og betænker hvad Tilstand jeg da var i, lader dem beskjemme mig for derved at erindre Guds store Naade og Kjærlighed, og de daglige Fristelser jeg føler i Aand og Kjød, lade dem tugte mig til Ydmygelse under Herren.

Hvad jeg nu en Tid har lidt heraf, kan jeg ei udsige, især ⟨i⟩ det Første, da han har ligesom sat an paa mig at jeg ikke stod i

Naaden, og derved ligesom svækket den Frimodighed at tale af Troen. Dog, naar jeg har talet for andre, har jeg været for det Meste fri, men ‹ikke› før og efter. Jeg har tidt og ofte undersøgt om der skulde ligge noget skjult hos mig som jeg ikke vilde afstaa, men synes at jeg ingenting vil beholde. Naar jeg kunde blive et Guds Barn, saa vil jeg gjøre hans Villie, og kjender undertiden saadan Længsel at tale med alle Mennesker om det samme Gode som jeg selv føler.

Jeg kan nu hilse eder fra de mange Venner vi har fundet, som var glad ved vor Komme, som beder hilse dig. Tror det var en Guds Naad vi reiste denne Vei, som du vel har hørt noget ‹om› før, da Ole Moe og A. Corneliussen reiste øster og ville besøge dig. Vi befandt os glade der saavelsom andre Steder. Vi bør og kan glæde os i et saligt Haab, at mange kommer til at stride stadigere for sin Salighed. I Egersund og paa Øen var stor Begjærlighed, saa vi fik neppe Rum i Huset. Og over Jæren lige til Stavanger, — saa snart vi var ind i Huset komne, saa kom Folket i Hobetal, og var saa glad.

Paa Sauve holdt vi Opbyggelsestale; vi var 5 af os som talede. En Skoleholder kom efter os fra E‹ger›sund; han heder O. O. N., vil troe meget godt om ham. Og mange andre var i Følge med os derifra. Paa San‹dn›es, der var vi 2 Netter; der holdt vi og Tale. Lena og J. Lie talede med os. Syntes Folket havde saadan‹ne› ædle Følelser i sin Sjel. Mange var med os derifra til Stavanger; der var vi i 4 Dager, havde det særdeles bestyrkende med hverandre. ~~XXXXXXXXX~~ ‹Nogle› var meget forfaren i den aandelige Strid, der talede aabenhjertig, og endeel besad et Visdoms Lys i sin Sjel, med Omsorg for andre. Syntes det laa dem om Hjertet at arbeide sin Salighed, som du Br. Hans sagde os før.

Vi reiste derifra Skjærtorsdag, Lena, J. L‹ie›, E. H. o‹g› sin (= en?) Sødster. Fra Mosterhavn var L. og hans Kone med os til Bergen, og har været med os her i Paaskehelgen. Det har været særdeles opbyggelig og styrkende. Vennerne her blev meget glad ‹da› vi kom saa mange. Vi har talt aabenhjertig med hverandre i Enfoldighed, og har havt vist en fornøyelig Paaskeglæde med hverandre. Og her har været mange tilsammen; fra Voss har været nogle, og fra Lyster ere nogle kommen nylig.

Br. O. Sivertsen kom her Paaskeaften. ‹Jeg› syntes snildt om ham, tror alting tjener til Lærdom for den som elsker Vor Herre. Han siger ‹at› paa Lom i Gudbrandsdalen var særdeles stor Begjærlighed, der jeg var i Høst. Elling Ormem var med ham lige til Lyster

og blev liggende syg der. Jeg og O. Sivertsen var meent om at reist tilbage om Lyster og Lom, tror det havde været det Bedste. Men saa har jeg været noget svag af Forkjølelse alt ifra jeg kom til Sandnes, saa jeg gruede for de lange Fjeld over der.

Vennerne fra Stavanger reiste herifra paa Fredag. Fra Løbrag (= Lauvrak) kom efter os hogle Brødre lige til St⟨avanger?⟩. Sven O. var og med, som jeg syntes meget snildt om. ⟨Det⟩ rørte mit Hjerte da jeg saa de kom saa lang en Vei for at finde os. ⟨Det⟩ var særdeles flydende og let at tale Guds Ord der, og vistnok var ⟨det⟩ en ædel Aand som arbeider paa Menneskens Hjerter, der og var meget forsøgt (= prøvet) i Skrifterne der over det Hele, som jeg og ⟨erfarte da jeg⟩ spurgte en Sødster om hun havde betragtet Pauli Ord, at Bogstaven ihjelslaar, men Aanden gjør levende.

Thi saa nødvendigt som det er, paa den ene Side at betragte Guds Ord — thi deri er Veien —, saa skadeligt er det paa den anden Side naar vort Hjerte ikke bøyer sig under Gud og er Hans Aand lydig, men bliver staaende i en Videnskab, men føler ingen levende Kraft i Hjertet deraf til at overvinde Synden med, men siger som det gamle Ordsprog lyder: Dette veed vi før. Og saaledes hindrer det Mennesket fra den ⟨sande⟩ Enfoldighed i Christo. Og jeg maa sige: Det gaar over mit Begreb, hvorledes vi skal lære at kjende og komme igjennem de mange Farer vi staar i for vor Salighed.

Dog, ved Guds Naade formaar den lydige Sjel som hjertelig erkjender sin Synd og bøyer sig under Ham, at (ms.: og) henge fast ved sin Frelser i Kjærlighed, formaar og alle Ting med sin Jesum, som gjør ham stærk. Og naar vi elsker Ham, føler ⟨vi⟩ hans Godhed i vor Sjel, saa vi intet andet vil beholde uden Ham. Thi da korsfæster vi Verden og Verden os, og da faar vi kjende at vi før har elsket hende.

Ofte erindrer jeg Christi Ord, at Evangelium om Riget skal prædikes i den ganske Verden til et Vidnesbyrd for alle Folk. 2den Paaskedag var jeg i Nykirken, blev meget rørt da jeg saa den store Mængde Mennesker, tænkte paa den store Høst. Det kom mig for mens jeg sad der, [om] at jeg før havde hørt Tale om nogle som var komne fra Tyskland, som havde lidt Skade i Havet, og kom ind her i Bergen. De vilde til Amerika, og havde lidt stor Trængsel og Forfølgelse, og saa ⟨havde jeg⟩ hørt ⟨at⟩ de holdt Samling 2 Gange om Ugen. Men jeg syntes det kom mig saa klart for ⟨at⟩ jeg skulde søge at see dem. Om jeg ikke forstod hvad de talede, saa meente jeg at jeg noget kunde skjønne naar jeg fik see deres Væsen og see om det var noget Alvorligt hos dem.

Vi reiste did, jeg og nogle Venner, og jeg syntes snildt at see deres Omgang her, synes jeg er glad i de mange Fortrolige. Og mang røres af Guds Ord, <noget> som giver Haab om flere. Fra Strudshavn kan jeg hilse, syntes de <der> talte i Enfoldighed om sit Hjerte. Gud give mig Naade at erkjende i mit Hjerte det meget Gode vi nyder endog her i Tiden!

De er nu alle saa kjærlig hilset. Hils til Bache, Møllen, Kongsberg! Og Anne Viste maa de ikke glemme. Takker eder alle for alt <det> Beviste, baade til Legem og Sjel, for den Omsorg de havde for os og flere. Br. Mathisen beder og hilse eder. Synes han har fornyet sine Kræfter, og vi har havt mange fornøyelige Stunder med hverandre. Vennerne her beder hilse eder, og tilsidst er de hilset alle, fra mig, eders Broder vil være. Hils kjære Broder Thomas Amble og alle!

Bergen d. 2den April 1818. Lars Kyllingen.

135. 1818, 3. april. Stavanger.

Ole og Pernille Seglem til O. P. Moem, kona og andre vener.

Elskelige B. O. Moe med Kone samt alle.

De er alle ihukommet og kjærlig takket for alt bevidste Gode.

Jeg maa igjen bede du vilde med første Leilighed sende mig endel U<d>tog af Forklaringer og endel Naadestolen og ABCer, om det var noget mange, især af de to første Sorter. De øvrige er vi forsynet med, og <det> gaar sagte med endel. Jeg skal see med første afgaaende Post at sende eder nogle Penge, da det nu i denne bliver forsømt.

Vilde de hilse B. Jonas Bierchrem at jeg sender nu med Spr. Nesteng fra eder 2 T. saltet Kiød, og en til Præsten Oftedal, og noget mæd(?) som jeg skal underrette med samme. Saa og om de vilde hilse B. Knud Jacobsen eller lade ham see dette. Vi har modtaget det sendte Sukker og har gjort vor Flid at opsøge den høyeste Pris, men kan ei opnaa mer end 3 Rbd. pr. Pund. Vilde gjerne vide om vi skal selge det for den Pris. Jeg tviler at her ikke bliver "af verd" da her er og en stor Pengemangel.

Stavg. de<n> 3 April 1818. Ole Seglem.

Nu ere de Venner kommen tilbage som fulgte Brødrene til Bergen, og der var og opbyggeligt. Især kom de i Bekjendtskab med endel af de tyske Folk som kom ind med det Skib i Høst, og deriblandt var

nogle som holdt sig sammen til Opbyggelse. Og det blev en stor Glæde for dem og vore Venner, da ‹de› saa vidt de kunde fatte hverandre, byggede paa Grundvolden. De fortalte og at iblandt Jøderne var det kommen Rørelse, og de havde faaet det nye Testament. Og de som var bevægede, maatte holde sig sammen i Kjelderne at læse, for andres Trusel etc. Jeg kjender Tilskyndelse af de Ord: Vær I ei doven naar i haver andres Flid! Thi dette ei anstaar en Gren i Sommers Tid.

Her var og mange sammen i Paaskehelgen, som og hver Helg, og her er en stor Rørelse over Landet og nogle i Byen. Gid vi nu vare flittige at bygge, rense og befeste, saa vort Hus blev staaende i Storm og Vandløb! Thi Havet og Vandbølgerne skulde bruse; dette kan vi nok vente paa. Vel den Tjener som findes vaagen.

De hilses da alle kjærlig fra os samtlig og mig,

Pernile Seglem.

Hr. Ole Moe a/ Christiansand.

136. 1818, 30. april. Karlsrud.

Hans Olsen ‹Kolbeinsrud› til Thomas Pedersen Lien.

Gode Ven Thommas.

Tak for din moralske Skrivelse af Dags Dato d. 1te Januari dette Aar, udi hvilken jeg fandt at du er besjælet for det sande Gode, og at du har Attraae til at stride imod alle Synders Besværligheder, og tillige en varm Længsel efter at erholde en sand og levende Troe paa vor kjære og hellige Frelser Jesus Khristus. Og sandeligen, det var jo at ønske at vi kunde vaersom anvende og tælle vore Dage, at vi kunde bekomme Viisdom i Hjertet, og bruge vel Naadens Dage, at gjøre Godt medens vi have Tid, og vandre i alle Ting, ikke som de Uviise, men som de Viise.

Lade vi os henrive af Lidenskaber og Begjærligheder, enten til Øieslyst, Kjødslyst eller Egennytte eller Misundelse og saadant mere, ikke heller skjønne paa eller takke Gud retteligen for hans store Kjærlighed til os ved det ‹at› han sendte sin egen Søn, det

kjæreste han havde, til at lide saa meget ondt for ~~xxxxxxxxx~~ vore afskyelige Synders Skyld, ja, ei heller elske af ganske Hjerte denn vor dyrebare Forløser, der leed saa forfærdelig meget Ondt for vore Overtrædelser, og ere tillige ligegyldige om hvorledes vi bære os ad med vore Medmennesker, da handle vi som de Uviise og ikke som de Viise.

En sand Troe og Kjærlighed til vor gode Forløser bør vi vist have, om vi ville blive evig lyksalige; thi

Om vi end vare som David og Salomon klog,
Om hvilke vi læse udi Bibelens Bog,
Naar vi ei ville troe paa vor Frelser god
Som os har gjenløst med sit dyrebare Blod,
Vi kunde ei sandeligen Guds Rige see,
Men maatte blive evindelig udi Vee.

Det var at ønske, gode Ven, at vi kunde leve efter det vi vide. Men ak desværre! Vi ere saa skrøbelige, vi svage Dødelige, her i denne vor Forberedelses Verden. Ethvert Menneske har sine Mangler og sine Ufuldkommenheder, saavel i physisk og intellectuel som moralsk Henseende. Dog er det en himmelviid Forskjel paa at alle besidde lige store Feil og Ufuldkommenheder. Og hvoraf reiser sig denne store Forskjel? Dette er et for vanskeligt Spørgsmaal til at kunne give sig tilfredsstillende Svar paa.

Erasmus Muller (= Peter Erasmus Müller?) giver os et Vink paa hvad der og kan volde Menneskets Forskjellighed i Henseende til Tænke-, Tale- og Handlemaaden, naar han siger:

"Fjernere indvortes Aarsager som kunne bestemme de menneskelige Karakterer, ere hos Mennesket selv:

1) De enkelte Sjeleevners oprindelige Virksomhed, Omfang samt gjensidige Forhold. 2) Legemets Indflydelse baade i dets sunde og sygelige Tilstand, som kan betragtes med Hensyn deels paa Hjernens Organer, deels paa Temperamentets Magt. 3) Begrebernes Beskaffenhed, baade de religiøses med deraf flydende Troe, Overtroe eller Vantroe, og de moralskes samt deraf opkommende Strænghed og Slaphed i Grundsætninger. 4) Aandens Kultur, Smag og Videnskabelighed, eller Ukultur, Følesløshed og Uvidenhed.

De udvortes Aarsager som kunne have Indflydelse paa at bestemme de menneskelige Karakterer, ere:

1) Den omhyggelige og fornuftige eller den forsømte og forfeilede Opdragelse, baade i fysisk, intellektuel og moralsk Henseende. 2) Gode og slette Bøgers Læsning. 3) Gode og slette Exemplers, den daglige Omgangs og den herskende Tones Magt. 4) Huusligt Liv,

daglig Beskjæftigelse samt borgerlig Stilling. 5) Den offentlige Gudsdyrkelses Tilstand. 6) Afvexling af Lykke og Ulykke. 7) Forskjellighed i Næringsmidler, Alder, Kjøn, Klima, Statsforfatning."

Hvorledes det endog er med Mennesket, er det vist saa at mange Mennesker vide vel den Vei vi skal gaae paa, men faae som gaae den. Thi dersom Mennesket vilde handle efter sin Overbeviisning, var der ikke saa mange som sprang paa Syndens og Lysternes brede og jevne Bane, og ikke saa faae som krøb paa Dydens og Retskaffenhedens tornefulde og gruusede Stii. Men Held dem som forskyder hiin og vælger denne, ihvor let det end er at gaae hiin og tungt at gaae denne!

Thi det er med Synd og onde Lyster som med sød og velsmagende Mad der er forgiftet. Som Maden smager godt og er behagelig mens den spises, men naar den er nydt, paafølger en heftig Sygdom, og tilsidst (ifald der ikke faaes en stærk Modgift) Døden, saa og Synd og onde Lyster ere behagelige mens de udøves, men komme sidenefter med Samvittigheds Nag og Bebreidelser, og tilsidst (ifald de i Tiden ikke blive alvorligen angrede og fortrydet) den evige Død. --

Jeg vil nu slutte min Skrivelse, men med et ligesaa varmt som inderligt Ønske, at vi altid med et redeligt Hjerte og uden Hyklerie og For[e]stillelse kunne vandre Dydens og Retskaffenheds Vei. Ja, gid at vi maatte have Lyst til at opfylde vores Pligter, fornemmeligen for at kunne tækkes Gud, ei for at ansees af Mennesken, hver Aften upartiskt og nøie holde Regnskab med os selv, hvorledes vi have anvendt den gandske Dag, efter den dydige Hedning Senecas Exempel, hvilke<t> gjør derfor saa mangfoldige Khristne til Skamme!

Gid at det dog maatte blive dertil med os, at vi kunne stræbe paa at følge Jesu Ord og Exempel! O, hvor glade kunde vi da see Døden i Møde, der engang skal skille vores udødelige og uforkrænkelige Sjel fra sin skrøbelige og forkrænkelige Bolig af Støv, som vi kalde vort Legeme! Ja, naar vi døe i en sand Troe og Kjærlighed til Jesus Khristus, og med en fuld Overbeviisning om at vi her have gjort hvad vi have formaaet til det Gode, — vor Sjel kan da med en overflødig Glæde og sødt Haab tage Afsked fra Jordelivet. God Nat, forkrænkelige Støv! Nu vil jeg indhøste Frugterne af hvad vi begge have saaet!

Lev vel! Din fortrolige Ven,

Carlsrud den 30te April 1818. Hans Olsen.

Velagtet Mand Thomas Pedersen Lien.

137. 1818, 5. mai. Trondheim.

Henrik Mathiesen til HNH med huslyd og andre vener.

Meget elsket Br. H. N. S. med Kone og Husets Folk, med flere paa Bachehaugen og Bachehaug Mølle, Bragernæs og E⟨ger⟩ Mølle med flere.

Idag da jeg opvaagnet, faldt jeg heftig i Bøn til Gud om Hans Naade at vandre i denne Dag, og tænkte paa min Vandel den forrige Dag. Fandt da at den havde været meget manglende, mest i mine Exempler, Ord og Lader, at jeg ikke er saa dannet efter Christi Sind og Billede som jeg i mit Hjerte ønsker, og som jeg undertiden føler og erfarer ⟨af⟩ Hans (ms.: dens) Kraft og Gode.

Og i det samme kom O. Dahl. Jeg og mit Folk og D. talte da hjertelig og meget eftertrykkende om vor Tilstand, at ikke det salige Liv, Guds Kraft og Kjærlighed med dens Virkning i vor Sjel har sin Kraft. og talte om at det er noget hos os som hindrer den, og at vi ikke gjør den sande Gjennemtrængelse med Bønnen, ikke vaager over alle Tanker m. m.

Saadant, kjære Sødskende, synes jeg ⟨at jeg⟩ har meget at kjempe med ⟨mod⟩ mig selv, at jeg ikke skulde lade nogenting tilfredsstille mig, uden at jeg maatte føle det Vidnesbyrd og den Naades Virkning i min Sjel, at jeg af Lyst og Længsel efter at (ms.: for at) bevise Gjenkjærlighed til min kjære Fader, som har bevist mig saa meget Godt, hvilke⟨t⟩ jeg i dybeste Ydmyghed erkjender er meget, fornemmelig hans (ms.: sin) Saligheds Liv i mig, som jeg kjender Aanden minder mig om at jeg skal faa mere ⟨af⟩ naar jeg bliver troe. Jeg takker da Gud hjertelig for det faste Forsæt og den alvorlige Villie og Længsel han har virket i mig, som og gjør at jeg kjender en Omsorg for Menneskens Frelse, som dog endnu er for liden, og føler at naar jeg den har, saa er mit Hjerte knust, med Længsel efter hans Rette.

Jeg har seet 2 Skrivelser fra dig, Br. H., til Bergen, som var meget følende for mig, og har kjendt den samme Attraae, som du siger, at ikke [illegible] Vrede, Letsind, jordisk Begjær, sandselig Attraae m. m. skulde have Magt med mig. Dette har jeg følt megen Længsel at faa Seier over. Kunde jeg og sige som du Br.: at seire m. m.! Ofte er jeg beskjemmet over mig selv, at see ⟨mig⟩ saa langt tilbage staae, eller at mangle saa meget paa den virkende Kraft som de har der er opofret i alt.

Ofte har jeg kommet dig ihu siden i Vinter, og ⟨har⟩ en større Længsel at findes til min Oplysning og Bestyrkelse. De snilde

Venner vestefter, paa K<ongs>berg, Grevskabet, Skien, Arendal, C.cand m. f. er ofte i min Erindring. Med sandt Ønske at tiltage i Lydighed, saa tiltager vi og i Lys og Visdom.

Ak, Sødskende, staa ei stille, men søg at faa fat paa Klenodiet, den kostbare Perle, Guds Kjærligheds Liv! O, et saligt Liv at faa leve i Gud og hans Naade! Den er kostelig for den som har følt det Mindste deraf. Lad eder ei nøye i noget andet end at vi kunde kjende at I allerede var <ved Maalet> eller i Sandhed arbeidet paa at komme til dette Maal, nemlig at blive levende overladt i Herrens Haand og til at gjøre Hans Villie! Saa fik han danne os efter sin gode Villie, som er vor Helliggjørelse.

Dette kjender jeg er min Længsel, og derfor formaner og tilskynder eder til det samme. Sødskende, forsøm ei ved enhver Leilighed at erindre hinanden derom, at vi, hvor vi er, paa hvad Sted, saa lad det være os for Øyne at vogte os for Synden og at udvise Enfoldighed i al vor Omgjengelse. Kjære Fader, led du os og hold os ved Haanden, saa vi ikke skal vige fra dig ved nogen Ting! Det seer du er min Bøn til dig.

Jeg siger eder og herved Tak for alt <det> Beviste paa vor Reise. Og det har ofte rørt mig, eders Deeltagelse og Opofrelse til vor Befordring, som alt sammen skulde være os til Erindring, at leve Gud til Behag. Han give os da Naade, at om vi oftere skal findes, vi maatte findes i et fornyet Liv og større Fuldkommenhed!

Jeg skal nu sige dig, Br. H., og flere den gode Tidende, at vores snilde Venner, P. Amundsen med sin Kone, nu er paa Veien til dig, og de reiste herfra 8 Dage sigen, skulde om Opdal først. Saa jeg haaber det bliver godt for dem og eder at findes saa langt fra. Og de havde mange Skrivelser og Sange med sig fra vore Venner der nord, som og gaar frem i det Gode num. Og iaftes fik vi disse indelagde fra Bryngield (= Brønnøy prestegjeld?) som du seer, saa og fra Holtaalen, som (= hvor der) siges skal være megen Rørelse og daglig opvækkes flere. Vi mener nogen af os reiser der til Pinsehelgen. Br. Ole Sivertsen var og i Hevne nylig.

Tronhiem den 5 Mai 1818. H. Mathisen.

138. 1818, 30. mai. <Christiania>

Thomas Olsen Amble til Ole Torgersen Svanøe.

Elskede Ven og B<roder> O. Svanøe.

Din Skrivelse af 12 Marti d. A. modtog jeg ved Lars Tingnæsset og læste med Fornøielse, men maatte strax derefter med ligesaa stor Misfornøielse erfare at du ei kom her til Stortinget, som jeg forhen havde meget glædet mig i. Jeg burde vistnok allerede for længe siden have besvaret dit Brev; men jeg er deels saa belagt med Arbeide, deels saa har her været foreslaaet mig en anden Post, og jeg har saa villet bie til jeg kunde give dig Beskeed om samme. Nu kan jeg det; thi nu er det besluttet at jeg skal flyttes til Ankers Vaisenhuus, hvor jeg i nogle Ting faar det bedre. Thi der har jeg kun 12 Børn at undervise, og der er jeg fri for Kirketjenesten, har desuden fri Kost, Seng, Huus, Lys, Klædevask, og 150 Spesidaler aarlig Løn.

Med Hensyn til Ed<e>rs paatænkte Skole, da kan jeg derom ikke mere sige end hvad jeg har sagt. Jeg skrev mine Tanker i al Oprigtighed efter hvad jeg har erfaret. Og skulde jeg sige mere, da maatte det være mundtlig, og da kunde vel mangt lade sig udvikle. Det var ellers ikke min Mening at forkaste de S. Raad, men kun at de ei skulde raade for Planen i det Hele, samt <for> dens Udførelse. Jeg sagde derimod at deres Raad var nødvendigt, ligesom det ogsaa vil være nødvendigt at Skolevæsenet i det Hele saavel som enhver enkelt Green deraf staar under Stiftsdirectionens Opsyn i mange Ting.

Dersom det ellers bliver Alvor af m<e>d den af dig paatænkte Skole, da er jeg villig til ei allene at give dig alle de Raad og Oplysninger jeg kan tilveibringe dig; men jeg vil ogsaa betænke mig paa om det kan gaae an for mig at blive Lærer der, da jeg ei troer at jeg blir just her saa længe. Vor Levetid er flygtig. Gid vi kunde beholde en kristelig Atraae til at virke saa meget Godt som vi kunde den Stund vi er her!

Strax jeg havde skrevet omstaaende Linjer, gik jeg ned til Bryggen, hvor jeg først traf Isak Skjelbre<d>, og derhos ogsaa den Skipper som medbragte Brev fra Peder Odland og Kone, hvormed fulgte 1/2 Td. Sild, som de er meget takket for. 1 Fjerding sender jeg til Hans, og da jeg vel nu ei kommer til at opbruge det Øvrige, saa giver jeg Broder Andersen og Jensen med mig, som alle sende Eder deres Tak. Det skulde meget fornøie os om vi paa nogen Maade kunde vise os erkjendtlige ogsaa i virkelig Daad.

Den omhandlede Skole hos Eder skulde jeg nok ønske maatte komme i Stand, da jeg længes saa meget efter at de Dage skulde komme at jeg kunde leve i Venners Kreds. Dog, jeg bør ei ønske noget for min egen Deel, men at Guds Villie maatte skee, som skulde være alles vores Begjering. Jeg maa takke Gud fordi jeg nu for Tiden har dagligt Brød, endskjøndt jeg synes just ei at staae paa den rette Hylde, da jeg nok nu er kommen for nær op under de Stores Næse. Jeg passede nok bedre i en saadan Skole som den af Dem omtalte, eller ved et Kirkesangerembede paa Landet.

Jeg har hidtil været som en Flygtling, og det er vi alle. Thi det vi have, hører os ikke til. Og hvad der hører os til, er Skam at beholde. Og det vor Fader tilbyder os, tragte vi ofte mindst efter. O, hvo der dog kunde sige og være som David! Herre, sagde han, jeg er baade din Pillegrim og din Borger, ligesom alle mine Forfædre. — Dette er da en Cristens bedste, ja ofte eneste Trøst. Vort Borgerskab er ikke her, og i saa Henseende var det altid at ønske at Øiet var stadigt vendt der hen hvor det er. Da kan vi nok være rolige. Thi Herren skal vel udføre det som vi endogsaa i de udvortes Ting foretage, saa fremt det kan vorde ham til Ære og os til Gavn.

Jeg vil da bede Gud om et roligt Sind og at jeg maatte ihukomme at det som udfordres, er at enhver skal findes tro. Og dette ønsker jeg at jeg aldrig maatte glemme at udbede mig af Herren.

Da jeg nu kom hid til Broder L. T., seer jeg atter Brev fra dig, Broder O. S., om den tit omtalte Skolematerie, og jeg kan ei sige videre: Har Herren Behag dertil, da fremme han selv alt hvad der kan befordre hans Ære, vort og Efterkommeres sande Gavn og Tilfredshed. Jeg kan intet videre sige; men tillad mig at jeg gjør Eder et Spørsmaal og udbeder mig ufortrødent Sammes Besvarelse! Er det Eders Hensigt med den oprettende Skole at det skulde blive for deres Børn som bidrage dertil, eller skulde det blive saaledes at ogsaa nogle Fattige eftersom Leiligheden tillod skulde faa fri Underviisning? Naar jeg fik vide Eders Tanker i et og alt, saa skulde jeg meddele Eder hvad jeg forstaar om en Plan dertil, ifald jeg kunde troe at det lod sig udføre.

Jeg har nu for Tiden begge Vaisenhuse her i Byen at forestaa Underviisningen ved. Paa det ene opdrages 16 og paa det andet 12 faderløse Børn. Men jeg kommer nu snart til at blive afløst fra Byens, og naar jeg saa faar blot det Ankerske Vaisenhuus, saa faar jeg lidt mere Tid tilovers.

Lev nu vel, og vær alle hilset fra alle her og mig, Eders forbundne

Th. O. Amble.

30 Mai 1818.

Skulde der ikke være nogen som kunde give mig Underretning om de Havebøger som blev sendt til Ole Syversens Commission?

139. 1818, 31. mai. Bergen.

Samson Traae til tyske vener.

Til de tyske Brødre.

Deres indsendte Skrivelse til Christi Menighed i Bergen med f<lere>, modtog vi med sand Glæde for deres aflagde Erkjendelse mod Gud og de som havde ydet til dem. Ja, det var os inderlig kjært at erfare at deres Troes Grund er efter det sande Guds Ord. Saa vi er enig i Hovedsagen: at følge Christi Fodspor, fornægte os selv og Verden, og iføre os den guddommelige Natur, 2 Petri 1 C. 4 V., Jesu Sind og Kjærlighed formedelst Troen paa ham, ved Den Helligaands Virkning, hvilket og Paulus siger: at Christus bor i eders Hjerter formedelst Troen, Eph. 3 C. 17 V. og Joh. 17 C. 21 V. Og atter siger han: De som drives af Guds Aand, de er Guds Børn, og have korsfæstet Kjødet med sine Lyster og Begjæring<er>, Rom. 8 C. 9, 13, 14 V.

Altsaa, kjære Brødre og S., bliver det vist en stor Forskjel mellem Guds Børn og Verdens Børn. De første søger Gud med Bøn og Hjertens Længsel at faa vide og gjøre hans Villie, de siste søger paa alle Maader at fly fra Sandheds Aand og vil have sin fri Villie, at leve efter sit eget Sind i Synden, hvilken den oprigtige og sande Troende med Alvorlighed modstaar, ihvad han derfor skulde lide af Verden eller sine egne Lidenskaber, da han tror i sit Hjerte at det er Herren imod, den minste onde Begjærlighed, R<om>. 7 C. 7 V., hvorfor han aldrig giver den det minste Samtykke, men vandrer bestan dig i Frygt for ikke at gjøre sin kjære himmelske Fader imod, men tager Jesu Ord i Erindring: Vaager og beder for ikke at falde, især i Fristelsens Stund, naar Gud skjuler sin nærværende Kraft forat prøve vor Tro og Lydighed som Abraham. Og om saadanne oprigtige Troende falder eller skulde lade sig besmitte af det Onde, saa søger han Opreisning, og beder Gud hjertelig om Naade i Troen paa Jesum Christum, sin sande Forsoner, der ingen forskyder som kommer til ham i sand Bodfærdighed.

Ja, de som er fød af Gud og indpodet i det sande Vintræ Jesum og ere blevne Grene paa ham, Joh. 15 C., de er ikke fornøyet med ⟨at⟩ de ikke gjør noget Ondt eller ikke giver det Rom i sit Hjerte. Men de af Kjærlighed til Gud og Næsten søger paa alle Maader at gjøre Godt, til Gud Faders Ære, 8 V., og sine Medmenneskers Salighed. Dette især vil koste megen Kamp og Strid, sig selv at fornægt og bekjende Guds Villie for Mennesken. Og derfor vil en sand Christen gjerne lide hvad det er, Spot og Trængsel af Verden, naar han kan faa kaldet de Vantro til Omvendelse og styrke sine Brødre til Salighed.

Til dette Arbeide udfordres en frivillig Opofrelse til Gud, at tjene ham, hvilke⟨t⟩ han giver Kraft til formedelst Troen, ⟨til⟩ de som søger ham paa den rette Maade og overlader sig i hans Haand, daglig erindrer hans Godhed i sit Hjerte, ydmyger sig for ham med Bøn og Taksigelse. Dem skjenker han Naade til det Gode at fremme.

Herren give os alle sin Naade til Bestandighed til Enden, at det aandelige Liv maatte mer og mer forklares i os, at hvor vi skal vandre i Verden, vi da maatte holde fast ved Gud og hans Ord, og forenes i hans Kjærlighed! Da samles vi hos Herren hisset, efter hans Forfjettelse.

Hermed hilses I alle i deres Samfund med en uforglemmelig Kjærlighed. Fra Broderskabet i Bergen ønskes den (eder?) Lykke og sand Fornøyelse naar de skilles fra os, i Jesu Fred. Amen.

Bergen d. 31 Maye 1818. Samson Traae.

140. 1818, 15. juni. Trondheim.

Henrik Mathiesen til HNH.

Til dig, min elskelige Broder H. N. Hauge.

Jeg kjender at ville sagt dig noget om min egen Tilstand, men veed ei om jeg kan udføre ⟨det⟩ som jeg kjender og vilde; mest er det for mig at have en alvorlig Villie til at fornægte og ikke kan finde hvad det skal være som hindrer mig, at jeg ikke har saadan levende Magt til at tale Guds Ord, og synes jeg, især undertiden, mangler saa meget og synes at mit Hjerte er saa ufølsomt. Dog, jeg synes jeg undertiden føler meget Godt hos mig og er særdeles bøiet, og ⟨det er⟩ godt at tale og gaar meget let; men jeg synes det rører for lidet, ⟨saa⟩ at jeg oftere er i Mangel.

Broder Lars Kyllingen sagde til mig at han ei viste hvad som manglede mig fra det rette Liv, da han syntes jeg havde et alvorligt

Forsæt, som og gav mig meget Betænkning, om jeg skulde have nogen Synd i Behold, hvilket jeg dog ei kjendte eller kjender, men frygte for om det skulde være skjult i Villien.

Jeg har dog kjendt i Vinter og i Vaar mer til hvor varsom jeg bør være om jeg skal beholde det Gode. Dette har jeg ei kjendt saa nøie før, og derfor lidt ofte Skade derved at jeg for lidet har vaaget. Nu er det mig meget alvorligt at vise Ord og Gjerning for alle, men efter hvilke⟨t⟩ jeg og føler ⟨at⟩ Gud giver mere Seier. Jeg har og meget at gjøre med at naar jeg skal drive Verden til i mine Tanker for meget ⟨at⟩ fæste sig dertil. Dog, derover kjender jeg Aanden minder mig meget, at jeg skal være løs, som jeg og stræber af al Magt at opnaa.

Synes du det er gavnligt, saa giv mig nogle Ord til Svar!

Jeg skulde og sagt dig hvad vi syntes om i Bergen; dog har vel Lars Kyllingen skrevet til dig før. Det var saa at dem havde for Tiden meget at paaminde hverandre. Samson laa endnu meget i Tvivl og ikke havde Magt over de andre. C. H. talte meget, dog for let, saa de ei syntes om ham, men havde dog ei Magt over ham. K. Olsen er snild at tale og drage paa Vennerne. Dog blev vi ei ret forente med hende, saasom hun ei talte meget om sit Hjerte. Talette H. syntes vi i meget havde Ret; dersom hun havde mere Kjærlighed og Omsorg, saa stod hun ei langt tilbage. S. R. var snild, og ligesaa Iversen, endskjøndt noget vel og kvalte dem; dog talte de med flere ~~erkej~~ erkjendte og tilstod sin Mangel, og naar de kom sammen, var de for lette.

Jeg vil og sige dig om Vennerne her, saa er det vel faa som arbeider i Sandhed; dog er det vel nogle. M. B., K. W., min Kone, A. S. og nogle Piger ere snilde her, dog flere ere og snilde. Jeg var i Pinsen i Resen og Lensvigen, og en Deel Folk blev meget rørt der, men og nogle som før ei har kjendt sin Nød.

Jeg var en Aften i Inddalen. Der er 5 Bønder, og da samlede vi os sammen, og da faldt det mig meget let at tale [for mig]; Folket blev meget rørte, saa vi har Haab om at der bliver nogle.

Synes du Broder at jeg har gjort ilde, at jeg taler saa meget om andre, saa straf mig! Dog, jeg veed jeg ei har gjort det af andet end at sige dig som jeg synes, og takker Gud ⟨for⟩ at disse ovenmeldte besidder meget Godt, om de end mangler meget paa at være ret opoffret og fornægtet fra alt.

Du er da kjærlig hilset fra din attraaende Broder, som ofte erindrer dig og haaber, om vi lever til Høsten, at besøge dig, saa og min Kone.

Throndhjem den 15de Juni 1818. H. Mathisen.

141. 1818, 15. juni. Bakke.

Lars Bakke til Ole Aasland og andre vener.

Elskelige Ven og Broder Ole Aasland med de andre Venner der.

Jeg har ihukommet eder ofte nu paa en Tid, da jeg har hørt at eders Sind, Lyst og Villie vendes til det Gode at gjøre og det Onde at aflægge. Især saa jeg et Brev du havde skrevet. Da rørte det mit Hjerte med Bøn og Længsel for dig og os alle, at som vi nu atte ere kaldet i Vingaarden, ⟨vi⟩ kunde nu blive troe Arbeidere, aagre med det Pund vi ere betroet. Da vil Gud rigelig meddele os sine Gaver.

Thi salige ere de som sørger; de skal husvales. Det er naar vi aflægger al Legemets Sorg, og Sorg er allene for ⟨at⟩ vi har gjort Gud imod. Thi den Bedrøvelse efter Gud gjør Omvendelse til Salighed, som en ikke fortryder. Men den som har Verdens Bedrøvelse, fortrydes ofte fordi det gaar ham imod. Derimod den som har kastet al sin Sorg paa Herren, han er fornøyet saavel i Modgang som i Medgang. Og om han kjender ⟨at⟩ Utaalmodighed yttrer sig i Tanker og vil indtrænge, saa overvinder ⟨han⟩ den ved Bønnen, føler sig uverdig til det minste Gode, længes efter Forbedring og lover ny Lydighed, drager Forbedring af sine Feiler.

Og naar vi dette gjør, da forøges vor Tro og Haab til Gud. Derved bliver Vantro og Overtro aabenbaret. Vi faar da istedenfor denne Verdens Kjærlighed Guds Kjærlighed, ⟨isteden⟩for denne Verdens Venskab som vi før har havt, igjen Venskab med Gud og alle hans Børns Vidnesbyrd i os, at vi ere overgangne fra Mørket til Lyset. Thi vi vide dette, siger Johannes, at Gud hører ikke Syndere; men den som er gudfrygtig og gjør hans Villie, den hører han.

Disse ⟨Sandheder⟩ har jeg ofte erfaret, at naar jeg gjør efter Aandens Vidnesbyrd, da forklares hans Villie for mig, hvad som er ham imod og hvad som er ham behageligt. Derimod, lader jeg min Villie samtykke i det Onde, da tabes Aandens Vidnesbyrd og vi bliver urolig. Og den Tillid vi før har havt til Gud, bliver ligesom borte, indtil vi atter paany igjen kommer til Erkjendelse om vor Afvigelse fra Guds Bud. Dette føles mer og mer med Bedrøvelse. Vi bliver ved ⟨denne⟩ Tilstand mere aarvaagen, mere sorggiven over vore Synder, mere længselsfuld i vor Aand og Hjerte efter at holde Guds Bud. Og de Synder som vi før har elsket, er en hjertelig saaret over at tænke derpaa, mindre da at følge dens(!) Behag.

Ligesaa har jeg seet Brev fra 2 Skoleholdere, som rørte mig meget, da jeg saa deres Skrivelse: en velment Grund, og Gud som kalder paa alle og vil indbyde til sin Nadvere. Lad os nu som kaldet er, ei forsømme den kostbare Tid vi har igjen; men lad os lægge Vind paa at lede efter de vildfarende Faar! Thi Jesus siger: "Jeg haver andre Faar som ikke er af denne Sti. Fører dem hid til mig!" Dersom vi saa <at> der var nogen Dyd eller Lov hos disse, giver Agt paa, skriver Apostelen. Saa og vi dersom vi kunde finde nogen som havde Agtelse for Guds Ord, den skulde vi give Agt paa, bede Gud om Visdom og Naade at tale med dem om det som kunde tjene til deres Salighed. Thi om de den Tid kunde have Meninger eller andre Grunde end vi, saa kunde det være af Vanvittighed. Vi skulde da af alle vore Kræfter søge at rette det vi forstod, og lede dem ind i Faarestien med os.

Hermed slutter jeg min Skrivelse og Hilsen til eder alle Venner, kjendte og ubekjendte, tilønsker eder <at> den Guds Naade og Fred og Jesu Kjærlighed og Den Helligaands Samfund maatte voxe og tiltage iblandt eder. Det bedes af mig, der vil ved den Guds Naade som mig er given, arbeide og blive eders Ven og Tjener i det Gode.

Bakke d. 15 Juni 1818. Lars Bakke.

142. 1818, 30. juni. Drammen.

Arve, hjulmaker, til vener på Bøle og i Skien.

Elskelige kjære Brødre og Søstre paa Bøle og Skien.

Vi har læst deres Skrivelse, Broder Lars og S. T. og A. Sørbye, men ei B. Erick, som Broder Hans har, som de er meget takket for. Og <vi> seer deraf eders Længsel at komme Maalet nærmere, og føler at Synden henger ved os og lettelig kan gjøre os Skade for<di> vi ei vaager saa trolig som vi burde. Thi naar vi det gjorde, da kom Sjelen til sin Rolighed, og vi følte den Fred som Mund og Tunge ei kan forklare, hvor meget Godt Gud har gjemt for de<m som> ham elsker og er tro. Men istedenfor dette maa en ofte plages med Vantro og Tvil og Fristelse paa mange Maader.

Saa "Vi gaar i Fare hvor vi gaar. Min Sjel skal altid tænke" m. m. Derfor maa det lyde til os, hvad det fordom var sagt til hine: "Hvad jeg siger eder, det siger jeg eder alle: Vaager og giver Agt paa min Røst", der lyder af Barmhjertighed til alles sande Vel. Ja, det kan ei udsiges, den store Naade og de mange

Midler Gud bruger med os i Tiden, da han bevæger Himmelen eller opvarmer de gamle Troende, drager dem ind i sin Faaresti, at de smager hans Kjærlighed og de igjen bekjender det for andre saa det rører Jorden eller de jordisksindede Mennesker, at det opgaar en Længsel og en Attraa at være i de Troendes Samfund. Thi de føler a deres Venskab overgaar alt andet.

Ja, Gud aabne vore Hjerter, at vi kunde ret kjende Nødvendigheden og haste fremad til Maalet, opmuntre og tilskynde hverandre saa længe det kaldes idag! Denne Længsel føler jeg i min Aand at ønske og ville gjøre. Men min Svaghed og ⟨mine⟩ Feiler bebreider mig at jeg staar langt tilbage. I mig selv seer jeg det Onde, i Gud hans Naade og Kjærlighed. O, hvad ⟨andet⟩ skal vi sige, end at bede med David: Herre, af Naade borttag det haarde Stenhjerte, og giv os et blødt Kjødhjerte og en ny vis Aand til at begribe og ophøye hans hellige Navn med Lyst og fyrige Hjerter, med inderlig Omsorg for hverandres Vel, og saaledes at række hverandre Troens høyre Haand!

Men det glædet og rørte mit Hjerte til Taarer ved at see Lars og Ane at komme til os. Da vi var saa mange samlet, tænkte jeg paa den første Kjærlighed, hvad Hunger, hvad Længsel der da var i os, og hvor hjertelig vi elskede hinanden til Salighed. Og saa glædet hun mig med den Tidende at Hans Nærum havde Lyst at søge os igjen. Det rørte mig til Graad, kjære Ven og forhaabende at du vil blive en Medarbeider i Vingaarden. Jeg har dig næst Gud meget at takke, da du var et Middel til mig. Det Ord der udgik af din Mund, var skarpere end noget tveegget Sverd. Jeg følte mig fortabt for min store Ulydighed. Jeg følte du havde en Fred i din Erkjendelse der var stor. Det opvagte Længsel i min Sjel at søge efter samme, det gav mig Lyst at betragte Guds Ord, det gav mig Bønnens Aand Nat og Dag, det gav mig Seier over de haardeste Fristelser. Jeg følte den lyksalige Glæde mange Gange.

Jeg vilde nu ønske at disse Ord maatte træffe dit Hjerte og opvarme det som mit, hvad Glæde vi havde sammen. Og derimod: at det er ingen Løn at tjene Synden, og den korte Glæde farer hen som en Røg, men efterlader sig Uroe og Pine baade her og hisset. Og som vi nu er kommen Døden nærmere, saa synes det nødvendigt at vandre varsomt og holde os nær til ham som vil vort sande Vel.

Da nu B. Hans har været her, saa har vi havt stor Opbyggelse, og mange som ei har søgt os før, søger os nu. Og fra flere Steder høres det saa, nær og langt ifra.

Vær tilsist kjærlig hilset fra os og alle her til eder og alle der og hvor de findes, og tilsist ifra mig, der attraar at blive ved til Enden.

Drammen d. 30 Juni 1818. Arve J. Hiulmager.

143. 1818, 20. juli. Mjelva.

Daniel Arnesen til HNH med huslyd.

Elskelige og fortroelige Broder og Ven H. Nielsen med Kone og alle dine Folk.

Du er saa hjertelig takket for de mange snilde og oplivende Sk. som du sendte til os med Guldbrand Olsen. Jeg kjender mig ganske uværdig til at modtage saadanne Budskaber. Og ‹det er› særdeles styrkende og oplivende for vor Aand at faa gode Vidnesbyrd fra hverandre, at vore største Bekymringer er om at komme til Hjertens Renselse og nærmere i Forbindelse med Gud vor Skaber, og vor største Glæde og Fornøielse at see og føle at det Gode voxer og faar Overmagten over Klinten, til Guds Ære og Næstens Salighed.

Og ‹jeg› synes jeg kjender mig ofte uværdig baade for Gud og Mennesken, at have og at nyde det mindste Gode til Sjel eller Legem. Men da vil Fienden have mig i Stilhed, og alene ‹at› passe paa mig selv og arbeide for min egen Deel, at faa en renset Sjel, og overlade andre til Gud og hans Bestyrelse. Jeg formaar intet. Og naar jeg da er oplivet og bestyrket af Livets Kraft med Troe og Kjærligheds Liv, da sætter Fienden an paa mig, at det er den høie Aand og nogle Følelser som opgaar i Sjelen, da jeg kjender deriblan mange Ufuldkommenheder paa det klare Lys og ‹den› Kraft som jeg see langt borte.

O Herre, min Saligheds Gud, som al Magten kommer fra, baade at modstaa det Onde og gjøre det Gode, led os frem paa Veien til Livet, at vi ikke gaar Afveie, hverken til høire eller venstre Side, men at vi maa faa den rette Visdoms Aand at kjende Aanderne, om de ere af Gud, og derved blive befæstet i Sandheden, saa den alene kan frigjøre os og holde os i Livet og Lyset, i hvad Slags Prøver vi kommer i her i Tiden.

Jeg skal hilse eder fra 2de Brødre fra Elmdahlen(?) i Sverig, som var her. Deres Profession (ms.: Prophetion) var at binde Vævskjeer. De opholdt sig her omkring 4 a 5 Uger. De var 8 Dage i Præstegaarden, og de syntes meget snildt om dem. Præsten skrev paa

deres Pas at han troede at de var oprigtige og retskafne Mennesker. De betalte dem vel, og gav dem Mad med [sig] paa Reisen. Jeg kjend te dem fra forleden Vinter, da jeg var hos dem. De var enfoldige og troeskyldige. Dog, de havde liden Erfaring om den Strid og Kamp og <de> mange Prøver som vi har arbeidet <os?> igjennem, da de havd blevet opvagte fra Synden og adskilt fra Mængdens store Hob. Og derved har de blevet staaende, da der ingen har været som har dreve paa til Sjelens Forædlelse.

De talte og om Mads, at han havde været i Stilhed hjemme, og de havde hørt om ham nu, da han kom hjem fra Norge, at <han> havde bekommet meget Godt til Sjel og Legem, og at han havde endeel Bøger med sig. Jeg skrev med dem til Sverig, og til Mads skrev <jeg> meg alvorligt, med Paamindelse og Tilskyndelse at aagre med det ham er betroet.

Jeg kan og hilse eder fra Vennerne her omkring, som jeg synes endeel haver gaact frem i sin Christendom. G. Olsen talte om at du B<roder> havde skrevet et Brev hid til Romsdalen; men det blev glemt igjen. Dog, vi længter derefter. De er nu alle saa kjærlig hilset fra os her, som attraaer et kristeligt Sind og Vandel. Hvordan det staar til paa Søndmør og Nordmør, veed jeg ikke endnu.

Mjølvad den 20de Iuli 1818. Daniel Arnesen.

144. <1818, juli/august(?)> Trondheim(?)

Lars Kyllingen til HNH med huslyd.

Takket ere de for alt Godt bevist til Legem og Sjel, samt for eders snilde Skrivelse til os, som hjertelig glæder mig og alle som troer et evigt Liv, vil takke vor Saligheds Gud for den skjænkte Naade, som arbeider i os med Magt. Gid vi vilde være ham lydige og troe, tilbede ham, at han med sin Aand og Naade vil bøie mit Hjerte og bevare mig fra alt det som vil hindre mig fra min Salighed, lære mig at kjende mit eget Onde og sin evige Godhed imod mig og alle som troer det evige glade Budskab!

<Jeg> vil bede at intet maatte tilfredsstille mit Hjerte eller <min> Villie i nogen Ting, uden hans Naades Iboelse i min Sjel, <at> en salig Frygt maatte være min Skatt, og en Kjærlighed uden Skrømt maatte være min Drivefjær alle mine Dage, saa jeg mer og mer maatte lære at kjende min Usselhed og Fattigdom, at jeg med alle Guds Børn maatte lære den inderlige Øvelse, at kjende Satans dybe Ting, og bestride de haarde Anfægtninger som vil møde os i Tiden, og skille

imellem det Reene og ‹det› Ureene, som vist er nødvendig for os, at vide hvilken Aand vi drives af og tjener, efterdi vor Sjelefiend fornyer sine Konster saa ofte forat fange os. Og dette kan vi kjende, at naar vi samtykker med det mindste Onde, saa bliver vi lade og uvillige til at gjøre Guds Villie med Lyst. For det andet saa svækkes vor Troe og Tillid til Herren.

Jeg beder eder, Sødskende: Søg alvorlig Vor Herre imedens han er at finde! Tænk at det er paa høi Tid for enhver der agter sig værdig til det evige Liv, at arbeide sin Salighed. ‹Da› kjender vi at det er nødvendigt at bruge Naadens Dag etc. Tænk hvor godt det er at elske Vor Herre og vandre i hans Frygt og Kjærlighed, og bevare Bønnens Aand i vore Hjerter, og have ham til vor Raadgiver og Trøst i al vor Nød, at naar Synden begjærer indeni os, vi da kan have vor faste Tilflugt til ham som ene kan hjelpe os i al vor Trængsel og læge vore Byrder!

Jeg kan ikke skrive eder noget til Lærdom. I er selv lærte af Gud at elske hverandre og agte den Guds Naade dyrebar, som os er givet. Veed ikke andet end at jeg vil være lydig under Herrens Aand, at mine Sjelskræfter kunde forædles og fornyes til Guds-Erkjendelse, at han med sin Aand kunde faa være min Leder paa alle mine Veie, saa jeg kunde komme uskad igjennem denne farlige Verden, at skille imellem det som virkes af Guds Aand eller virkes af noget andet.

Ofte er jeg i Tvivl og Frygt om samme, især iblant de mange forskjellige Sind og Meninger, kjender mig svag. Men Kundskab ‹er› mangfoldig etc. ‹Naar det gjelder› stor Videnskab, især i det Menneskelige, kjender jeg mig langt tilbage. Vil bede Herren om et følsomt Hjerte, takke ham for sin Naade. Synes nu at føle mere Seier over mine indvortes Fristelser i min Aand, føler mere Bønnens Aand med Bestandighed. Vil takke Herren, og hjertelig glæde mig i x og med de mange Enfoldige som vil elske Vor Herre.

Nu medens jeg stod og skrev, kom M. Bache, Randi Krognes, H. Mathisen, O. Dahl. Gud gav os Naade, at vi fik tale følsomt med hverandre en liden Stund. Har været her næsten 14 Dage, har talt med hverandre i Enfoldighed om Veien til Livet. Synes at mange er følsomme her.

Jeg reiste herifra til Lensvigen. Der fandt jeg mange snilde Venner, og flere rørtes af Guds Ord, ja endog de som havde været stærke imod os. Derifra til Hevne og Grøte (= Grytten?). Fandt mange Enfoldige og Velmeente, og var til Kirken der, hørte paa Præsten.

Jeg reiste fra Kirken lige til Søes. Der satte jeg mig og biet paa de andre. Mens jeg da stod, og deels sad, og talede i Enfoldighed privat med Folket om Veien til Livet, da en stor Mængde Folk sad omkring mig, som gjerne vilde høre paa mig, — og særdeles oplo: Gud for mig sit Ord, og gav mig Frimodighed at tale hvor<ledes> jeg selv følte, og troede at det var godt at elske Gud og have ham til sin Ven, og hade Synden, og betænke Døden og Evigheden m. m. —, medens jeg stod og talede, kom Bygdevægteren fra Præsten og spurgte mig hvad for Ærend jeg havde. Jeg svarede, jeg var <kommen> til Nils Stemnes, da deres Datter er hos mig i Sommer. Og saa er min største Lyst at tale med mine Medmennesker, erindre dem som mig selv om vor Salighed, at leve kristelig her saa vi kunde døe salig. Dette troer jeg ikke Præsten har imod mig for. Hils ham at jeg intet Ondt gjør! Jeg er paa Reisen til Tronhjem igjen. — Gud bøiede hans Hjerte, saa jeg fik gaa min Vei i Fred.

Jeg var i Lyster og Lom Sanctehanotider. Kan hilse <e>der ifra mange Venner, syntes meget snildt om endeel. Og ifra Romsdalen, <hvor> haabes til det Bedste. Idag har jeg (= vi) læst og talt meget følsomt med hverandre, synes ret meget snildt. Jeg er nu ment om (= mindet om el. meent paa) at reise om Røros tilbage. Meget er her at see nu; mange gjør sig megen Umage at see den forkrænkelige Krone. Naar jeg tænker derpaa, og seer den [illegible] store Mængde der løber saa frit paa den brede Vei, og ikke gjør sig den mindste Tanke om Evigheden, — ak, tak Gud for sin Naade, og lad os tjene ham af Kjærlighed!

Idag modtog vi dit Brev, Søster Ragnhild, som var os alle kjærkommende, at see du og andre vil arbeide paa sin Salighed. Herren bøie eders Hjerter til en sand Lydighed og Gudfrygtighed! Du nævnte ikke Br. H. i dit Brev. Herren bevare os fra at vi skulde agte det ringe! Thi den Tid skal vel komme, at vi alle skal tilstaae at vi haver havt en Prophet midt iblant os.

Jeg seer i dit Brev, B. Hans, at du er meget urolig over at du ikke haver hørt fra mig og B. Daniel; men vi har ventet fra dig. Du maa hilse T. Amble, <dem> paa Bachehougmøllen, H. Andersen med Kone, og til Bredtvedt, A. Viste, Møllen og Kongsberg og hvor de er. Og tilsidst er din snilde Kone samt alle dine Folk hilset fra alle her, som beder hilse eder, og fra mig, eders Broder vil arbeide paa at blive.

L. K. Kyllingen.

145. 1818, 23. august. Mjelva.

Ole Sivertsen ⟨Bringe⟩ til vener i Hemne.

Elskelige Venner i Hevne.

Da nu Leilighed tillader det, vil jeg hilse eder med denne vor Sødster Marit Nielsdatter som var meget uventende at finde her, som vilde meget glæde mig at erfare hendes forn[ø]yet Lyst og Længsel at forfremmes i det Gode.

Meget er de ihukommet, alle Sødskende der hos eder, som jeg lærte at kjende da jeg var der. Hvordan gaar det med eders Strid og Arbeide? Er I med den Vise og Kloge som har fundet Klippen og saa bliver ved at bygge, samt prøve hvad Matrial I bygger med. Thi saa siger Apostelen: Her bygges med Guld, Sølv, dyrebare Stene, Træe, Høe og Straa. Saa det staar til os at udvælge og forkaste.

Kjender vi nu det store Tab vi lider om vi lader det beroe, og er tilfreds med Høe og Straa eller Meninger og Haab uden Grund? Og saa er ⟨det⟩ at befrygte ⟨at⟩ vi lettelig bliver bedragne tilsist. Nei, kjære Medtroende, lad os ikke blive med disse, da det nu er den Tid her gives Leilighed at prøve alt og beholde det Ægte! Og som det er før sagt i Guds Ord og heder saa til os: Kommer, kjøber Guld af mig som er glødet i Ilden, samt Viin og Melk uden Betaling! Hvad skal vi vel have at undskylde os med, om vi nu forsømmer det?

Kjære Medtroende, hvad skal vi gjøre og hvad skal vi sige? Alting er bered, saa det staar til os kun at komme. Vel synes vi at vi vil komme. Men naar det skal skee, og det staar om at gjøre ret Vold paa alt vort Sind og eget Behag, saa det Gamle i Grund skal ganske dræbes, — det er ⟨at⟩ gjøre Vold paa os selv, og da heder det ⟨at⟩ vi skal rykke Himmerige til os. Naar vi nu kunde komme dertil, saa vi i Sandhed følte den Naade, saa skal vi gjøre som Propheten siger: sætte Salighed til Mure og Vern, at naar Fienden sætter an paa os enten hemmelig eller aabenbar, da at overbevise ham med dette. Hvorledes skal jeg gjøre det Onde, som hindrer mig i mit salige Løb, da det er os om at gjøre at naa det Maal vi er kaldet til!

Gud give os den Naade at blive ved i en sønlig Lydighed for Gud, og erkjende i Grund ⟨at⟩ det alt maa skee ved hans Naade som baade maa begynde og fuldende det Gode i os indtil Christi Dag!

De er nu alle meget kjærlig hilset og takket for sidste Omgang vi havde tilsammen, som har ofte været hjerterørende for mig at tænke paa. Det var godt at høre Br. L. Kyllingen har besøgt eder.

Haaber det <var> til Opmuntring og Livets Bestyrkelse i det begynd: Gode. Denne vor medsindet Sødster underretter om vor Omgang her, som har været meget bestyrkende, da mange har samlet sig. Hertil hilses fra os alle her, og fra mig som vil ved Guds Hjelp blive eders Meddelagtige i det som bestaar naar alt forgaar.

Mielva d. 23de Augustie 1818. Ole Sivertsøn.

146. 1818, 13. september. Aanestad.

Ole Helgesen til Torger Sikveland og vener.

Mine meget elskende Venner.

Naade, Fred og Barmhjertighed være eder mangfoldig af Gud vor Fader ved Den Helligaand!

Jeg, din evige dyrtkjøbte Eiendom forbinder mig til dig, kjæreste Forløser, at ville stræbe paa ved din Aands Kraft og Bistand at ville opofre mig med Sjels, Sinds og Legems Krefter, og vil nu af Hjertet alvorligen bestræbe mig paa at være dig lydig, alvorligen hade de Synder og Laster som jeg forhen har elsket.

Nu maa jeg, en arm Synder, ydmygst[e] bede i Troen at alle mine Synder og Forseelser maatte blive af Naade aftoede i Jesu Blod, at jeg ikke maa tvile om mine mangfoldige og store Synders naadige Forladelse. Thi Jesu Christi Guds Søns Blod rense<r> mig af alle mine Synder. O, lader mig ydmyg[e] bede min Gud at han vil give mig Kraft og Bistand med sin Aand til at bruge Naadens Tid rettelig! Og ingen bliver kronet, uden han strider og vinder.

Derfor synger jeg arme Synder med grædende Øyne: "Hjelp mig, o sødeste Jesu, at vinde! Ofte jeg strider med skrøbelig Magt. See hvor kan Synden mig Henderne binde, og jeg i Striden er næsten forsagt! Frelsere blid, før selv min Strid, at jeg kan vinde i Angestens Tid", derefter den hele Salme: "Alene til dig, Herre Jesu Christ."

Ja, jeg takker dig, Torger, for hvert Ord du har talt for mig, og dog aller mest maa jeg takke den Guds Aands Kraft som er virket ved dig til et Middel for mig, arme Synder, og andre. Jeg beder dig tilligemed andre Brødre og Søstre, at de endnu ville komme mig til Hjelp igjennem den snævre Port.

Ja, du vor Gud og Fader som opførde fra de Døde den store Faarenes Hyrde, Jesum Christum, han berede mig og os alle til al god

Gjerning, og til at tjene den levende Gud iblant en ond og "forveret" Slægt! Den treenig Gud være Ære og Pris fra Evighed og til Evighed!

Vær saa god og hels min Broder Tosten, at vi har faat ind den velsignede Jordens Grøde, som er meget behagelig. Og saa har jeg bekommet Penger til Laans ifra Bergen.

Aanestad d. 13de September 1818. Ole Helljesen.

Til Velagete Mand Torgiær Sekvaland i Stavanger. (Segl: OHS)

147. 1818, 5. november. Sørbrøden.

John Hansen Sørbrøden til Christen Mellebym og kona.

Tak, Broder Christen Mellebye med Kone, for det Siste jeg var hos eder og nød Godt for Sjel og Legeme! Det Meste er for mig om jeg flittig benytter mig af den Tid Gud giver, at dyrke mit Hjerte til det nye Menneskes Liv, at Tiden ikke gaar forbi ved Forsømmelse enten udvortes eller indvortes naar Gud rører vore Hjerter, aabenbarer os sin faderlige Villie til vores samtlige Helliggjørelse, den jeg føler mig ofte at mangle paa. Og Skylden er fra min Side at jeg ikke er ret vaagen, som jeg bør og altid vilde. Dog er hans Gode mig unægteligt, som holder mig ~~xxxxxx~~ ilive efter sit Ord, at de er følsomme og Føede for min Sjel, skaber Længsel og Hunger efter Salighed, som Styrken giver i alle Sjelens Krefter.

Jeg har ofte tænkt paa ⟨at⟩ jeg skulde kommet til eder i Helgen, som vi kunde samtlig i Rolighed anvende til vor Opbyggelse. Men ⟨det⟩ har ikke sket hidtil, ei heller ⟨er det⟩ forglemt. Haaber, om Gud under mig Liv og Hilse, jeg agter til eder naar jeg faar lidt Tid. Jeg skulde nu til Marker, jeg og Anders Medbøe.

Herren styrke os alle til sin Ære! Det hilses de fra os her og mig, deres Broder.

Sørbrøden den 5de Novembr. 1818. Iohn Hansen.

(Brevet innråma. Utanpåskrifti usynleg.)

148. 1818, 11. november. Trondheim.

H. Mathiesen til vener i Nordland.

Mine meget kjære og hukommende Søsken i Nordland.

Det er nu længe siden jeg skrev eder til. Men desimellem har jeg ofte kommet eder ihu, som og nu ved at tage til Pennen forat sige eder om mig og os her, erindrer jeg eder alle med et rørt Hjerte, og beder Gud om Naade at sige i Sandhed hvad jeg i mit Hjerte føler, og om jeg, den Svageste, kunde faa nogle Ord til at opvække mig og eder til en fornyet Strid, at alvorligt Forsæt og Villiens Opofrelse, i Sandhed til at tjene Herren vor Gud.

Jeg veed vel at I, kjære Søsken, er lært om disse Ting, og at vi nu ved Erfaring i mange Ting kan sige med Apostelen at vor Salig gjørelse er kommen nærmere end da vi troede. Men saa finder jeg hos mig saa mange Hindringer for at efterkomme det mig af Gud aaben barede salige Gode. Jeg finder at være saa sendrægtig, lunken og efterladen i Kampen. Ofte finder jeg ved Guds Naade megen Lyst og Længsel til det Gode, at gaa Saligheds Veie selv og at drage mine Medmennesker, især mine Troens Egne, med, og da finder at Gud giver mig at føle sin Naade, saa og at tale det som Nyttigt er, som er en Guds Naade at erfare.

Men ak, jeg maa klage at jeg ikke nok vandrer med Frygt, og ei beder saa hjertelig min Gud om sin Naade, og ei ydmyger mig som jeg bør. Hvad skeer? Gud, som seer alt, han nødes at fratage mig sit følte Gode. Jeg kommer i Afmagt, i Fattigdom og Usselhed. Hjertet bliver følesløst for det Gode og Munden lukket for at kunde udbrede Guds Ære og at tilskynde mine Medmennesker at agte paa sin Salighed. Men hvad er da at gjøre? O, jeg veed ei anden Raad end at søge Herren, indtrenge mig til hans Naade igjen, bede med en David: Giv mig igjen din salige Fryd, og en Fryd og en frivillig Aand opholde mig! Saa vil jeg lære Overtredere dine Veie etc.

Ja, Søsken, kunde jeg i Enfoldighed forestille mig selv og eder ved Guds Naade hvor vanskelig det er for os at holde stadig ved paa den rette Vei! Hvad kjender I, Søsken? Veed I at have gaaet stadigere gere frem i eders Saligheds Sag end jeg? Finder I i eders Hjerte at I haver gjort Guds Villie og opofret eder til at tjene Herren og gavne Nesten? O, saa tak hjertelig Gud som gav eder det Gode uforskyldt! Ophøy hans Navn som beviser saa stor Naade i saadanne svage Kar, og ydmyg eder for ham og gjør trofaste Løfter at blive ved at lyde ham! Og finder I eder med mig manglende, som vi vel maa klage, o, saa søg Herren hjertelig, at han kunde faa

aabenbare for eder hvad som hindrer fra at have Magt til det Gode at gjøre! Og lad ei af før I finder hans Naade hos eder, og I kjender i eders Bevisthed at I hører ham til!

Jeg maa endnu en Gang paaminde eder som mig selv at prøve vort Hjerte i Guds Ords og Aands Lys, paa det at vi ei skulde bedrage os selv og da, naar Tid ei mere var, forgjeves søge og ei finde. At jeg mener det hjertelig, veed Gud, da jeg føler at for ham kan ei Hyklere bestaae, og hvor ilde jeg gjorde om jeg vilde bruge hans Ord uden af Hjertens Lyst at efterkomme dem, hvortil jeg beder Gud styrke mig selv og eder, ja alle som har Lyst dertil, af Naade.

Hvor staar det til med dig, Br. S. W., og Kone. Jeg beder dig, kjære Br., bed Gud om Naade at omgaaes som det sig bør iblant den enfoldige Menighed du har der, og vokt dig for Anstød fra din Side! Omgaaes i Kjærlighed, men straf retferdelig Synden hos dig selv og andre! Betenk at Gud er en fortærende Ild imod Synden! See til at holde Enighed og Samdregtighed. see ei paa Besvær! Det har en stor Belønning om vi bliver ved til Enden.

Du kjære Sy⟨ster⟩ M⟨arit⟩ Mjøen og Mand er hilset med det samme, samt alle de andre. Gud giv⟨e⟩ at vi alle havde saadanne Hjerter at vi kunde faa en salig og glædelig Jul og Nytaarsfest "som eders er hjertelig ønsker eder"! Og ⟨jeg⟩ synes ofte at være hos eder i min Aand, alligevel Legemet er langt adskilt. Og I veed at betragte disse faa ovenstaaende Linier og at se eders svage Br⟨oders⟩ Strid og Arbeide. Saa erindrer og mig i eders Bønner til Gud, at vi alle maatte gjøre vort Hjerte ledigt fra alle Ting, paa det vi kunde blive ham en ren Brud, hvortil han og har tendt en Længsel i mig at opnaa! Har I betragtet og prøvet [om] de Kjendetegn som en Elskverdig bør have, som Br. H. saa hjertelig formaner om? Lad dette og mere være os vigtigt!

Fra Vennerne her og flere Steder skal jeg hilse, fra min Kone og mig samt de andre i mit Hus, til alle kjære Venner der alle Steder.

Tronhiem d. 11te Novembr. 1818. H. Matti⟨s⟩en.

149. 1818, 23. november. Christiansand.

Anders Corneliussen til vener i Egersund.

Fortroelige Venner i Egersund, K. A., T. A. og flere, der elsker og attraar at faa et renset Hjerte fra al vedhengende Smitte. Gud give mig, dem og enhver som søger derefter, Lys til at see og kjende samt Kraft til at modstaa alle aabenbare og hemmelige Fiender, der vil hindre os i vort aandelige Løb!

Takket er de alle for den Tid jeg var hos eder, ‹som› var meget bestyrkende for mig og fornøyeligt at see den store Guds Gjerning i og iblant os. ‹Jeg› kjender Frygt for mig selv, om jeg skulde have givet nogen af eder Anstød ved min Aabenhjertighed, idet at det har kundet bestaaet i Følelser udenom Troens Overbevisning. Kjender de noget saadant, da vil jeg modtage Tugt til Lærdom derfor, da vor Troes Grund er at rette det Feilende. Vil bede til vor felles naadige Fader, at han ved sit Ord og Aand kommer "til foren", saa vi med et knuset og angerfuldt Hjerte vilde nedlægge vor Villie under hans Villie og sige med en hungrig og længselfuld Sjel: Skee ikke længere min, men din Villie!

O kjære Søskende, at blive saa overladt i Herren er umuelig for Menneskenm. Men alle Ting ef mueligt for Gud, kun vi anholder om ‹dem› i Bøn og ydmyge Begjæringer Nat og Dag, samt med Taalmodighed i et fast Haab troe Foriettelsen at de som bede, skal faa. Saa vil vist Herren i sin Tid eftersom han seer det er os tjenligt, ladem os smage og føle en Forsmag paa de tilkommende gode Ting.

Ja Venner, dersom vi har nogen Tid fundet os i saadan Tilstand, da lad os betragte det nøye hvorledes vi da kom til saadan Glæde, og prøve os hvad Aarsageh er at vi siden ei har kjendt det samme, samt hvad det er som har draget Hjertet fra den sande Forening med Gud og hans Børn! Og er det nogen som ei har kjendt dette, da higer derefter i den Kjærlighed som er ægte!

Haaber da godt om eder, Søskende, at I taler med hverandre i Aabenhjertighed om hverandres Tilstand, ikke af Pligt, men af Kjærligheds Omsorg. Thi den følende Pligt er ofte uden Kjærlighed, og derfor ei heller virker til Kjærlighed, skiller (= skjuler?) ikke noget for hverandre, der ofte ligesom paa den anden Side ‹det› kan komme en stor Ild af en liden Gnist. Thi hvor ofte sætter ikke en liden ringe Ting saa an paa os i Misforstaaelse, at den kjærlige Tiltroe og Omsorg tabes eller i det Minste svækkes, men som ‹det› at aabenbare den før den faar fæste Rødder i Hjertet, bliver til Lys istedenfor Mørke, og forbinder mere Hjerterne!

Gud give os da Naade og Kraft, at vi maatte lære at kjende os selv og prøve os selv i det sande Lys hvor ingen Mørkhed er, og at vi fra idag af, da vi endnu har Naadens Tid, maatte lægge en alvorlig Flid ‹i› at gaa ethvert Skridt med mere Varsomhed frem paa Livets Vei! Det ønsker jeg af Hjertet for mig selv, eder og alle der har sin Salighed kjær.

Hels og saa kjærlig til Vennerne der omkring fra mig og Kone med med flere Forenede her!

Christiansand d. 23 Novem. 1818. A. C.

"Taalmodighed er rede at følge Herrens Bud, kan taale andres Vrede og glæde sig i Gud."

150. 1818, 9. desember. Broderstad i Målselv.

Lars Iversen til HNH med huslyd.

Elskelige Broder H. Nielsen med Kone og Børn, tillige alle Medtroende i dit Hus, samt alle Venner der omkring.

Hjertelig Tak fra først til sidst jeg har været hos eder, for den mindste til den største Naadegave jeg har nydt til Sjel og Legeme! Ja, nest Gud er de hjertelig takket for alt, især du kjære Broder H.

Vi har nu her nylig modtaget 3 Brever, samt ifra Vennerne i Trondhjem, som jeg kan sige ⟨at jeg⟩ kjendte for mig at de[n] virkede ny Strid, Vaagenhed og inderlig Bøn til Gud, min kjære Fader, om fornyet Naade og hjertelig Omsorg for mig selv og andre.

Da jeg nu en Tid har kjendt at jeg ikke har været ret tilfreds med mig selv, og ikke kjendt mig skrøbelig, afmægtig og ringe, som jeg i mig selv er, derfor har jeg nok hindret Guds Kraft i mig selv som vel har saaret undertiden. Vel har jeg syntes at jeg har ville være erkjendtlig for Gud og mine Medtroende, og meget ofte talet om min Mangel; men saa syntes de her at de manglede mere. Saa tugter det mig tildeels for⟨di⟩ jeg ikke vaager nøye først og sidst over mit eget Hjerte, saa jeg kunde beholde stedse en ny viis Aand deri.

Kjære Sødskende, bed for mig derom! Jeg erindrer eder ofte, dog ikke saa tidt som jeg skulde og burde. Ak, at jeg kunde opnaa at forbedre mig, saa at jeg derfra lidt kunde lede andre! Det ligger mig noget om Hjertet, men ikke saa meget som jeg syntes jeg tildeels vilde, som og kommer af mine Mangler og oftest af Efterladenhed. Jeg kan nu ikke sige videre derom.

Jeg har ei skrevet før, siden vi kom til Løvøen i Høst, da jeg ei har havt vis Bestemmelse ⟨om⟩ hvor jeg skulde blive før nu, da vi for det Meste til denne Tid har været hos Ingebret Israelsen, som og vilde vi skulde været der. Men som jeg og Kone har været i Tvivl, at tage saadant et Brug paa os, saa har vi med Venners Raad lavet det saa, at flytte til Simen Jonsen Rønningen under Alten, da han vil give os Hold (= Ophold, Ventetid?), saa jeg skal have min Frihed, hvad Tid jeg og de andre finder for godt at reise, som jeg og Kone er vel fornøiet med, da vi kjender ifra Vennerne her at de er deeltagende og vil vort Vel. Og saa var de paa Løvøen særdeles behjelpelig paa Reisen ifra Bergen og hid.

Jeg har nu reist noget iblandt Vennerne her, syntes det er snilt. Vi har næsten hver Søndag havt Opbyggelse, dog kjender Sorg for det Manglende hos mig selv og andre, troer noget kan rettes. Da jeg

igaar kom fra Balsfjorden — Broder Peder Sollien var med mig der - skal <jeg> hilse eder ifra Anne Larsdatter, som i nogle Aar har være svag til Hilsen. Dog syntes jeg at hun havde et erkjendtligt Hjert saa og de andre. Der var nogle tilsammen til Opbyggelse ifra Sagel vandet (= Saltvandet?). <De> bad mig at hilse eder saa meget kjærlig. De er særdeles godgjørende, har og nogen Strid.

Saa kan jeg hilse eder ifra Finland. Gamle Haldor Finset er isæ snild, saa og Broder Ole Steien og Kone er der, og skal flytte til Bardu paa et nyt Rum efter Vennernes forenede Raad, da han og hans Kone er af de trohjertige, der bærer Omsorg for det Gode. Saa og ifra Bardu skal jeg hilse, da jeg og Broder Strømme har nylig været der, saa og her ifra Monselven (= Maalselv), især Sollien og Brosta (= Broderstad), som (= hvor) vi nu er. De er særdeles deeltagende og vil fremme det Gode.

Tilsidst er de kjærlig hilset ifra mig og Kone, der hjertelig beder at blive eders Meddeelagtige her i Tiden, saa vi kunde samles med de Troende i Evigheden. Det skee!

Broston (= Broderstad) d. 9 December 1818. Lars Iversen.

151. 1818, 9. desember. Mjelva.

Daniel Arnesen til vener i Trondheim.

Elskelige Venner i Trondhiem.

Tak, kjære Broder Mathiesen, for din følsomme Skrivelse til os, som var meget kjærkommen, da vi ventede meget. Og vi bekom det nu den 4 Decbr. Det gleder os at de lever vel.

Ak, den Naade Gud beviser nu i disse Dage, er stor, kun vi ville lade os danne som lydige Børn og stedse lade os lede af vor Faders Aand til det som han ser tjener os best for Tiden og Evigheden! Da brugte han nok ikke Tugtens Riis. Men formedelst at vi ei er saa agtpaagiven paa hans Aand, ikke har saa følsomt Hjerte, ikke holder saa nøye Vagt over vore aandelige Fiender, ikke opløfter saa vort Sind og Tanker til Herren forat være løs fra Verden, saa maa han deels give vore aandelige Fiender Magt at plage os, deels viser han os alle vore Synder, at de skal smerte os, saa Naaden skal os blive kostbarere. Deels skjuler han sig og lader os synke som Peter forat forsøge os, om vi er villig at række ud Haanden og bede ham om Hjelp, eller om der ligger igjen nogen egen Viisdom og Styrke at hjelpe os selv, eller at udvelge os en Vei at gaa, saa vi kan undgaa den Trængsel og Møye.

Ak Venner, lad os arbeide mens det er Tid og Dag, paa den Mad som varer til et evigt Liv!

Jeg skal hilse eder ifra L. Kyllingen og de andre Venner der oppe i Dalene. Vi har været ofte tilsammen og fundet Livets Styrke deri. De er nu alle Venner der saa kjærlig hilset fra os, alle som staar i Hjertens Forbindelse med alle dem som frygter Herren og vandrer paa hans Veie med en frivillig Lyst. Tilsist er de hilset fra mig, deres forbundne Ven og Broder i Christo.

Mielva den 9de Decbr. 1818. D. Arntsen.

152. (1818, desember?) Bergen.

Samson Traae til vener. (Påskrift på kopi av brev frå HNH til Bergen 15. desember 1818.)

De maa hilse alle fortrolige Venner fra os alle her, at vi lever vel. Om det Aandelige at skrive, <saa> kjender de selv den Guds Naade som er os aabenbaret, som jeg føler min Ringhed og Fattigdom, mod andre som Gud har betroet sin Naade. <Jeg> vil takke Herren og tænke paa min Uværdighed, at jeg er ringere end alle hans Miskunc heder, saa det er af hans Naade det minste Gode til Sjel og Legem.

Johannes siger: Deri er Guds Kjærlighed aabenbaret, at han gav sin Søn der vi vare hans Fiender og ikke kjente Gud. Saa skulde vi nu meget mere troe hans Kjærlighed, da vi har faaet Følelse af den, at vi ere hans Børn, og elske vel ikke som vi burde, men dog føler Villien er dertil, med Bøn det maatte skee mere og mere. Den Naade er stor, som billig bør bøye os til Ydmyghed og ophøye Herrens Navn.

Men den onde Natur og Fiende staar imod, saa de begge strider om at vinde, nemlig den gode og onde Aand. Den vi adlyder, den vinder. Saa gik det vore første Forældre, der hverken forstod eller tænkte paa Faldet, men saa Træets Frugter vare skjønne at æde af. Saa gaar det med enhver Begjærlighedernes Skjønhed. Men naar den følges med Samtykke til det Onde, da føler den Døden og en Bitterhed i Aanden. Godt er det da at troe Guds Ord og vaage i Tide, bede og ikke blive træt, fatte Troe, Haab og Kjærlighed til Gud, der driver Trældommens Frygt ud. Thi Frygt haver Pine; men den rette Kjærlighed driver Frygten ud, siger Johannes.

Vi som strider og arbeider i det Aandelige, føler noget af hvert, kjender Herren er god. Og hans Miskundhed varer til evig Tid mod dem som frygte og elske ham og venter hans Miskundhed. Thi de Vantroe og Onde venter ikke hans Miskundhed i Hjertet, men føler

Trældommens Pine for Straffen, Endskjønt de vel med Munden bekjende og efter Bogstavens Kundskab siger de skal faae Naade og vente paa den i Døden, saa vidner det i Hjertet det Modsatte. Det sees paa det ⟨at⟩ de forhærder sig paa Sandheden, og ⟨saa⟩ naar det tales om det evige Liv, som vi ser i de som korsfæste Christus og de som her bekjente ham.

Ak, at vi maatte saaledes elske Gud at vi søgte hans Villie, og at ⟨vi maatte⟩ leve ham til Behag, sætte al Verdens Ære og Herlighed til Side, allene tragte efter de Ting her oventil! Det hilses og ønskes af mig, deres ved Guds Naade attraaende Broder,

Samson Traae.

153. 1818, 30. desember. Trondheim.

Erik Vullum til O. P. Moe, kona og andre vener.

Hjerteelskende kjære Ven og Broder Ole Moe med Kone og fl⟨ere⟩.

Din Skrivelse af 19. d. M. modtog jeg igaar, som du er hjertelig takket for. Det gleder os at erfare din og de andre af vores snille Venners Deltagelse med os i vort indtrufne Uheld. Dog, Gud vere lovet baade naar han giver og tager! Og det visse Haab, at alting, som du Br. siger, tjener dem tilgode som elsker Gud, har ikke gjort mig forsagt i Modgang, men maa bekjende at Herren har gjort alting saare vel. Det burde vel ikke vere os om at gjøre hvor meget eller hvor lenge Gud vil betroe os sit Laan, men mere hvorledes vi kunde blive skikket til at vere Husholdere over samme imedens vi har det. Undertiden føler jeg Glede af at have gjort Godt medens jeg havde Leilighed, undertiden Bebreidelse, at jeg burde gjort mere.

Jeg med Kone aflægger vor hjertelige Tak til dig og alle som har bidraget noget til de tilsendte Gaver, som var os uventende. Og ⟨vi⟩ er meget i Tvil om at modtage samme. Paulus siger det er saligere at give end tage; dette har jeg følt. Men et andet Sted siger han: Giv og tag og hellige den Schiel (= din Sjæl?). Dette siste har beveget mig til at modtage samme indtil videre, som Bevis paa at vi ere Lemmer paa eet Legeme, da vi føler med hverandre i Ve og Vel.

Jeg har vist Aarsag at takke Gud, som du Broder siger, for ⟨at⟩ han bevarede min Kone og Børn, samt at han sparde vore øvrige Betjentere her, som har veret os til stor Bestyrkelse aandelig og timelig. Iser Br. Solem med Kone har veret som Foreldre mod os. Bing har og gjort meget for os, samt fra Grindal har vi og modtaget

endel Fødevarer og Sengeklæder. Det siste kommer vi vel ikke til at beholde, da vi deraf har det Nødvendige.

Jeg er som sagt i Tvil om deres tilsendte Penger. Jeg har talt med S. og Kone med fl. herom. Vi har besluttet at jeg for det første faar modtage samme som et Laan, indtil jeg faar se hvor det gaar mig. For nærverende syns min Stilling ikke at vere farlig. Omendskjønt jeg tabte omtrent Varer for Beløbet 3000 Spd., har jeg dog min Landsgaard med Besetning samt min Gaard paa Levanger fri for Pantsetning. Mine Creditorer har ikke alle<ne>ste lovet at bie men endogtil budet mig ny Cridt af den Tiltroe dem har til os fremfor andre.

Et Fartøy har jeg i Vente fra Nordland, hvis Udstyr beløb til 2000 Spd. Skulde jeg faa dette lykkelig hjem, kunde jeg klare mig godt. Og da er vist ikke mit Hjerte, kjære Broder, at modtage af andre forat samle mig noget Liggendefe som Møl og Rust fortærer et<c>. Min Gaard og Brygge er assurert i Brandkassen for Spd. 4680 ... som jeg nok kan godt bygge dem op for, og tenker til Foraaret at begynde. Jeg har nu leiet Mad. Mørk sin Gaard skraas over Gaden nedenfor Bager Froen(?), som du vel erindrer, og er meget nær til hvor jeg skal bygge. Vogelsang lovet med det første at betale, og Krog<n>es har betalt.

Gjerne ønsket vi at vide hver som har bidraget og hvor meget enhver, haaber dem allerede har følt den Løn Herren lover sine som har gjort Godt imod en af de Minste som tror paa ham. Og da jeg har med Smaat og Stort 21 Mennesker i mit Brød, og deriblant mange troeverdige og snille Mennesker, saa jeg tror, mine Venner, dem ikke forgjeves anvender paa dem hvad Christus lover Sine i Mattei 25 C. Jeg for min Del i min nærverende Stilling finder mig glad og vel fornøyet, og erkjender mig langt ringere end al den Miskundhed Herren har bevist imod mig.

Min egen Svaghed og Ufuldkommenhed gjør mig ofte Veien til Livet trang. Dog, Gud vere lovet for sin Naade som tugter og minder os, tager os ved Haanden, giver os Kraft og den ene Seier efter den anden, lærer os at kjende at vi har her ingen blivende Sted, kun en Forberedelse til Evigheden. Bed med mig, kjære Venner, at vort Sind aldrig maatte festes saa paa dette Ubestandige, at vi maatte glemme Gud og Evigheden og lade denne kostbare Naadens Tid gaa forbi!

Da jeg ikke veed om dette naar Posten, faar jeg blot hilse fra alle Bekjente her, og sist fra mig og Kone, som ei andet kan kjende end vi vil blive troe til Enden.

Tronhiem d. 30 Deb. 1818. E. O. Wullum.

S T Her Ole P Moe, Christiansand.

154. 1818, 30. desember. Bergen.

Samson Traae til vener i Stavanger, Sandnes og byggdene ikring.

Hjerteelskende kjære Søskende i Stavanger, Sandnes og der omkring.

De er hjertelig takket for deres Skrivelse, Jon H., Ole S. og Kone, Torger S. og Thorsen med flere. Ofte synes vi det Gode er lidet, baade hos os selv og andre, som nok kan være Sandhed. Men vi har dog meget at takke Gud for. Det Gode han har virket, er dog ikke ringe. Lyset har dog skinnet og skinner for os i vore Hjerter Vi føler hans Kjærligheds Kraft i ‹vor› Sjel. Han har virket meget Godt i og iblant os. Men dette maa vi tilstaa, at vi endnu fattes meget paa Fuldkommenhed, at vi ikke er Gud saa lydig som vi burde. Ellers havde vi vist været nærmere Maalet.

Dog kan vi glæde os over at en og anden blant os viser Guds Kraft i sig, at han er kommen langt frem paa ‹den› trange Vei, og mange stræber derefter. Saa vi har stor Aarsag at takke Gud for sin store Naade, og arbeide i Haabet at vi alle som arbeider paa Hjertens Renhed, bliver med de faa. Da mangler der altfor meget; vi ser paa deres Gjerninger ‹at› de ikke elsker Gud, som jeg føler Bedrøvelse over, at Menneskene skal være saa formørket at de foragter det høyeste Gode.

Ak, kjære Søskende, lad os give Agt paa os selv og Lærdommen, og alle Vidnesbyrd der aabenbarer baade de gode og onde Frugter, saa Guds Raad til Salighed kan ikke blive skjult for den Oprigtige, som hjertelig søger Herren og vil gjøre hans Villie! Det er en stor Trøst for den Sjel som føler sig vildfarende eller er i udvortes Mørke og Tvil om den rette Vei.

De er alle Venner der saa meget kjærligt hilset fra mig, min Kone og flere Forenede her.

Bergen d. 30 Decm. 1818. S. Traae.

155. 1819.

Guri L. Skjønne til vener.

Til eder, fortroelige Sødskende, som jeg har ofte følt Bestyrkelse af.

Thi naar ‹vi› føles noget ifra hverandre, som slægter til den ædle Grund, da er det som Hjertet skulde aabenbares til sand Enfoldighed. Og da kjender vi hvor godt det var at have Deel i den aandelige Daab, være frigjorte, ei lade noget fæste Rødder i Hjertet, som kunde tilsidst formørke eder, i det Mindste gjøre

Skade, saa Naaden derved formindskes, men at vi kunde drage det Dyrebare fra det Ringe, det Trange ifra mit Hjerte, ei allene hans Ord, men og Aand, som ofte tugter og ledsager med sine hemmelige Advarsler.

Dersom vi er vaagen og har sønlig Frygt om Hjertet, da kjendes vor Ufuldkommenhed, at vi er af Naturen fordærvede. I vort Kjød boer intet Godt. Det føler jeg ofte med et saaret Hjerte, som der staar i Psalmen: "Hvor skal jeg vel Lindring finde i min store Nød og Trang?" Min Bøn til Gud vor Fader, som er et styrkende Middel for troende Hjerter, som vi Sødskende føler af vor indvortes Bevist hed naar Troe og Haab med et fast Forsæt at hænge uafladelig ved Gud. Ventet om nogen kunde kommet her idag, ja længtes og nogle derefter.

Du er hjertelig takket for beviste Goder, baade til aandelig og legemlig Gavn. Gid vi ei vare ufølsomme for noget af det os bevises! De er kjærlig hilset, alle som har annammet Talsmanden i sit Hjerte. Og de[n] som herefter annammer ham, dem haver han givet Magt at vorde Guds Børn.

1819. G. L. D. Schiøne.

156. 1819, 14. januar. Stavanger.

Pernille Seglem til vener i Christiansand.

Fortrolige Venner i C.s.

Kjærlig er de, Broder Corneliussen, Knud Jakobsen og Ole Moe takket for Sk<rivelser> Tid efter anden, som vi har faaet. Har nok ofte for mig <at> jeg vilde skrive; men mangt hindrer. Har især kjent Lengsel at høre noget fra Bierkrem med Kone. Kan hilse eder fra vore Fortrolige paa San<d>nes, som vi var <hos> sist Søndag og kom hjem Tirsdag.

Tiden falt ei lang for mig, og vi havde ret hjertelige Samtaler, baade oplysende og bestyrkende, saa vi aldri i dette Liv kan fuldtakke Gud, som formedelst Jesum Christum har gjort os delagtig i de himmelske gode Ting. Og især mig, som er den Ringeste, er megen Barmhjertighed vederfaret paa Guds Sandheds og Kjærligheds Vei.

Kjære Søskende, lad os stræbe af ganske Hjerte at holde Aandens <Enhed> i Fredens Baand! Ac, jeg kunde vel havt mangt at sige om min egen Tilstand især. Men ved Skrivelse har jeg ikke ret godt for at indføre samme. Og Sorg og Glæde vandre tilhobe.

Kan hilse fra min Mand, som er reist paa Fiske, da vi har alt spist af Vaarsilden. Jeg faar bede dig, Ole Moe, om det gik Leilighed, at du vilde sende os endel Katekis<m>us og Abeser, som og nogle Lærebøger. De hilser alle meget kjærlig fra os samtlig og mig.

Stavanger den 14 Jan. 1819. Pernile Seglem.

157. 1819, 14. januar. Stavanger.

Nils Trulsson Bru til vener i Christiansand.

Hjertelskende Venner i Christiansand.

Da jeg nu har faaet samlet disse Subskribentere, saa sender <jeg dig, Br. O. Moe, denne Liste som jeg staar inde for Udlægget naar du vil fordre mig.

Jeg kan hilse fra mange Venner nordfra, som i Mosterhavn. Ætne, Wigedahl, Watz, Schjold og Tysværsogn, som jeg og Br. Jachob Sandne var nu med Julen, og fandt vi ret mange snilde Venner. Der er og en Naades kaldende Aand blandt Menneskene der, og <det> var os ret et glædeligt Jul. Saa var og der noget til Prøve, og er det alt en Naades Velgjerning af Vor Herre. Naar vore Hjerter vedblev i Ydmyghed at erkjende den dyrebare Guds Naadegave som skjenkes ved Igjenfødelsen, naar vi giver Agt paa Mesteren Jesum, elsker og vil følge hans Exempel i Liv og Død, og saaledes blive plantede i og med ham, saa følger Forjettelsen efter.

Dette haver jeg følet, og dog i mange Ting er saa sendrægtig at troe i Fristelsens Stund, og vaage i Bønnen. Thi jo mere jeg var vaagen i min Aand, jo nøyere kjente jeg min egen Afmagt. Og jo mere jeg kjente den, des mere maatte jeg søge min Herre og Gud. Og jo mere jeg kunde i Sandhed elske ham, des mere vilde han meddele mig s sig selv. O hvilken da Naade for Naade! Da maa i Forringelse erkjendes alt, saa faderlig han mener det med os, paa det vi skulde mere blottes fra os selv, at hans Verdskyld allene kunde beklæde os.

Herren give mig Naade herefter mere varsom at vandre! Det er de og alle Elskelige tilønsket af mig. De er og alle saa kjærlig hilset fra alle Venner her og paa Sandnes, som vi var mange sammen der nu Søndags Aften til Opbyggelse.

Br. O. S. reiste igaar paa Sildefiske, og jeg og Br. J. Sandnes vil reise imorgen, om Herren vil, da Fisket er allerede begyndt.

Lev alle vel i den bestandige Fred!

Stavanger den 14 Jan. 1819. Niels T. Broe.

+) Den lille Kiste jeg fik hidsendt Bøgerne i, har staaet her i Byen siden i Høst, men ikke kundet faaet Leilighed til eder med den. N.B.

+) Hrr Ole P. Moe bogtrykker, a/ Christiansand.

158. 1819, 30. januar. Anda.

Ingebret Olsen Høyland til vener i Stavanger.

Elskelige Brødre Engel Hans<en>, Torger Tollefsen.

De ere hjertelig takket for den Tid vi var tilsammen, for den Opbyggelse vi havde tilsammen. Jeg haver eder ofte i Erindring, og ønsker at det maatte blive bevaret.

Jeg synes det vil undertiden falde mig besværligt at være ofte iblandt Fremmende med et sygeligt Legeme. Der vil falde meget Trengsel, især iblandt dem jeg ikke haver været <hos> før. Saa kjender jeg det kan være noget af Utaalmodighed, Egensindighed, Høyhed, der vil undgaa at lide. Her er mange Snarer som vil fange, og hindre mig fra den rette Vei. Gud give alt maatte tugte til Ringhed og Afmagt i mig selv, saa det Gode kunde faa mere Lov til a voxe og tiltage Dag fra Dag!

Jeg læste igaar Aften om Aandens Frugter, <som> er Kjærlighed, Ydmyghed, Retfærdighed, Fromhed, Godhed, Fredsommelighed, Langmodighed, Sagtmodighed, Taalmodighed. Dette syntes jeg at staa langt tilbage i. Jeg føler jeg maa haste at naae det. Gud hjelpe mig og os alle at haste til Maalet! Lev alle vel i Stavanger!

Anda d. 30 Januari 1819. Ingebreth Olsen Høyland.

Jeg beder, ifald de har faat nogen Brev nylig, at skikke til mig med Ole Anda, saa jeg kunde faa skrive Kopi af. Saa skal jeg skikke dem tilbage saasnart som skee kan.

159. 1819, 10. februar. Trondheim.

Henrik Mathiesen til vener i Stavanger.

Kjære Søskende i Stavanger.

Meget lenge er det siden jeg skrev til eder. Saa og siden jeg drog, har jeg ved Hilsninger fra B. H. og f. hørt fra eder og om eders Arbeide, saa og at der skal være en stor Begjærlighed efter at høre Guds Ord. Saa vi haaber at det Gode voxer hos eder, og jeg vil i Enfoldighed paaminde eder alle, og især eder som efter Johannes' Ord skal være Fædre, hvilket jeg og kjender ligger mig meget om.

Ak, lad os bede Gud om den Naade at vi kunde vise de rette Exempler, og arbeide saa paa vort eget Hjerte at Gud kunde have sin Behag deri og danne det efter sin Villie, og nedlægge den rette Omsorg i vor Sjel, at omgaaes som vi bør og føde hans Faar. Ofte har Christi Ord været for mig, som han siger i Evangelium, at Faarene kjender

ikke en Fremmeds Røst, at saa snart det er noget af os selv, av <vor> eget, saasom Høyhed, Hastighed, Letsind, egen Ære, ja ihvad det end er som ei er af Gud eller hans Aand virket, saa er det fremmed, og de enfoldige Faar kjender os ikke eller kan følge os, da de ser at vi ei gaar den rette Vei. Men naar vi er, som han siger foran i Evangelium, at han gaar selv for<an> dem, [og] da har jeg erfaret at de Enfoldige kommer efter.

Naar vi med en mild, kjærlig, ydmyg Røst og Væsen i alle vore Gjerninger og Lader kunde vise at Gud med sin Naade har Magt over os, og vi da kjendte hvor vigtig det er at holde os til Gud med vore Bønner, at han fik knuse vore Hjerter, at de[t] blev ydmyget, da kunde vi holde hans Ord og elske ham saa hjertelig at vi aldrig vilde gjøre ham imod. Og da blev vi flittig at aagre med det os er betroet, hvorved vi blev levendegjorte i vor Aand. Og da fik ei den fordærvede Lunkenhed saa meget Magt med os. Og naar vi saaledes af alle Kræfter lagde Vind paa at fornægte os selv og gjøre os ledige fra alle Ting, saa fik han komme til os, og vi smagte da hans Godhed

O, da bliver det et saligt Liv, at føle at være forenet med sin kjære Fader og have Adgang til ham. Og da kjender vi vor Uværdighed til den minste Naade, og ydmygeligen takker Herren derfor, at jeg kjender min store Mangel. O, at jeg ret kjente den, saa den drev mig at søge Fuldkommenheds Maal! Lad os da, hvor vi ere, søge Enighed og Samqvæm med de oprigtige og rene af Hjertet, være hinanden underdanig i Gudsfrygt, fordrage hinanden i broderlig Kjærlighed, og hade Synden i Retfærdighed som vor største Fiende, endog den ringeste

Hvor<dan> er det nu hos eder i Stavanger, Sandnes, Jæren, Egersund og Øen? Jeg syntes det var godt at faa høre fra eder alle, hvor I nu strider og forfremmes i Troens Frugter.

De er takket for eders Bidrag til Sjel og Legems Vel. Vil bede at det ei maatte blive ubelønnet, som det og ei skeer, dersom vi bliver tro til Enden og søger den Enfoldighed i Christo som gjør os vis til Salighed. De kjære Venner i Christiansand <og> Arendal er og herved hilset og takket for den store Godhed. Jeg skal hilse eder alle fra B. Daniel og Jens Lommen, som nu nylig har været her, og jeg tror det og tjener mange til fornyet Lyst. Og nogle faa er i denne Høst kommen til Betenkning om sin Salighed, som for<h>en har kjent dens Nødvendighed. Og ellers er det saa med os at den[] som mest arbeider og er tro at søge, bliver mest betroede.

Fra de Søskende paa Røros skal jeg og hilse, at dem er kommen sig godt, dog trænges meget af Folket og <af> Præsten som er dem imod. Til sist er I alle hilset fra min Kone og mig, der ønsker eder som mig selv at vi maatte leve i Gud.

Tronhiæm d. 10 Fiebervar 1819. H. M.sen.

160. 1819. 1. mars. Espeland.

Hans Olsen til lærar Kittel G. Sæbrekke.

Fortroelige Ven.

Tak for din moralske Skrivelse af 27de Decemb. f. A., hvilken va uventelig sammenhængende og correct. Og troe mig, dette glæder mig ikke lidet, idet jeg seer at du er ikke med den lade og dovne Tjener, som nedgrov sine Talenter i Jorden, og saaledes gjemte sin største Velgjørers Gaver.

Som virkelig Lyksalighed befæstes ved sand Viisdom, saa forstyrr den ved Forfængelighed og Letsindighed: En Allegori.

Bernando, en berømt Maler paa Øen Negroponte i Archipelagus, levede i Slutningen af det 3de Seculo, havde to Sønner, hvilke han lærte Tegne- og Malekonsten. Den ældste af dem hed Nogava og den yngste Temodant, begge bleve berømte Tegnere og Malere og droge omkring overalt i Grækenland og fortjente sig meget ved deres Proffsion. Hin var ogsaa bekjendt for sin Forfængelighed og Letsindighed, som denne for sin Gudsfrygt og Sædelighed. Da Nogava bestræbede sig altid paa at handle saaledes at han kunde blive æret af den lunefulde brogede og vægelsindige Menneskehed, og at tage Deel i stormende Fornøielser og Glæder, uden at bestræbe sig paa at tænke og handle saa at han kunde være Gud behagelig, kunde han aldrig blive lykkelig og veltilfreds.

En Gang hændte det sig at Nogava var i Corinth hos en Borgmester for hvilken han malede i hele 3 Maaneder for intet, kun for at faae nyde den formeente Ære og Fornøielse at drikke deres Bryllup. Da Borgermesteren roeste meget denne Forfængelige for alle Bryllupsfolkenes Øren, saavel for hans Færdighed i Malekonsten (hvilken Roes han og fortjente) som for hans Dygtighed i at opfinde Pudsmagerie og more Selskabet, fik han og mange Misundere og Bagtalere, der vilde sværte hans Agtelse. Thi i Slutningen af Brylluppet blev der bragt et anonyme Brev til Borgmesteren, hvis Underskrift lød at det var skrevet i Abdera, og hvori han baade var kaldet ved Øgenavn og fortaltes om adskilligt dadleværdigt som han skulde havt gjort i Thracien.

Man kan da let forestille sig hvilket Hjertestød hans Forfængelighed fik ved denne Satire: Han blev saa uroelig og utilfreds i sin Sjel at han vidste ikke hvor han vilde henvende sig, og om Natten fik han neppe en sovende Time. Især blev det saa uroligt i hans Inderste som i et sudendes Gangkar(?), da han fant at al

Umage forat opsøge den Nidding som havde skrevet Skandskriftet, var forgjæves. Fuld af Ærgrelse og Indignation forføiede han sig strax fra Corint hjem til sin Broder Temorant, til hvilken han solgte hvad ham tilkom efter sine afdøde Forældre. Han reiste derpaa og strax fra sin Broder, og tyede hen til Byzantium, hvor han kjøbte sig et Tilholdssted, og paa hvilket han opholdt sig 6 Aar.

Strax efter sin Ankomst did, giftede han sig med en Pige der var ligesaa letsindig og forfængelig som han selv. De opsøgte nu begge idelig og ofte Gilder og Gjæstebude, og udmærkede sig altid for andre i Æresbeviisninger, og i at betale for sig. De holdt og ofte Gilder og Gjæstereringer selv, udi hvilke altid Traktementerne og Beværtningerne skulde være udmærkede og paa Herre-Maneer.

Men Resultatet af denne, mod den Algodes Villie saa stridende Levemaade blev denne: at Armod og Fattigdom med sine grimme Aasyn og haarde Favnetag kom saa pludselig over dem som stormende Haggelveir (undertiden) en bliid Sommerdag, paa den som gotter sig sin Imagination ved at betragte Floras Skjønhed, med det samme han gjør sin Promenade. Sidst i Harme og Ærgrelse over deres forrige Daarlighed, blev deres Lod: Idelig bebreidede hun ham, som han hende. Tilsidst løb han fra hende, og efterlod hende i den ynkeligste Tilstand med 3 trøstesløse smaa Børn.

Ja, han pakkede sig saa hastigt som han kunde udaf Byzantium, og satte over Strædet ved Dardanellerne, til Asien, hvor han 5 Maaneder ernærede sig formedelst sin Profession. Men i den 6te Maaned efter hans Reise fra Byzantium, kom en stærk Galdefeber paa ham, hvilken var Virkning af stærk og langvarrig Ærgrelse og Harme, og gjorde Ende paa hans af ham saa slet anvendte Forberedelsestid, i hans Alders 40 Aar i Nicea i Bithynien.

Men Temorant var ganske anderledes sindet end sin Broder; derfor blev han og langt lyksaligere. Han arbeidede flittigt, dog uden ringeste gjerrig Attraa, paa sit Haandværk, saa han fortjente sig en betydelig Formue. Men aldrig viiste han det ringeste Præg til at ville blive roset for sin Færdighed, eller leve i Vellevnet af det han havde fortjent sig. I Læsning og Gudsord havde han sin største Fornøielse og Behag; og enten underholdt han sig med Læsning i den hellige Skrift og andre gudelige Bøger om Helligdagene, eller besøgte en eller anden af Jesu Christi sande Efterfølgere. At han var virkelig en sand Christen og ikke en Hykkler, viiste sig i hans hele Forhold. I Medgang og gunstige Dage var han ikke stolt og overdaadig, og i Modgang og ublide Dage ikke utaalmodig eller mistrøstig.

Han paadrog sig formedelst hans Afskye for slette Selskaber, og alvorlige, stadige og gode Opførsel mange Misundere og Bagtalere, der ofte lyvede uforskammet paa ham og udlagde ham til det værste; men dette forstyrrede ei i mindste Maade hans Sjeleroe og indvortes Veltilfredshed, fordi han var overbeviist hos sig selv om at han behagede det høieste Væsen — og med smilende Aasyn ofte sagde:

"Lad onde Mennesker paa mig larme og storme
med Dadel, Falskhed, Løgn eller Sviig!
De ere ei andet end forkrænkelige Jordorme.
Væk, jeg veed at min Aand er uforkrænkelig.
Thi naar jeg paa at gjøre Guds Villie arbeider flittelig,
o Held! hvad kan da i Støvets Hjem forurolige mig!"

Temorant døde i Beroea i Macedonien i sit Alders 81de Aar; hans sidste Tale var følgende Pauli Ord: Jeg haver stridet den gode Strid, jeg har fuldendet mit Løb, jeg har bevaret Troen. Fremdeles er Retfærdigheds Krone henlagt til mig, hvilken Herren, den retfærdige Dommer, skal give mig paa hiin Dag, 2 Tim. 4, 7.8.

Lev vel!

Espeland d: 1 Marti 1819.

Til Hæderlige Skolelærer Kittel Gregersen Sæbrekke a Tind.

161. 1819, 3. mars. Mjelva.

Daniel Arnesen til vener i Trondheim.

Mine elskelige og fortrolige Venner og Medarbeidere i Herrens Gjerning i Throndhjem.

Vor Herres Jesu Christi Fred og Kjærlighed hvile paa eder, den Fred som overgaar al Forstand, at den maatte føles i eders Hjerter! Da smager vi hvor god Herren er. Og salig er de ham frygte og elske! O, at Jesu Kjærlighed maatte igjennemtrænge eder! Thi deri lærer vi at kjende Gud. Thi Gud er Kjærlighed, og hvo som lever i Kjærlighed, lever i Gud, og Gud i ham.

Denne Kjærlighed yttrer sig i mange Grader: Dels gjør den os syge, med Længsel og Begjær efter Gud, at komme ham nærmere; dels opvækker den os til Nidkjærhed for Guds Ære, og <mod> de mange onde Arter som holder Mennesket fangen fra det rene Christi Sind, at ligesom man vil med Magt rive alle Afveie og Forhindringer fra Mennesket; dels med oversvømmende Kjærligheds Lue, der flyder som en Strøm til Menneskens Frelse og Salighed, med lokkende Røst og

frydefuld Stemme om Himmeriges Herligheder, saa at Taarene rinder af manges Øyne, af de Straaler som flyder ned af Gud Faders Kjærlighed i Menneskens Sjele.

Dette har jeg følt i mit Hjerte, og inderlig ønsket at I og maatt fatte det samme Gode, og vi da samtlig maatte bevares i Herrens Fryg saa vi aldrig maatte tabe paa det himmelske Gode. Hvad gavner det os da om vi vandt den ganske Verden! O, det var et gyseligt Tab at tænke paa!

Jeg har ofte tænkt paa min Vandring blandt eder, siden jeg reiste ifra eder, og har frygtet for at jeg skulde været noget for streng og fordrende. Men Gud veed at jeg længes meget efter eders Fremvext i det aandelige Liv og Kraft. Og da de var de første som Gud fik Magt over at røre Hjertet anden Gang, og I har Berømmelse for at I var de første som fik Kjærlighed til eders Medmenneskers sande Vel, at befordre dem til det samme Gode som I selv følte, og at det ikke alene var skeed med Mund og Læber som <hos> mange andre, men og i Gjerning og Sandhed.

Nu dette Aar har det ligget mig meget om, med Bøn til Gud, at han vilde vise mig den Vei jeg skulde gaa, som skulde bedst befordre mig og mine Medmenneskers sande Lyksalighed. Og da fandt jeg at vi alle vare for lette Veiløbere, og at vi kunde glæde os i det som er behageligt for Naturen og Sandsemennesket, og deels i gode aandelige Følelser, men ere fremmed fra Guds Liv og Kraft, der styrer over alle onde Lidenskaber, kan være sammen og glæde os i Psalmer og Sange, men være blødagtige og ligegyldige om Hjertens Renselse.

Dette føler jeg, Frygt baade for mig selv og andre, at vi til sist kunde blive saa kjælne at vi ikke taalte det skarpe Salt som skulde rense Hjertet for Gud, men kunde ligesaa snart forbittres imod, og synes at Veien vilde blive for trang, fordi der var for meget af Kjødets Sands og egne Veie. Disse Grunde har ligget i mit Hjerte og var Aarsag <til> at jeg var noget alvorlig, med Bøn til Gud at vi alle maatte komme til mere Renselse og Guds Kraft, saa det aandelige Lys gav klarere Skin fra sig til Gud og Menneskene, saa den Ros om eder ikke skulde blive forgjæves. Gud veed jeg elsker eder af Hjertet, og den jeg mest elsker, taler jeg mest dristig og ligefrem til. Thi Kjærligheden gjør os dristig.

Ak, lader os gjøre som Christus siger i Luc. 12: "Lader eders Lænder være ombundne og eders Lys brændende, og være ligesom det Menneske der venter sin Herre, at han skal bryde op fra Bryllupet, og naar han banker paa, strax lader op for ham!", at vi kunde være

ledige fra os selv og ombundne med Fredens Evangelium, og være rede at bære frem af det som Herren betror os til hans Ære og Næstens Salighed, og at vort Lys var brændende, som fortærer det Onde hos os selv og brændte ind paa de andre og satte dem i Bevægelse, saa de fik kjende baade Ondt og Godt, saa vi kunde findes vaagen hver Gang Herren kom og besøgte os, at vi da ikke skulde findes sovende fra det aandelige Arbeide og allene være opfyldte med det Sandselige og Jordiske, at det havde indtaget vort Hjerte og gjort os fremmede fra Gud! Da maatte han reise bedrøvet fra os.

Lader os tage Exempel af en god Ven som kom til os at besøge os, og vi ei gav os Tid at tale med ham, hvor bedrøvet han maatte reise fra os! Saaledes er det og med Herren. Jeg veed han kommer med sin ~~XXXXX~~ Aand og Naade og vil besøge os, og tilbyder Menneskene det Saligheds Liv. Men ak, hvor faae de er som vaager til hans Komme. Men mange kan vel have gode Begjærligheder i sin Sjel; men de vil selv passe Tiden at tale med ham. De vil sove naar de vil, de vil vaage naar de vil, og være hos Herren naar de vil, og fornøye sig i ‹sig› selv og Verden naar de vil; de vil fornægte det de vil og beholde det de vil. Og saaledes vil de have Herren til en Tjener, og selv vil de være Herre. Ak, hvorledes kan Gud have Behag i saadanne Mennesker, og meddele dem af sine himmelske gode Ting! Nei, det sker ikke. Vi har Aarsag at frygte at det er mange som lære, og komme aldrig til Sandheds Erkjendelse, og bliver med den Dreng paa 100de Aar, som skal døe.

Ak, hvor mange bittre Stunde har jeg havt med at tænke paa saadanne Mennesker. De ere færdige og rede at see paa andres Feiler og dømme strengt, med store Ord og onde Øyne. Men naar de skal bære frem [den] Bekymring for Menneskens Salighed og anvende dertil sine Kræfter, da findes der intet Gjensvar i deres Mund og ingen Kraft at virke, men ere ganske døde. Og herpaa kan vi klart kjende dem som har Christi Aand og Sind, og arbeider paa Hjertets Renselse for Gud: De samler sig Liggendefæe i Himmelen. Og de som har Verdens Aand, blandet med egen Villie og egen Ære, de skjuler sig under sine mange Kroger, klager over sine Feil og Skrøbeligheder, men kommer aldrig til den Friheds Aand, med udstragt Kjærlighed til Gud og Næsten, at bære de rette levende Troens Frugter som renser Hjertet og styrker Troen, grundfæster Sandheden og igjennemtrænger det ganske Menneske med en levende Aand, at virke til Guds Ære og Næstens Salighed efter Kræfter og Gaver, men har allene sit Liggendefæe paa Jorden, og føder og fornøyer de jordiske og kjødelige Begjærligheder. De imodstaar den Aand som skulde igjenføde dem.

Ak, de mange falske Aander og Afveie som en sand Christen seer og føler til, det kan ei udsiges eller beskrives. Jeg veed at mange af eder ere forsøgte og har gaaet igjennem mange Prøver, og jeg beder eder, Venner, at I paaminder og tilskynder mig, da jeg finder at det er til stor Nytte og sætter mig i alvorlig Eftergranskning, og ⟨at⟩ tillige mange flere Mangler derved aabenbares. Gud veed jeg længes meget efter at blive mere renset og frigjort i Christo. Jeg har og havt mange Prøver paa mig siden jeg reiste ifra eder, mellem Gud og mig, og synes alt tjener mig til Nytte og Sandheds Vidnesbyrd om hvorvidt jeg stod i Forbindelse med Herren og holdt fast ved Troen paa ham, om han end vilde sætte mig i de haardeste Prøver. Herren styrke mig og alle at staa fast i Troens Kraft i alle Prøver!

Broder Steffen er nu her, som har et glædeligt Budskab fra eder, at I holder eder sammen og styrker eder med Guds Ords Grund og aaben hjertig Tale. Jeg beder eder at I ikke faar imod mig for mine Ufuldkommenheder, baade i Skrivelser og Taler og Omgang med eder, men at paaminde mig som eders Ven og Medarbeider i Herrens Gjerning, da vi kan glæde os tilsammen med et levende Haab, at vi samles hos Herren i de evige Boliger, om vi ikke findes i Tiden. Hils Johannes Thomassen med Kone!

De er nu, alle gode Venner, saa kjærlig hilset fra alle Venner her omkring, samt ifra mig, eders forbundne Ven og Broder i Christo, saa og fra min Kone og Børn.

Mjelva d. 3die Martzi 1819. Daniel Arntsøn.

162. 1819, 6. mars. Røer.

Søren Nielsen Røer til HNH m. fl.

Elskelige Broder H. N. med flere.

Takket er de alle for sidste Gang jeg var hos eder, for alt Godt jeg nød baade til Sjel og Legeme. Jeg tænker ofte paa om det skulde være den sidste Gang vi samles i Tiden, og tænker derfor paa om jeg kunde bruge Tiden mens jeg har den, men maa ofte klage over min Ufuldkommenhed, endskjønt dette ikke hjelper uden et fast og stadigt Forsæt at følge Herrens Villie.

Jeg tænker paa, hvilket af de to Slags Jord vor Frelsere siger (= taler om) i Lignelsen i Evangeliet. For ⟨af⟩ det fjerde Slags, som bar hundrede Fold Frugt, kjender jeg at jeg ikke er, endskjønt jeg føler Længsel derefter. Jeg søger daglig efter at overvinde mig selv i alt det som er Gud imod, saa vidt jeg kjender hans Villie, og tvivler nesten altid paa mig selv, endskjønt Guds overvættes

Naade har været stor imod mig og mere end jeg kan udsige. Jeg synes nok at have gaaet igjennem en Morbærdal, som du siger i et Brev. Men de Frem<skridt> jeg derved burde have gjort, mangler meget. Herren give mig Naade herefter!

Jeg tænker ofte paa det <Ord;> Høsten er stor og Arbeiderne ere faae, og igjen <paa> de Ord som Jesus siger: Den som ikke er med mi er imod mig etc.

Jeg var siste Søndag i Køste(?), paa Glorud og Melbye, og kan hilse fra dem alle. C. M. havde været hos eder, og sagde at du var meget syg. Men nu hører jeg du er bedre.

..... og Gud gav mig Naade dertil, saa jeg var glad. Haabes til det Bedste der og paa Gløen(?). Ligeledes kan jeg hilse ifra Sperstad. Konen til Sakarias havde et følsomt Hjerte. Niels Berg var borte den Tiden, saa jeg ei traf ham.

De Venner her i Rygge kan jeg og hilse fra, som alle ere friske. Og <i> Thune har jeg og været, og kan hilse fra dem. Ligeledes hilses de alle ifra min Kone og mig samt min gamle Fader, der altid ønsker eder bestandig Velgaaende.

Røer den 6 Marti 1819. S. Nielsen.

163. 1819, 6. mars. Bergen.

Samson Traae til HNH o. fl.

Fortrolige Broder H. Nielsen med Kone og Børn, med flere der.

De er meget kjærlig takket for al eders Omsorg for os og alle Medtroende, da vi ofte sendes levende og hjerteførende Guds Ord. Det er dog en usigelig stor Naade af Gud, at han baade med sin Aand og <sit> Ord arbeider paa vore Hjerter forat drage os til sig, da vi er seendrægtige til at troe Skriften, som jeg ofte føler hos mig.

Men Gud er god og af stor Langmodighed, der ikke vil nogen Synders Død, men bier efter vor Forbedring. Og dertil synes det sandsynlig <at> han bruger alle Midler til Menneskenes Salighed. Men ak, hvor faa synes det ikke være, som søger ham af ganske Hjerte og vil vandre efter hans Bud, og vil arbeide paa Hellighed og Christi Efterfølgelse, at fornægte sig selv! Thi de mange Syndeskjul Menneskene have og vil have at trøste sig med, er næsten ubeskrivelige i vore Dage. Gud hjelpe enhver af os som Herren haver kaldet til Oprigtighed, med Længsel at komme til Lyset, og bede Gud om Naade at vandre deri! Thi Farene ere mange, som den der giver Agt paa sig selv, bedst kjender, endskjønt Frygt vil ofte falde paa mig, at jeg

ikke skulde kjende ret mig selv og derved staae stille, ikke søge Gud hjertelig med den sande Hunger og Tørst efter Retfærdighed, som vel ved Guds Naade og Aand undertiden føles, men saa igjen synes at være borte eller tabt, især naar det Nærværende skal betenkes, da ofte Tvivl deri vil falde, med Frygt at det snart kan drives enten for lidet eller for meget, saa en derved snart kunde fanges og tabe det Himmelske og qvæle den gode Sæd, saa det sande Gode bliver ikke at høste. Men den Adgang vi har til Gud, vor Fader, med vore Bønner og Begjæringer, giver dog en stor Trøst, at naar vi beder i Troen efter hans Villie, da hører han os.

Jeg kan hilse fra de gamle Bekjendte her i Byen, og endeel noget nyelig som er bleven bekjendt med os. Alle synes have Forsæt til det samme Maal, som vi alle bekjender os til og attraaer: en daglig Fornyelse i det Gode; saa og endeel paa Landet her omkring, saa som Søndfjord, Lyster, Vos og nogle faa i Hardanger. En af Garnisionen her synes ⟨jeg⟩ snilt om; ⟨han er⟩ noget nylig bekjendt med vor Grund.

Saa det er et Haab at det meget Saaede høster noget, som Gud give, da jeg ofte gruer over det store aandelige Mørke som hersker i Verden, som og ⟨over⟩ min egen Ufuldkommenhed i det Gode. Men ⟨jeg⟩ kan dog ikke andet sige end ⟨at jeg⟩ føler mig dog ofte hjerteglad, ɔ og føler dog hvor godt det er at elske Gud, takke og ære ham som alt Godt kommer fra. Thi jeg har været ofte i trykkende Bekymringer over adskillige Ting; men Gud alene, og de ham elsker, har lettet Byrden ofte.

Saa er Gud min faste Tillid og Hjelper i Nøden. Thi jeg kan sige, jeg har befundet hans Trofasthed i mange Deele. Gid det maatte bøie mit Hjerte til Ydmyghed og Erkjendelse, ⟨at⟩ hans Kjærlighed ⟨maatte⟩ blive dyrebar og Naaden stor, ⟨at⟩ han maatte ophøies og jeg forringes, saa som det sig bør.

En meget kjærlig Hilsen fra mig og min Kone og de Venner her. Hils alle Bekjendte!

Bergen den 6 Marti 1819. Samson Traa.

164. 1819, 10. mai. Trondheim.

Henrik Mathiesen til Kirsti Vullum.

Kjære Sy<ster> Mor Wullum.

En Tid er det siden vi fandtes. Og hvor staar det nu til med dig? Jeg vil da først gratulere dig i din ny indtraadte Stand, og undrer paa hvor du befinder dig.

Ofte har vi ved vor Sammenværelse talt om de christelige Pligter og de gode Gjerninger som her nødvendigen maa udøves, om vi skal leve deraf siden. Ofte paamindte og tilskyndte vi hinanden dertil, og vi har kjendt Nødvendigheden deraf. Hvad føler du nu? Kjænder du Liv deraf? Er dit Hjerte, Sind og Tanker vendt til det Vigtigste Er dit Borgerskab i Himlen, saa er vel og dit Hjerte der. Ser du paa dig selv og andre med Troens oplatte Øyne? Ser du din egen Fare og de mange Fiender som vil hindre, og ser du de andres Elendighed? Og tenker du paa at du er kommen der forat se om du ved Guds Naade kunde drage dem med dig, eller lader du dem drage dig med sig?

Finder du at det er din Mad som det var Jesus (= Jesu Mad) at gjøre Faderens Villie i at omvende Syndere? Og ligger det dig om at tale derom, med Omsorg at dem maatte det annamme? Og har du følt hvor kostbar en Sjel er, saa det kunde opvekke dig til at arbeide derpaa? Og dersom du føler denne Længsel, baade for dig og andre, o. er i et sandt Arbeide derpaa, saa føler du og Liv og Styrke deraf. Saa bliver du opholdt og lever af din Troes Gjerninger.

Men føler du ei denne Nødvendighed og arbeider derpaa, saa bliver din Aand dødet. Du kommer i Trelldom, taber Kraften af Christi Kors finder ingen Magt at gjøre Godt, og da, som Br. ~~M~~ H. siger, falder først i Lunkenhed og siden i Laster. Men efter min Erfaring er det det Beste at komme til at bære Frugt; for da renses Grenene. Forsøg dette! Saa tror jeg du skal sande at det er saa. Gud har og nedlagt meget Godt hos dig.

Ak, Syster, grav ei dit Pund i Jorden! Se i Mat. 25 m. flere Steder. O, jeg formaner dig som mig selv: Lad det være dig vigtigt! Føler du dig afmegtig, ei finder Kraft at bede eller søge Gud, kom til ham i din egen Gestalt, fattig og elendig og nøgen! Han kan da først hjelpe dig.

Jeg tror ei du vil undre paa <at> jeg skriver saa dristig til dig, da jeg mener det vel. Og for<di> vi har elsket og fortroet hverandre, kjære Syster, vogt dig for at spise hos Verden! Tag ei af deres Forgift, som dræber dig tildøde! Vogt dig for at vise dem en

let Vei; men vis at du tragter til noget bedre! Saa tror vi at Gud ser paa vor Troskab og hvad vi gjør til Guds Ære og Nestens Gavn.

Jeg ønsker da hjertelig at findes i Troens Liv og nærmere Maalet end da vi sist fandtes, vilde ynke(?) at jeg ei fik tale med dig før du reiste. Gud, vor kjære Fader, befæst du os i din Frygt og Kjærlighed!

Hils de andre Systere, ja alle som elsker Gud! Og du selv er ei forglemt af din Ven og Broder.

Tronhiem d. 10 May 1819. H. Mattisen.

165. 1819, 14. mai. Philadelphia.

Jacob Hofmand o. fl. ("De tyske Brødre") til vener i Bergen.

Kjære elskelige Brødre og Søstre af Guds Menighed i Bergen.

Vi vil nu underrette eder noget om vor nærværende Stilling. Vi er nu alle ved Guds forunderlige Hjelp og Redning kommet lykkelig sund og frisk hertil; men vort Liv har staaet i den høyeste Fare. Dog, Gud har reddet os, har givet Capitainen og Mandskabet Mod og Kraft at anstrenge deres yderste Kræfter at redde Skib og Folk, da Skibet i en skrækkelig Orkan næsten var kantret. Guds Navn være Ære og Priis! Vi vil prise hans Navn og fortælle hans Velgjerninger, og det skal styrke os i den tilkommende Tid. Naar vi kommer i Nød igjen, skal vi tænke paa hvor forunderlig han har hjulpet os i denne store Livs Fare.

Vi lever nu i Philadelphia, ikke i den Stilstand som vi haabede. Harmonien har ikke indløst os; men den er 200 Miile herfra oppe i Landet. De har ikke givet Ordre at indløse os. Der siges at det skal ikke være ganske ret fat med dem; men vi har ikke selv talt med dem, og derfor fraholder vi os al Dom om dem til vi faar undersøge det selv. De vilde først tale med os, førend de vilde udløse os, og det kunde vi ikke. Vi maatte lade os selge til andre forat betale Fragten. Og det gik langsomt, da det var Capitainen paalagt af Magistraten i Bergen at han skulde faa den store Regning betalt for os, som de har opskrevet for vor Pleie i Bergen.

Men som ingen vilde betale saa mange Penger for os, saa maatte vi søge om at blive frikjent for den Gjeld. Nu blev vi da solgt for Fragten, den ene i sør og den anden i nord. Kun fire af os er her tilsammen; de andre ere adspredte.

Men Gud skee Lov, her er et godt Land. Den aller Fattigste lever

bedre her end den Formuende i Bergen og Tyskland. Arbeidet bliver godt betalt. Mens vi er i Tjeneste, faar vi god Mad og gode Klæder, og har mange Fritimer. Vi haaber at vi snart skal tjene os frie, og saa samles igjen til en Menighed. Tvende Søstre, Catharina og Maria Chambakaj har betalt 40, og Johannes Koch og hans Søster Marie tilsammen 20 spanske Rdr. for den gamle gode Michel Widmejer. Han er skilt 50 Miile fra os oppe i Landet. Han opholder sig hos en troende Broder som er Skrædder; der er han Skoleholder.

Ach, vi savner nu meget ⟨at⟩ vi ikke kan samles med Guds Børn. Vore Hjerter har ofte længtes efter eders kjærlige og opbyggelige Omgang siden vi kom i America. Vi har mere længtes efter Bergen end efter Tyskland, for den Kjærligheds Skyld med hvilken I annammede og vederqvægede os til Legem og Sjel. Ach, kjære Venner, kunde vore Stemmer vandre til eder, at vi kunde mundtlig tale med eder, hvor meget havde vi da at sige eder! Men vi maa lade det staa hen til vi engang samles for Guds og Lammets Throne. Der skal vi med nye Tunger fortælle Guds store Gjerninger, der skal vi mundtlig tale med hverandre.

Vor Herres Jesu Christi Naade, og Fred fra Gud, vor Herres Jesu Christi Fader, være med eders Aand, kjære Brødre! Amen.

Vi tænker altid paa eder, I vore Kjære, for Herren i vore Bønner. Thi Herren har gjort meget Godt ved eder imod os, hvilket han selv vil belønne eder ⟨for⟩; han skal visseligen gjengjelde det. Derfor kaldes han Gud, fordi han er god, ja Godheden selv, og han vil belønne det Gode. Vor kjære Frelsere har selv sagt at han anseer det som er gjort af Kjærlighed til ham imod en af hans ringeste Brødre, som det var gjort imod ham selv.

Bliver i en forenet Kjærlighed! Det skal aldrig angre eder. Lader os følge vor kjære Frelsere i hans Fodspor og takke ham for hans Naade og Sandhed, at han har aabenbaret os Veien til det evige Liv, ved sig selv og ved hans Apostler, og har ladet forkynde Fred og Syndernes Forladelse for dem som ere fjern og nær, ved sit saliggjørende Evangelium. Vi skal ikke finde os bedragne naar vi bliver Evangelium lydig. Hans Tilkommelses Dag kommer, og da skal enhver gjengjeldes efter hans Gjerninger. Som Dagen finder ham, saa bliver hans Dom. Hveden skal samles i Laden, og Ukrudet bindes i Knipper og kastes i Ild-Ovnen.

O, hvor mange Tusinde Mennesker gives der i Verden, som ikke kjender Gud, og som i deres Pine ikke kan kalde ham Fader. Kjære Brødre, forglem ikke at bede for os, at Herrens Ord maatte udbredes

ved os og ikke blive forhindret! Thi hvad har vi udaf det at vi skulde vandre omkring i Verden, naar det Nødvendigste skulde blive forsømt! Gud er et alt opfyldende Væsen. Vi maa være hvor vi vil i Verden, saa er han os nær. Det er en kostelig Ting at Hjertet bliver fast ved Gud, at vi ikke slipper ham af vore Tanker, i alle vore Omstendigheder. Dette skeer allene ved Guds Naade. Gud oplyse os ved sin Aand, og oplive os ved sin Naade og Kraft, at vi maa bliv standhaftige og troe indtil Enden!

Ordet blev Kjød og boede iblandt os, og vi saa hans Herlighed, en Herlighed som den enbaarne Søn af Faderen, fuld af Naade og Sandhed. Joh. 1.

Kjære Brødre, Gud er aabenbaret i Kjødet. Gud selv kom ned i vor Fattigdom og Elendighed. Det er en Trøst for alle nedslagne Sjæle, som føler sig ængstet og trykket af sin Synds Elendighed. Disse alle ere af den Frelser selv kaldet. Thi han siger: "Kommer hid til mig, alle I som arbeider og ere besværede! I skal finde Hvile." — Hans Kjærligheds Aag er gavnligt og hans Byrde er let. Datte gavnlige Aag hjelper os at bære alle andre Byrder. Han binder os med Kjærligheds Sæler. Var vi ikke bunden med disse Kjærligheds Sæler, saa kunde ingen Christen i sin Omvendelse komme igjennem i denne fristelsesfulde Verden, naar Samvittighedens Orm indentil bider os for vore begangne Synder i Sikkerhedsstanden, og vore os nu saa følelige vedhengende Feil og daglige Forseelser vil gjøre os forsagt og bange, at vi ikke tør vove at opløfte vore Øyne til Gud, eller at kaste os ned for vor korsfæstede Jesu Fødder. Vantroens Magt er da saa stor og stærk i os, og Fienden, der ikke vil give Slip paa os, skyder fortvilende Tanker som gloende Pile i vore Hjerter.

O, hvilken Trøst er det da for den bange Sjel naar Frelseren siger: "Kommer hid til mig, alle I som arbeider under Syndens Aag, som Synden er bleven en svar Byrde ‹for›! Jeg vil vederqvæge eder, gjøre eder Hvile." Naar den barmhjertige Frelser da faar virke Troe og Tillid til hans Lidelse og Død, til hans fuldkomne guddommelige Fortjeneste ved sin Helligaand i vore Hjerter, da seer vi hans Herlighed, en Herlighed som den enbaarne Søns af Faderen, fuld af Naade og Sandhed. Da siger han til Sjelen: "Vær trøstig! Dine Synder ere dig forladne." Da reises vi op ved den kostelige Hovedhjørnesteen som Gud har lagt i Zion. Paa anden Maade kan vi ikke reises.

Vil vi derimod reise os selv op ved egen Virken, Øvelse i Lovens Gjerninger og tvungen Lydighed, da tager vi feil af Veien. Thi han

og allene han, vor Frelser, er Veien, Sandheden og Livet, og ingen kommer til Faderen uden ved ham. Da falder vi over den kostelige Steen, eller Steenen falder paa os og vi knuses under Trældommens Frygt, under Lovens Torden og Forhandelse. Vi faar ingen børnlig frimodig Aand, ved hvilken vi kan raabe Abba Fader. Men faar Guds Aand virke den sande levende Troe i vore Hjerter, da bliver vi indlukket i Jesu Vunder og Saar, som er Sjelens rette Fristæder for Blodhevneren. Der tør Satan ikke røre os.

I Christo bliver vi Faderen behagelige. Naar Sjelen klædes med hans fuldkomne Retfærdighed, da faar vi Børns Rettighed. Da bliver hans Brud<s> Glæde i sin Konge og Brudgom. Da faar de et nyt Hjerte og bliver beseglet med Den Helligaand. Deres eneste Lyst og Glæde bliver da at behage deres Konge og Brudgom, som kjøbte dem med sit eget guddommelige Blod. Da bliver det ikke tungt at fornægte Verdens Narrefjas; denne Svinemask smager da ikke den troelovede Kongebrud.

Da er Gud vor kjære Fader. Til ham kan vi da fly i alle vore indvortes og udvortes Omstændigheder. Ligesom smaae Børn løber til Fader eller Moder naar der støder dem noget til, saa løber vi til Gud vor Fader, og klager i børnlig Tillid alt hvad der feiler os i det Aandelige formemst og i det Timelige. Og vor kjære Frelser har lovet vi skal bønhøres. Og dette erfarer ethvert Guds Barn, at Gud hører Bønner. Derfor gaar vi daglig til ham med vore Bønner.

Børn har altid meget at bede om. Om vi da veed hverken ud eller ind i Verden, — naar Lidelserne bliver store, saa har vi et Hjem at fly til, en Naadestol hvor vi kan tage Naade for Naade. Vor Frelser forsvarer sine Faar mod alle Fiender, og giver os Kraft at vandre i hans Fodspor.

Nu, kjære Brødre, vi alle som har fundet denne sikre Fristad, lader os blive i ham, at vi ikke falder af denne vor Fæstning, han som har kaldet os til sig da vi gik hen i Verdsens Forfængelighed og Daarlighed i saa mange Aar, og dog raabte til os "Kommer!", og vi vendte ham Ryggen til, og han blev ikke træt af at kalde og lokke os. Og da vi endelig stansede og mærkede paa hans Røst, saa kjærligen annammede os han som siger: "Jeg er kommen at kalde Syndere til Omvendelse", og ikke de som tykkes sig selv at være fromme, han, vor eneste trofaste Ven, han holder os faste i sine Kjærligheds Sæler, og binde<r> vore Sjele ret inderlig til ham, at vi alle maatte leve og døe med og i ham, som elsker Menneskerne saa inderlig og saa naadefuld raaber "Kommer!".

Vor Herres Jesu Christi Naade, Guds Kjærlighed og Den Helligaands Samfund være med eder, kjære Brødre! Amen.

Vi alle, hele vor Menighed, hilser og kysser eder alle og eders hele Menighed med et kjærlig Broderkys, og forbliver eders ringeste Brødre i Herren.

Gamle Wiemer har skrevet et Brev allene, da han er fraværende. Jeg har af hans Brev ladet flyde noget i dette. De har skrevet alle deres Navne. De har ladet hilse.

Philadelphia den 14de May 1819.

Iacob Hofmand, Iohanes Skille, Iohan Georg Schvert, Iohanes Bay.

166. 1819. 30. mai. Mjelva.

Daniel Arnesen til vener i Bergen og Luster.

Mine fortrolige Venner i Bergen og Lyster.

Da jeg erindrer eder alle, saa vil jeg nu ved Guds Aand og Hjelp skrive eder til og indslutte eder i e<e>t Brev, og haaber at ~~jeg~~ med Leilighed alle kan faa, da jeg føler hos mig at naar jeg hører fra andre Stæder om Tilstanden, især naar det Gode formeres, som angaar vor evige Salighed, da er det som Straaler af et Lys som trænger sig ind i Sjelen og sætter os i Bevægelse med Betenkning om vor egen Tilstand, hvor det staar til med det aandelige Livet i Hjertet, med den dyrebare Skat og kostbare Perle, som vi ofte har talt om og har følt lidet deraf, og har Vidnesbyrd at det er i Sandhed en dyrebar Skat, som Herren tilbyder Mennesken, som ei ~~xxxxxx~~ kan med Ord udsiges og ei med al menneskelig Forstand begribes, som intet Øye har set og intet Øre hørt og ei er opkommet i noget Menneskes Hjerte, hvad Gud har beredt for dem som ham elsker. Men han har aabenbaret det for os formedelst sin Aand. Thi Aanden ransager alle Ting, endogsaa Guds Dybheder.

Saaledes beskriver Paulus denne Skat, 1 C<or> 2 Cap. Naar vi nu prøver os herefter, saa kan vi erfare hvorvidt vi er Eiere af denne Skat. Thi jeg er forsikret om at naar en har bekommet en stor Skat, som har kostet ham meget, da gjør han vist sin Flid at forvare den, ja bærer det i sine Tanker og Hukommelse at han ikke paa nogen Maade skal tabe den igjen. Saa og i det Aandelige: Saa meget som vi har af det himmelske gode Liggendefæ, saa meget vandre vi varsomt og er aarvaagen at give Agt paa Guds Aands og Ords Mindelse, og paa os selv

Vi veed at det har kostet os mange bittre Taarer, mangen Kamp og Strid mod Synden forat faa den dødet og undertrykket. Vi veed og

hvorledes Gud ved sin Aands Kraft har kommet os til Hjelp og bort-
taget Syndens Magt og Herredømme i Kampens Tid, og givet os mange
søde Naadestraaler i Sjelen istædenfor Syndens Elendighed og smerte-
lige Følelse som den fører med sig. Vi veed hvorledes Troen er en
Guds Gjerning, og ⟨at⟩ vi ikke ved vores Styrke eller Fornuft kan
tro paa Christum eller komme til ham, men at det er Den Helligaands
Gjerning, som har kaldet os ud ifra Mørket til sit forunderlige Lys.

Og vi veed at den Tid dette store Guds Verk skeede i os, da var
vi i en daglig Aarvaagenhed, med Agtpaagivelse paa Guds Aands Mindel
se, og Tugtelse, hvorledes vi skulde være ham tro og lydig i alt det
som han aabenbaret for os, og ei ⟨alene(?)⟩ kjendte og erkjendte
vores Afvigelse, vores Feil og Skrøbeligheder med Hjertens Bedrøvel-
se, og at vi ikke aflod med Bøn før vi fandt Hjelp og Beroligelse
for vor Sjel. Og naar vi fandt hvad Guds Villie var, ved hans Aands
Mindelse om hvad vi skulde gjøre, saa vare vi lydige om det kostede
aldrig saa stor Kamp og Strid, med lydig Opofrelse til Herren med
Sjel og Legeme.

Var det da ~~at~~ vi bekom denne kostbare Perle og dyrebare Skat, som
vi paa ingen Maade vilde bortbytte mod al Verdens Sølv og Guld, Ære
og Herlighed? Denne Skat er da efter min Erfaring den levende Troes
Kraft som forstyrrer Mørkhedens Magt i os, og giver os Seier over
Verden og Djevelen, Synden og Døden, og forener os med den 3-eenige
Gud, saa vi hænge fast ved ham i Mod- og Medgang. Det andet er det
Vidnesbyrd i Hjertet at alle vore Synder ere os forladne for Christi
Skyld, — at ligesom jeg havde været i stor Gjeld hos en Mand og Gjel-
den er eftergivet, saa kan den Gjeld ofte stilles for Øynene mig til
Beskjæmmelse; men den har ingen Kraft saa længe jeg bærer det Vidnes-
byrd i mit Hjerte at jeg staar i Venskab og Forening med den samme
Mand. Men falder jeg fra Naaden og vender mig fra ham, saa staar
den hele Gjeld aaben, og jeg henhører under Dommen og Straffen. Thi
naar vi har fri Adgang til Gud, da kan vi afbede de daglige Feil og
Skrøbeligheder, og finder ogsaa Hjelp og Styrke fra Herren til at
forbedre os.

Men ere vi gjenstridige og gaar vore egne Veie, da blive vi
betagne med en Treldoms Frygt, og paadrager os større og større
Gjeld hos Herren.

Det tredje er det aandelige Liv i Hjertet, den Christi
Kjærligheds Varme som føles i Sjelen til Gud og alle Mennesker, at
vi med Lyst og fri Villie adlyder og tjener den Herre og Gud som os
haver skabt til sit Barn og gjenkjøbt til sin Eiendom, saa det ikke

skeer af Tvang, men frivillig, at vi spørger med Paulus: "Herre, hvad vil du at jeg skal gjøre?". Saa behøver han ikke Gud os, men han viser os til Næsten. Det samme gjorde han med Paulus; han kom strax i Arbeide i Guds Gjerning.

Vi ønsker da inderlig at alle Mennesker maatte blive delagtig i det samme Gode, og faa en frelst Sjel. Og vi gjør da vor Flid forat opnaa endel af det vi ønsker. Vi føler da Sorg over at mange foragter Guds Naades Tilbud og er opfyldt med Bespottelsens Aand imod Gud og hans Ord og vil intet høre derom. Endeel vil gjerne høre Guds Ord. Men Synden har Magt og Herredømme over dem, saa de bliver alligevel i sit gamle Sind. Dette demper den Kjærligheds Ild i vort Hjerte og opvækker Klage for Herren, at vi trættes i Arbeidet. Men naar vi da finder at Mennesken kommer til Sinds Forandring, faar Sorg over Synden, omvender sig af ganske Hjerte til Herren, da opgaar den Kjærligheds Længsel at gjøre Faderens Gjerning. Og Livet Glæde kommer da i Hjertet og sammenbinder os i Christi Kjærlighed, saa vi fornyer vore Løfter at tjene Herren med en frivillig Aand.

Det fjerde er at vi kjender klart Forskjel imellem Guds Verk, Gjerning og Arbeide, og det som er af os selv, at ligesom en kom med en Klædning og klædde mig, og naar han da tog Klædningen igjen, saa stod jeg nøgen og intet havde at hjelpe mig med, saa og naar Gud udruster os med Visdom og Kraft, og alle vore egne Krefter med Villie, Gaver og Forstand aandelig og legemlig bliver underlagt og lydig, da kan vi udrette meget Godt og virke meget hos vore Medmennesker. Og da kan vi føle en stor Herlighed i Sjelen, saa vi kan sige med Johannes: "Vi saae hans Herlighed, en Herlighed som en Eenbaarens af Faderen, fuld af Naade og Sandhed." Og naar han unddrager Sit, saa staar vi usle, nøgne og elendige, føler og seer Synd og Skrøbelighed.

Saa meget som vi nu er beklædet med denne Klædning og bærer paa denne Skat, saa viser det sig i vor Vandring, i Ord, Gjerninger og Væsen, indvortes og udvortes for Gud og Menneskene, at vort Sind og <vor> Tunge ikke løber over sine Grenser med forfengelige og unyttige Ord, med Skjemt og Letsindighed, hvor vi dannes til et sanseligt og verdsligt Billede. Og det har sin Næring og Styrke af den høye Aand og egen Ære, at man vil behage Menneskene efter det menneskelige og kjødelige Behag. Thi naar man vender sig til Herren i den Skikkelse, saa skal vi erfare hvor langt vi staar tilbage fra ham, og hvor urene og ubehagelige vi ere for hans Øyne.

O, at vi maatte see alle Afveiene, men ikke gaae dem, føle og kjende Syndens Tillokkelse, men ikke samtykke dermed, men at vi

maatte altid lægge Vind paa at bære det Christi Billede indvortes, i Hjertets Henvendelse til vor himmelske Fader, med Bøn og Paakaldelse om at vide og gjøre hans Villie, og i det udvortes Væsen i Ord og Gjerninger, at vi kunde tilsist være værdig at blive blant deres Tal som her har lidt Trængsel og Qvide. De Christi Medarvinger skal blive.

Jeg skal nu hilse eder fra mange Venner som jeg har talt med i den forbigangne Vinter, i Christiansund, Søndalen, Opdahl, Trondhiem Røraas, og fra mange her omkring som strider til det samme Maal, nemlig at efterfølge vor kjære Mester, den Herre Jesum, saavel i Sorg som i Glæde, saavel i Vanære, Spot og Foragt som i en gledelig Herlighed.

Jeg skal og hilse ifra Lars Kylingen; han har og talt med mange. Saa og fra Jens Lomen; han kom her nylig før Pinsehelgen. Her var mange Venner i Pinsedagene fra Christiansund og Søndalen, saa vi havde det særdeles opbyggeligt.

De er da saa kjærlig hilset fra os alle Venner her omkring og fra min Kone og Børn, og fra mig, eders forbundne Ven og Broder i Christ

Mielva den 30 Maii 1819. Daniel Arnesen.

167. 1819, 4. juni. Stavanger.

Pernille Seglem til vener i Christiansand.

Fortrolige Søskende i Christiansand.

Det er lenge siden jeg skrev til eder, saa og hørte fra eder, uden nu med Salve T., som kom fra eder ⟨og⟩ som hilser eder meget kjærlig. Han har til denne Tid været her, og hvorledes det bliver, veed jeg ikke vist endnu. Dette tror jeg, at han lærer Lydighed af det han har lidt; synes I har udvist Kjærlighed og Taalmodighed med hans Svaghed. Han er nu rolig og fornøyet, og han har megen Lengsel at I skulde faae vide om hvor han er og lever, saa og takker eder, Søskende Berkrem og Kone m. f. for alt Godt bevist mod sig, samt hilser eder alle paa det Kjærligste. Det samme og ifra mig og alle Ligesindede her.

Vi har i Pinsehelgen som og ellers havt megen Opbyggelse. Her var mange Venner norden ifra Vos og Tysver Sogn. Jeg synes Gud særdeles lægger Haand paa at forverve sig en Menighed af det Overblevne af Folket.

Er det ingen af eder som det kunde falde for, at I vilde gjøre en Reise hid og blive med til Bergen. Jeg og B. Jon H. med nogle

andre har tenkt om 2 ad 3 Uger at reise tilm B., og det havde været snilt om det havde faldet saa for eder. Iøvrigt er de alle hjertelig kjærlig hilset fra os alle her og mig. Pernile Seglem.

Da min Mand ei er tilstæde, saa faar jeg bede dig, B. Ole Moe, om du er saaledes forsynet, at du kunde sende os paa Nyt de 2 Ark af Salmebogen som vi fik da Krambopigen havde taget ud af Ferdingen(?), og saa forkommet dem. Du er og takket for de tilsendte Bøger. Min Mand bad jeg skulde bede dig om du kunde give nogen Anvisning paa ham her, eller vi skulde sende dig herifra. Det er nok megen Trang for Penger. Men vi synes det gaar altfor lenge af før du faar noget.

Du med Kone og alle er meget kjærlig ⟨hilset⟩ fra os samtlig og mig.

Stav⟨anger⟩ d. 4 Iunij 1819. Pernile Seglem.

Til Hr. Ole Moe a/ Christiansand.

168. 1819, 5. juni. Bergen.

Samson Traae til HNH.

Elskede Broder Hans Nielsen.

De er ofte ihukommet og takket for Eders Skrivelse, som ellers ⟨for⟩ alle opbyggelige Breve. Mit inderlige Ønske for mig selv og alle er at vi maatte skjønne paa den Naade som Gud tilbyder os og ⟨so⟩ er allerede skjenket dem som tror, i mere og mindre Grad, enhver efter Troens Maade, som Gud seer at vi kan taale og bære og aagre med til hans Ære og Næstens Gavn. Det meste som sætter mig i Tvivl, er fra min Side at jeg ikke søger ham saa hjertelig som jeg burde, med sand Alvorlighed og ydmyge Bønner om at gjøre og vide hans Villie Thi hos Gud er alle Ting fuldkommen og beredt, og ⟨han⟩ byder alle Mennesker at komme til Lammets Bryllup og iføre sig rene og hvide og skinnende Klæder.

Disse Klæder synes det at være forskjellige Meninger om, da de Fleste vil udlægge det ⟨saa⟩ at deres Sjel efter Døden skal iklædes dem i Herligheds Rige hisset, som er Sandhed. Men den som tror Guds Ord og vil arbeide paa at følge dem og har annammet den Sandheds Aand, han kjender grandgivelig at han maa toes reen her i Naadens Tid og iføres Jesu Retfærdigheds Klæder, om han skal blive værdig at komme i Herlighedens Rige hisset. Og det koster Kamp, Strid og megen Trængsel naar man i Grunden vil en Christen blive etc., saa Veien til Livet bliver efter Christi Ord trang. Thi man mærker kun i smaa Ting hvor mange Forhindringer der lægger sig i Veien naar vi hjertelig vil

bede til Gud om vort Anliggende, og hvor vanskeligt det er at komme til sand Erkjendelse og Fornægtelse, Oplysning og ret Forstand paa Herrens Villie, og at elske ham over alle Ting og sin Næste som sig selv, med flere saadanne Grunde. Endskjønt det er en Guds Gjerning at komme til Troen, og formedelst den at overvinde Fienden, saa er vel vor fri Villie og dybe Fordervelse Aarsagen til at vi ikke kommer til en levende Tro og Kjærlighed til Gud.

Meget har mine Tanker været at besøge dig med flere i Sommer, men tviler noget paa at det skeer for min Legems Svaghed med flere Hindringer, som dog min Lengsel er, om det var Herrens Villie, at komme ud for en Tid, da jeg tror det var godt for mig selv og endeel flere, men maa dog overlade det og være fornøyet, og arbeide i Haabet paa det Gode efter det jeg kan forstaa til det Beste.

Nogle Brødre fra Lyster og Jens Lomen var her for en Tid siden, som vi syntes var meget snilt og godt at tale med. Dit siste Brev til S. Rud og J. Lommen er du og meget kjærlig takket for. Det er os alle kjært at høre fra dig og flere som arbeider paa den samme Grundvold. Det er en Naade af Gud, som opholder og forlenger Livets Dage til vor Troes Bestyrkelse. Jeg synes hans Langmodighed er overmaade stor mod mig, da han ikke har forladt mig ganske i min Elendighed, men saa faderlig opholdt og draget paa mig til sig.

Jeg finder daglig Mangel paa at jeg ikke elsker ham saa hjertelig som jeg skylder og min Neste som jeg burde, dog ved Guds arbeidende Naade er dog et fast Forset og Lengsel dertil. Men at blive saa fattig og uverdig for Gud i sin Aand som det sig bør, mangler vist meget hos mig, saa og at bevise den Flid og Omsorg for det Gode som det virkelig skulde være, med en udstragt Kjærlighed til alle, det maa jeg erkjende for min Gud og alle Medtroende staar langt tilbage ⟨hos mig⟩. Men ⟨jeg⟩ har dog et levende Haab til Herren, at han ikke forlader den som kommer til ham i sin Nød og beder om Naade, med det sande Forset at ville tjene ham, adlyde hans Aand og følge det salige Vidnesbyrd, lade sig forlige her i Naadens Tid med Gud ved en sand Omvendelse, og af den vise dens Frugter i sin Vandel, endskjønt det bliver i stor Skrøbelighed, naar vi skal see hen til Mesteren.

Og ⟨vi⟩ har derfor desto mere Aarsag at bede Gud om et ydmygt og erkjendtligt Hjerte og en frivillig Aand at bekjende hans Navn, at Syndere kunde omvende sig og vi selv vandre Helligdommens Vei, med Lov og Tak til Gud for hans store Naade.

Jeg skal hilse dig meget flittig fra Nordland, Knut Olsen fra Vos m. fl., samt fra mange Steder her omkring, som alle skriver meget opbyggeligt, med klare og sande Ord, som vist er en Glæde og saa en Bekræftelse paa Guds Gjerning i Mennesket, at hans Aand arbeider nu som i forrige Tider paa Helliggjørelsen i vor Sjel.

Hilses meget kjærlig fra mig og min Kone samt alle de andre Venner til alle Venner der.

Bergen d. 5 Iuni 1819. Samson Traae.

169. 1819, 17. juni. Øyer (?).

John Bjørge til vener.

Fortrolige Venner i ... (?).

Jeg kjender efter det Kald som Gud virker i manges Hjerter en levende Glede i min Aand. Ja, ak at vi ikke maatte agte det evige Guddoms Lys, fuldt af Naade og Sandhed, ringe, men betænke hvor fattig og vildfarende vor Sjel er foruden <at> Gud faar draget vor Villie til sig. Naar vi nu bliver Talsmanden lydig ved en stedsevarende Aarvaagenhed, da kan han faa tugte, lære, lede og oplyse os, at vi mer og mer kan renses fra det som modstaar Aandens Lys af Sanserne og egen Forstand, som vil saa let hindre den indvortes Fremvæxt i den rette Renhed og Ydmyghed, saa vi derved bekjender Kristum at være kommen i Kjødet.

Herimod har vi mange Fiender. Gid vi i Grunden fornægter vor egen Villie og bliver frugtbare til at udrette hans Villie som os kaldte! Saa nyder vi den Fred som Verden ikke kan have, og smager Himmerig. Thi det er naturligt at dersom vi har annammet et aandeligt Liv, da trænger vi og til det som kan opholde og styrke samme. Thi som mange ikke har nogen Iver til at gjøre Godt, det er Bevis paa at de ikke har annammet noget sant Liv i Gud. Om de har annammet, da maa det svækkes og vansmægte.

Jeg kjender mange Fiender som vil fange min Friheds Aand, og fornyer sine Garn daglig. Nu kjender jeg for en Tid heftigere Bønnens Aand end forhen. Og dertil maa Oplysning til, at skille imellem mange Ting i indvortes Strid, som jeg har staaet i Tvil om. O, at vi stedse maatte grave dybt i vore Hjerter, gjemme den kostbare Perle i vore Hjerter, og fryde os med Bævelse, da vi lever i svage Kar og gaar i Fare hvor vi gaar, bliver ret ringe i os selv. Saa kan Gud ophøyes og æres ved os.

Jeg skriver nogle Ord ved denne Leilighed, alligevel vi er ukjent i Legemet. Men det veed jeg at dersom vi i Enfoldighed søger Gud, da er vi forenet i ham. Hilses alle som attraar et Liv i Gud baade for nu og siden. D. 17 Iuni 1819. Iohan Biørge.

170. 1819. 22. juni. Mjelva.

Daniel Arnesen til HNH med kone og vener.

Min fortrolige Ven og Broder i Christo Hans Nilsen, med Kone og alle andre Venner.

Tak for din Skrivelse til os, som jeg modtog med Hjertens Glede og Livets Styrke, og med Bøn til Herren at han vilde bevare mig i sin Frygt og Kjærlighed alle mine Livets Dage! Det forekom nu — som naar Solen opgaar, saa forsvinder den kolde Dug og Jorden berede til Frugtbarhed — at den Naade som er aabenbaret for os, kan ei udsiges eller begribes med den naturlige Forstand, som Paulus og beskriver denne Hellighed i 1 Cor., naar han siger "det som intet Øye har set og intet Øre har hørt og ei er opkommen i noget Menneskes Hjerte, hvad Gud har bered for dem som ham elsker", som jeg skrev til Bergen, og Løfter om den Skat som vi nu har følt lidt af, dog saa meget at vi ikke vilde bytte den bort i al Evighed, at vi maatte betenke <at> den har kostet os mange bitre Taarer, mangen Kamp og Strid imod Synden, og hvorledes vi af Guds Naade ved Troe paa Christum og lydig Opofrelse til ham har bekommet denne Skat, og hvorledes Gud ved sin Aand har saa ofte kommet os til Hjelp i Kampens Tid og borttaget Syndens Magt og Herredømme, og givet os mange søde Naadens Stunder i Sjelen istedenfor Syndens tunge Byrde og Bitterhed.

Ak, hvor meget han har kostet paa os arme Mennesker, at vi da aldrig maatte tabe hans Frygt <og> Kjærlighed af vore Hjerter og derved forlise denne Skat igjen, og saa meget vi er kledte med denne Kledning, endog formere Skatten!

Jeg skrev til Stavanger og Christiansand at vi aldrig maatte tabe bort Christum paa Veien, ligesom Josef og Maria da de reiste fra Jerusalem, og formedelst de havde sit meste Behag i Selskabet, tabte de bort Christum. Saa kan det og gaa til med os, at vi kan have Behag i Selskabet med hverandre til Evighedens Land og glede os med hverandre i Salmer og Lovsang og mange gode Gjerninger, <og saa> bliver vi noget ligegyldig om vi har Christum med os eller hans Art i vort Hjerte, hans Kjærlighed, Ydmyghed, Ringhed, Fattigdom, med lengselsfulde Bønner til vor himmelske Fader om at vide og gjøre hans Villie. Dersom dette fattes, da er det Tid at begynde at lede efter ham.

De ledte i Selskabet; men der fandtes han ikke. De maatte tilbage der de forlod ham. De ledte med Hjertens Bedrøvelse. Vi maa ogsaa lede med Hjertens Bedrøvelse; før bliver det ikke alvorlig nok. Og

han findes ikke uden sin Faders Bestilning(?). Vil vi gaa vor egen Vei, finder vi ham ikke hvor meget vi leder; men da staar han bagefter os og kan nok tugte, minde og kalde paa os. Men naar det er vor Mad, som hans, at gjøre Faderens Villie, da gaar han før os, og beder for os, og strider for os, og oplyser os, og leder os ved sit Raad, og annammer os siden i Herlighed.

Jeg skrev til Tronhiem at jeg frygter for jeg var for streng og fordrende da jeg var der i Vinter, men at Aarsagen dertil var at det har ligget mig om Hjerte med Bøn til Gud at han vilde oplyse mig om den rette Vei, som var hans behagelige Villie og os samtlige til Fremvext i vor Christendom. Og da fandt jeg at vi alle stod i Fare for ⟨at være⟩ for lette Veiløbere, at vi kunde da være sammen og have god Fornøyelse, Opbyggelse med Salmer og Lovsang, og tale om mange gode Gjerninger, men kunde være for blødagtige at paaminde og tilskynde til Hjertens Renselse for Gud, og kunde tilsist blive saa kjælne at vi ikke taalte det skarpe Salt som skulde fortære alt det som ikke er af den rette Materie, men kunde ligesaa snart faa imod ⟨det⟩ og synes at Veien bliver for trang.

Saa og om Christi Kjærlighed, hvorledes den udtales i mange Grader Dels gjør den os syge, med en inderlig Længsel, med Hunger og Tørst efter Gud, at vederqveges af hans Naadesmuler, dels ytrer den sig med Skarphed og Nidkjærhed for Guds Ord, og at man ligesom med Magt vil rive bort alle onde Arter hos sig selv og andre, som staar i Veien og forhindrer Guds Gjerninger, dels er den som en Strøm med Kjærligheds Iver, med lokkende Røst og frydefuld Stemme om Himmerigets Herlighed. Saa det er som Straaler fra det Høie ned i Menneskenes Sjele, at Hjertene renses, Taaren rinder af den Kjærligheds Hede. O, da føles Himmerige paa Jorden, og salige ere de som har Del i den første Opstandelse.

Og jeg skrev til Sødalen og Opdalen om at vi nu kan føle klart ⟨det⟩ vi har lært i vor Børnelærdom, at vi ikke ved vor Styrke eller Fornuft kan tro paa Christum eller komme til ham. Men det er Den Helligaands Gjerning, som har kaldet os ved Evangelio, oplyst os om sine Gaver, haver helliggjort mig i den sande og eneste Tro til Christum. Dette bliver nu ikke blot i Bekjendelsen i Ord, men i Liv og Kraft, at vi ved hans Kraft faar Seier over Synden, og viser ⟨det⟩ i en christelig Vandring, i Ord og Gjerning. Da først lever vi til Guds Ære, og har Del i den Naade som Herren tilsiger sine i sit Ord.

Dette har jeg nu skrevet, i Haabet at endel heraf kunde være til Nytte for nogle, Tilskyndelse til det Gode, og endel kunde være for dem som har større Lys og Kraft, at faa mere fat i min Hjertens Grund, at det som jeg endnu mangler i, som dels kan være skjult for mig og dels aabenbart, men ikke faaet Seier over, kunde mere komme for Lyset, i Haabet <at> de Forset, alle Feil og Mangler baade kunde aabenbares og rettes. Thi Gud veed min Lengsel staar til Hjertens Renselse. Mine Feil og Skrøbeligheder finder jeg i Mangfoldigheder, saa de kan ikke telles eller udsiges, hemmelig og aabenbar, i Ord og Gjerninger. Saa jeg undertiden føler som jeg vilde grave mit Pund ned i Jorden for min Herres Retferdighed. Men saa er der ingen Fred at finde.

I Nat vaagnede jeg op med de Ord du Broder Hans skrev i et Brev, at Afgrund raaber til Afgrund. Jeg syntes da at jeg aldrig følte saa min Fordervelse. Jeg vilde føle mere, i Haabet at jeg skulde komme mere til Hjertens Renselse, og komme ifra de mange Feil og Ufuld/kommenheder som vil henge ved mig.

Siden jeg fik det Brev fra dig, Broder Hans, med Lars Kyling, har jeg daglig opdaget <saadant> hos mig. Da jeg var hos eder sist, kunde alle have Aarsag at faa imod mig, baade der og paa Bragnes. Men jeg haaber at de anser mig som et Barn i min Christendom, at de har Taalmodighed med min Feil, og paaminder mig til Forbedring. Og jeg veed ei andet at sige end beder Om Forladelse, og siger: Her er jeg; gjør med mig som eder godt synes! Og jeg kan sige at den som straffer og paaminder mig, han gjør mig den største Velgjerning.

Thi naar Gud overøser mig med Naade og Frimodighed at tale om hans Ord og Gjerninger, da vil det snart komme frem den hemmelige Høyhed og stor Fordring paa andre. Naar Gud da lader det blive tungt og besærligt, saa vil man blive træt paa at arbeide; thi den rette Vei til Livet er trang, og Afveiene ere mange.

Gud give os Naade at altid se Feilen og Ufuldkommenheder i mig selv, og have Troen paa Herren og derimellem vandre alle mine Livets Dage!

Mielva den 22 Iuni 1819. Daniel Arnesen.

171. 1819, 26. juni. Nordgaarden.

Vis-Knut til HNH.

Jeg melder nogle Ord til Hans Nilsen Hauge, hvorledes det er tildraget sig med mig udi mit 25de Aar.

Den 29de Januari gik jeg om Aftenen til Sengs og var karsk og sund, og faldt i en dyb Søvn. Og udi Søvnen drømte jeg, jeg var i Kirken forat faa Syndsforladelse ved Herrens Bord, og da syntes jeg i alle Maader at jeg var rede, undtagen <at> det Klæde jeg havde om Halsen, var sølet af Støvet. Men jeg ønskede da i mit Hjerte, at jeg kunde være en værdig GGjest ved Herrens Bord. Videre syntes jeg udi Nattesynet at jeg saa vor Lærer kom frem at dele Sakramentet, og da syntes jeg at han holdt i sin høyre Haand Naadens Kalk, og i sin venstre Haand holdt han en opladen Bog. Og da begyndte han at uddele Sakramentet, og det syntes jeg var underligt.

Derefter syntes jeg det begyndte ligesom en Sommerens Hede udc i Kirken, og da syntes jeg en gik frem som begyndte at oplade ligesom en Lem for hver Stol i Kirken. Der under var det ligesom dybe Grave: Og da jeg vaagnede op af denne Søvn, var jeg meget rørt og bevæget i min Samvittighed, og derefter blev jeg ganske syg. Da tænkte jeg at denne Drøm skulde betyde at jeg skulde da snart ved Døden hengaa.

Da begyndte jeg at tænke paa min Ungdoms Vandring, og syntes at jeg har staaet langt borte fra Veien som fører til Livet, og bad til min Gud at han vilde være mig arme Synder naadig, og annamme mig som den arme Tolder til Naade igjen. Men Sygdommen blev værre og værre. Og da jeg havde saaledes udstaaet i tre Dage under Sygdommen, syntes jeg mod Aftenen af den tredie Dag, — da det led til Aftenen, syntes jeg for mit Øre at høre ligesom en stor Almue som begyndte at synge for mig. Jeg syntes da at høre den Sang med rene Ord, saa Ordene gik i mit Øre og Hoved, ligesom jeg skulde læst Fadervor. Og ved denne samme Lyd hørte jeg usigelige Ord og blev mere bevæget.

Men Sygdommen trængte mig mere og mere, og jeg tænkte paa min Gud og blev ved i Bøn og Guds Paakaldelse. Og glæder mig vor nye christelige Psalmebog, fordi jeg syntes der fandtes mange trøstelige Salmer. Og 2de Salmer fandtes som jeg syntes rørte mit Hjerte. Den første begynder saaledes: O Gud, du og ved Smerte til Dyden kalder mig. Den anden Salme begynder saaledes: O Gud, hvor længe skal jeg her mit usle Liv hendrage?

Men Sygdommen blev haardere og haardere, saa jeg havde ikke Fred hverken Nat eller Dag. Og jeg sang mange Sanger som jeg syntes jeg hørte i mit Øre. Og da sagde mine Brødre og min Moder at Blodet forstyrredes mig af den hastige Syge jeg fik. Og i denne Sygdom plagedes jeg i syv Uger.

Saa fik jeg isinde at besøge Lægen og finde Raad for denne besværlige Sygdom, og da fik jeg opspørge en Kone som kunde vide Raad for denne Sygdom, og hvorpaa mine Brødre strax opsøgte hende der. Jeg bekom den Raad: Var det en liden Pude som skulde hænge om min Hals? Da jeg fik den om min Hals, blev Sygdommen værre, og min Samvittighed blev urolig. Og jeg blev besværet med onde Drømmer og onde Tanker, saa jeg syntes nær det vilde gjelde mit Liv.

Saa tænkte jeg at opsøge en som kunde aarelade mig, og da fik jeg nogle Ord at høre med den Lyd som gaar i mit Øre, som lyder saaledes Du kan jo ei indbilde dig at Blodet haver Mæle, og udi Luften fører Lyd og Stemmer til Guds Ære; du ei den minste Tanke kan foruden Guds Hjelp føre, og fælde dem paa Herrens Grund, det kan du intet gjøre. — Og da bad jeg at Gud skulde være mig naadig, og tænkte at naar det er Guds Villie, vilde jeg heller bære Korset til min Død.

Og en Aftenstund gik jeg til min Seng. Da fik jeg høre først ligesom et "spel af klanoter" (= Spill af Klarinetter?), hvorved jeg blev forfærdet, og tænkte at den onde Aand skulde spøge for mig. Og da bad jeg til min Gud at han skulde bevare mig fra Fristelse. Derefter fik jeg en Lyd om de <Me>dikamenter, som jeg havde om min Hals, som lyder saaledes:

Kast du bort de <Me>dikamenter som her hænger om din Hals!
Det er Ben udaf en Slange, som her hænger om din Hals.
Rens du dig fra Synd og Men! Saa bliver du fra Sygdom ren.

Og da jeg det fra mig bortkaster, saa sagde det til mig saa:

Nu har du lydt Guds store Bud. Nu hjelper han af Nøden ud.

Derefter blev Sygdommen aflettet, saa den ikke mere trængte mig.

Naar jeg skulde beskrive al den Bevægelse som har været i mit Legeme, saa blev det for meget at melde om denne Gang. Men jeg veed at du er undervist derom før i mit Levnets Beskrivelse, som er før bringet dig, og ligeledes i det Brev om den Besvimelse som overfaldt mig i Kirken.

Og da jeg hører den Tale, at du forundrer dig over den Bevægelsen som er i mit Legeme, det at (ms.: at det) jeg ikke kan faa tage i Guld eller Sølv, ei heller faa bruge de Klæder som herlige ere, ei heller faa æde alle Slags Mad som hos Mennesket er brugeligt, saa

hører jeg ‹at› mange forundrer sig derover. Saa fremsætter jeg den retfærdige Job, der han saa sine Sønner gjorde sig lystige paa sin Fødselsdag, ‹som Exempel›. See, den hellige Job tænkte saa: Man kunde let i Gjestebud fortørne Gud og synde. Saa vil det være let for et naturligt Menneske, naar Kjødet kan efterfølge al Verdens Skik og Daarlighed, som dagligen vil føre Strid imod Aanden, — og den Strid kjender jeg dagligen er udi mit Hjerte, at naar jeg kunde faa raade mit Legeme, saa frister det Onde mig, at jeg kunde have Lyst til Penger og Gods, og da mange med stor Kjærlighed kunde have Lyst til at give mig saadant.

Ligeledes kjender jeg at det Onde frister mig, at jeg havde Lyst til overdaadige Klæder. Og ligeledes, naar jeg seer andre at drikke Brændevin eller andre stærke Drikker, saa syntes jeg det kunde behag mig. Men da jeg befinder at mangt et Guds Barn, ja endog Judas, som skulde være Guds Apostel, blev ved disse Midler forførte, og mange andre som kunde være fromme Guds Tjenere, er ved Bugen og Pungen bleven forført og er falden fra Gud, saa undrer jeg mig ei derover, om Gud vil skjenke mig nogen Naadegave, at jeg er tvungen fra disse Ting.

Skal Aanden have sin rette Glæde, saa maa Kjødet korsfæstes med sine syndige Lyster og Bevægelser. Da mange seer dette, saa tænker de: Eftersom han er saaledes bortvendt og er bleven et Exempel for os, saa maa det være Synd for os at bruge de Midler som ham er forbuden. Og nogle dømmer mig at være en af de falske Lærere som Apostelen spaar om, som skal komme i de sidste Dage og forbyde Mad og Drikke og Ægteskab. Men da jeg befinder efter Apostelens Ord, og ligeledes efter den Lov som ligger i mit Hjerte, at Gud af Intet skabte Verden og alle de Ting som der er udi, og det første Menneske af Jord og satte ham til en Herre over alle Ting, og alt er skabt til hans Gavn og Nytte, saa befinder jeg at intet forbydes af alle de Ting som Gud har skabt, som annammes med Taknemmelighed, men alt det som bruges til Legems Nødtørftighed er tilladt af Gud.

Men alt det jeg, efter min Bevægelse, formaner mine Medkristne og Brødre om, er at vi aflægger al Hoffærdighed, Gudsbespottelse, Fraadseri og Drukkenskab, og med en sand Fornyelse i Aanden bruger de Gaver som Gud har sat os til Husholdere over, med Taknemmelighed og Kjærlighed, saa den fattige Medkristne, som lignes Lasarus, kunde ogsaa finde en Smule til sin Nødtørftighed.

Ligeledes hører jeg at mange vil dømme mig efter Matæi Beskrivelse efter de Ord som Jesus talte paa Oljebjerget, da han talte om de

sidste Tiders Tegn, og om de som skulde fremstilles under hans Navn, hvilket deriblandt skulde opstaae falske Kristne og falske Profeter, som skulde gjøre store Tegn og underlige Gjerninger, <saa> at de Udvalgte skulde forføres om det var muligt. Men saa lader os tage det Tegn som Kristus foreholder os i sit Ord, at paa Frugterne skal man prøve Træet. Er Træet ondt, saa bærer det ond Frugt; men er Træet godt, saa bærer det god Frugt. Mange kan læse og gjøre efter Fornuften med Grund. Men alt det som ikke er bygt paa den rette Klippe, Jesus, falder; men hvad som er af Menneskens Paafund, falder. Men det som er af Gud, er bestandigt.

Saa trøster jeg mig derved, at Gud som har sat mig i Fristelse, skal selv redde mig derfra naar Tiden kommer, endskjønt jeg lider her mange Forfølgelser. Og naar jeg betragter dine Skrifter og dit Levnets Beskrivelse, og alt hvad du har udstaaet, saa seer jeg at du har prøvet mere og udstaaet mere for den sande Tro end jeg.

Og hermed afbryder jeg min Tale med dette Ønske, at jeg kunde en Gang bekomme den Frihed at jeg kunde faa reise ubehindret frem og tilbage igjen for Voldsmænd og Overfald. Og <om> dette kunde behage dig, saa havde jeg Lyst at besøge dig. Saa ønsker jeg, om dette behager, at du vilde hjelpe mig til en liden Tilladelse af vores Lærer og Biskop, saa jeg fik reise uskadt frem og tilbage, og det med en venlig Begjæring, at I vilde skrive mig til om Eders Tanker og Begjæringer.

Og hermed ender jeg min Tale med en venlig Hilsen, og ønsker at vi kunde blive ved udi Kjærlighed og i den kristelige Tro til Enden, og udgaa fra dette elendige Liv til det evige, og samles i Himmelens Glæde og Salighed.

Nordgaarden den 26de Juni 1819. Til Hans Nilsen Hauge fra mig,
Knud Rasmusen Norgaarden
i Gudsdals Præstegield og
Svasums Anegx.

Til velagt Levemand Hans Nilssen Hauger a/ Gaarden Bretveit ved Christiania. Ved Bud frembringes.

172. 1819, 12. august. Kyllingen.

Lars Kyllingen til Torger Nes, Luster.

Af min Hjertens Lengsel vil jeg skrive dig, min kjære gamle Broder Torger Ness, til og udtrykke min Sjels Følelser, i Haab om at du ved Guds Naade kunde blive min nye Broder.

Du veed, kjære Broder, at jeg saavelsom du var falden i Synd og Elendighed, og havde for det meste tabt vort Saligheds Kald, saa jeg aldeles havde været borte og fortabt, havde Gud ikke af sin forbarmende Kjærlighed paanye besøgt mig. Og jeg følte mig uværdig til saa stor en Salighed som mig blev skjenket. Da vilde jeg ikke være ulydig mod det himmelske Kald. Jeg erindrede Pauli Ord, at Synden kom over os ved et Menneskes Ulydighed; men Naadegaverne hjelper af manges Fald til Salighed.

Jeg kan ikke saa vel med Ord udtrykke hvad jeg har følt paa begge Sider, heri Ondt og Godt: Guds uendelige Kjærlighed mod os Arme, og Syndens Fordærvelse. Thi heri skal du sande Christi Ord. "Syv arrigere end han selv" er at hvorledes den gamle Sjelefiende nu i de sidste Tider gjør stor Skade iblant Guds Børn, at fange vor Sjel, at vi ikke overgaar til den sande Lydighed, kan ikke udsiges i større og mindre Grad eftersom han kan faa Adgang til at fange saa den høymodige, egenkjærlige og Avinds Aand, saavelsom Verdens og egen Viisdom, dog i fine Grader, som ikke saa let kan mærkes af nogen anden, da Menneskene har lært at forfine sig i Ord og Gjerninger, i sine Udtrykke, og vil være anseet for Fromme.

Men saa kan det mærkes derpaa at saadanne Torne qvæler Sæden, og standser os i vort Saligheds Løb. Thi det er de hemmelige Synder som adskiller os mest fra Gud; thi fra Menneskens Hjerte udgaar onde Tanker m. m. Jeg veed du er ikke uerfaren heri; derfor skriver jeg saa dristig til dig. De Fristelser, Strid og Anfægtninger jeg har udstaaet af den onde Aand den hele Vinter, kan neppe udsiges. Thi han har været dristig at sætte an paa mig med allehaande Sjelens Fristelser. Gud har været mig saa god og styrket mig middel- og umiddelbar, saa min Fiende har for det meste maattet vige tilbage. Du veed, kjære Broder, at vi bør med megen Trængsel indgaa i Guds Rige.

Du veed, Broder, hvor mange enfoldige begjærlige Sjele de naadehungrige er iblandt, som venter paa dig, og snart kan omkomme af Hunger formedelst Mangel paa Hyrder. De Fattige lette efter Vand, og der var intet at bekomme. Du veed det alt sammen vel. Dog, jeg beder dig: Lad disse faa Ord virke paa dit Hjerte. Du veed hvor stor Sorg det var for mange den Tid du gik bort, især for vor eldste Broder H. Du veed Glæden bliver mange Gange større naar du kommer igjen.

Bed Gud hjertelig om Naade til Omvendelse fra din Urenhed! Saa skal du erfare, om Synden er stor, saa er Guds Naade større. Kom

igjen, min kjære Broder, og lad os forenes som i gamle Dage, den Tid vi havde hemmelig Raad tilsammen! Lad den Enfoldiges Nød gaa os til Hjerte! Thi det gjelder din evige Salighed og vores fælles Glæde i Tid og Evighed. Du skal erfare Davids Ord, at naar Sandhed opvoxer af Jorden, saa skal Miskundhed see ned af Himmelen. Thi Herrens Øyne er over de Retfærdige; de Enfoldiges Bønner hører han.

Jeg veed nok de aandelige Fiender vil nok gjøre sin Flid, baade hemmelig og aabenbar; thi det vil blive dem til stor Skade om du bliver fri. Og visselig, jeg tror du efter din Erfarenhed er til Styrke for mange Enfoldige og til Oplysning for de Vanvittige og til Glæde for mange. Du veed hvor faa Mennesker det er i vore Tider som besidder de Dyder og Egenskaber som du, mildt og kjærligt Væsen i Visdom, i Ord og Gjerninger, hvilken Styrke du var for mig og mang andre, og hvilken Glæde vi følte tilsammen, da du altid havde et blødt og følsomt Hjerte. Du veed hvor mange bitre Taarer du fældte baade for mig og andre.

Ach, Broder, kom ihu hvorfra du er falden, og vend om og gjør de første Gjerninger! Kom ihu den første Kjærlighed! Lad den smelte dit Hjerte paany i Gud! Saa bliver du igjen en frugtbar Gren i Herrens Vingaard. Du veed at Christus er igaar og idag den samme, ja og til Evig Tid. Gud af sin store Kjærlighed har den samme Naade at meddele dig og os alle som samme Naade vil annamme. Den Dag idag er som i det første, som du selv veed.

Men jeg tviler jo ikke paa at den indvortes Fiende søger paa alle Maader han kan, at faa hindret dig derifra og vil gjøre det umuligt for dig. Men for Alting, staa ham imod med alt sit Selskab, at han ikke skal faa udslukket den lille Lue <af> Kjærligheds Længsel i din Sjel, som ligger under en stor Dynge Aske og ulmer! Hold dig til den enfoldige, aabenhjertige og redelige Sjel! Sky alle de andre, som jeg haaber du gjør, efter din følsomme og aabenhjertige Tale, som jeg kjender var mig til Styrke. Herren vor Gud give dig Naade og Velsignelse hertil! Det bedes af mig, din Broder.

Kyllingen d. 12te August 1819. Lars K. Kyllingen.

173. 1819, 20. august.

Nils Bru til Kittil Aarstad med huslyd og vener.

Hjerteelskende Br. K. Aarstad med Kone og Børn og alle Elskelige der og der omkring.

Jeg har tenkt for en Tid siden at <have> skrevet eder til; men alt har gaaet forbi, som er min egen Sendrægtighed. Og faar da den listige Aand føre os lidt i Tvil, om hvad vi helst først skal gjøre, især naar flere Ting af indvortes og udvortes <Art> støder til, da stanser vi i den første Iver og skal da betragte det vigtigste. Og da er den arrige Fiende tilstede, vil strax lede os til et Glimt af Beskuelsen. Og dette kildrer for vor fordærvede Natur, <som> vi bær med os i dette Liv.

Ach, hvor let og farlig kan vi da forledes, og gribe saa Skyggen istedenfor Tingen selv! Og da kan vi saa uformærkt blive fremmede for os selv, da den indvortes Prøvelses Kraft efter Guds Ord svækkes Og snart kan vi da med hin unge komme i Fare med at ville først begrave vor Fader.

O, vel naar Naadens Liv i os fik Magt og Seier over den gamle Adam at begrave! Da skulde vi villig høre Frelserens Røst som sagde Følg du mig! Ak, hvilken da en sikker Veiviser, naar vi velvillig fulgte ham efter i indvortes og udvortes Trængsel paa Livets Vei! Men Venner, om vi føler denne Ild i os, saa maa vi dog erindre at Fienden ogsaa følger med os saa længe vi er her til Huse i dette vort skrøbelige Kar. Den forlod ikke Herren, saa vist ikke heller hans oprigtige Tjenere.

Men som Ilden skader ikke Guldet, ei heller Prøven, — thi derved aabenbares det Urene, og da kan det renses om den(!) saa vil — saaledes og med os. Prøver skader os ikke dersom Villien i Sandhed er opofret til en Hensigt og til et bestemt Maal, med den treenige Gud. Og da lider vi ikke selv. Christus med Faderens Aand strider og lider i os.

Vi er her intet. Intet kan ikke lide noget. Men dersom vi synes at være noget, da maa vi lide for<at> vi skal blive til intet. Saaledes taler den Høyestes Røst: Jeg vil vandre og bo i dem. I ere mine Dyrekjøbte. — Vi blev solgte for intet. Vi kunde ikke igjenkjøbes for Penge. Den rette Eier gav sig selv hen til de haardeste Trængsler og Død forat faa sit eget igjen.

Saa er vi da ikke mere os selv, men hans som os kjøbte. Allene gjelder paa vor Side om vi oprigtig vil være hans, om vi vil modtage Naaden til Oplysning, ved en sand Fornægtelse fra os selv og alle Chreature eller alle skabte Ting, og allene tro paa ham som begyndte Troens Gnist i os. Da kan al Fiendens Magt ikke skade os, omendskjønt baade Djevelen, Verden og vort eget Kjød vil sætte an paa os.

Disse forenede Fiender maa ogsa tjene os. Naar de larmer og stormer an paa os, da opvækkes vi til Bøn, til indvortes Angest og

Strid. Og <det> er da farligt at Fienden kan uformærkt føre til Forargelse, eller og at blive forsagte. Men erindre vi os hvad vi er, at vi er intet, og at det er den lidende Jesum som lider i os, da opvækkes paany vor mørke Forstand, og vi fortryder hjertelig vor Feil og opmuntres i Haabet at overvinde formedelst ham som overvandt Thi vi erindrer da vi ere hans og bør lide og døe med ham.

Men Elskelige, naar vi kommer til denne frivillige Følelse, da er os atter en farlig Snare tilstede. Peder fulgte med i Urtegaarden, men kjente ei sin egen Svaghed før Herrens Øyesyn viste ham den. O, hvilken hjertelig Fortrydelse virkede dette Guddommens Øyesyn! Han fik da kjende sig selv intet. Men da han i denne Elendigheds Ovn blev lutret, sagde Herren: Elsker du mig? Fød mine Lam, fød mine Faar!

Her især ligger dybe Ting som er vanskeligt at kjende, Fiendens Snedighed. Vi føler os i en Ild og Længsel at aabenbare Guds Villie for vore Medmennesker. Guds Ord viser os ogsaa ofte derhen. Ser vi Frugt af Naadens Gjerning, da optendes dens Ild des mere. Men især bør vi vaage, bede og frygte, da Fienden fulgte Peder i Urtegaarden og skjød en Strøm efter Qvinden. Tenk ei <at> den (= Fienden) er sovende nu i den siste Tid, da Herren vil samle sig det Overblevne af Faldet, og det siste Huses Herlighed skal blive større end det første! Saa mærk at det fulde Korsets Beger maatte først iskjenkes og uddrikkes, før han sagde: Det er fuldkommet!

Herren give os Naade til at være varsomme og vaage i vor Aand, fornægtet fra al egen Villie! Da skulde ikke Fienden saa let forlede os. Men vi skulde forkynde Guds Villie, og arbeide paa vor Saliggjørelse med Frygt og Bævelse.

Mærkelig, sagde en forsøgt Broder, varsomme bør vi være og ikke tie. Her kommer det an paa at holde Aandens Enighed i Fredens Baand, og lyde dem som ere Forstandere i Herren og have forsøgte Sind. Gid vi alle søgte Herren i sand Enfoldighed!

Hilset er I, alle Elskelige. Er Bröder T. kommen fra Bergen, er han kjærlig hilset, og dem paa Øen og der omkring.

D. 20 August 1819. Niels Broe.

Til Hrr. Kittel Aarstad a/ Egersund.

174. 1819, 30. august. Bergen.

Samson Traae til vener i Egersund og derikring.

Fortrolige Medstridere i Egersund, paa Øen og der omkring.

Guds Naade, Fred og Kjærlighed af Gud vor Fader være eder alle tilønsket i vor Herres Jesu Christi Navn! Amen.

Eders Skrivelse, Brødre Ole Olsen og Michel Helliesen, — ja og maaskee flere har skrevet derfra, som jeg nu ikke saa vel erindrer, da ofte Brevene bliver udlaante — dog alle er hjertelig kjærlig takket for eders snilde og opbyggelige Skrivelser. Og glæder det mig og alle som tror i samme Mening hjertelig den Guds Naadegave i Christo Jesu, at saa mange i vore Dage ere kommen til en sand Troe, Strid og Fornægtelse, at forsage det Onde og arbeide paa det Gode efter Herrens Bud og Befaling.

Og det er Hovedsummen af den hele hellige Skrift. Thi som Ord gjør ingen til Mester allene, uden Gjerningen følger med, saa og i det Aandelige. Thi ingen kan være eller blive en sand Christen om han bekjender sig til ham i Ord, naar ikke Gjerningen følger med i Fornægtelsen og Troens Frugter, hvilket enhver troende Sjel som Herren haver kaldet med sin Aand, kjender i sit Hjerte, at her er ingen anden Vei til Salighed end den som er os aabenbaret i Herrens Ord. Og den er saaledes banet, at ikke nogen som hjertelig søger Gud, kan fare vildt eller fortabes. Thi den aller Ringeste og Enfoldigste for Verdens Øyne kan ligesaa vel have Adgang til Gud og blive frelst som den Mægtigste i Verden. Og efter Christi Ord, saa priser han sin Fader for ⟨at⟩ han havde skjult det for de Vise, nemlig de Verdens Vise, og aabenbaret det for de Umyndige eller Enfoldige, nemlig Guds Riges Hemmeligheder.

Det kan vi seee et klart Exempel paa i Christi Tid, da han selv vandrede i Verden, og de saa hans Gjerninger, men hvor faa blandt Mængden som troede paa ham eller kunde begribe hans guddommelige Magt, og den store Hemmelighed at han ved sin Fødsel, Lidelse og Død etc. derved vandt Seier og gik til sin Herlighed, og blev en Frelser for alle dem som troede, baade i det gamle og nye Testamente. Saaledes kommer det mig for i vore Dage med Guds Ord, da Mængden læser det, men faae som tror det; det beviser Gjerningen. Langt mindre kan vor Fornuft fatte Guds Hemmelighed der ligger skjult i Ordet. Men Troen gjør det levende formedelst Guds Aands Forklarelse i Sjelen. Og dette skeer eftersom Herren meddeler til enhver af sine Naadegaver.

Men det som udkræves af enhver, er at være troe Huusholdere over Guds adskillige Naadegaver, som jeg synes er det Vigtigste, paa den ene Side at aagre flittig, med Visdom efter Guds Villie, og paa den anden side ikke ophøye og søge sig selv. Heri synes jeg findes en trang Vei og snever Port at gaa igjennem, som Christus siger. Dog, det er sandelig Veien til Livet, som mange Vidnesbyrd gives os ⟨om⟩. Thi saa snart et Menneske vil gjøre Guds Villie, da bliver ⟨det⟩ Fiendskab imellem det gamle og nye Menneske i hans eget Hjerte. Og naar en kommer længer frem paa Sandheds Vei, og vil arbeide flittig i Ord og Gjerninger paa aandelige og legemlige Ting, da opvækkes mange Modstandere. Saa Veien synes og er ofte trang. Men ved Guds Naade for den som bliver troe deri til Enden, ⟨han⟩ vinder dog Seier og høster vist det evige Liv, hvilket en oprigtig Sjel her i Naadens Tid har en Forsmag paa. Da han tror og forlader sig paa Herren, saa er han deres Belønner som opsøger ham.

Gid vi da, saa mange som har følt Guds Kald paa vort Hjerte, maatte ikke forsage, eller blive træt paa det Gode at arbeide! Thi vi skal og høste i sin Tid, den som her har tjent Herren troelig. Endskjønt enhver maa tilstaa det skeer i stor Skrøbelighed, saa ligger dog en Attraae dertil, at blive mere og mere sønderknuset og ydmyg af Hjertet, tage Christi Aag paa og følge ham. Thi Guds Kjærlighed gjør alle Byrder lette, naar den er udøst i vore Hjerter formedelst Den Helligaand og den levende Troe paa Christum. Thi han er Viintræet og vi skal være Grenene, der formedelst Guds Kraft bærer gode Frugter.

O, at vi ret maatte elske og følge ham, troe og haabe paa hans Navn og give ham Æren. Heri har vi meget at undersøge og arbeide i, at vi kan renses mer og mer fra alt det som gjør os uskikket for Gud eller skiller os fra den sande Forbindelse med ham, at tilbede ham i Aand og Sandhed, i en sønlig Aand til Troe og Kjærlighed, uden Trældoms Frygt, som dog ved Fristelse og de mørke Stunder synes ikke kan skee, men ved at ransage sig selv og ydmyge sit Hjerte, og føle sin Trang at opsøge ham igjen ved hjertelige Bønner.

Det er Fornyelsen, at gaa fra en Klarhed til en anden og at lutres i Elendigheds Ovn, som Profeten siger. Men i alt vil Herren drage os nærmere til sig og lære os Lydighed, at forsage paa os selv, men troe og forlade os paa ham som har al Magten. Thi intet Guld kan renses bedre end ved Ilden, saa og Sjelen ved Guds Tugtelser.

Prøves maa enhver Ting, især det som er af nogen Værdi; saa maa vi og prøves. Det seer vi Gud har brugt alle Tider i Verden med sit

Folk, især med hans kjære Søn. Nu synes i vor Tid ikke <at være> nogen synderlig Prøve som forhen, med Martyrdød etc. Men vi har de finere Prøver i Hjertet. Saa det vil <end> mere maaskee Prøve til, at vaage over sig selv og de hemmelige Fiender, især Lunkenhed, Verdens Kjærlighed, Kjøds Behag, egen Godhed og Ringeagt paa andre eller <det at> see paa Skiæven, som vil adskille Aandens Enighed i den broderlige Kjærlighed.

Andre ligger nedsunket i Fordring paa dem som mer Gaver har, at de ikke er saa udstragt i Ord og Gjerninger til dem som mindre formaar. Saa vi maa sige Veien er trang til Livet. Men Herren kjender sine, som hader alt Ondt og længes efter Maalet, <den som> føler han er skyldig at takke Gud og stræbe ved hans Naade at elske alle til det Gode, saa meget det staar i hans Magt.

Vi kan være glade i Haabet, Søskende, for den Naade os eller mange i denne Tid er vederfaret. Jeg føler mig ofte meget svag, men tror det er dog Veien til Forbedring naar en vedbliver at søge Herren.

De maa hilse alle Venner der omkring fra alle her i Bergen, Søndfjord og mange andre Stæder, som giver Vidnesbyrd det er den samme Aand som arbeider alle Stæder. Da de bekjender Guds Gjerning for stor og sig selv for intet, uden ~~for~~ „saa vidt at det Gode som han har virket i deres Hjerter", kan vi sige: Det jeg er, er jeg af Guds Naade. Fra eders forbundne Broder i Christo,

Bergen d. 30 August 1819. Samson Traae.

175. 1819, 1. september. Bergen.

Samson Traae til Torgeir Sikvaland og andre vener.

Elskelige Broder Torier Sechvland med de andre Venner i Stavanger og der omkring.

Takket er du, kjære Broder, for din trohjertige Skrivelse af 18 August. Jeg synes <jeg> føler det samme Vidnesbyrd som du skriver om, og <at det> er en troværdig Tale at holde sig fast til, endskjønt vore Følelser er forskjellige, saa og vore Begreber i aandelige og nærværende Ting. Men saa meget som det alt sigter til eet Maal, saa bør vi antage det for godt, især det som stemmer overens med Bibelen og alle Troendes Lære.

Jeg synes Luther skriver mærkelig i sin Skatkiste, især endel Stæder, og udviser han en særdeles stærk Troe paa Gud og hans Ord. Saa jeg synes det er meget til Exempel og Bestyrkelse. Dog, jeg

synes nok for min Del <det> er mer vanskeligt i vor Tid at holdes iliv$_e$ for den Finhed af Menneskeligheden, da Fienden er værre at kjende og overvinde, da Lunkenhed med mere qvæler Aandens Kraft. Men dette troer jeg, at den som det li$_e$ger hjertelig om at gjøre Guds Villie, den aabenbarer Gud sin Villie for. Og han føler de mange skjulte Fiender der vil fange Sjelen og føre den i Trældoms Aag.

Intet finder jeg er bedre end stedse at bede til Herren om hans Naade til Erkjendelse, Ydmyghed, Troe, Haab og Kjærlighed, Taalmodighed i Modgang og en ring Aand i Medgang etc., samt at forlade sig paa Herren og trøste sig i Haabet paa hans Ord, og saa arbeide i Troen paa det Gode, at døde det Onde og op<vække?> det Gode. Det føler jeg Længsel til.

Gud give os alle sin Naade til salig Fremgang den korte Tid vi haver her. Hilses alle Venner saa meget kjærlig fra mig og min Kone og alle Bekjente her.

Bergen d. 1 Septemb. 1819. S. Traae.

Den Rulledug, den kan vi ikke finde her.
Regnhatten var hos A. Helland.

176. 1819, 6. september. Christiansand.

O. Gjesdahl til vener i Stavanger.

Elskelige Venner i Stavanger, T. Siqvaland med Kone og fl. der.

Kjærlig er du takket for din Skrivelse til os, som var os meget til Opmuntring og Bestyrkelse, til Veiledning paa Saligheds Vei. Herren give os Naade og Kraft at give Agt paa hans kjærlige Røst og efterfølge den, da hans Godhed er saa stor at han paaminder os med sin Aand, Ord og Tjenere, og viser os Veien, allene vi bliver ham troe med et villig Forsæt og Overladenhed i hans Haand. <Jeg> føler ofte Nødvendigheden heraf. Men naar jeg skal komme til Gjerningen, da synes mig <jeg> staar langt tilbage, baade indvortes og udvortes.

Men hvad kan det hjelpe at klage og blive staaende, men erkjende vor Afvigelse og ydmygelig bede Gud om Naade og Forlad$_e$lse. Da er det sant, som du B. siger, at Erkjendelsen maa være beblandet med Troe og Haab om at faa Opreisning, saa Vantroe ei skulle nedqvæle det Gode. Men den som har annammet det sande Lys og prøver sit indvortes Vidnesbyrd, om en vil tvile paa Guds Side eller paa sin egen, da kan han vel kjende Forskjel imellem.

Naar det Gode forsømmes og det Onde vil fæste sig, da synes jeg jeg kan tvile om jeg staar i Naade med Gud. Men saa tror jeg, naar vi alvorlig søger ham, at hans Kjærlighed er saa stor imod os at han vil styrke og hjelpe os for sin Barmhjertighed skyld.

De er alle Venner da kjærlig hilset fra os alle her, fra min Kone og mig.

Christiansand d. 6 September 1819. O. Giesdahl.

De Penger du sendte hid, som var 50 Spd., har jeg rigtig modtaget og har kjøbt endel Huder. Saa vil jeg sende nogen saa snart Leilighed falder. — Den Blæk Ask(?) som Tor havde, som hørte dig til, leverte han i Egersund. O. Giesdahl.

(Påskrift:) Du B. Engel Samson(?) er og takket for Brev med Dags-Posten, hvoraf jeg seer den Ubehagelighed og Skade med Brendevinet, som jeg nærmere skal opgjøre Regning <for> paa beste Maade. Elev synes og at være noget uskyldig, da Træet laae imellem følt ude at like stort (= da Fatet lå halvfullt uten å lekke stort?). Men dog maaskee er det bleven "stört" i Fartøyet. Prisen var 1 Ort 6 S. Pot. — Hilses du med Kone og alle der, samt B. Hogvalstad for sine opmuntrende Ord til K. Jakobsen, som er særdeles godt at høre.

Jonas Bierkrem.

Til T. Sichvaland a/ Stavanger.

177. 1819, 30. september. Mjelva.

Daniel Arnesen til venner i Trondheim og umland.

Fortrolige Venner og Sødskende i Christo i Throndhjem og der omkring.

Min Længsel har været og er stor at faa tale mundtlig med eder om min Sjels Tilstand. Men da Tiden ikke tillader det, saa vil jeg gribe til Pennen om Gud, min himmelske Fader, vil give mig Naade til at udføre nogle Ord til eder, om hvor det[m] staar til med min Saligheds Sag.

Ved mange Betænkninger, Ransagning og hjertelig Bøn til Gud har jeg seet og følt meget af min Ufuldkommenhed. Ved at eftertænke min Vandring baade hos eder og mange Steder, indvortes og udvortes, og sætte[r] det frem i Aandens Lys, da finder jeg mange Svagheder og Ufuldkommenheder. Dog, jeg har ikke vidst det bedre, men meent det vel og oprigtigt baade for Gud og Menneskene. Men det føler jeg vil ikke hjelpe mig at undskylde mine Feiler med og xxxx stille

mig tilfreds, naar Herren aabner mine Øyne, ⟨saa⟩ at jeg seer ham i Fuldkommenheden, at han er et Lys og ⟨at⟩ intet Mørke er i ham, m i mig seer jeg Ufuldkommenheden og megen Mørkhed. Saa meget som je kommer fra mig selv i alle Ting, saa vel i Fornægtelse fra alle skabte Ting som i Lydighed at gjøre Faderens Vilje, saa meget kommer jeg i Forening med Gud.

Naar jeg tænker paa alt det Gode som mig er bevist af Gud og hans Børn, aandelig og legemlig, da smelter mit Hjerte i Uværdighed og Erkjentligheds Taarer, og synes mig jeg ikke er værdig at Jorden skulde bære mig, og har følt det David siger: "Jeg er en Orm og ikke et Menneske." Og alt det Gode, aandelig og legemlig, det hører ikke mig til, men Herren. O, naar man føler sig i denne Skikkelse, fattig i Aanden, med et ydmygt Sind og Hjerte at være alles Tjener i det Gode, — om det ikke altid er saa følsomt for Sanserne, saa at det dog ligger som til en Grundvold i Hjertet, med et inderligt Ønske at bevares i den sande Ydmyghed og kjende vi er Støv og Aske, dog alligevel være flittige og troe i Herren, at aagre med det han betroer os!

Hjertelig er du takket, Br. Solem, for din Skrivelse med mange Paamindelser og Formaninger, som har været et stort Middel for mig, at sætte mig i Bevægelse, og opvakt mig at trænge mere ind til Gud. De er og kjærlig takket for Hilsningen fra de andre Venner der. Naar jeg hører deres Navne nevnt, da røres mit Hjerte af Livets Glæd at deres Navne er iblant de Troendes Tal. Thi dem som vi elsker og staar i Hjertens Forbindelse med, er det Glæde at høre deres Navne med et godt Vidnesbyrd.

Du Br. H. Mathiesen er og kjærlig takket for den Omsorg du har for at meddele os af det samme Gode som du nyder af Gud og hans Børn som er et Bevis paa broderlig Kjærlighed og Aandens Forening, som er styrkende for vor Sjel. De mange Copier du sendte os til vor fælles Opbyggelse, var særdeles oplivende for os, at høre fra saa mange snilde Venner som istemmer den nye Lammets Sang. Kjære Venner, vaager og beder! Og vandrer saa for Herrens Øyne, saa ingen skulde blive borte paa Veien!

Jeg skal og hilse eder fra Broder Lars Kyllingen, som jeg synes efter de mange Anfægtninger og Fristelser er kommen til et klarere Lys og Sjeleforedling, som jeg føler mig langt tilbagestaaende fra, men med alvorlig Higen og Bestræbelse vil komme efter paa Saligheds Vei. Gud give os den Naade at bevares i den sande Ydmyghed! Thi deri har Gud mest sin Virkning.

De er nu alle hilset ifra os alle og mig, deres ringe Tjener og Meddelagtige i det Gode.

Mielva den 30te Sept. 1819. Daniel Arentssen.

178. 1819. 6. oktober. Mjelva.

Daniel Arnesen til vener i Rogaland.

Elskelige Venner i Stavanger, Sandnes, Egersund og der omkring.

Det er mærkeligt, det du Pernille Seglem skriver, at det var ønskeligt at vi var Fædre i Christo som havde den rette Omsorg <for> at føde Børn i Christo, men at vi alligevel beholdt den børnlige Aand i Hjertet, og kjendte klart at Gaverne er fra Herren: at gjøre hans Villie og at virke til hans Ære og Næstens Salighed. Han lader Lysets Straaler fremskinne med Kraft og megen Herlighed, saa vi løber hans Veie med Glæde. Han atter lader de mørke Skyer fremkomme og aabenbarer vore Feil og Skrøbeligheder og Nøgenheds Skam. Da ser vi vor egen Skikkelse, at vi er Støv. Dette er nyttigt for os forat holde os i Ydmyghed og at lægge Æren til Herren. Du er da med din Mand takket for deres snilde Skrivelser, som var kjærkommen for os og til stor Opbyggelse.

Tak, Broder Jacob Lindtjørn, for din mærkelige Skrivelse! Det er mærkeligt, det du siger <om> den nye Sang som ingen kan lære, uden de som ere komne af den store Trængsel og have toet sine Klæder hvide i Lammets Blod. Den som ikke vil gaa igjennem den store Trængsel og kjempe imod Synden lovlig, saa han faar den enc Scier efter den anden, og med mange følsomme Bønner og Pønitenses Taarer toes og renses ifra Kjøds og Aands Besmittelse i Lammets Blod, han faar aldrig lære den nye Sang eller kan faa det aandelige Livet i Hjertet, den levende Troens Kraft at prise Gud med aandelig Tunge paa englevis, saa det er behageligt for Herren. Ak, denne Skat er saa kostbar <at> den ikke kan betales med nogen Ting i Verden og ei kan lignes med nogen Ting. O, salige ere de som baade har bekommet den og bevarer den indtil Jesu Christi Dag!

Tak, Broder Kiddel Aarstad, for din snilde Skrivelse til os alle, og Hilsninger fra mange Medtroende, unge og gamle i Christo! Det er glædeligt at høre den Basunens tydelige Lyd, at Guds Aand faar Menneskens Hjerter i Bevægelse, hvorved Lysets Straaler faar Anledning at indtrænge sig og gjøre Mørkheds Magt urolig, og aabenbarer alle Afguderne som Mennesket har elsket i Verden, og alle Baand og Garn som har holdt Mennesken i Mørket. Saa her bliver en heftig Strid imellem Mørket og Lyset, imellem Gud — hans Kraft, hans Aand, hans Visdom, som han udruster sine Redskaber med — og Satan — hans Aand, Magt og Visdom, som han udruster sine Redskaber med.

Naar det da saaledes opreiser sig denne Strid i Mennesket, imellem disse to stridende Fiender, saa ser det ud som vor fri Villie er

Herre over dem begge. Thi den som vi med vor fri Villie holder os til, den beholder Seieren. Den som vi med vor fri Villie lægger os under til Lydighed, dens Tjenere bliver vi, enten Mørket til Døden, eller Lyset til Helliggjørelse og evig Salighed. Gid, som du siger, den første Gnist aldrig maatte udslukkes, men at den maatte voxe til, saa al Syndens Kulde og Mørke derved kunde fortæres, og Guds Billedes Vext tiltage! Da blev det Glæde for Gud og alle hans, i Himmelen og paa Jorden.

Tak, Broder Isach Schielbri, for din troskyldige Skrivelse! Det er godt at bygge paa den Grundvold, som du siger, at vore Feil og Skrøbeligheder kunde daglig tugte os til Ydmyghed, at vi derved kjendte os uværdige til den mindste Naade som bevises os i Tiden til vort sande Vel.

Da Budet skal gaa, saa maa jeg slutte med en kjærlig Hilsen til eder alle, og takke eder hjertelig for eders Skrivelser til os. Haaber at eders Navne ere skrevne i Livets Bog. De er da hilset fra alle snilde Venner her og fra mig, deres forbundne Ven og Broder i Christo.

Mielva d. 6 October 1819. Daniel Arnesen.

179. Etter 14. oktober 1819.

Ole Nielsen Hauge til vener i og ved Stavanger. Påskrift på kopi av brev frå HNH.

Elskelige Søskende i Stavanger og der omkring.

De hilses kjærlig fra mig og Kone, at de ikke maatte tage Anstød over os for den Skjæbne som Nøden har ført os udi. Bed for os, kjære Venner, at Herren vil styrke og bevare os igjennem alle Fristelser, saa vore Sjele maatte blive rige i hans Naade og Salighed, om end vore Legemer er fattige i Verden! Vi skal ved Guds Hjelp ikke glemme eder i vore Bønner, dem som paakalde ham trolig.

Det hilses eder alle hjertelig fra mig, Ole Nilssen.

180. 1819, 18. oktober. Kristiansand.

Sacharias Torchelsen til broren Salve.

Min kjære Broder Salve.

Sidst jeg skrev, underrettede jeg om vores Foreldre og Sødskend med flere der omkring. Ved nu ikke noget Særdeles, da jeg har ikke hørt noget fra dem siden. Og fra mig med flere her underretter disse Brødre Moe og K.

Jeg kjender Glæde i at de kommer der nord, især denne Tid da der kommer saa mange Venner fra adskillige Stæder. Gid vi alle og alle Tider vandrede som for Herrens Ansigt, og prøvede hvad som var ham behageligt! Saa har vi ofte i vort Enrum hans Nærværelse, og smager de Draaber af hans Kjærlighed som ikke i Ord kan udføres, det som i Sjelen kan føles. Dog, det meste (= vigtigste) er at vi kunde blive faste og stadige til at imodstaa det som vi fristes af, enten det er Kjød eller Aand, og det at korsfeste og være fornegtet i, og de gode Begjæringer at efterfølge og trenge ind af al Magt, og ikke agte den nø Tids Lidelse, foreholde os selv at det er med megen Trengse vi skal indgaa i Guds Rige.

Dette er min Attraa og Arbeide. Men ofte finder ‹jeg› at det Gode jeg vilde gjøre, gjør jeg ikke, og det Onde som jeg ikke vilde gjøre, gjør jeg altfor meget. Mit Sansemenneske, min egen Visdom, endog min egen Villie synes jeg ofte er den sterkeste at overvinde, er altfor lad i at oplede eller søge efter det fortabte og vildfarende Faar. Dette kjender jeg Aandens Tugt ofte over. ‹Jeg› ved det hjelper ikke at klage; men vi maa blive lydige, og des uden hjelper Tugten ikke.

Skriv hid om din Forfatning nu! ‹Jeg› ved, da du var her, at din Frihed var liden og af "fiennesten" (= Tjenesten el. Fienden) omringet i alt, som dog vel lærer dig hvad lidet du af dig selv formaadde. Thi Nøden lærer os at bede, og driver os derhen som vi nødig vil; jeg mener vi, eller hvad vi er af os selv og i os selv, udenfor Guds Naade. Ak, lad os stræbe efter at fuldkomme Løbet og bevare Troen! Saa er Retfærdigheds Krone henlagt til den der har gaaet Retfærdigheds Vei indtil Enden.

Vær kjærlig hilset fra mig, der ved Guds Naade vil være enhvers tjenstvillige Broder i Kristi Sind!

Christiansand den 18 October 1819. Sacharias Torchelsen.

Nu sender jeg dig Klokken. Hun blev ikke god. Jeg var 2 Gange hos Hede. Den siste Gang sagde han at det kostede 2 Spd. at faa der god, sagde Fjæren var af. Siden lod jeg den ligge stille, syntes jeg ikke kunde gjøre noget ved den, da maaske der er billigere der nord.

(Utanpå:) Til min Broder Salve.

184. 1819, 18. november. Stavanger.

Pernille og Ole Seglem til vener i Kristiansand.

Kjærlig er De takket, Broder (O. P. Moe), for Skrivelsen som var os kjærkommen, baade for I kom vel hjem og for det hjertelige I skriver, samt det Kopi fra B. H<auge>. Jeg kan ei nægte <at jeg> føler det samme som du B. Moe, om at vi benyttet Tiden for lidet i at tale aabenhjertigt, dog kan ei nægte det var min Attraa. Men at fuldkomme det i Gjerning veed Gud best min Mangel <i>, og er den iser undertiden for mig selv følsom, og attraar jeg at komme Maalet nærmere.

Dog har det ofte været snildt for mig [ved] at tenke paa eder, og er hjerteglad for den Naade vi havde tilsammen, kjender Hjertens Lengsel at takke Gud iser og hans Børn for den Naade at vi kan finde i Legemet til vor Aands Forening og Sammenbindelse, som jeg synes formeres for hver Gang. Og føler jeg det samme som du, B. Knud J<acobsen>, siger, en sand Fred, om vi ei i Tiden mer skulde findes. Men er det Guds Villie vi i Tiden en Stund skulde leve, da har jeg følt det er et stort Naademiddel til vor Beredelse.

Jeg for min Del ønsker at komme Maalet nærmere, eller blive Jesu Billede mere lig og lydig, saa vi som Børn kunde paa Faderen kjendes og alle Vidnesbyrd til os vendes. Jeg kan ei udtrykke hvad jeg heri føler, hvor fornødent og saligt det er. Ja, jeg maa sige som B. H.: 'jeg ei Ord dertil have, at udsige denne Gave, som endog i Dødens Stunde tabes ikke nogenlunde'. Hvad kan lignes herimod? Skulde vi ikke være flittige? Ak, det er vel den Møye verd! Men ofte føler I vel det Modsatte af Kjødet, Verden og Djevelen, saa vi føler det er sandt som Jesus sagde: Om en liden Stund skulle I see mig, og atter om en liden Stund skulle I ikke see mig. Imidlertid er dog dette vor Trøst, at han er gaaen til Faderen og ei forlader os med Talsmanden. Han er den som straffer, lærer, leder og atter trøster etc.

De Brødre Bjerkrem og Corneliusen er og erindret og ihukommet med eders kjære Koner. Og ellers alle, baade yngre som eldre, som Naadens Kald har annammet, er ihukommet og hjertelig hilset. Jeg kan ei nægte det var følsomt for mig, <det> om Ole N. og Kone. Gud give de maatte annamme den aandelige Rigdom, som han selv siger. Sk<river> de noget til Ardal, da hils dem kjærlig fra os her. Jeg kan og hilse fra B. N. B. som nu var her og er nylig kommen fra Bergen og hilser meget derifra. Og saa er de og alle hilset fra os samtlig og mig,

Pernill<e> Seglem.

Ofte ihukommede kjære Søskende i Christiansand m. f. St.

Ja, jeg føler ofte Bestyrkelse i mit Indre ved at tenke tilbage, baade da jeg var der og ved Brødrenes Nærværelse her. Jeg ønsker ofte at denne Ild maatte tiltage og aldrig udslukkes, men renses daglig fra Kjøds og Aands Besmittelse, saa vi kunde ende vort Løb med Glæde. Men vi faar vel føle Omvexlinger saa længe vi er her i Tiden.

De Brødre Moe og K. Jach<ob>sen er kjærlig takket for den Tid de var her, som var os til Glæde og Bestyrkelse, saa og Vidnesbyrd for andre at vi kommer sammen, ikke efter jordisk Attraa, men af en høyere Drift, og at den christen Kirke er adspredt paa Jorden; men siden skal den triumfere. Han er trofast som os har kaldet. Ach, at vi maatte findes tro!

Da min Kone har skrevet, veed jeg intet sær<t>, end at de er samtlig paa det kjærligste hilset fra os Forenede her til alle der fra mig. deres ringe B., Ole Seglem.

Stavanger d. 18 November 1819.

S. T. Hr. O. Moe a/ Christiansand.

182. 1819, 27. november. Trondheim.

Erik Krogness til huslyden O. P. Moe i Kristiansand.

Min ofte hukommede Broder Ole Moe med Kone og Familie.

Ved en saa lang Henstand siden jeg skrev eder til, kan du tvile om jeg havde forglemt vort gamle og fortrolige Venskab, som jeg vist føler ei er Aarsagen, og er nu ligesom nødt under Sorgens tunge Vegt at tilkjendegive dig min nærværende Stilling, nemlig at det behagede Aldbestyreren at til sig kalde min høyt elskede Kone den 23de dennes ved en rolig og stille Død efter 10 Dages Sygdom, og med en udmerket Tolmodighed under Lidelsen og med en overladen Vilje at skilles herifra, og sagde hun kjente ingen Ting som holdt sig tilbage.

Saa spurte jeg om hun kom ihu vores smaa Børn, noget hun sagde, hun kom nok ihu baade dem og mig, men ikke følte det vilde holde hende tilbage naar hun formedelst Naaden kunde blive et Guds Barn, som hun haabede, og som jeg ogsaa haabede med Grund, og som er mig ikke liden Lindring i min Sorg, og at hun i senere Tid var meget snild, og som ei allene nu siges. Men 8 Dage før hun blev syg, ved nogle af vore Venner som var sammen, omtalte jeg vores Omgang og vores gode Forening, og tillige den Forskjel paa hendes Vandel nu

og <i> det Første vi kom sammen, og at vi var serdeles fornøyet med hverandre, som jeg ofte følte mig glad ved og mente hun kunde have blevet en Støtte for mig og vort Hus i min Alderdom.

Men at Guds Veie er høyere end vore Veie, faar vi altid finde os i. Og han som saarer, faar ogsaa læge. Og ingen uden han kan, som allene kjender mit beklemte Hjerte, uagtet alle Venner tager Del med, baade i Sorg og Raad, og i Serdeleshed hos Wollum. Og Kjersti Vollum er som en øm Moder imod mig og mine Smaae, saa at jeg har meget at takke Gud for. Veed og tillige at du som en tro Broder vil deltage i min belige (= billige?) Sorg.

Jeg havde meget at skrive om, baade aandelig og timelig, men er nu ikke sat i Stand for Nærværende at tilkjendegive alt. Gud give vi ei maatte tabe det vigtigste Maal af Sigte, da alt til sist en Ende faar, men Guds Kjærlighed bestaar. Og saa vil jeg finde mig i Jobs Ord, at Herren gav og Herren tog og Herrens Navn være lovet, og i en svagere Tro end han. Og saa vil jeg takke Gud for den Tid han det Gode har betroet mig, og for de 7 Aars Egteskab som ere henrunden under den store Fornøyelse og med al Lykke og Velsignelse, saa at alt hvad vi os har foretaget, er rigelig belønnet, som og er meget at takke Gud for, at jeg ei er sat i nogen kummerlig Omstendighed for mig og mine til denne Tid. Og saa indser Gud nok at det ei er os nyttigt at leve bare i gode Dage. Vi maa ogsaa finde os i at modtage det Sure.

Jeg henlever din altid forbundne Ven og Broder.

Tronhjem den 27de Novemb. 1819. E. Krogness.

NB. Jeg har nu faaet Frihed at handle med Bøger (ms.: Bogen). Saa jeg skulde have ordineret endel almindelige Skolebøger og kanske Salmebøger til Foraaret, men er nu ei sat i Stand til at opgive hvor meget af hver Sort. Du maa behage at debitere mig for de Renter du hos mig skal have dette Aar, af din Krogness.

Jeg ønskede mig 1000 Stk. katiceser.

S. T. Hr. Bogtrykker Ole Moe a/ Christiansand

183. 1819, 12. desember. Bergen.

Samson Traae til Torgeir Sikvaland.

Elskelige Broder Torier Sichvaland med flere.

Dine Skrivelser har jeg modtaget, som meget takkes for. Gud give os Naade at bygge paa Klippen, saa bliver Huset staaende, som alt er

Guds Gjerning: at faa et rensct Hjerte, grave saa dybt i sit Hjerte at den gamle Adams Synderot blev oprykket ved en daglig Strid og alvorlig Fornægtelse. Thi ellers kan Gud ikke faa lagt god Grundvold og bygge sit aandelige Hus i os af sit guddomnelige Liv og Kjærligheds Lys, der haver sin Kraft af Christus, der er den faste Klippe at bygge paa. Thi alt andet forgaar som er bygget med Høe og Straa, som skal opbrendes, som er af det gamle Menneske. Men Profeten taler om Sølv og Guld som en skal bygge med; thi alt det som er plantet af Gud i os, det allene bestaar.

Den fri Villie er vist den fornemmeste Herre der styrer Menneskene Dog kan vi lægge dettc til, at Gud virker med sin Aand efter vor fri Villie til det Gode, efter som han ser ⟨det⟩ os tjener til en salig Beredelse naar vi opofrer Gud vor Villie. Thi uden ham kan vi intet Godt gjøre, og det synes saaledes med dem som opofrer sin fri Villie til det Onde, at Synden tager den fangen, saa de følger med til det Yderste, til Syndemaalet er fyldt. Thi den onde Aand hør⟨er⟩ meget efter Menneskens fri Villie. Ak, det er godt at holde sig nær til Gud. Saa vil han holde sig nær til os.

Jeg har nu kjøbt det du skriver om: 1/2 Tønde brun Tran af P. Odland ... a 13 Spd., 1 Kasse Sukkerkandis som veier netto 67 3/4 Pund (ms.: ~~66~~) a 38 S. ... 21 Spd. 2 Ort 6 S., som sendes med Sk⟨ipper⟩ C. Larsen Haugland. Det drog saa langt før jeg fant nogen fra eder at sende det med; den Jægt til Rosenkield fant jeg ikke. Pengene maa jeg nok bede ⟨de⟩ sender med ⟨det⟩ første, da ingen Credit kan faaes naar de skal give ringeste Pris, endskjønt alt er dyrt. Det kan just være naar ⟨de⟩ træffer en som er forlegen for Peng.

Jeg har skrevet Brev med Skipperen, og Udskriften til Jon Haugvalstad. Han er meget kjærlig hilset og takket for beviste Gode aandelig og legemlig. Jeg ved ikke om ⟨jeg⟩ har takket ham for hidsendt Uld i Høst. Jeg syntes nok det var meget. ..... Min Kone sender ham 6 Pund Risengryn. Hils og Tore Eg med Kone meget flittig! Til dem er og 6 Pund Ris fra min Kone. Jon Haugstad med snilde Kone er kjærlig hilset og takket for deres Godhed mod Brødre som var paa Marken; dem er nu lykkelig kommen hjem. Hils Broder Ole Seglem med Kone. Ja, alle er kjærlig hilset og takket for deres opbyggelige Skrivelse og Omsorg for det Gode. Gid vi med enige Hjerter maatte takke Gud som alt Godt kommer fra!

Hils alle fra mig og min Kone og Mons Fane!

Bergen d. 12 Decmbr. 1819. Samson Traa.

184. 1819, 31. desember. Trondheim.

Henrik Mathiesen til vener.

Elskelige Venner i H.

Tak for eders Skrivelser! Det var os kjært at se at I arbeider i Troskab, og kommer tilsammen forat paaminde og tilskynde hverandre til det Gode. Jeg haaber og at I, kjære Venner, betænke og føle Vigtigheden, fornemmelig enhver i sit eget Hjerte, i Bøn og Tro til Herren, at vi maatte lære at kjende hver vigtigt det er at vi ret kjende de hemmelige Synder, ja endog de fineste, som vi ei før saa nøie har agtet eller kjendt for Synd. Ak, at de Største og de Mindste ret maatte smerte os, og det af Kjærligheds Attraa mod vor kjære Gud og Fader, som elsker os saa høit!

Jeg har følt for mig selv at det er det bedste Middel for mig, naar jeg faar betænke og betragte hans Naade og Godhed, saa den faar indtaget mit Sind og Villie til at lyde og tjene ham, da falder det lettere og af en sand Længsel. Gud give da eder og os ofte at kjend denne Nødvendighed, at arbeide indenaf, og at betænke at for Herren gjelder ei andet end det som er gjort i Troen af et reent Hjerte, uden eget Søgende eller Behag, men at vi føle at det er idel Guds Naade vi blive frelste ved. Og lad os altid grunde paa at blive frugtbare til det Gode! Saa renses vi af Guds Naade mer og mer.

Jeg føler mig og meget glad i Haabet om eders Fornyelse. Thi jeg kjendte meget af Guds Virkning da jeg varm hos eder, og jeg følte at eders Hjerters Lyst var i Sandhed. Jeg veed ellers ei saa meget at sige herom, da enhver som er lært af Gud, selv føler Mere og Vigtigere end nogen kan udsige.

O, den levende Kilde som vi kunde faa drikke af naar vi vare ret tørstige! Naar vi fik smage dens Sødhed, saa forsmaaede vi snart al Verdens usle Ting. Gud bøie os og danne os efter sig! Det føler jeg at jeg vil bede for mig og for eder.

Jeg kan hilse eder fra mange her omkring, og <fra> de sande Venner fra Røraas, som nu var her i Julen. Til sidst hilses I alle fra eders attraaende Ven og Broder.

T. 31 Dec. 1819. Hendrik Matthisen.

185. 1820, 2. januar. Bue.

Lars Torchelsen til Torgeir Sikvaland.

Elskelige B. T. S.

Du er kjærlig takket for den Tid vi var sammen. Jeg har været i Egersund og kan hilse fra Vennerne der. Synes de har Forsæt til at vandre frem paa den trange Vei. Og i Dag var jeg paa Søyland; jeg haaber noget bedre om dem. Jeg kan og hilse fra Bröder P. Ivesdal, som og var der i Dag.

Nu har vi tenkt at bede dig at du vilde hilse B<roder> Sakarias fra os, og bede at han vilde betenke, om der kunde gives Leilighed for ham, at han kunde komme baade til os og til Ivesdal før han reiser øster igjen, da det kunde styrke os som ere opvakte og opvekke andre som sove.

Jeg synes og jeg har faaet noget bedre fat paa Veien. Ved Guds Naade har jeg lært at bie efter Herren i alle Slags Lidelser. Saa har jeg erfaret at Herren styrker og vederkveger naar jeg minst venter det, saa jeg med inderlig Lengsel og Bøn ønsker at blive renset og bære Frugt.

Hils Vennerne meget fra mig og Kone. Til sist er du med Kone flittig hilset.

I Hast. Bue den 9 Januar 1820. Lars Torchelsen.

186. 1820, 21. januar. Stavanger.

Torgeir Sikvaland til Svend Dybing og andre vener.

Af Hjertet elskede Broder Svend Dybing med alle de andre Venner der omkring.

De er alle kjærlig takket for den Tid jeg var der, for alt Godt, Bevisning baade til Sjel og Legem, da jeg følte mig hjertelig bestyrket ved eders Kjærlighed og enfoldige Begjærlighed til det Gode. Da det har sig saaledes at naar Aanden er villigt underlagt Gud i ydmyg Lydighed hos den ene, da opvækker det Begjærlighed til samme Sind hos den anden, naar han ei imodstaar samme. Og det falder let at tale og forklare Guds Ord for dem som begjærlig annammer samme. Da føler vi at Christi Forjættelse opfyldes paa os, naar han siger: "hvor to eller tre er forsamlet i mit Navn, der vil jeg være midt iblandt dem", saa at naar vi er samlet i Troens Enfoldighed for Gud, ei søger os selv, men Guds Ære og hverandres Saligheds Befordring, da føler vi Den Helligaands kraftige Virkning paa

vore Sjele, dels Christi Liv og Kjærlighed, dels Sorg over at vi ei har været troe, hvilket alt er Christi Virkning og Nærværelse.

Dog har den gode Aand altid den Maade at han virker Troe og Haab om Seier over alle Fristelser og Anfægtninger, minder paa at fly alt som ei er af Gud, og tilskynder og opmuntrer til Helliggjørelse og at bære Troens Frugter. Gid vi vare stædse vaagen og ventet Vor Herres Komme i Troens Taalmodighed!

David siger til sin Sjel: Hvorfor bruser du over mig? Bi efter Herren! — Dersom vi giver Agt paa os selv, da skal vi ofte erfare at vor Sjel vil bruse over os, dels ved Sorg og dels ved Glæde, dels ved egen Magt i det Gode, saa og i Striden mod det Onde. Det er det Trangeste for vort eget Sind at opgive aldeles vor egen Visdom og egen Magt, og henge allene i Troen under Christi Ord og Aands Styrelse, taalmodig lide alle Fristelser, Angest og Anfægtninger i et overladt Sind i Guds Haand, i den Troe at han allene seer hvad os tjener til Saligheds Beredelse, og derfor lader ham raade.

Det er den sande Enfoldighed som Christus taler om: Dersom dit Øie er enfoldigt, da bliver dit ganske Legeme lyst etc. Da først faar Herren Magt til at sønderknuse og danne Hjertet, ja indgyde sin Aand, der virker det rette Lys og Kjærlighed i Sjelen.

Lad os derfor, kjære Venner, stræbe derefter, at lære at kjende vort eget Intet, ydmyge os under Guds veldige Haand! Saa vil han ophøye os i sin Tid. ‹Vi maa› altid have sønlig Frygt som en Løgt om vort himmelske Lys, at ei Fienden skulle udblæse samme, siger Broder Hand. Det er og vigtigt for os, om vi skal bevare det Gode som Gud har nedlagt. Her er ingen Ting bedre end ‹at› holde sig stadigt til Gud i en stille Aands Ydmyghed og Lydighed, med Agtpaagivenhed paa sig selv. Saa vil han og holde sig stadigt til os med sin guddommelige Naades Kraft og Kjærlighed. Men naar vi er ustadig da kan han neppe faa begynde før han maa vige igjen; og da kan der ingen Fremvext blive. Lad os derfor blive stadigt ved i Troe og Kjærlighed at bære Omvendelsens Frugter af Kraft! Thi Ord ei hjelpe vil, men Gjerningens Lys af Ild, den skinne bør og kan bevise hvad for Mand vi tjener her.

Lad os altid bede Gud om Den Helligaands Oplysning, baade for os selv og for andre, at vi maatte lære at kjende mere og mere Hjertens Veie, eller Aandens Veie i Hjertet, og altid lade Herrens Raad behage os, at vi ogsaa maatte behage ham, bede han ei tager den tugtende og mindende Naade fra os, men at vi ei maatte faa Fred i nogen Synd, men allene i Guds Veie. Da har han lovet at den som beder, skal faa, og

den som leder, skal finde. Og den som banker paa Livets Dør, for ham skal der oplades.

De er hermed alle sammen paa det kjærligste hilset fra mig og mit Kone og alle Venner her omkring.

Stavanger d. 21 Januvari 1820. Torgier Siqvaland.

187. 1820, 24. januar. Fredrikshald.

Ole og Gro Mjelva til vener.

Til elskelige Medtroende i Gulbransdalen og Romsdalen.

Med denne vor elskelige og fortrolige Broder Daniel vil jeg skrive nogle Ord til eder, som jeg ofte ihukommer, og vil have eder som mig selv erindret at arbeide utrættelig paa vor Salighed. Saa skal vi vist erfare at Høsten er stor.

Ofte føler jeg saa megen Svaghed og Fristelse af Syndens Begjærlighed at jeg ei synes at <kunne> kaldes med Guds Børn. Men ved Bøn og Længsel efter Gud styrkes atter Haabet og Troen paa hans Forjettelser, som ere store og mange at finde i Herrens Ord, alene vi vandrer med saadant Gud hengivet Sind og Aarvaagenhed over os selv, at vi kan have Del deri, saa vi kunde blive af dem som efter Striden faar Jesu Kys til Bytte.

B. John Bjørge er takket for dit Besøg her og her omkring, som haabes ved Guds Hjelp ei var forgjeves. Forrige Søndag var jeg og Konen to Mil inde i Sverig ved en Kirke. Vi haaber at faa komme did at holde Opbyggelse hos en Mand der som er bleven "vaget" rørt. Det er betænkeligt for os Medkalte at se og høre Folket røres her og der omkring Landet. Lad det opvække Lyst i os at blive udstragte til Frugtbarhed, saa det kunde tee sig i al vor Omgjengelse at vor Bestræbelse var at efterfølge Christi Exempel, fra hvilket vi og faar Kraft til at fornægte os selv og Lyst til at gjøre hans Villie, som er vores Helliggjørelse.

De elskelige Venner paa Kolven er takket for bevist Godhed til Legem og Sjel. Jeg har ofte hukommet eder med Bøn til Gud at den Sæd som er nedlagt i eders Hjerter, maatte opvoxe og bære Frugter som er behagelige for Gud. Lad Kjærligheden tiltage i og iblant eder, omgaaes flittig med Guds Ord! Thi det er en Styrke for et troende Hjerte. Fat villigt Forsæt til at fornægte alt som strider imod Guds Ord, og lad saa intet blive forbeholden i Hjertet! Thi Gud fordrer det ganske Menneske indtil Tanker og Begjærligheder.

<De> paa Formo er ikke glemt, men takket for meget Godt bevist imod mig. Og <jeg> føler jeg vil bede for eder alle som for mig selv, at det Gode maatte voxe i og iblant os, saa vi samtlig kunde love og takke Gud for alle hans Velgjerninger imod os.

De fortrolige Venner i Romsdalen <er> tit ihukommet. Da nu B. Daniel kommer, saa underretter han fra os. Lenges at høre fra eder, da det ofte er Middel til at undersøge hos os selv, naar vi hører fra eder.

De hilses alle kjærlig fra deres ved Guds Naade meddelagtige Broder i det Gode, Ole Mielva.

Ihukommende Venner i Gulbransdalen og Romsdalen, der fra mig tilønskes Guds Naade som eders Ledsager frem paa Livets Vei, som vi har Guds Forjettelser og egen Erfarenhed om at Gud er befunden trofast, saa vi har det Faste at sætte vor Tro til etc.

Naar det bliver mørkt og dunkelt for os, vor Aand bliver bedrøvet vor Sjel kommer i Uro, saa er det et vist Trin at gjøre: at gaa tilbage, overveie hos os selv med Alvorlighed om vi har et gudhengivet Sind og vil fornægte vore egne Ting, fra det Største indtil det Mindste.

Søster Guri Strand skrev til os, taler om at blive blottet fra sig selv, <noget> som vidner ved Erfarenhed med en fast Tro i mig, at dette maatte være og forblive vor inderlige Bestræbelse dersom Frugten skal blive af det rette Slags. Lad os, Søskende, annamme en børnlig Aand, saa vi kan have Indgang til vor himmelske Fader i Bønn og Tro, som vor egen Trang lærer os naar vi haver intet af os selv! Vi kan nok tro immer at vi haver endnu den største Aarsag at frygte for Afveie, da her er Ord i Overflod, som er i et klart Lys. Og det er det største Middel for os at komme frem, nest Gud. Men det kan og bruges og forklares uden at eie det selv.

Saa synes jeg det er i alt at prøve sig selv i vor hele Vandel med vore Medmennesker, som B. H. N. S. siger i et Brev, om den Stemme er i os: Gud vil at alle Mennesker skal blive salige, om vi ved enhver Leilighed viser vort Gode som Kjærligheden udvirker dersom den er af den ægte.

Lad os tro, Søskende, at det er intet saa hemmeligt hos os selv eller i Guds Raad til vor Salighed som vi ei faar at vide naar vi som lydige Børn holder os til vor himmelske Fader! Lad os <bede> for og med hverandre, da Guds Villie er aabenbaret for os Svage!

B. Daniel og I. Bjørge er saa kjærlig takket for den Tid de var her, os og flere til Nytte og Gavn naar vi det Gode vil bevare. De er alle saa kjærlig hilset fra vores Hus, mig og eders Søster vil være.

Fredrekhal d. 24 Ianuar 1820. Groe Mielva.

188. 1820, 1. april. Mjelva.

Daniel Arnesen til vener.

Elskelige Venner og Meddeelagtige i Vor Herres Jesu Naade og Samfund, som haver smagt at Herren er god og befunden at være saare trofast, <han> som saarer og læger, som tugter og renser, men ikke ødelægger og forderver den som haaber fast paa ham og strider imod Synden, <han> som knuser vel Hjertet, at det som er eller vil blive haardt, kan blive blødt, men atter igjen indgyder sin Kjærligheds Vin deri, <saa> at Fred og Glæde i Den Helligaand føles, hvorved Hjertet fornøyes, Sindet opløftes at love og prise sin kjære Gud og Fader for alle hans Velgjerninger, <og> Villien bliver mere løs og fri til at tjene den levende Gud, og at udvælge ene og alene at være Herren tro, og aldrig mere see paa Vanskelighederne som vil møde, eller overslaa med Kjød og Blod, hvad det vil sige dertil, enten det er mod eller med. Saaledes har jeg følt Omvexlinger, men stedse befunden Gud at være saare trofast, som har frelst i Nøden og taget mig ved Haanden naar jeg har villet synke i Vantro og Forsagelse.

Jeg har ofte været i Bevægelse <ved> at tænke paa min Reise, ved at omgaaes med forskjellige Mennesker, ved den Følelse at vi har kommet sammen med Hjertens Glæde, følt Guds store Naade og Kjærlighed imod os, men taget Afskeed med Hjertens Sorg og Bedrøvelse. I denne Følelse faldt det og for mig Johannes' Ord i 20 C., da Maria stod for Christi Grav og græd; hun græd og kigede ind i Graven med Hjertens Længsel at finde igjen sin Jesum, og alligevel at 2 Engler aabenbarede sig for hende og sagde: "Qvinde, hvi græder du?" Hun sagde: "For<di> de har taget min Herre bort, og jeg veed ikke hvor de haver lagt ham." Og der hun dette havde sagt, vendte hun sig om tilbage og saa Jesum staaende hos hende; men hun kjendte ham ikke. Han sagde og til hende: "Qvinde, hvi græder du? Hvem leder du efter?" Hun tænkte det var Urtegaardsmanden og sagde: "Kjære, dersom du har taget ham bort, da sig mig hvor du har lagt ham, saa vil jeg tage ham." Dette var følsomt for mig, at hun ikke var fornøyet, hverken med Engler eller med Mennesker; men hendes Hjerte og Sind stod til Herren. Nogen anden Ting kunde ikke stille hendes Graad.

Dette syntes jeg faldt levende ind paa mit Hjerte, at naar jeg er i Sorg og Hjertens Bedrøvelse, <at jeg> da seer til at mit hele Sind og Hjerte er allene vendt til Herren, med ydmyge Bønner og Sukke efter Guds Naade, med inderlig Længsel at blive iført hans Billedes

Lighed, at finde ham levende at bo og virke i os, at vi ikke lade os forhindre af nogen anden Ting, eller tilfredsstille vor Sorg og Bedrøvelse ⟨dermed⟩, men at ⟨vi⟩ da vaager i vor Aand og giver Agt paa vor indvortes Mindelse. Da kunde det blive med os som med Maria. Herren stod ved hendes Side; men hun kjendte ham ikke før han sagde "Maria". Dette var et lidet og kort Ord; men deri var den en levend Kraft, hvorved hendes Øyne aabnes, at hun kjendte ham. Al hendes Angest forlod hende. Hun vilde da strax omfavne ham; men han sagde: "Rør mig ikke, men gak til mine Brødre og sig dem, jeg farer op til min Fader og eders Fader, til min Gud og eders Gud. Saa seer vi hun var strax lydig, forlod det Behag at nyde hans Nærværelse, men var strax villig at gaa hen at arbeide.

Saaledes skulle vi og være skikket naar vi kommer i Sorg og Bedrøvelse, da lade Bønnens Aand have Overmagten, med den rette Virkning, og have altid et vaagent Øye paa den indvortes Mindelsen, naar Herren ved sin Aand aabenbarer for os hvad vi skal gjøre, da vende os til ham, modtage Oplysning, og med en frivillig Aand gaa til Gjerningen efter Vidnesbyrdet, og fornægte vore egne Ting. Da føle vi i Angsten det kostbare Guld, nemlig klarere Vidnesbyrd om Herrens velbehagelige Villie, mere af Christi Kjærlighed, med en frivillig Aand at tjene den levende Gud, mere Lys i Sjelen at skille imellem Godt og Ondt, imellem Skyldigt og Uskyldigt.

Men ach, mange græder og sørger. Deels veed de ikke hvad de græder for, fordi de er i Mørket og ikke vil forlade Lasternes Vei og fornægte sin egen Villie. Endeel græder fordi de ikke faar Gud og hans Børns Villie efter sin Villie, og faar det efter Naturen og hvad Kjødet begjærer. Endeel græder for de ikke bliver elsket og agtet af andre, som de synes, og derfor bliver opfyldt med Mistanke, og tror den onde Aand, som indbilder dem at de andre Troende vandrer paa Afveie, og afmaler deres Feiler og Svagheder saa store at alt det Gode bliver skjult i den Agerdynge, saa det bliver Had istedenfo Kjærligheds Omsorg. Men naar Den Helligaands Vind forblev at blæse ind paa deres Hjerter, da faar de see at Avnerne adspredes og Hveden lader sig tilsyne hos andre, og ⟨at⟩ han selv har ladet sig bedrage af Slangens List.

Ach, hvor mange Afveie det er for os naar vi vil forlade Lasterne Vei! Og den som ikke varlig i Aand og Sandhed søger Herren om Visdo at skille imellem Aanderne og om Kraft at overvinde det Onde og gjør det Gode, ham er det farligt for at blive bedragen med dem som skal søge at komme og skal ikke kunne. Gud, som har rørt vort Hjerte, og kaldet os ud ifra Mørket til sit underlige Lys, han bevare os i sin

Sandhed og fra alleslags Vildfarelser alle vore Livs Dage!

Du Broder H. N.s. med Kone og alle dine snilde Folk er kjærlig takket for alt Godt til Sjel og Legem, som har Tid efter anden virket paa vort Hjerte med en sagte og stille Bevægelse, blandet med Bøn og Hjertens Sukke til Herren om at komme efter paa Saligheds Vei Haar jeg tænker paa dig, B. H., da du gik ud i den mørke Verden, hvor der da var næsten ingen som vederqvægede hverken Sjel eller Legeme, men alligevel blev dit Kald tro, og naar jeg da tænker paa mig og mine Reiser, da jeg kan sige af Erfarenhed at Herren giver sine som i Søvne, da Gud og hans Børn vederqvæger baade Sjel og Legeme, allene jeg bevares i en ydmyg og ringe Aand og med et lydagtigt, agtpaagivet Sind og Hjerte er underlagt Vidnesbyrdet og Aandens Mindelse og vandrer udenfor mig selv, saa jeg aldrig maatte ~~underholdning~~ undslaa mig for Trængsel og Lidelse, heller ikke lade mig forhindre af det naturlige og kjødelige Behag til de skabte Ting. Da kunde Herren faa gjøre med os som han vilde.

Jeg er ofte i Taarer ved Betænkning om alt det Gode som mig bevises, baade af Gud og hans Børn, saa jeg ofte føler og siger: O Herr jeg er ringere end det Mindste af din Naade som mig bevises.

Jeg skal nu hilse fra Øyer i Gudbrandsdalen; der var meget snildt Jeg veed ikke nogensteds som jeg reiste, som er saa mange begjærlige Mennesker efter Guds Ord i en Bygd af Kultiverte Folk som der. Jeg var der i 9 Dage; men næsten hver Aften var Husene fulde af for det meste snilde Folk. Jon Bjørge skal jeg hilse fra. Jeg er glad i at tænke paa ham, den snilde og børnlige Aand. Og jeg tror han lader sig oplyse og lære baade af Gud og hans Børn, og kan blive et Middel i Guds Haand for Vennerne der og andre Steder.

Jeg var og i Gausdal forat tale med Knud Rasmussen. Jeg gik da først til Provsten og talte med ham i den Tanke at maaske Folket kan være meget begjærlige efter Guds Ord, og jeg da skulde givet mig Tid. Han var da snild at tale med. Tilsist sagde jeg, det var derfor jeg gik ind til ham, forat høre om han havde noget imod at vi kom tilsammen og handlede om Guds Ord. Han sagde ‹han› havde intet derimod men bad mig reise og tale Guds Ord med Folket, "da jeg forstaar du er et fornuftigt Menneske. Og hils dem fra mig!"

Jeg fandt da Knud Rasmussen paa en Gaard. Da jeg saa hans Ansigt, følte jeg en stor Medynk over ham, at et Menneske skulde være underlagt saadan Vildfarelse og tillige Lidelse, baade paa Sjel og Legeme, ‹s›om jeg kunde omfavne ham i Haabet, at han ved vores Sammenværelse kunde rettes. Jeg talede da meget med ham, da han og holdt sig til

mig og var føyelig. Og jeg fortalte da om mig selv, hvad jeg følte og troede, hvor godt det var at elske Gud og gjøre hans Villie med en frivillig Aand, hvad Fred og Glæde der følger med, og Kjærlighedz Liv til Gud og Næsten, — syntes det var godt at komme dertil mere.

Han sagde: "Hvor skal jeg hen?" Han vidste paa ingen Maade at komme ifra den Lidelse og Tvang ham var paalagt, indtil Herren gjorde en Forandring. Jeg sagde: "Dersom du troede at det var den onde Aand som har Magt over dig, saa vilde du vel stride mere imod, og da kunde du og faa Seier." Men han sagde, han forsøgte hver Dag om han kunde overvinde noget, og bad til Gud om Hjelp; men det var det samme. Jeg spurgte om han havde noget Skillerom(?) paa det han talte, om det var sammenhengende og overeensstemmende med Guds Ord. Han sagde, han maatte tale det som kom for ham. Saa vidste han ikke mer; derfor havde han ingen Dømmekraft deri. Han sagde og, at naar nogen havde imod ham, saa hører han det i Øret sit. Jeg sagde at jeg baade havde imod ham, og forstod det ikke heller alt, og at Folket var saa kjede og utaalmodige over den lange Tale, og at endeel af Talen var usammenhengende. Jeg talede da meget alvorlig til ham; men han sagde ‹han› maa være underlagt det Kors og ‹den› Lidelse som er paalagt.

Fra Lom i Gudbrandsdalen skal jeg og hilse. Vi har det snildt der. Konen til Ole Stavem er død i Vinter, og efterlod sig et godt Vidnesbyrd. De er da hilset, Vennerne i Christiania og Bakkehaugen, Møllen, Bragernes og Møllen, og Kongsberg og Skien. Jeg kommer eder ofte ihu med Bøn til Gud, at vi maatte vandre i den børnlige Aand som det sømmer sig Guds Børn; da faar vi Arv i Guds Rige.

Anne Gundhus er kjærlig hilset. Naar det ‹er› Leilighed til Telemarken, da hils og Vennerne der! Paa Bøle er de og hilset fra mig, og takket for alt Godt. Tilsist er du, B. H., med din snilde Kone og Børn og alle dine Folk saa kjærlig hilset fra mig og min Kone, ‹der› har været meget sygelig i Vinter og er‹› endnu svag, dog lidet bedre. Fra alle Venner her i Romsdalen er du hilset. Du veed vel at Lars Kyllingen og Johannes Feigum (ms.: Figgom) fra Lyster er i Trondhiem. Tilsist er da alle hilset fra mig, deres forbundne Ven og Broder af Guds Naade i Christo.

Miclva den 1 April 1820. Daniel Arnesen.

189. 1820. 2. april. Oppdal.

Prost Rønnau til Arnt Solem.

Velædle og høytærede Hr. Solem.

At jeg benytter i min ærbødigste Tilskrift til Dem ovenstaaende tvende Ord, velædle og høytærede, er her Oprigtighed og Virkning af Følelse, hvor lidet saadant Udtryk ellers betyder i de almindelige Brev .....; thi de som frygter Gud og vil hans gode Villies Udbredelse iblandt Menneskene, den er ædel og har den sande Ære.

For Deres høyærede Tilskrift takker jeg Dem ret inderlig, og forsikrer med al Sandhed at den gav mig saare meget Glæde, da jeg ikke veed noget at sætte større Pris paa, end om jeg af gode Mennesker og Guds sande Tilbedere maatte agtes og kjendes selv at være saadan en, og derfor nyde det Held at dyrke Venskab med dem i Aands og Bestræbelses Forening for det som er den sande gode Sag.

Længe tilbage i Tiden har jeg efter mit Embedes Pligt <været> opmærksom paa <at> Mennesker ikke manglet denne Erfaring, at de hvilke Religionen har gjort de rette Indtryk paa, ere ikke allene selv saare lykkelige, endog i det som hører til dette Liv, i de tungeste Stillinger, men altid tillige til stor Velsignelse for dem, iblandt hvilke de leve, da det ikke kan feile, at det jo ved dem gaar i Opfyldelse noget, og mangen Gang meget, af Jesu betydningsfulde Udsigende: I ere Verdens Lys, I ere Jordens Salt.

I denne min nuværende Virkekreds har jeg ogsaa fundet det Slags Mennesker at være til stort Gavn for den store Hob, og derfor inderlig ønsker deres Tilvext, fuldkommen overbevist, at som fra Christendommens første Tider <det> var ved Sammenholdenhed <at> mange udbredte dens velgjørende Sandheder og Lydighed imod den, saa er det nu den Dag i Dag er vel saadanne Foreninger i Menighederne hist og her, at der lykkelig kan virkes imod den almindelige Fordærvelse. Og de Opmuntringer til Gudsfrygt og et sædeligt Liv som høres i vore Gudshuse, bedst understøttes blandt Mængden.

Deres Velædelhed erindrer i Eders Tilskrift en Sygdom en Gang i Eders Liv, som vagte Dem til alvorlig Bekymring for det Nødvendige. Saaledes blev legemlig Sygdom ofte maaskee til Sjelens Helbred under den kjærlige Haand, hvilken gjør Alting vel og jordiske Trængsler til aandelige Glæder, hvilket ogsaa Erfaring har lært mig, da mine tungeste Timer var mest frugtbare paa gode Beslutninger. Og dersom jeg nogenledes har lært at kjende Gud, hans naadefulde Hensigter og vort store Haab, saa skylder jeg denne Lykke til de mørke Stunder

i mine svundne Dage. Og derfor erindrer <jeg> Dem, høytærede Herre, om hans sande Velsignelse over Dem fremdeles, og for alle dem som haver det paa Hjertet, baade selv at betræde den gode Vei og tillige at blive, saavidt de kunne, andres Ledere og Veivisere paa den, ligesom jeg beder Dem om Deres Venskab og den Glæde at oplives nu og da ved et Ord fra Dem.

Opdals Præstegaard d. 2 April 1820. Ærbødigst fra "Pruest Ronau".

190. Etter 26. april 1820. Påskrift på kopi av brev frå HNH.

Ole Nielsen Hauge til vener.

Elskelige Venner i Stavanger og Sandnes og der omkring.

De er ihukommet og takket for alt Godt. Vi kommer eder ofte ihu med Hjertens Længsel at faa høre noget fra eder, hvorledes de lever.

Min Kone og jeg er nu flyttet hid til Broder Hans paa Bredtvedt, hvor vi lever vel og fornøyet, da her er meget at bestille. Og her er jævnlig Opbyggelse, med Taler og Brever og de mange som her kommer og reiser.

Min Kone beder saa kjærlig hilse eder, og ligesaa er de kjærlig hilset fra mig, deres ved Guds Naade hjertelig hengivne Broder i Christo. Ole N. S. H.

191. 1820, 2. mai. Egersund.

Kittil Aarstad til vener.

Meget elskelige Venner i Stavanger.

Takket er de, Brødre Torgie og Mauritz, for deres kjærlige og troværdige Aabenhjertighed mod mig den Tid de var hos os i Paasken, dernæst for eders opbyggelige Skrivelse, som jeg nu modtog sist Torsdags Aften, da jeg kom fra Christiansand.

Jeg kan og hilse saa flittig fra Vennerne der, som alle levede snildt og vel, undtagen Marta Hovestøl som var syg og meget afmægtig, <og det> ser ud til Endeligt. Kan og hilse fra mange Venner som var forsamlet her hos B<roder> Ole Farver Bededag, hvor vi læste deres snilde Skrivelse m. fl., som var ret opbyggeligt.

Igaar var jeg og Broder Torgi samt O. Farvers Kone med flere paa Skielbrey. Kan hilse fra dem, især <fra> S. Karen. B. Isak er paa Østlandet. Vi har og hørt at B. John Hogvalstad, og maaske

Jakob Lintiørn, vilde komme her til Pintse, som var særdeles snild om det skeede.

Vi taledes ved, jeg og Karen, herom, og vi ønskede helst om dem kom hertil paa Østgaaende, saa maaske S. Karen m. flere blev med dem til Sogndahl, da der er Strid og Hunger etc. Saa kunde heller de Venner reise nord igjen øvre Vei. Dette er vor Grund, og enda er <der en> vis Aarsag hvorfor, som nærmere faar tales om etc.

De hilses flittig, alle Venner, B. Ole Seglem med Kone, J. Hogvalstad, Thor Ts., Engel Hanssen m. fl., fra os Forenede her, og mig, deres attraae<n>de Broder.

Egersund d. 2den May 1820. Kiddil Aarstad.

192. 1820, 15. mai. Kristiansand.

Jonas Birkrem og Knud Jacobsen til vener.

Elskelige Venner og Søskende i Stavanger.

Tak for eders Skrivelse af 12 dennes. Seer deraf den Forandring som er følsomt at betenke. Gid det maatte merkes hos os, saa Guds Førelser maatte ikke være os forgjeves!

Jeg skulde og sagt dig, B. Torgi, at dersom du vilde have de 24 Stykker Planker skaaret 6 Al lang, 9 a 10 Tommer brede og 2 Tommer tykke, da maatte de bestilles, og da vil <det> tage Tid, en a 2 Maaneder. Men dersom du var tjent med dem 5 1/2 Al lange, 2 1/2 Tomme tykke, 8 Tommer brede, da kunde dem faaes her strax for en 2 Spd. for Tylft eller 12 Stykker. Men nu er her ingen Leilighed at faa sendt. Du kunde imidlertid sige din Mening, saa skal jeg bestille dem strax.

De er nu alle saa kjærlig hilset fra os Forenede her, min Kone og mig.

C.sand den 15 May 1820. Ionas Bierkrem.

Elskelige i Stavanger.

Tak for deres hjertelige Hilsninger og levende Udtrykke til os! Giv at det alt maatte annammes med Erkjendtlighed og ret Anvendelse, hver paa sit Hjerte, saa Lydighed under Gud og hans Aand kunde erlanges! Det var meget følende at høre om det Dødsfald som skeede hos eder; det kunde vist erindre os om Tidens Uvished og især hvor kostbar den er.

Det du S. P. Seiglem skriver om S. Ingebor at komme der, saa har vi talt sammen derom. Hun synes selv <at hun> ikke finder sig

bekvem dertil, ikke heller har hun Lyst dertil, siger hun. Og fra vor Side kan jeg ikke andet kjende end <at vi> vilde gjøre det som var det Høyeste. Men nu for Øyeblikket var det umueligt, da vort mellemste Barn er sygt og har ikke kommet af S. I<ngeborgs> Armer hverken Nat eller Dag i en 14 Dage, og er endnu med det samme. Og altsaa kan jeg ikke mere sige herom. Kan Ingeborg overveie det fra en anden Side senere hen, skal det ikke afslaaes fra min Side, naar <noget> Høyere var at udrette. Hils B. T. Segvland at jeg i Dag leverte til O. G. 10 Str. for det første.

De hilser alle Venner der. Vi haaber J. Haagvalstad hid naar han reiser til Sogendhal (= Sokndal). Min Kone er taallig med Hilsen, dog har stor Mindelse deraf. B. Moe er og ligesaa; men Martha Havestøl er med det samme. De er mest hilset fra mig, deres svage Broder,

K. Jacobsen.

(I margen:) B. A. Corneliusen hilser Tak for de 64 Spd. for d<et> franske Brendevin. Jeg skal og gjøre mig Flid med samme, tenker det er samme Prisen spm før, 32 S. Pot.

Til Torje Seqveland a/ Stavanger.

123. (1820?)

Jacob Gundersen til huslyden Seglem.

Kjære Broder Lars Seglem med Kone og Børn.

Med rørt Hjerte hukommer jeg eder og flere Venners Deltagelse med mig. Jeg er vist i Sandhed ringere end det mindste Gode jeg nyder af Gud og hans Børn legemlig og aandelig, dog prøver mit Hjerte, om Pennen ei gaar for<an> Hjertet i Erkjendelse for Gud og hans Børn, føler noget til <det> samme, og hjertelig længes og attraar mere at kjende mig saa som jeg er, at hans Naade ~~xxxx~~ maatte altid være mig nok. Ja, Gud give vi med hverandre maatte ret kjende den, saa den maatte faa sønderknuse vore Hjerter, saa Gud fik skabe en ny vis Aand indeni os, med den levende Kjærlighed at leve i, og vandre som i Lydighed af oprigtig Kjærlighed, der bedst kan bevares i et sønderknust og ydmyget Hjerte!

Jeg maa slutte. Gud vor Fader for sin kjære Søn give mig, eder og alle, der har kjendt Den Helligaands Kald, <at vi> maatte voxe som nyfødte Børn i den daglige Fornyelse til Jesu Christi Aabenbarelses Dag! Det bedes af mig, for mig og alle Kaldte i Herren.

Hils saa kjærlig fra min Kone og mig, deres attraaende Broder at leve i Guds Frygt og hans Kjærlighed til min Opløsnings Time kommer, at jeg ved ham alle Tider kunde sige i en sønlig Tillid: Mig skee som det behager dig, ⟨mig⟩ der ofte strider med skrøbelig Magt!

Iachob Gundersen Wula.

194. (1820?) Oppdal.

Prost Rønnau til Ole Johnsen Ekren.

Min gode og meget agtede Ven.

Ved her indsluttet at tilsende Dem dette Brev, som De havde den Godhed at levere mig sidste Søndag, og begjærede tilbage, beder jeg dig at takke den brave Daniel A⟨rne⟩sen i Romsdalen naar du tilskriver ham, baade for det ufortjente Venskab mod mig, som hans Brev vidner om, og den Fornøyelse jeg har nydt ved Læsning, da jeg ikke i ham allene finder en velment Mand, der er den for os alle gode Sag hengiven, men at det han melder om sine Reiser, med Glæde seer at denne gode Menneskens Opvækkelse til at tænke og leve som Mennesker. Og Kraften vidner i mange Lands Egne Tid efter Tid større Fremgang, hvilket vi med inderlig Bøn til Gud fremdeles vilde udbede den som hans bedste Velsignelse over Jorden.

Af Rønnau 1820.

Til Ole Iohnsen Ekren i Opdal.

195. (1820?)

Sacharias Torkelsen til vener.

Elskelige Brødre og Søstre i Egersund, paa Øyen, samt Ogne Sogn.

Ofte tænker jeg paa hvorledes vi vandrer i det Lys som os er skjenket, om vi anvender Tiden ret til vor Beredelse, om vi gaar ned i os selv og søger efter en sand Forringelse, saa det Liv af Gud i Kjærlighed kunde bo og formeres, ja udvises for andre og virke det som Herren behager. Jeg har erfaret at uden jeg i Tro og Bøn vender mit gandske Sind og Hjerte til Herren, saa min Villie er bøyet under hans, saa det haarde Hjerte smeltes, og igjen Hunger og Tørst ⟨føles⟩ med Kjærligheds Attraa for min og andres Salighed, ~~-~~ ⟨jo⟩ dybere jeg graver heri, ellet ⟨jo⟩ dybere jeg faar lagt Grundvold paa Ydmyghed og Kjærlighed, ⟨jo⟩ fastere staar da Bygningen. Men gaar vi frem efter egne Tanker og egne gode Forestillinger, da gaar vi ofte tilbage uformerkt.

Men gjør vi ret Vold paa Naturen, saa bliver vi fattige i Aanden, og den Fattigdom som jeg ser og kjender hos mig, lærer mig tillige hvor lidet andre uden Guds Kraft formaar. Og da er det <for mig> at styrke mine Brødre, pleie de Saarede, ophjelpe de Skrøbelige som ere forsagte og vil synke i Vantro.

Bygger jeg paa en svagere Grundvold eller paa en snarere Vei, da kan jeg søge og ikke komme ind. Thi naar den høye Aand ligger under den taaler ikke at støde<s> paa af Overbevisninger af andre, <da> vil Trodsighed opkomme, enten at lede efter Feil hos dem — om det ikke fremføres, saa strider eller hersker det indvortes — eller <man> frigjør sig ved en eller anden god Hensigt, hvilken deri lukker Hjertet, saa Ordet ikke faar Rom i dem, ja ikke faar virke til Frygt engang, langt mindre knuser Hjertet, det Arbeide da at holde os fra den <høye Aand?>, eller i det Mindste at skjule vort Hjerte. Saaledes kan Lyset overskygges.

O, lad os bede og arbeide paa at holde Aandens Enighed i Fredens Baand, at agte hverandre ved Ydmyghed høyere end os selv! Setter vi Tillid til Gaverne, da opblæses vi. Vi kan vel, som Profeten siger, tale saa andre skal høre det eller, som Apostelen siger, med Engletunger mærkelige Ord, mange Forklaringer, som en Bjelde der giver Lyd langt fra sig, dog ikke opbygges selv af Ordet, og andre ikke heller, men mere <kommer til> at hindre dem fra den Enfoldighed i Christo.

Gid at vort Arbeide var i Kjærlighed, at bringe Herren et Offer, og være udstragte at plante og vande og i Grunden kjende at det er Gud som giver Vexten, at vi er Intet, og naar andre da ophøyer os, da forholde dem og os at det er af Naade. Han som er Begyndelse og Ende, hører al Æren til. Vær kjærlig hilset fra deres ringe Broder,

Sacharias Torchelsen.

196. 1820, 3. august. Arendal.

Torger Skjæveland til Torgeir Sikveland.

Fortrolige Broder T. Siqvaland.

Jeg sender dig med Ole Benets Farty 6 tørre Huder, 3 norske og 3 danske. Han skal have 8 S. pr. Stykke i Fragt. Jeg har tænkt at faa <i> det Mindste 2 Spd. 3 Ort Stykket naar dere betaler Fragten. Og kan ikke den Pris faaes, saa faar du heller være saa god og skrive mig til. Jeg vilde og vidst hvad Pris du tænker du vilde give for B<ismer>pund som til Høsten, baade for raa og salte<de> og tørre Huder<, — her pleie komme danske Huder om Høsten —, saa vilde jeg kjøbe for dig og mig paa fælles Regning.

Iøvrigt er du med Kone <og> alle Venner kjærlig hilset. Vi synte det var en fornyet Naade at Broder J. Hogvalstad kom ud til os og flere. Og <det> er en uskatterlig Langmodighed at Gud endnu uforanderlig bliver ved udvortes og indvortes at arbeide paa Menneskens Saligheds Vel, saa at den som endnu er langt borte, kan komme nær til, og smage og see at Herren er god.

Her er længe siden jeg skrev noget til eder. Men vi har ofte faat hørt ifra eder, og derved styrkes naar det Gode høres. Hilses kjærlig fra mig og Kone og vores flere Venner her.

Arindal d. 3 Agust 1820. T. Skiæveland.

197. 1820, 21. august. Bergen.

Samson Traae til Torgeir Sikveland.

Fortrolige Broder Torger Sikveland med flere Venner.

Du er kjærlig takket for den Tid du var her og for dine opbyggelige Skrivelser. Gud give os Naade at skjønne hans Godhed og uddrag det Kostbareste deraf, <det> som kunde forædle vor Sjel til Dyd og Hellighed og Guds Kjærlighed, saa vor Sjel kunde love og takke Herren, og ophøye hans Navn i Tid og Evighed! Thi meget er det Gode Gud har givet for dem som ham frygter og elsker, og tror aabenbar paa ham for Menneskens Børn.

Saaledes bekjendte David, og saaledes føler vi undertiden, især naar Gud meddeler os sin Naade, at vi føler Troens Liv og Kraft i Kjærlighed, at tale og bekjende for andre hvad vi selv tror og længe efter, at Guds Villie maatte skee og fuldkommes mere og mere i os og alle Mennesker. Og da kjender vi Guds Godhed af hin Verdens Kræfter etc. Men som vor Svaghed og Naturens Sands ikke længe taaler at bær det himmelske Gode, saa maa Herren unddrage os det og skjenke os noget af Christi Lidelse, hvilket skeer paa forskjellige Maader, saa som Gud ser bedst det kan bøye os til Ydmyghed, deels indvortes og deels udvortes.

Fornemmelig er Guds Kjærlighed med os faldne Mennesker at vi skulle lære at kjende vor Trang til ham, og saa tro hans Naade og Frelse til at hjelpe os i vor Nød, naar vi hjertelig paakalder ham med det Forsæt og Løfte at vi vil være ham troe og lydig, forsage det Onde og lægge Vind paa det Gode efter Herrens Befaling.

Broder Lars Kyllingen bad at hilse eder. Han reiste herfra til Lyster. Det var godt at tale med ham og høre paa hans Tale. Det er vist en stor Naade at saadanne kommer ud iblandt os til Bestyrkelse.

Haaber det ikke bliver frugtesløst, især naar vor Bøn og Begjæring til Gud er alvorlig at vide og gjøre hans Villie. Thi vidst ingen kan komme til Sandheds Erkjendelse uden ved Guds Ord og Aand. Ligesaa vidst er det og at vi maa bede Gud hjertelig derom med et fast Forsæt og fri Villie, at han vil lære os at kjende vor Fordærvelse og skabe i os et nyt Hjerte, lede os efter sin velbehagelige Villie paa Sandheds og Saligheds Vei, saa det Onde bliver undertrykket og det Gode af Gud opvoxer som et frugtbart Palmetræ, der bærer Herren velbehagelige Frugter formedelst Jesum Christum, Gud til Ære og Lov.

Jeg har num i en Tid noget eftertænkt, hvor vanskeligt det er at finde den rette Vei til Livet. Omendskjøndt Gud har kaldet et Menneske til sig, eller overbevist os om vore Synder og skjenket os Magt over de herskende Synder, samt givet Følelse om det evige Gode, og vi har fattet Villie til at tjene Herren, saa er <det> dog saa mange vildfarende Indbildninger og onde Tilbøyeligheder hos et Menneske, især egen Magt og Visdom, Verdens og Sandsernes Begjærligheder, der skygger for det rette Lys og Vidnesbyrd, saa man ikke kommer ret hjertelig til Erkjendelse og at søge Gud om Naade, gandsk overlade sig til ham i en børnlig Frygt og Kjærlighed, saa han faar lære os med sin gode Aand hvad hans behagelige Villie er, men bliver for snart færdig med sig selv og faar lægt sit Saar med adskillige Indbildningers Midler, taler meget om Gud og hans Ord og Vidnesbyrd, men giver ikke Agt paa den rette Talsmand. Derfor bliver ofte det sande Lys skjult, og Guds Kraft fattes (= mangler) til at imodstaa det Onde og gjøre det Gode af Hjerte.

Hilses meget kjærlig fra alle her og mig.

Bergen den 21 August 1820. Samson Traae.

198. 1820, etter 22. august. Bredtveit.

Olc Nielsen Hauge til huslyden Aarstad. Påskrift på brev frå HNH, dagsett 18. august 1820.

Elskelige Ven Kittel Aarstad med Kone og flere Venner der.

De er alle kjærlig ihukommet og hilset fra mange Venner. Jeg og min Kone kom nu paa Tirsdag, d. 22de Augusti, fra Bragnæs og Møllen med flere Stæder, som alle lever vel ved Hilsen og tillige arbeider i Ord og Gjerning paa at frygte og elske Gud.

Hilses kjærlig fra min Kone og mig, O. Nielsen.

199. 1820, 17. september. Nordgaarden.

Vis-Knut til Rønnaug P. Amundgaard.

Hjertelskende kjære Ven og Søster i Christo.

En Hjertems Længsel er at jeg skulde naat at tale med dig udi din store Nød. Men da vi ere saa langt ifra hinanden at det ikke kan skee mündtligen, saa maa jeg tale med Pennen, efterdi jeg har hørt saa sørgelige Tidender fra dig at du saa grueligen er overfalde i Ildens Nød.

Det er nu 6 Uger siden jeg fik den Lyd i mit Øre, som gik saaledes: "De Sjeler i Nordøst, de stunder paa dig, og haver stor Længsel at tale med dig." Undertiden omvexler det saaledes: "Den døendes Qvinde, hun stunder paa dig, hun haver stor Længsel at tale med dig. Hun synes det er nu for silde med sig, hun lyster til Afskeed at indbyde dig."

Og jeg fik i den samme Stund en Erfaring i en Drøm: Jeg syntes jeg var i et Hus, og der var optendt et Lys. Og jeg syntes at Ilden vilde gjøre mig Skade. Og jeg havde derefter en stor Smerte i Kjødet for den Længsel som du havde til mig, ✓Fordi det syntes at Skaden var saa stor at det skulde blive Døden, saa var det vidst eders Hjertens Længsel at du skulde havt mig hos dig. Og jeg har en daglig Længsel at være hos dig. Men da det ikke kan skee nu paa denne Tid, saa ønsker jeg at Gud kunde være hos eder med sin Aand, og styrke eder i den sande Tro, at du med en hellig Taalmodighed kunde overvinde eders Kors og Bedrøvelse, og være ofret for Gud i Korset til et velbehageligt Offer.

Der Jeftas Datter hørde af Faderens Mund at hun skulde ofres, da raabte hun imod sin Fader og sagde: "Jeg vil med et frit Mod forære mit Jomfrueblod til min Frelser, den fromme!" Og jeg veed at du strider med en stor Taalmodighed, og eders Kjærlighed er stor til Gud. Men eders Tanker forfærdes af det at I skal faa Lyde ~~paa~~ paa Lemmerne af den Skade. Men faar I Lyde i Verden, saa faar I Glæde i Himmelen. Korset renser eder for Gud; thi Korset og Jesum følges ad. Besøger Gud eder paa denne Tid med Korset og trykker Taarene af eders Øyne, — naar Taarenøden bliver fyldt til det Høyeste, saa gjør Gud deraf en Glæde, og derefter besøger eder med Trøst og Glæde.

Og du Bedrøvede, som er Moder for hende, dine Tanker vil opstige udi Livet, at du tænker: Maaskee vi kan være større Syndere end andre mens Gud slaar os med saa haardt et Slag. Men tænk ikke at de ere større Syndere end andre, men tænk at Korset er os alle til et Tegn!

Thi Gud holder altid den Skik iblandt sine Børn, at han straffer den som han elsker, og haver en Velbehagelighed til ham som en Fader til sin Søn, den han vil vel. Thi saa mangt et Kors Gud skikker eder i Huset, saa mange Velsignelser bringer det med sig. Thi ved Jesu Kors blive vi alle frelste fra den evige Død, fra den svovelske Lue og Brændes-Ild som vi alle vare underkastede formedelst Adams Syndefald.

Derfor, o Qvinde, vær trøstig i Gud! Er du Jesum lig udi Korset, saa lad det være din Glæde at naar denne Tids Pinagtighed haver en Ende, da Gud formedelst Christi Pine og Død vil lutre og rense os til de udvalgte Børn, og pryde dem med Himmelens Glans og Livsens Krone. Gud unde dig og mig og alle som ere underkastede Korsens Nød og Modgang her i denne Verden, saa taalmodelig vort Kors at bære saa det kunde skee os til Sjelens Renselse, saa vi kunde faa en Afsky til alt Ondt og Lyst til alt Godt, og blive Jesu Christi Efterfølger mens vi ere her i Verden og skal holde vor Vandring i Grædedalen, saa vi hisset kunde forsamles hos hannem i Frydesalen, og faa Sted blandt de Udvalgtes Tal i al Evighed!

Og du, kjæreste Qvinde, som er underkastet denne Nød, du maa ikke tænke at Gud har skikket Korset for din Skyld alene! Men du er bleven et Speil for alle løsagtige Munde som haver det daglige Mundheld udi som med Eder og Bander, og ønsker sin Sjel i Djevelens Vold og at brænde i Helvedes Ild. Jeg vilde ønske at en og hver som betragter denne Skade som den naturlige Ild har gjort paa Legemet, at de kunde faa en aandelig Betænkning om hvad den evige <Ild> kan skade Sjelen, thi den naturlige Ild er ikkun som koldt Vand at ligne med den evige —, saa vi alle kunde vende om fra Syndens Vei og tage Guds dyrebare Ord i Munden med Lov og Taksigelse, og bede daglig om Syndsforladelse og tjene hannem med en ren Samvittighed og en Tro som er uden Skrømt.

Nu afbryder jeg min Tale med eder, og takker dig og din Broder af Hjertet inderlig for den store Umage som de havde for mig da jeg var i Sygdommens Nød, og siger Tak baade din Fader og din Moder og alle dine Søskende for hver en Gang vi har havt Omgjengelse og Samtale om Gud. Jeg elsker eder hjertelig, ikke fordi de elsker mig, men fordi de elsker Gud og i Troen annammer hans salige Ord.

Til Slutning ønsker jeg eder den himmelske Fred og Velsignelse i Hus og Hjem, i Seng og Sæde, og efter Døden Himmelens Glæde, naar vi skal bort fra Verden træde. Gud unde os at samles i Himmerig, hvo vi skal være evindelig! Vær saa kjærlig hilset fra mig, du og dine Foreldre og Søskende! Jeg ønsker eder alle bestandig Fred og Glæde i Den Helligaand.

Nordgaarden d. 17de September 1820. Knud Rasmussen.

Til Velagte Pige Rønog Pedersdatter Amundgaard paa Froen.

200. 1820, 21. september. Bergen.

Samson Traae til vener i og ved Stavanger.

Elskelige kjære Søskende i Stavanger og der omkring.

Du Broder Torier Sechvaland og T. Torsen er kjærlig takket for eders Skrivelse med Lars Hodne af 31 August.

Vi maa sige til alle Tider at Gud er god med os, enten det synes for os selv saa eller ikke, da vi er overbevist om at han vil os vel Dog, det bliver vel som Paulus siger, at den nærværende Trængsel synes ikke at høre til Glæden, som vel ogsaa ikke altid kan være. Men dette tror jeg er fast, at Gud af Kjærlighed drager paa Menneskets Sjel saa meget han kan see den vil lade sig overbevise og bøye under hans Villie forat blive frelst.

Gud give os Naade at være taalmodig og overladt under hans Haand, og tro at alting tjener dem tilgode som i Sandhed elsker Gud, endskjønt vi føler nok vor Svaghed naar Byrden trykker. Men det opvækker Bøn til Herren og at kjende vor Ringhed, og at lære at skjønne paa hans Godhed naar han frelser eller letter Byrden, enten det er indvortes eller udvortes. Og for<di> han ikke vil vi skal hænge ved Menneskers Hjelp eller de skabte Ting, da synes det som han tillukker al Hjelp og Trøst undertiden. Og det skal især tjene os tilgode, da vi da først blive ret prøvet, som Job m. fl.

Det maa da virke den Kraft at vi enten bøyer os under Gud og haabe paa hans Navn, eller vender os fra ham og hans Troende til de Vantroe. Herren være os naadig og staa os bi i al vor Nød og Fristelse, at vi kunde befinde din Frelse og ophøye dit Navn, og ydmyg takke dig for din inderlige Godhed!

De 6 Voger Tobak du B. Torier skriver om jeg skulde kjøbe og sende dig, seer jeg ikke noget Syn i at kjøbe, da jeg ikke er i Stand at finde den god. Middelmaadig Tobak har jeg selv, men synes det kan bare blive Besvær at sende den. Skulde du imidlertid ville have af den, da kan du skrive. Og ellers for Nærværende finder jeg ikke Tobak som jeg synes <det> kan nytte at sende.

Dersom du Broder T. T. ikke skulde faa nogen til Tjeneste, da maatte bede give et Svar med første, saa maaskee dem overlader Ane hos Iversen, som før er skrevet.

Hilses meget kjærlig fra os alle her, mig og min Kone.

Bergen d. 21 Sept. 1820. S. Traae.

Hr. Torier Sechvaland a Stavanger.

(Utanpå:) Jeg skal bede A. S. Kaudnersland at han vil sende Klaus Bierkrem 1 Potte fransk Brendevin.

201. 1820, 21. september. Trondheim.

Henrik Mathiesen til vener i og ved Bergen.

Elskelige Medkalte i Bergen og der omkring.

Vor Herre give os sin Naade, at vore Hjerter maatte være følsomme til at tale og skrive hans Ord af en sand Hunger og Lengsel til at gjøre derefter! Han give os Naade at vandre for ham i Oprigtighed og Enfoldighed, saa at naar han behøver os til sin Gjerning at udføre til vore Medmenneskers Omvendelse og Oplysning, at han da maatte finde os færdige og ledige ifra os selv, og vi da finde os glade ved at kunne udrette det Minste af hans Naade, og kjende os uværdige dertil.

Men er vi ei færdig, og da, naar han minder os, skal først til at arbeide paa os selv, og føler at vi er vegne ifra ham og ei da kan være skikket i den Tilstand at udøve noget Godt, og da, medens vi det gjør, saa kan et vigtig Arbeide gaa forbi og vi saaledes forsømme meget Godt for os selv og Næsten, — derfor føler jeg en inderlig Lengsel at blive mer forsigtig, stadig og agtpaagiven paa mig selv og vaagen i min Aand, at ikke det Onde af noget Slag skulde faa indtrenge og skjule for det Gode, og at jeg lærte at give Agt paa Naadens Mindelse, saa den ei forgjæves skulde arbeide paa mig og nødes at vige bort, hvorved jeg bliver mere og mere ussel.

Saa jeg takker da min Gud, som nu paa ny har ligesom kraftigere paamindet og tilskyndet mig at rive mig løs ifra alt og trenge mig ind i hans Naade og Kjærlighed, og have af ham det Livets Ord og Kraft, hvorved jeg selv havde Liv og kunde oplive og bestyrke flere med mig.

Syskende kjær, I har selv kjendt og kjender hvad det er at leve i Gud og hans Naade, hvor saligt et Menneske i denne Tilstand er, og derimod at tabe det og komme i Trældom. O, lad os vaage og bede uafladelig! Saa er vi i en salig Naadestand, og ei er saa meget som vi ei kan udsige. Gud paaminde og lede mig og eder og mange dertil! Han tugter os fra Synden, at den med Smerte maatte føles, at vi er ulydige imod hans Kjærlighed og er snare til at gjøre ham imod, paa det at denne Kjærlighed kunde drage os tilbage, og forene os ret til Et med ham.

Jeg skal da hilse eder ifra kjære B. Lars Kylengen og Johanes F., som varhos os for (= før?) Paaskehelgen. Og de var særdeles snilde og oplivende. Jeg og B. Ole Dale (= Dahl?) og Ane Wedsters (= Viste?) var med dem til Holtaalen og Aalen, hvor vi fant Folket meget begjærlige og bøyelige, saa at en Gang maatte vi tale paa aaben Mark, da

Huserne kunde ei indrymme dem, og der var endda ei saa mange som ko. af Nysgjerrighed, men af en sand Længsel og Omsorg for sin Salighed. Vi var og i det samme "i nor dyren i Beyloset" til B. Ole Syvertsen og der var nær ved 200 Mennesker, og der var <det> følsomt at tale med Folket. Og de havde en snild Begjærlighed, saa det er en Guds Naade nu iblant os, og burde inderligen bøye os til at give Agt derpaa, og bede at og vi kunde faa Naade til at arbeide i den store Høst.

De maa være saa snilde og helse til Lyster, Johannes F. med fler der omkring, og de Søskende i Strudshavn, og om der gaar Bud til Stavanger m. f. Steder. Jeg kommer dem og eder ofte ihu med Længse at findes i et Liv som er i og af Gud, saa vil vor Glæde blive stor Ole Syvertsen og Per Iversen og deres Koner beder at helse eder. S og med flere der, som B. Lars Kylengen. Og de andre Søskende der omkring skulde jeg helse eder ifra, saa og min Kone og mig, eders attraaende Broder.

Tronhem den 21 Septeb. 1820. Hendrech Mattisen.

202. 1820, 30. september. Bjørge i Øyer.

John Eriksen Bjørge til Ole Berg.

Kjære Ven Ole Berg.

Jeg er ukjent med dig i Legemet. Dog vil jeg nu tage mig den Frihed at sende dig nogle Ord, hvori jeg vil i en børnlig Enfoldighed ytre min Hjertens Længsel ved Erindring om dig. Jeg kan saa ve erindre en Gang du var her og holdt Opbyggelse, dog jeg var den Tic ganske ung. Det meste som giver mig Minde til dig, er dine Breve, Sange og andre Troendes Fortellelser om dig, den store Kjærligheds Iver du havde i at bekjende Guds Sandhed. Og de Naadegaver som du var betroet, har jeg hørt at du har tabt noget deraf. Dette rører mig med Bøn til Gud at han med sin Aand ikke vil forlade dig, men igjen optænde Længsel hos dig efter at blive delagtig i de Hellige Arvedel i Lyset. Dette kjender <jeg> staar visselig ikke tilbage paa Guds Side, men at hans Barmhjertighed og Kjærlighed vil lede d til sig. Forhal da ikke Dag fra Dag med din Forbedring, men søg alvorlig! Lad ikke Vantroen nedtrykke dig! Og om den end stormer sterkt imod dig, saa bank dog paa Naadens Dør! Herren er almægtig og meget miskundelig; han kan give dig dit Tabte igjen.

Hertil vil jeg og fortælle dig lidt om min Tilstand. For 9 og Aarm siden havde jeg Guds Kald paa mit Hjerte og erkjendte Retferd

heds Vei, men siden falt i Synden igjen og tabte den første Kjærlighed og tiltog i Syndens Laster mer og mer. Ja, til nu for tre Aar siden kaldte Gud mig atter af sin uendelige Godhed til sit Lys igjen. Da blev jeg prøvet i en haard Kamp mod Vantroen om Guds Naade, fordi jeg havde foragtet Tilbudet. Men som jeg blev ved at banke og paakalde den almægtige Gud om Naade til en sand Omvendelse, bekom jeg tilsidst et godt Svar i mine store Fristelser, som jeg før maatte udstaa.

<Saa> har jeg nu beskrevet en liden Bog som jeg nu dette Aar har forfattet, og <den> er nu kommet i Trykken. Jeg haaber det og kan komme flere til Bestyrkelse, som kan have den samme Skjebne som jeg. Den er at faa til Kjøbs her og hos vor elskelige Broder Hans N.s.

Tilsidst, kjære Ven og Broder, haaber og venter jeg ved Guds Naade, at disse faa Ord ei skal være forgjæves, men beder Gud inderlig at han for sin Søns Skyld ved sin Aand vil gjøre dem frugtbare paa dit Hjerte, saa vi nu samtligen med hinanden maa haste til Maale Jeg tror at du har Længsel og Attraa at komme i Naade og Forening me Gud og de ham elske. Agt da denne Længsel kostelig, efterdi Den Helligaand saaledes kalder paa dig! Men betænk atter hos dig selv at det er paa høy Tid for enhver af os! Vi kan snart staa i Evigheden. Men nu er Naadens og Saligheds Dag, nu er det Tid at klarere sin Sag.

Jeg skal hilse fra mange af de eldste Venner her i Øyer, og ellers <fra> mange som nu paa et par Aars Tid er bleven opvagt, da her er stor Begjærlighed efter Guds Ord. Ja, vi har Opbyggelse sammen hver Søndag. Alle hilser Eder. Og tilsidst er du hilset fra mig, den usle og ringe i mig selv.

Bjørge i Øyer den 30te Septem. 1820. John Erichsen.

203. 1820, 12. november. Mjelva.

Daniel Arnesen til vener i Bergen.

Elskelige Venner i Bergen.

Tak, kjære Broder S. Traae, for dine Skrivelser til os, som vi kan sige er en Guds Kraft til Salighed naar vi finder et Vidnesbyrd i vort Hjerte, som siger Ja og Amen til alle Herrens Ord, at de er sande, og at Herren er ligesaa vel retfærdig som barmhjertig, affordrer os med Sjel og Legem og al Kraft at være overladt i hans Villie, at tjene ham i Oprigtighed, at fornægte vore egne Ting, og søge Guds Ære og Næstens Gavn.

Hans Ord er et Lys, hvis Straaler trænger sig ind i vort Hjerte og aabenbarer vor Tilstand og viser os vor Skikkelse. Vi kan ikke skjule os. Undskyldninger hjelper os heller ikke. Siger vi, vi er skrøbelige, saa tilbyder han sig i sit Ord at han vil være vor Styrke og fuldkomme sin Kraft i Skrøbelighed. Siger vi, vi er enfoldige og vanvittige, saa heder det at han vil være vor Visdom og lære ‹os› ved sin Aand og Ord. Siger vi, vi formaar det ikke, saa heder det: Vi kan formaa alting i Christo, som gjør os stærke.

Hvor skal vi da hen? Vender vi os til vor egen Villie og Natur, som er af Synden fordærvet, da siger vi: Vi vil ikke. Naar ingen anden Tilflugt hjelper, da maa Herren forlade os til os selv, og da bliver det til Fordærvelse. Men endda gaar Herren efter os og tugte gjør os urolige, opfylder vort Hjerte med Angest, saa der bliver ikke Fred.

O, Guds Langmodighed er ubegribelig, og hans Kjærlighed til Menneskens Frelse gaar over alting, og hans Veie er uransagelige. Alle Medkaldte ved Guds Naade til Livet, I som har følt Herrens Godhed, Barmhjertighed og Trofasthed da han kaldte os ud ifra det store Vankundigheds Mørke som vi svevede i med den store Hob paa Dødens Vei, — og siden den Tid, hvor meget Herren har kostet paa os forat holde os ved sine Vidnesbyrd, som han i Begyndelsen gav os i vore Hjerter, — naar vi det betænker, da maatte vort Hjerte opflammes i Kjærligheds Lue, at elske ham igjen som har elsket os og elsker os saa høyt. Og vort Sind og vor Kraft maatte opløftes fra det Jordiske og alle skabte Ting til det Himmelske og det treenige Guds Væsen, og sige med David i 107 S‹alme›: Takker Herren, thi han er god, og hans Miskundhed varer ved evindelig. De‹re› maa sige det samme, ere I gjenløste af Herren. Og de som han haver samlet af Jorden, fra øster og til vester, og fra Norden og fra Havet m. m., lad dem takke Herren for hans Miskundhed og for hans underlige Gjerninger mod Menneskens Børn! For han mettede en hungrig Sjel og fyldte en tørstig ~~Sjel~~ Sjel med Godt m. m.

Denne Davids Salme var hjerterørende for mig, og jeg kan sige at der aabenbartes mange Hjertens Tanker for mig, som satte mig i en grundig Betænkning om Herrens store og forunderlige Gjerninger mod os Og ‹jeg› haaber ‹at› dersom I betænker denne Salme med følsomt Hjerte, og aandeligt anvender det paa sig selv og andre Medtroende, da kan I og finde noget som kan trække Sindet ind i de guddommelige Beskuelser, og da finder de kostbare Skatter og Herligheder, saa man (ms.: som han) selger alt sit Eget med en frivillig Aand, og anvender alle de Kræfter og Midler som han har og faar af Herren, forat faa

saadanne Skatter til sin Eiendom, og ikke alene blive staaende i Beskuelsen og dermed lade sig nøye indtil Dagenes Ende, og da blive med de daarlige Jomfruer. O, da var det ilde! Gud bevare os derifra!

Jeg har nu tænkt at reise til Trondhiem til Jul, om Gud vil. Br. Lars Kyllingen tænker at reise øster igjennem Landet i Vinter. Det hilses fra deres Broder.

Mielva d. 12 N. 1820. D. Arnesen.

~~203~~
204. 1820, 21. november. Bergen.

Amund Helland til HNH o. fl.

Kjæreste B. Hans Nielsen med Kone og f. V.

I lang Tid har det ligget mig om at skrive dig til. Men dels af Efterladenhed, dels af at jeg ikke har saa let for at udtrykke min Hjertems Følelse med Pen, saa har det Tid efter anden bleven forsømt.

Men da du saa ofte i de hensvundne Dage har vederqveget min Sjel, og saa mang en Gang du har trøstet især dem som har været bedrøvet for sin Sjels Frelse, saa føler jeg mig dobbelt pligtig, først at yde dig min oprigtige Tak for dine kjærkomne Paamindelser og hjertelig Hilsen til os i et af vore Venners Breve. Dernest skeer dette forat underrette eder om min kjære Kones <Bortgang>, som efter en langvarig Brystsvaghed, og i de sidste 14 Dage en smertelig Lidelse, indgik, haaber jeg, til sin Herres Glæde igaarmorges Kl. 2 3/4. Hun bad inderlig til vor Gud, og stedse anmodet os om at bede med og for hende. Jeg haaber hun erkjendte sine Feiltrin, og den langvarige Sygdom troer jeg at Gud beredte hendes Sjel ved, til den evige Salighed.

NB. 4 1/2 Aar er nu henrundne siden Baandet mellem os blev knyttet. Disse kan i mange Henseender kaldes de mærkværdigste i mit Liv. Havde jeg anvendt dem vel, kunde jeg nu været en af Hjertet ydmyget Christen, men desværre det Modsatte. Nu er Baandet løst; dybt maa jeg føle Savnet af den Hedenfarne. Men endnu mere maa det smerte mig min Lunkenhed, Ligegyldighed. Kjært, ja dobbelt kjært vilde det være for mig, om Saligheds Arbeide nogle Øieblikke at faa tale med dig. Men dette Tilfælde gjorde det endnu mere umueligt. Mine jordiske Sysler udkræver stedse min Nærværelse, helst nu, uagtet jeg har den Afdødes yngste Søster som seer tilgode for mig, pleier mine 2de moderløse Smaa saa godt som mueligt.

Jeg maa takke min Gud og kjære Fader for al sin Godhed mod mig; den formaar jeg ikke at beskrive. Føler mig ofte bedrøvet over min Sendrægtighed at elske ham igjen, og til ham at opofre mit gan$_s$ke Hjerte, samt at takke, love og prise hans hellige Navn.

For en Tid siden sagde hun at føle Attraa at <faa> skrevet dig til; men hun formaaede det ikke. Kort før hendes Død sagde hun: "Jeg tænkte ikke at <have> kommet saa hastigt efter S. Elisabet." Jeg svarede: "Du er vel glad i at finde hende igjen?" Hun svarede ja, men lagde til at hun havde en Nat følt en overvættes Glæde i at finde igjen alle de Troende som havde gaaet før hende ind til sin Salighed. Men i$_s$ær havde hun følt en Hjertens Glæde i at blive værdig at see den kjære Gud.

Afvigte Løverdag spurgte jeg om hun vilde blive meddeelt Sakramentet. Hun svarede ja. Jeg gik da til Presten, $_s$om lovede at komme Søndagen naar Tjenesten er ude. Samme Dags Morgen var hun meget slet sagde hun tvivlte om Herren vilde lade hende blive værdig til at annamme hans hellige Legem og Blod, bad mig om at jeg vilde give Presten Bud, at han ei $_s$kulde komme. Saa svarede jeg at Herren nok <vilde> styrke hende under Forretningen, saa hun holdt det ud. Og Gud være evig Tak: det skeede. Saa da Presten begyndte at skrifte, reiste hun sig selv op i Sengen og lagde Henderne isammen, og var saaledes ganske stille til Forretningen var forbi.

Saa begyndte Smerten igjen, og holdt saa paa til hun var ikke mere. Dette var for mig beklageligt. Men Gud være Tak, som løste hende fra sin Lidelse!

For 2 Maaneder $_s$iden døde og vort mindste Barn, og var vi særdeles glad for samme, da det saa ud til den visse Død med hende.

Kjære B. Har du Tid og din Helbred tillader det, skriv mig til, da det vil trøste mig i min billige Sorg!

De er alle Venner saa kjærlig hilset fra mig, deres attraaende Broder. Hils min gode gamle Ven, T. O.s. Amble med kjære Kone! Snildt vilde det være at finde eder alle endnu en Gang i Livet.

Bergen den 21 November 1820. Amund Helland.

205. 1820, 4. desember. Kyllingen.

Lars Kyllingen til vener i og ved Trondheim.

Hjertelskende Venner i Throndhjem og der omkring.

Tak for det sidste jeg var hos eder, for alt Godt jeg nød hos eder, baade til Legem og Sjel! Herren give os Naade at erkjende og annamme det som fra Gud, at det kunde bøye Hjertet under ham som vil os altid vel, og <at> vi som erkjende os for hans Børn, kunde vise i vor Vandel at vi vare hans og hørte ham til, elske ham af et sandt Hjerte og gjøre hans Vilje, som følger det af sig selv at vi elsker hverandre!

Jeg kan ikke, Venner, skrive eder til noget Lærdom. Thi I ere selv lærte af Gud. Og som jeg ikke har saa let for at skrive, som jeg ikke veed saa vel hvad (= hvoraf) det har sig. Deels kan det være Efterladenhed og adskillig Frygt, da I Venner veed at jeg er ufuldkommen i al min Vandring, og deels har jeg vel ofte søgt hjertelig Ære i mine Breve. Saa alt sammen hjelper til og vil staa i Veien for mig, og vil hindre min Dristighed heri.

Takke vil jeg Gud for sin Naade, som er stor. Bede vil jeg ham at han ved sin Aand vil lære og tugte mig at kjende hans Vilje, og lære mig dagligen at gaa ind i mig selv, og holde mig i Aarvaagenhed indenfor mine egne Grændser. Thi da faar vi bedst kjende hvad Materi vi har og hvad vi har at forlade os paa. Thi ingen kan vide hvad som er i et Menneske, uden Menneskets egen Aand som er i ham. Saa kan heller ingen lære at forstaa dette, uden den som bliver inde hos sig selv, med Agtpaagivenhed, Aarvaagenhed og Bøn. Thi da faar vi bedst lære at kjende lønlige Feil, som jeg veed I er ikke fremmed for.

Jeg har nu i <den> senere Tiden, <siden> jeg kom igjen, havt adskillig Strid, som har været tung for mig, dog for det meste været sammenblandet med Suk og Bøn for mig selv og andre. Har ellers havt det snildt fornøyeligt med Vennerne hver Søndag og ellers daglig. Med mine Folk har vi i vore Hvile-Timer handlet om vort indvortes Arbeide, aandelig Strid og Fristelser, som altid vil møde.

Jeg maa nu hilse eder fra de mange Venner som jeg talede med paa min Reise. Syntes ret meget snildt, og Tallet, det havde formeret sig. Alle Steder strider <de>, og Gud gav os fælles Naade at tale med hverandre om hans Vilje og vor Salighed. Jeg reiste igjennem Syndmør, Syndfior, Bergen, og derfra igjennem Voss Sogn og til Stavanger og Sandnes. I Voss Sogn fandt vi og mange snilde Venner: Anders Wogen og en Præste-Søn fra Syndmør, heder Matthis Skrøder;

efter mit Vidnesbyrd og fleres saa det snildt ud med ham. Han havde været opvagt i Amerika af en Sægt kaldet Methodister. Han var paa Reisen og vilde reise did igjen, da han syntes ikke at kunne blive bestandig, at være iblandt sine Folk hjemme, og ei heller vidste han at her var saa mange Venner i Norge. Men da vi fik tale aabenhjertig med hverandre, saa gav han sig tilfreds at være her.

Disse 2 Brødre var i Følge med mig til Bergen tilbage, og Engel Jonsen sin Kone og nogle andre fra Stavanger. Saa vi havde det snildt med hverandre paa Veien, og i Bergen. Jeg har nu faaet Brev fra Anders, at han og Skrøder skulde blive med Samson Johannessen til Østersøen.

Jeg reiste fra Bergen om Lyster og Lom, syntes ret snildt om Bolstad fra Bergen; og en anden som nylig var kommen i Betenkning, var med mig lige til Lyster. I Lyster og Lom syntes jeg ikke <de> har været saa følsomme som nu, siden det første. Jeg fandt min Kone og Daniels yngste Datter i Lyster, og <dc> blev i Følge med mig hjem.

Johannes Fæige skal jeg hilse eder ifra, og siden alle for det meste bad mig hilse til eder alle. Børn maa og være hilset fra mig. Hils hverandre fra mig! Hils til Røros, Mostadmarken! Og dersom de skriver til Nordland, saa vær saa snild og hils fra mig! Din Sødster, L. M., skal være kommen til Bergen. B. D. bad mig hilse til eder. Alle vore Venner her beder hilse eder. Og tilsist er I alle ihukommet af mig.

Kyllingen d. 4de Decembr. 1820. Lars K. Kyllingen.

206. 1820, 28. desember. Kristiansand.

Anders Corneliussen til vener.

Til forekommende Sødskende i Vor Herres Jesu Christi Samfund.

Uagtet vi ei kjender hverandre alle, saa vil vi da glæde os tilsammen i Herrens Gjerning og i hans Styrkes Kraft. <Jeg> kjender mit Hjerte er følsomt naar mit Sind er til at betragte alt det Gode, Gud har bevist, og hvor ringe og kort den Trængsel er, som en Troende lider, imod det som vi veed af Guds Ord vederfares dem i al Evighed som foragter Naadens Tilbud. Ja, endog her i Tiden lider de ofte mere Trængsel end en Troende. Thi naar det Kjæreste de haver i Verden, tabes, have de intet igjen som de kan ligne derimod, ingen Troe eller Haab om noget Bedre. Og hvad lider de derved da ogsaa her i Tiden!

Derimod den Troende, han fornøyer sig ofte bedst i Trængselen, tror at Gud ser hvad ham bedst er tjenligt, og at alt er ham givet af Gud til Lærdom. Saa tror han ogsaa Ordet, at Gud vil give sine som trænges, Ro og Hvile af sit Arbeide. Og i disse Følelser takker den Troende ofte Gud for ⟨at⟩ han bliver verdiget Herrens Revselse, som skeede ham til Ydmygelse og blev et nyt Pant paa Herrens Trofast hed, som Taulerius siger: Naar da Brudgommen har faaet Bruden ret kjær, da iskjenker han en sød Skaal. Men hvilken Skaal? Christus siger selv: Jeg er Døren, og Jeg er Veien. Altsaa maa vi gaa den Vei han gik. Og hvorledes var ei denne hans Vei i hine Dage, da han var klædt i Kjød, omgiven med Torne, saa han en Gang, beklædt med den menneskelige Natur, sagde: Fader, tag denne Kalk fra mig! Men den aandelige Krafts Aand sagde i det samme: Dog skee ei min, men din Villie, o Fader!

Dette Ord har været mig ofte styrkende naar adskillige Begjæringer falder i mine Tanker, ja og i Bønnens Stund naar jeg har kommet i Tvil om noget, meget fordrendes, eller og noget som ei var mig saa tjenligt som jeg forestillede mig. Da, i disse Tanker, er dette Ord som sagt styrkende og, ved vel anvendt, nyttig: Fader, skee ikke min, men din Villie! Thi jeg ser mit Vel ofte kun et Øyeblik; men han anseer mest mit evige Vel.

Disse med flere Ord af vor Frelseres Lære vil jeg anbefale baade mig og eder. Gid de maatte blive os ret levende, til Sjelens Renselse, at vi som ere nyfødte Børn, ei skulle tabe vor Arveret efter den nye Fødsel, men at vi maatte som han tiltage i Alder og Naade hos Gud og Menneskene!

Med denne vor Broder i Herren hilser jeg eder med disse mine Følelser. Han vil bedst sige eder om os her og hvorledes vi strider, dog i Skrøbelighed. ⟨Jeg⟩ synes dog ⟨jeg⟩ føler at ville glæde eder med mit Vidnesbyrd, at Grenene har bekommet mere Saft af Stammen og Roden, og driver ud Knopper.

Brødrene Moe og Bierkrem er i Christiania og besøger Vennerne hidover igjen. B. Khud, Ellef og Guldbrand er i Sættersdalen, saa og denne Broder Zakarias til eder. Haaber alt er paabegyndt i Troen, og at ⟨de⟩ søger deri sit eget og andre Menneskers evige sande Vel. Men lader os være hverandre underdanige i Herren, høre og lære af hverandre, og prøve alt i Lemfældighed med andre, rette det Krogede og beholde det Gode i Kjærlighed. Kjærlig hilset fra

Christiansand den 28 Desember 1820. A. Chorneliussen.

207. 1821, 13. januar. Berg.

Nils Olsen til vener på Eiker.

Elskelige kjære Venner paa Eger.

Takket er du, Broder Christofer, og Aase Maria for deres opbyggelige Skrivelse til os, som er nu saa længe siden vi fik, at jeg vel burde have skrevet eder til igjen. Men da det ei er skeet, saa vil jeg nu lade eder vide at vi alle her ere friske. Gid vi kunde saa bruge vort Legems Kræfter at det kunde befordre vor Sjel og Aand til at ære og prise Gud, som alt Godt kommer fra!

Jeg syntes det var følsomt at høre af eders Skrivelse om eders indvortes Strid og Arbeide, som er det gledeligste vi kunde høre fra hverandre, at det Gode kunde forfremmes, ja ikke alene høre, men at vi og kunde blive deltagende med hverandre i Bøn og Strid. Vi kunde vel kjende Forsæt og Villie til det Gode. Men at fuldkomme Forsættet og trænge gjennem efter Villie, kommer det mest an paa hvorvidt vi haver lagt fast Grundvold, bygt paa Klippen og revet os løs fra alle Fiendernes Baand og Snarer, aflagt vor egen Villie, overgivet os Gud ganske til Eiendom og Lydighed med Legem og Sjel. Dertil hører meget. Ja, maa sige jeg staar langt tilbage, og haver stedse arbeidet paa at jeg kunde forglemme det som er tilbage og haste til det som er fore, at vi kunde komme Maalet nærmere.

Men som vor egen Villie, Kjødets Sans med mange naturlige Tilbøyeligheder ere sterke at overvinde, — og saa kommer den listige Aand, Djevelen, og forsøger paa alle Maader at indskyde os af sin Urenhed, Falskhed, ja, han søger og Leilighed at gribe os an hvor vi er svagest. Staar vi ham ikke imod, faste i Troen og Bønnen, saa kan han snart gjøre os Skade paa saa utallige Maader som ikke i Ord kan udsiges, men best prøves ved Erfarenhed.

Jeg synes det kommer meget an paa et oprigtig og lydagtig Hjerte for Gud. Thi om vi end meget bede, og Gud vil give os det som er gavnligt, — dersom vi da ikke modtager hans Naade saaledes at den faar oplært os til at forsage det ugudelige Vesen og de verdslige Lyster, og leve et Gud velbehageligt Levnet, saa kan det ikke <nytte Thi skal vi have den rette Nytte af Bønnen, saa maa vi villig annamm og benytte Bønnens Frugt og Gave til vort Hjertes Renselse.

Det bliver vel ofte klaget at man beder, men ikke bliver bønhørt. Men Aarsagen kan være den at en vil ligesom fordre at Gud skal gansk borttage det Onde fra en, og drive og føre os end til det Gode at gjøre, uden at fornægte sin egen Villie og lydig underkaste sig Guds Villie, hans Aands Mindelser, Tugtelser og Lidelser med Lyst og

Kjærlighed at efterfølge. Thi er det nødvendigt for os at vi holde os mere og mere nær til Gud og vor Frelser Jesus, som er det sande og klare Lys der kan oplyse vore formørkede Hjerter. Og jo nærmere vi kommer Lyset, jo mere faar vi see alt det Urene som er i os selv, og jo klarere faar vi see Fiendernes fine Strikker og Baand som han haver bundet os med og vil drage os paa Afveie.

O, kjære Søskende, lad os med forenede Hjerter søge Herren om den Naade, at vi kunde mere forenes og fornyes i Kristi Sind, at hans Kjærlighed i os maatte blive heftig og bestandig udstragt med Omsorg for hverandres Salighed! Men vi maa vel bekjende, enhver hos sig, at det Gode vil saa snart tabes naar Gud med sin følelige Nærværelse skjuler sig lidt, og Tvil og Vantro gjør alt mørkt og tungt for os. Troen bliver svag, og neppe kan føles mere end et lidet Haab eller en Længsel derefter. Men saa maa vi ikke slippe denne Længsel, men holde os til Gud med Suk og Bøn indtil han igjen letter vor Byrde.

Og naar han igjen opvarmer vore Hjerter med sin Aands Gløder, saa maa vi takke og prise hans hellige Navn, saavel fordi han prøver os som gleder os, og ikke henge ved de søde Følelser eller stole derpaa men gaa frem efter vor Overbevisnings Vidnesbyrd, som er grundet efter Guds Ord og Gjerninger, som maa være vor Prøvesten i alt vort Foretagende, skal vi beholde den sande Fred i vor Aand. O, kosteligt var det da for os, Venner, at vi ikke lader nogen Ting forhindre os, men bliver ved i Striden, saa vi kunde faa Seier og bekomme et evigt Liv og Salighed! Dertil styrke, hjelpe og oplyse os Gud af Naade for Jesu Skyld.

De er saa kjærlig hilset, alle Venner der, fra os her, og de Venner der omkring som vi vil haabe til det Beste med. Fra Sødbrønden og Fredrichshald kan jeg hilse eder. Helvig(?) og jeg var der i Nytaarshelgen. Der var mange Mennesker sammen, og var megen Opbyggelse. Guri Strand og Anne Hunhus var her, som de maaskee vel ved. Det var snildt, og syntes vi har saa meget at takke Gud for, vi som lever nu i denne salige Tid, da vi haver saa mange Paamindelser og Tilskyndelser. Gid vi maatte blive mere agtpaagivne og varsomme, saa vel i vort udvortes som indvortes Liv og Vandel, at vi ikke med Ubetænksomhed eller Uforsigtighed skulde give Verden Aarsag at tale ilde om os, og ligesaa vogte os for alt det som kan give Anledning til Mistanke eller Splid blandt Venner eller Fiender. Gid Herren vilde minde og oplyse os om alt som er ret for hans Øyne!

Til sist er de, alle Søskende, saa kjærlig hilset fra mig og Kone og Barn.

Berg d. 13 Janvari 1821. Nils Olsen.

208. 1821. 15. januar. Bredtveit.

Ole Nielsen Hauge til O. P. Moe. (Påskrift på brev frå HNH. Sjå "Brev frå HNH" II s. 337.)

209. 1821. 7. februar. Arendal.

Torger Skjæveland til Torger Sikvelandx o. a. Vener.

Fortrolige Broder T. Siqvaland med Kone og de flere Venner.

Vi havde ventet Svar fra dig i Dag angaaende det Hus som vi bodde i før, da det skal sælges nu stragst. Jeg har talt med Manden som har det. Han begjærer 900 Spd., og Halvedelen kan blive staaende mod lovlig Rente, om det behøvedes. Jeg tror det faaes for 800 Spd. og det synes vi er meget godt Kjøb. Huset er rommelig og stort, og gode Vægger for det meste, uden lidt som maatte pyntes paa. Men det mangler Bordklædning ~~udvendig~~ udvendig. Indvendig er det just ikke heller saa ferdig. Der er 2 Kakkelovner, god og indmuret Bryggepande, Gølver og Lofter mere end dere behøver. Men overalt er der meget bekvemt til at indrette Garveriet, samt Vand som formedels smaa Render kan ledes over det hele Hus, hvor man vil have det.

Dersom det var Guds Villie, saa var det og vort hjertelige Ønske om dere vilde komme her. Folket er mere haardføre i Almindelighed end hos eder, raae og formørket og egensindig mod Guds Ord og Villie saa vi med Suk det maa beklage. Maaskee du kunde faa Naade til at give dem bedre Exempler. Dog, Gud være Lov, nogen faae drages dog til Lyset og derved seer Mørket hos sig og andre. Og naar jeg tænke derpaa, da opløftes mit Hjerte til Erkjendelse. Naar vi har seet paa Folkets Fordærvelse, da har vi tænkt at flytte herfra; men saa har vi endnu ingen sand Fred fundet deri heller.

Angaaende til Næring for dig i det Timelige, saa staar de Garvere sig godt som er ordentlige. Men her er kun en som bor i Byen, og den har taget sig til at drikke Brændevin, saa han seer ud til Armod Jeg har ingen Tvil paa rondelig Ophold for dig og dine, om Gud undte dig Hilsen. Du faar give os et Svar i første Post, da her er og andre som vil kjøbe det. De faar selv tage det i Betænkning, Venner Saa som med Fiskeriet at drive med for dig, kunde ligesaa godt skee her, da her er godt Kjøb paa Tønder og Salt, samt nok af Fartyer, samt Huder bedre Kjøb.

Medfølgende Brev klipper de af og med aller første Leilighed sender til Mosterhavn eller hvor han træffes. Iøvrigt er de alle kjærlig hilset fra os alle her og mig, deres Ven vil være.

Arindal d. 7 Februari 1821. T. Skiæveland.

210. 1821, 13. februar. Oslo.

Tomas Olsen Amble til O. P. Moe. (Påskrift på brev frå HNH 10. februar 1821.)

Intet glæder mere af din Skrivelse end det at jeg seer at Herren søger at formere sit Rige iblandt eder, ved at røre paa Menneskenes Hjerter ved sit Ord og Aand. Det er ogsaa naturligt. Thi dersom Guds Engle, som aldrig have syndet, glæde sig over Synderes Omvendelse, skulde da ikke vi som selv har været i lige Elendighed som alle andre Syndens og Satans Trælle, glæde sig over at Gud vil løse og faar løst vore dyrekjøbte Medmennesker af de Baand som længe have holdt dem, og ved sit det Pagtens Blod udlade dem af den Hule, hvori intet Vand var, og lede dem til den for Israels og Juda Huus aabnede Kilde mod al Synd og Ureenhed!

Maa vi ikke ved slige Leiligheder sige som Moses: Hvor kjært haver han Folket! Ja sandelig, Gud har os alle kjær. Derfor bier han efter os med Langmodighed og sparer, som Skriften siger, alle Ting, fordi han elsker Sjele. Vi ville da bede at han som har begyn den gode Gjerning, vil ogsaa fuldkomme den indtil Jesu Christi Dag, som han ogsaa sandelig vil, naar vi selv ikke modstaa hans Aand, som trolig arbeider paa vort Hjerte.

Af Hans's Skrivelse erfarer du nu det som er Meningen om Prædikenerne. Bibelselskabet befatter sig for Fremtiden med slet ingen andre Bøger end Den hellige Skrift, og derfor nytter det ei at tale med nogen af samme om den Sag. Men et andet Selskab skulde blive organiseret i vore Dage, som i dette for Christendoms-Udbredelse saa lunkne Tidsrum med Føie kan betvivles.

I den Ev. Levnetsregel er det især i Fadervorforklaringen som Forandringer vare fornødne, saa som i den anden, 4de og 5te Bøns Forkl., og ellers nogle smaa Feil. Jeg skal med det første gaa op til Hans og tale med ham.

Til Spørgsmaalene om S. Aldis svares: 1. Om Læren er gratis? Ja 2. Om hun, som selv ei har hat Barn, kan antages? Ja. 3. Om Stedet Magistrats Samtykke er fornøden? Ja. Hun antages vel ogsaa desuden, dog vanskelig, og saa kunde hun ogsaa da maaskee faa af Magistraten lidt Understøttelse til Ophold mens hun ligger her. 4. Om Lægens Attest er nødvendig? Ja, forsaavidt som hun deraf selv kan vide at dersom Christiansands Stadsphysicus erklærer hende skikket dertil, saa antages hun uden Tvil ogsaa af Professoren her. Endelig, saa er

ogsaa Attest fra hendes Sognepræst fornøden. Derefter er hun velkommen.

J. Nielsen vil ikke indlade sig i nogen Tusk-Boghandel. Det har han bedet mig at sige.

S t o r t h i n g e t .

Samme er endnu ikke kommen i nogen ret Gang at sige med Forhandlingerne. Jeg var paa Galleriet sidste Løverdag, hvor Grev Wedel indfandt sig med 16 kongelige Propositioner. Deriblandt vil jeg kun anføre at han berettede at af Gjelden til Danmark var henimod 2/3 allerede dækket, deels ved Liqvidation med Forskjælligt som Norge havde at fordre i adskillige Kasser og Fonds, som det havde fælles med Danmark, deels noget Overskud som Landets Indtægter har i de 3 sidste Aar havt over Udgifterne, at sige naar samme indkommer deels ved Berliner-Laanet.

Hans Majestæt foreslog at Skatterne ingenlunde maatte forøges til denne Statsgjelds Bestridelse, men at man maatte heller tilveiebringe Laan paa lang Tid, som ikke skulde komme den nuværende Slægt til Byrde alene, og ved en forhøiet Told paa Caffe, Sukker, The, Silke, Fløiel, fransk Brændeviin, Vine, med mere som høre til Overflods- og Luxus-Artikler, som nok de fleste Velsindede ville bifalde. Hans Majestæt eftergiver aarlig 40.000 Spdr. og Kronprindsen 20.000 Spdr. af sin Apanage, saa længe Betalingstiden til Danmark finder Sted eller er bestemt.

Flittig er du hilset. Men det har gjort mig ofte ondt at jeg ei fik tale mere med dig. Jeg veed ikke hvorledes det kan være at det skal falde saa tvært, og at man skal være saa urolig bagefter. Dog takker jeg ogsaa Gud fordi han stundom lader det blive mørkt, og lader vore Fødder støde paa de mørke Bjerge. Han skal med Sandheds Lys opklare vort Hjertes mørke Vraa, som skrevet staar i Psalmen.

Hils alle Forekommende og Fortrolige som ville lade sig nøie med at være Gjester og Fremmede her, og tragte efter det Fædreland der oventil, hvor kun den sande og varige Ro, den upartiske og naadige Dom er at vente, og hvorfra vi forvente Frelseren, den Herre Jesum Christum, hvilken være Ære i al Evighed. Amen.

Opslo d. 13 Febr. 1821. Amble.

NB. Ved at læse mit Brev seer jeg at jeg kan let hindre dig i Trykningen af Levnetsregelen. Men det maa du ei. Det er bedst du begynder. Thi det kunde blive længe før noget kom herfra, og de forrige Feil ere desuden ei saa betydelige.

211. 1821, 20. februar. Bjørge.

John Bjørge til vener.

Fortrolige Venner paa Aasrud, Jevig, Tangnes med fl. St.

Den saliggjørende Naade som nu overflødig tilbydes os, kan vi aldrig tilfulde skjønne paa. Vi som har kjendt Guds Kald paa vort Hjerte, ja og ved Guds Aands Virkning fattet Sinds Lyst med et stadigt Forsæt at tjene den levende Gud, vi har (ms.: har vi) dagligen nødvendig at agte paa vort Indre, om vi bruger Naaden ret, saa vort Hjerte bliver mer og mer følsomt for Gud, at vi paa den ene Side føler Smerte for vore Mangler, og paa den anden Side ophøier Guds hellige Navn, ja takker Gud for den mindste Aands Mindelse.

Undertiden kan det skee at vi af vore Sjelefiender <bliver> ilde saaret, formedelst at Kjødets onde Lyster og Begjæringer vil trænge sig ind i Hjertet med et fint Behag, som skeer derved at vi ikke saa nøie vaager over vore Tanker, Ord og Gjerninger som vi burde. Dette skulde tit og ofte smerte os, at vi bedrøver den kjære Gud som har ment det saa vel med os, da vi derved formindsker Naaden og hindrer Aandens Kraft i os.

O, at vi ret maatte vaage, bede og stride, saa vi kunde vandre i Lyset og have Skillerum mellem Ondt og Godt! Saa skulde vi stedse have meget at takke Gud for, om vi end maatte finde os i mørke Stunde, og saa længe vi føler Smerte over vore Mangler og vore Forsætter, fornyes med en stadig Længsel efter at blive mer og mer renset og dannet, Gud til Ære. Saa er dette ikke virket af Kjød og Blod, kun at vi vogter os for Eftcrladenhed.

Kjære Medkaldte, lad os rive os løs fra alle Fiendens Baand, saa Sjelens Arbeide maatte blive fremfor alting vigtig for os! Lader os ikke vandre ufornægtet for vor egen Villie, hverken i timelige eller aandelige Ting! Lader os stedse arbeide paa at have en børnlig Aand, saa vi er beredt til Omgang med Gud! Naar vi nu, som sagt er, vaager i vor Aand og altid frygter af Kjærlighed for at synde mod Gud, ei stoler paa vor egen Magt, men holder os til ham som alt formaar, — lad det støde an mod os hvad det er for Fiende, synlig eller usynlig! Naar vi er Guds Ord og Aand lydig, da paakalder vi vor himmelske Fader med et Haab som er fuldt af Udødelighed. Vi vinder Seier i den ene Kamp efter den anden, hvorved Troen styrkes.

Lader os ikke forlade vor egen Forsamling, som nogle have for Skik, men af Fyrrighed opmuntre, formane og tilskynde hverandre til det som godt er! Saa kunde det efter Frelserens Ord hede: De skal glæde sig tilhobe, baade den som saar og den som høster. Joh. 4 Cap. 37 V.

Meget hjertelig og kjærlig er de hilset og takket for den Tid jeg var hos eder, for alt Godt bevist baade til Legem og Sjel. Gud give mig et følsomt Hjerte, saa alt maatte drive mig til Fyrighed og Flittighed, at vandre Livets Vei med en høi Agt for Gud og hans Børn, med en sand Ydmyghed og Retfærdighed, som nok af Guds Naade er mit Ønske og Forlængsel! Men <jeg> finder mig i den Stilling at jeg trænger til den daglige Fornyelse.

Imidlertid er de snilde Folk paa Nestrud ofte erindret siden jeg var der. Kjære Venner, lader os holde os nær til Gud med ydmyge Bønner, jage efter den første Kjærlighed, overlade os Gud gandske og aldeles, stride mod Synden og efterfølge det Gode! Saa skal vi finde det er godt hos Herren at boe, og finde en Fred som styrker i Trængsel, ja midt i Døden, da vi har Liv i Troens Fred og siden kan blive med dem som stilles ved den høire Side.

Paa Galløs er og ikke forglemt, hilset og takket for alt Godt bevist mod mig, den Uværdige. Lars Kyllingen havde været i Øier over 8 Dage da jeg kom hjem, og forblev en Tid siden. Vi havde det meget følsomt tilsammen. Siden han reiste, kom Mathisen, Dahl og en Broder til fra Trondhjem, som havde været i Christiania. Her har vi meget at takke Gud for, da det Gode formerer sig. Vi venter at I paa Aasrud, Jevig og Børe(?) Tangnes kommer her op i Vinter en Gang. I dette Haab vil vi glæde os.

I ere alle hilset som elsker Gud, fra mange Venner her og tilsidst fra mig, eders Medkaldte i Herren.

Bjørge 20 Februari 1821. John Bjørge.

212. 1821, 1. mars. Trondheim.

Henrik Mathiesen til HNH med huslyd.

Hjertelsket Br. H. og Kone samt flere i dit Hus.

Næst Gud takker jeg dig, kjære Br., for alt det Meget jeg nød da jeg var der, de mange livagtige klare Grunde du udførte baade i privat og offentlig Tale, som jeg ofte kjendte megen Bestyrkelse i, endskjønt jeg kjendte megen Mangel i at jeg ei erindret eller erindrer saa som jeg ønsket, dine Ord.

Dog synes jeg at føle og erindrer ofte meget deraf, især de Ting som du paaminte mig om, seer ofte for mig med Lyst at blive forsigtig i al min Vandel, med en lemfeldig og sagtmodig Aand (ms. Ord). Thi jeg kjender selv den Nødvendighed, saavelsom en kjærlig Pligt. Og naar jeg føler Omsorg for min Næstes som min egen Sjels Frelse, saa falder det af sig selv at den leder mig til at udtænke de bedste

Midler jeg ved Guds Naade kunde finde, uden min egen Hastighed eller noget af mig selv. Men dette Gode maa nu Gud virke i mig. Gid jeg ham lydig bliver! Saa fører han mig til meget Godt.

Jeg kan ei andet sige end ⟨at⟩ jeg paa Reisen tilbage følte ei alene en alvorlig Længsel og Drift at tale med enhver om sin (=hans) Salighed, men og en Hjertens Bøn at det maatte annammes, og at de Uomvendte maatte lære at kjende sin Trang til Naaden, og de Kaldte bestyrkes og komme til at arbeide indenaf. Gud gav mig og ofte Naade at tale ret følsomt, saa jeg tror det og virket sin Nytte paa endeel. Og ⟨jeg⟩ har ofte gaaet for mig selv, saa jeg kan sige som det staar, at jeg er meget ringeren end alle hans Godheder, og bad min kjære Gud om at bevare hans Naade i en ringe Aand, og ei ved Uagtsomhed og Ligegyldighed ringeagte eller skade saa stort Gode som det er at føle, som du siger, at have et evigt Livets Haab. Denne Skat er dyrebar.

O, at enhver som det har kjendt, maatte holde sig til sin kjære Gud og Fader, som giver sine rigelig! Dog, vi veed at de som dette himmelske Gode nyder, de maa og ofte føle sin Trængsel og Lidelser. Men dette antager de og fra Guds, sin Faders, Haand med taknemmeligt og taalmodigt Hjerte. De føler at det Onde og tjener dem tilgode, og derfor bliver det alt dem ⟨til⟩ Nytte, treffer det undertiden ⟨at⟩ de kommer ⟨i⟩ stor Tvil og megen Strid, ⟨saa⟩ de seer intet til det Lys de før saa, intet Liv og ingen sand Glæde føler, men alt er omvexlet.

Det Hjerte som lidt før var opfyldt med alt Godt, lovet og takket Gud, og med David vilde springe over Muren, ⟨trodde⟩ at intet i Verden kunde hverken skade eller fornøie ham, da han holdt sig til Gud og havde stor Kraft fra ham, faar (ms.: naar) en anden Tid føle sin store Mangel, og ei eie mer end et Vidnesbyrd om det han før kjendte. O Gud, som har lært os Usle at kjende din Førelse, og vi ⟨som⟩ har overladt os i din Haand og af mange Ting lært at udvælge det Gode og forkaste det Onde, — ak, bevar os i denne Sandheds Erkjendelse om din Naade, og ⟨lær os⟩ mere at see til dig som er Veien, saa vi kunde dine Fodspor ⟨følge⟩!

Saaledes har jeg nu en Tid kjendt min Længsel og store Lyst at elske og ære og tjene min Gud. Saa følger det af sig selv, at vi og føler Omsorg for vor Næste.

Jeg var og meget fornøiet og glad over vor Hjemreise, da jeg fandt, især i Øier, mange snilde og troværdige Mennesker, som alle var aabenhjertige og endeel erfarne, og i et sandt Arbeide paa sin Salighed. Ligesaa mange flere Steder var Folket snildt. I Løten,

længere nord, var og mange nylig begyndt paa sin Saligheds Arbeide; vi var der en Søndag. Saa og i Opdal var vi en Dag over.

Jeg følte meget en Ufølsomhed sidst jeg var hos dig, Br. H., at mit Hjerte var saa koldt. Men hvad skal jeg Usle sige? Naar Herren giver, saa har vi, og naar han tager, eier vi intet. Og derfor maatte jeg og være rolig i denne Usselhed.

Din Kone, samt Broder med Kone, og de mange snilde Jenter og Drenger, samt Jakob og Kone, er meget ofte alle erindret og takket for det mindste til det største Gode, som mod mig var meget. De paa Bachehaugmøllen samt T. Amble og Kone, og Urdahl, Br. Ole Svanøen, N. Broe, samt de andre i Christiania, er hilset. De fortrolige Venner i Bragernes og E. Mølle og der omkring er og meget takket for sit Gode bevist, som for mig var ret følsomt at modtage til Sjels og Legems Bestyrkelse. Og er det et stort Gode at finde hinanden i Troens Liv og i en Aand og Sind, saa Aanden den vidner at Aand er Sandhed.

Fra Vennerne her kan jeg hilse. Solem og Kone er snilde, saa og flere. Har talt mest med Solem. De Venner fra Nordland er og nu her, som og beder at hilse eder alle fra ⟨dem⟩. Og fra mig, eders Attraaende, er alle hilset, samt fra min snilde Kone.

Trondhjem 1. Marti 1821. H. Mathisen.

213. 1821, 3. mars. Aanestad.

Ole Helgesen til vener.

Høytelskende Medtroende i Stavanger.

Jeg føler daglig i mit Hjerte Fiende-Angreb og min egen Vantro i Fristelsens Tid. Gud hjelpe mig og alle Svagtroende til en sand Tro! Jeg føler og af Guds Naade ⟨at⟩ jeg har Villie daglig til at afstaa Synden. Men den fri Villie og den lille Troens Gnist jeg skulde have, er meget svag. Jeg beder Gud om Bestyrkelse i Villien til at forlade Synden og gjøre det som godt er af Troen, at den maatte bære den sande mogne Frugt i Ydmyghed under Guds Bestyrelse. Det er det vanskeligste for mig at føle den rette og sande Overladenhed i Guds Haand, saa alt det som ligger over Hjertet, maatte blive aftoet, saa vor Frelser, Jesus, kunde rense det med sin Kraftes Aand.

Jeg beder eder, I Forenede i Stavanger, som er af Guds Naade kommet til en sterkere Tro: Beder for mig og alle Svagtroende, at jeg og andre maatte komme til en sand Tro og en sand Overladenhed i og under hans Tugt og Refselse, i en ydmyg Bøn og Tro! Jeg kan ikke

bede og blive bønhørt af Gud uden en sand Tro og en sand Kjærlighed til Gud, og en sand Fornægtelse fra mig selv, til at imodtage Guds Aands Kraft og Virkning i Sjelen. Førend dette bliver alt sammen sandt, kan der ikke blive en sand Omvendelse og en sand Nyfødelse. Dette finder jeg nødvendigt for mig, at det maatte blive sandt for Gud.

Dette maa jeg bede, kjære Venner, at I bede med og for mig, <I> som har været et Middel for mig i Guds Haand. Jeg kan aldrig betale dem al den Bekostning <og> Møye de have havt for mig og mine. "Løn eder selv o himmelske Fader!"

Jeg følte en stor Naade af Guds Kraft og Aand Nytaar-Tider, da jeg vandret med eder lidt paa Veien. Og to Dage derefter var jeg to Nætter(!) til Augne- (= Ogna?) Kirken, og fandt mange snilde Venner der. Siden har jeg havt mange mørke Stunder. Men forleden Søndag var jeg og Aberham Biorem paa Vig om Natten, og i denne Uge var Lars Jermestad hos os. Jeg skulde hilse eder ifra os alle. Og alt er en stor Naade af Gud.

Jeg helser dig Torier Tak for din Skrivelse til os. Det tjener alt til det Beste for os. Og du maa helse Jon Hogvalstad fra mig. Han maa ikke være vred paa os; han fik ikke det han skulde have til den Tid det var lovet. Hels Tosten, Kone og Børn fra os! Tilsist er du med Kone og Børn paa det Kjærligste helset fra mig og Kone og Søn Hellje. Han har stor Lyst at komme ind og besøge Venner. Men her er saa stærk Veir (ms.: vier); vi tør ikke lade ham gaa ennu.

Leve nu vel, alle forenede Venner i Guds Frygt. Kom Trøster, trøst min Banghed vel, Kom Ild med salig Varme, Kom Dug og ledsk min tørre Sjel, Kom Baand forbind mig Arme, Kom Aand og yttre dig, Kom Pant forvisse mig, Kom Brønd og Sjelen qvæg, Kom Salve Hjertet læg, Guds Finger, kom med Styrke!

Aanestad d. 3 Marts 1821. Ole Helljesen.

214. 1821, 23. mars.

Hans Hansen til Halvor Gunnem.

Elskede Ven Halvor Swensen Gunnem.

Eftersom det gives Tid for mig at skrive i denne min Svaghed, som jeg ei andet kan udrette, saa er jeg overbevist om at ikke Mennesken bør være uvirksom, — kan jeg da ikke arbeide for Legemet naar det er beklemt med Smerte, saa kan jeg dog erindre mig om det tilkommende Liv, om det evige Gode som Gud der har bered for alle som ham til

elske. Ja, vi kunde arbeide baade for dette og hint Liv. Best er det at betenke dette i Sundheds Dage; thi Gud elsker en frivillig Tjener. Ilde er det at Mennesken opsetter Tiden og agter sin Sjel og Salighed ringe, da intet er saa vigtigt som dette.

Derfor ønsker jeg, kjære Ven, ret af en velment Hjertegrund at opmuntre mig og flere til at betenke vor Saligheds Sag med<ens> vi har Tid dertil. Thi jeg ser i Skriften at det er ingen Løn at tjene Synden, og det er ingen Bedring i Graven. Gud give os Naade til at betenke hvorledes vi ønskede at være i vor siste Stund, naar Døden henkalder os. Saa gjerne som vi da vil komme til Gud, saa gjerne skulde vi elske ham her i Tiden. Thi det staar saaledes, at det samme Sind skulde være i os som det var i Kristus.

Men vi er alle født i Synden. Alle haver syndet forsettelig imod sin kjære Gud. Derfor kalder han til Omvendelse. Og hvo som føler sin Synd med Smerte, angrer sin Synd, fortryder at han har gjort den kjære Gud imod, lover Gud i Hjertet at forbedre sig og stedse kommer Gud ihu, beder til sin kjære himmelske Fader om Kraft at overvinde Synden og vandre som hans Børn, den bliver aldrig bedragen. Om end Verden spotter, laster, ler og trænger ham, saa er dog hans Ret hos Herren. Og han siger saa: Mine Faar skal aldri fortabes, og ingen skal slide dem af min Haand.

Jeg skriver saa i Enfoldighed til dig, kjære Broder, som jeg tror, da jeg haaber til det Beste med dig, og tror dig til den Side at du har din Salighed kjær.

Med dette hilses du med kjære Kone og Børn samt din Fader og Søskende. Gid vi kunde blive Søsken og Brødre for Gud, og hjertelig haabe paa ham, vor Saligheds Klippe!

Den 23 Mars 1821. Hans Hansen.

215. 1821. 23. mars.

Hans Hansen til Rollef Hansen Gunnem.

Forhaabende Broder i Troen til den Herre Jesu Samfund, Røllef Hansen Gunem.

Da jeg har skrevet nogle Liner til denne vor Ven, saa føler jeg en Hjertens Hede af Kjærlighed til dig, om Gud giver mig Naade at frembære af mit Hjerte noget som kunde trenge og røre din Sjel, da jeg har følt fra dig paa en Tid, saavidt Gud har givet mig usle Menneske Naade at forstaa, at der begynder en Gniste af den levende Tro at ryge. Vist har den ennu liden Flamme. Men vi kan se hen til et Barn: Det maa først lære krabbe før det kan gaa. Kjære, lad

ikke denne Gnist slukkes! Thi det er Synden som gjør Skilsmisse imellem os og Gud. Derfor, sky Synden udvortes og indvortes! Den udvortes forstaar jeg saaledes er Banden, Drukkenskab, Vellyst og Klamreri med mere; den indvortes er Ærgjerrighed, Avind, Misundelse, Forbitrelse, der ofte vil udbryde i Vrede med haarde Ord. Disse Svagheder er verre at overvinde end de første.

Men dette er Hjelpemidlerne: at vi beder til Gud, søger Hjelp hos ham. Og naar dette bliver vor Lengsel, at vi vil hade Synden, frygte Gud, vandre som hans lydige Børn, da er Gud en mild og god Fader mod os. Da tilgiver han den forrige Synd saavelsom vore daglige vedhengende Svagheder, ved sin elskelige Søn Jesum Kristum, og da lader han Den Helligaands Ild straale ind paa vor Sjel, der oplyser os, og i dette Lys ser og kjender vi alle Synder, de fine med de grove. Bliver vi da i Stadighed ved at give den Aand Rum i vore Sjele, saa virker den der inde, løser Syndebaandene, tender en helli Lengsel efter Gud, lærer os at bede, oplyser, drager og leder os fremad paa Veien til det evige Liv.

Burde da ikke alle Mennesker fatte Kjærlighed til saa god en Gud, og altid frygte for at gjøre ham imod!

Ja, Broder, jeg tror, saa som sagt er. Gud forlene os sin Naade, at vi fik et forenet Sind med hverandre i den sande Gudsfrygt! Da blev vi herefter trofaste Venner. Med dette hilses du med Kone fra deres Ven.

Den 23 Marsi 1821. Hans Hansen.

216. 1821. 24. april. Mjelva.

Daniel Arnesen til vener.

Mine elskelige Venner paa Bragnæs, Møllen og der omkring.

Ofte haver jeg kjendt Lengsel at skrive eder til siden jeg var der, da jeg følte en særdeles Hjertens Forening med eder i børnlig Aand. Og jeg har ofte kjendt mig uværdig til saa stor Naade af Gud og hans Børn, som mig bevises, og jeg følte i mit Hjerte: O Herre, jeg er ringere end alle dine Miskundheder! Og <jeg> udøser mit Hjerte for Herren: Ak, hvad er jeg, elendige Menneske, at du tænker paa mig og allene(!) din Herligheds Glans for mine Øyne, og lader mig kjende den store Kraft i mit Hjerte!

Thi naar jeg ser til mine Synder, til det meget Støv som hænger ved mig, og ser til min Sendrægtighed og Efterladenhed i at tjene den levende Gud, da føles Skam og Blusel, at jeg ikke er værdig at

opløfte mine Øyne til Himmelen og til dig. Men hvor skal jeg hen? Du haver det evige Livets Ord.

Thi jeg formaar ikke ‹noget›, hverken at overvinde det Onde eller at gjøre det Gode ved min egen Kraft eller Visdom. Men jeg maa vente paa Herrens Kraft med Længsel, med Bøn og ydmyge Begjæringer, da jeg haver erfaret han er saare trofast, som ikke forlader dem som paakalder ham i Aand og Sandhed, men hjelper i sin Tid af Angest. Thi da har jeg meget opvagtes (= blevet meget opvagt) til at love og prise hans hellige Navn, og følt det som David siger i den 103 Salme: Nu, min Sjel, lov Herren, og alt det i mig er, hans hellige Navn! Min Sjel, lov Herren, og glem ikke alle hans Velgjerninger, den som forlader dig alle dine Misgjerninger, som læger alle dine Sygdomme, som frelser dit Liv fra Fordervelse, som metter din Mund med det Gode, at du bliver ung igjen som Ørnen, som kroner dig med Miskundhed og Barmhjertighed!

Han kjender vor Skabning, han kommer ihu vi ere Støv. Mange er Herrens Forjættelser som kan styrke i Trængselen til Standhaftighed i Striden, naar vi kun vandrer for Herren i Oprigtighed, saa han kunde have Magten over os at saare og læge, gjøre bedrøvet og glad, føre os ned i Afgrunden og op igjen at beskue hans Herlighed, og derved faa et fastere Vidnesbyrd i vort Hjerte om Herrens Gjerninger som jeg skrev til Tronhiem, om vi kunde føle og sige med den Blinde som Christus aabnede Øynene paa, ‹da› Fariseerne vilde forvende ham fra at tro paa Guds Søn, saa vidste han ikke andet at forsvare sig med end han greb ind i sit eget Hjerte efter det Vidnesbyrd som ingen kunde faa fra ham. Og dette bekjendte han fritmodig ud og sagde: Eet veed jeg, at jeg var blind og ser nu, og at Gud hører ikke Syndere; men dersom nogen gjør Retfærdighed, den hører han.

Om vi og kan sige det samme, at vi vare blinde og ‹at› Gud af sin store Naade har aabnet vore Øyne, at vi nu ser Fordervelsens Afgrund som Synden fører med sig, og Guds Frelse til den evige Salighed for dem som vandre i Oprigtighed og Lydighed for Gud, at vi da ikke maatte agte denne dyre Skat ringe, saa den skulde tabes og vi omkommes paa Veien!

Og jeg skrev til Sønfior om de mange Forhindringer og Undskyldninger som Mennesken har naar de opfordres at tjene Gud og Næsten. Men naar det angaar deres egen Nytte, Ære og Høyhed, at samle sig det Liggendefæe her i Verden, da bliver det ikke saa mange Undskyldninger; men ‹man› haster at opnaa sin Bestemmelse. De Rige i denne Verden, de vil undskylde sig med de som vare budne til Nadveren og

havde ikke Tid at komme, fordi de var saa meget indviklet i det Jordiske. De Fattige kan ikke; for de er underkastet saa mange Byrder for dette Livets Næring. De Lade og Leiede gidder ikke at arbeide, og derfor undskylder de sig med den som grov sit Pund i Jorden, at Herren er streng. Og han var lad; saa tænkte han at naar Herren faar Sit igjen, saa har han ikke mere at fordre.

Og saa den som kom ind i Bryllupshuset og ikke agtede at iføre sig Bryllupsklædningen, men havde Lyst at indkige iblant Bryllupsfolket og bespeide deres Frihed med et urent Hjerte. At begge fik en Løn, at det skulde bindes Hender og Fødder ⟨paa dem⟩ og kaste dem i det yderste Mørke, hvor der skal være Graad og Tenders Gnisel de som vare budne og havde Undskyldning. Og det er forfærdeligt, som Paulus siger, at falde i den levende Guds Hender. Thi naar han bliver vred paa os og forkaster os fra sit Ansigt, da er der ingen mere som kan frelse.

Jeg kan hilse fra mange som jeg har besøgt i Vinter, i Opdal, Surdallen, Aasmarken, Christiansund, som jeg synes formeres allesteds det Gode. Saa mange bliver kaldet endnu i den⟨ne⟩ Tid; hvor mange som bliver udvalgt, det ser Gud. Men vi faar arbeide i Haabet.

Du M(?) Chistopersen er kjærlig takket for Skrivelsen af 16 Januvari. Det var særdeles fornøyeligt for os at høre eders Tilstand, at de besøger hinanden med Hjertens Fornøyelse til Livets Bestyrkelse. Det var særdeles at høre ⟨at⟩ M. Gunhus og Mor Strand havde været paa Frederikshald, og at Jon Bjørge og Ole Aaserud(?) var hos eder den samme Tid. Jeg syntes som jeg var iblant eder med min Aand, med en fælles Fred og Glede og Livets Fornøyelse. Gud hjelpe os at bevares i hans Frygt og Kjærlighed alle vort Livs Dage!

Hilses vor shilde og kjære Ven M. N. med Kone og alle sine Folk, og Venner der omkring. De er da alle saa meget kjærlig hilset, Vennerne der paa Bragnes, Møllen, Kongsberg og der omkring. Finder du Leilighed til Skien og Telemarken, da hils dem alle fra mig! Jeg kommer eder ofte ihu. Jeg skal hilse eder fra Lars Kyllingen, som har reist i Gulbransdallen, og Folk har været i mangen Bevegelse med Begjærlighed efter Guds Ord. Han har været noget sygelig siden han kom hjem.

De er og hilset fra de andre Venner her omkring, og tilsist fra mig, deres af Guds Naade Ven og Broder i Christo.

Mielvad d. 24 April 1821. Daniel Arnesen.

217. 1821, 26. april. Christiania.

Nils T. Bru og lensmann P. S. Øverland til huslyden O. P. Moe.

Elskelige Venner i Christo, Br. O. M. med Kone og alle.

Takket er du Br. for <din> snilde Skrivelse, med Br. L. Iversen<s indelagde. Det er en Naade for os at komme hverandre ihu i Bønner og Forbønner; saadant føler jeg. For uden Gud Faders Naade i Sønnen er jeg intet, ja mindre, da Synden staar omkring mig og har Attraa at friste mig, ja og ligesom vil undertiden føre mig forsagt fra Kampladsen. Herren formere Troens gode Strid, og at erkjende Naade ved sand ydmyg Forringelse, <han> som Frelsen giver i sin velbehagelige Tid, han som saarer og læger og saa inderlig vil udfri os fra Mørkheds Magt og Herredømme, paa det <at> vi maatte vorde hans Eiendom, som os saa dyrt kjøbte!

Den elskelige Br. Hans er nu saa vidt taalelig frisk. Jeg med flere var hos ham nu i Paasken, og <det> var ret snildt opbyggelig. Her er og nogle unge Præster som taler snildt, saa jeg synes nære et lidet Haab. Gud af Naade og Barmhjertighed maaskee endnu vil en Gan grave om Vintræet.

Seer af Skrivelsen <at> Bør. T. Eeg er der, og er syg. Er han der endnu og i Live, da hilses ham kjærlig. Her er vanskelig for ham her at sælge med Fordel, da allerede nogle Stykker er ankommen med Vaarsild, Ole Frank fra Stavanger og 3 a 4 andre. Men <det> er nok vanskelig om de kan faa 3 Spdr. pr. Tønde, maaskee bedre i Drammen, som dog ei vides sikkert om Isen er oppe der eller ei.

Den Kappe du Broder Ole Moe laante mig i Vinter, og den Frakke Br. I. Bierchrem laante min Søn, samt de Raghoser De laante Lensmand Øverland, fik jeg Leilighed at sende Dem igaar med en Fragtemand fra eder, Andrias Berntsen, som lovede at bringe eder samme ved sin Hjemkomst. Fragten betalte jeg ham, og de er kjærlig takket for dette og det uforskyldt gode Beviste.

Idag haver vi, i Anledning om Adelen, havt svære Debatter i Thinget, da Kongens Proportioner anmodede os om, vi denne Gang skulle ikke befatte os med samme. Saa vilde han en anden Gang sanctionere Thingets Beslutning, om de da forlangte samme. Og hvis vi nu igjentog de foregaaende 2de ~~XXXX~~ Storthings Beslutning, blev det Lov uden hans Sanction; da frygtet <han> vi kunde faa Krig. Hvorom dette kan forholde sig, veed jeg ikke til Visse. Men Beslutningen blev med 35 Stemmer imod (disse var jeg med) 21 i Odelsthinget, at ingen Adel eller dens Forrettigheder skal for Eftertiden finde Sted,

undtagen de som nu er. Nu vil det komme an paa Lagthingets Beslutning. Her har været spillet meget i denne Henseende, som her er ikke Sted at indføre.

Kjærlig er de alle elskelige Venner hilset fra mig og alle Venner her. Noget videre vigtig er ikke afgjort i Thinget.

Christiania den 26 April 1821. Niels T. Broe.

Storthinget har søgt om 2 Maaneder Prolongation. Regjeringen har, til H. M. Kongen, indstillet at prolongere Thinget en Maaned. Og den er endnu idag, Fredag, ikke ankommen, uagtet en Statsraad skal møde i Thinget forat frembringe nogle sanctionerede Love, og Mandag er den sidste Dag som Thinget grundlovmæssig kan fungere. — Man siger rigtignok at fordi vi ikke samtykte Kongens Ønske i at udsætte Adelssagen, bliver Prolongationen ikke meddelt, uagtet den skal være kommen til Xiania. — De sanctionerede Love ere: om Fiskeriet paa Kourmaaben[illegible] og om Underholdningspenge for criminell Fanger.

Bliver Storthinget opløst paa Mandag, saa maa Jordklodens Beboere tro at vi har den fuldkomneste Lovgivning af Verden, da kun disse 2de ubetydelige Love er Frugten af 3 Maaneders Arbeide, paa hvilke Storth. henvendte sin faste Opmærksomhed.

Paa 2de Maaneder tror jeg at Storth. vilde tilendebringe sine Forhandlinger.

Comitteen som behandler Opgjørelsessagen, skal i Mandags have sin endelige Samling. Meningen, den synes at være den at vi skal betale.

Tak for Skrivelserne og for alt bevist Godt! Med kjærligste Hilsen fra deres Ven og Broder O. H. Øverland.

Idag var <det> Storthing og blev afhandlet om deres Magistrat i Christiansand, for<di> han ikke har været nærværende ved Valget til Storthingene. Beslutningen blev at han skal igjennem Regjeringen sættes under Tiltale. Her er mange Ubehageligheder i Thinget.

Niels Broe.

S. T. Hrr. Ole Moe, Bogtrykker a/ Christiansand. Betalt.

218. 1821. 6. mai. Høvre.

Sivert Sylfestson Høvre til vener i Øyer.

Kjære Venner i Øyer.

Takket er de for den siste Omgang jeg havde med eder, som var og den første med en Del, for al eders Kjærligheds Bevisning til Liv og Sjel. De er ofte ihukommet med Ønske at den Ild som er tendt hos eder, ikke maatte slukkes, men at den maatte komme mer og mer i Lue. Og den kan ikke slukkes ved Storm og Vand naar den som Ilden er tendt i, legger moget dertil, eller rettere sagt, med Kjærligheds Varme. Da ligger ⟨det⟩ Vind paa at fremme Herrens behagelige Villie som er vor Helliggjørelse, og dette for os selv og andre med Bøn og Aarvaagenhed, at Synden, som gjør Skilsmisse imellem os og Gud, ikke mere skal vende vort Hjerte fra ham.

Men denne omtalte Ild kan slukkes af dem som ringeagte dette vigtige Saligheds Arbeide baade for sig selv og andre, ⟨som⟩ er ei i Bøn til Gud, at han vil bevare os fra alle sanselige Ting som trækker Hjertet fra Gud til sig, og ⟨ikke⟩ strider med Alvor derimod — merk: alt som trækker Hjertet fra Gud —, men ⟨man maa⟩ blive gjennemtrængt med Gjenfødelsens Art og ligne Guds Egenskaber, saa det bliver et nyt Sind og ny Sjel. Ja, alt det indvortes Menneske maa blive nyt, ja, ... siger det maa blive et nyt Kjød.

Men denne Fornyelse er ei saa let gjort som sagt eller afgjort paa een Gang. Men den maa blive en daglig Fornyelse, som Pontoppidan siger. Thi om vi er gjennemgaaet Gjenfødelsen, saa haver vi alligevel den gamle Adam hos os, som sørger for ⟨di⟩ han skal være Tjener under Aanden, ⟨han⟩ som før har været Herre derover. Og derfor maa ⟨det⟩ være daglig Strid, hvilket Paulus mener naar han siger at Aand og Kjød ere satte tvert imod hverandre, paa det ⟨at⟩ I skal ikke gjøre de Ting som I vil.

Men hvo kan fortælle alle Udflugter denne gamle Adams Art vil finde om han igjen kan komme til sit gamle Herredømme? Jeg kan ikke. Men da I ere selv lærte af Gud, som baade lærer os at kjende vore Sjelefiender og ved sin Aand og Naade giver Kraft at overvinde, saa erindrer jeg eder som mig selv at I giver denne Læremester Rum og ei bedrøver ham med nogen Synd. Saa skal han gjøre eder vis til Salighed.

Jeg glæder mig ved eders kjærlige Omgang naar jeg tænker derpaa, dog ofte med Bævelse for ⟨at⟩ vi ei skal stride alvorlig for vor Salighed og blive bestandig til Enden saa vi kan faa Livsens Krone.

Jeg skal hilse eder fra Vennerne her, haaber endel ere alvorlig bekymret for sin Salighed. Fra Romsdalen og Lyster har jeg og hørt Tidende. Det er et glædeligt Budskab at høre <at> Evangelie Lære forkyndes, men langt mere at den efterfølges, saa at Rigets Evangelium ei bliver prediket os til Vidnesbyrd, men eh Veiledelse til Salighed. <Jeg> slutter med en kjærlig Hilsen fra mig og Kone. Lev vel!

Høvre d. 6 Mai 1821. Siver Sylfæstsen.

Velagte Mand Christen Bryn i Øjer. Kan med Bud befordres.

219. 1821, 21. mai. Kristiansand.

Jonas Pedersen Birkrem til Torger Sikveland.

Ifølge Deres Ærede af 4de dennes har jeg efterhørt og overveiet, samt talt med adskillige. paa hvad Maade best var at komme til de omspurgte Trevarer. Det ville alle Tider været best at bestille samme om Vinteren eller Høsten af Bønderne, og da vilde det komme til Byen i Mai eller Juni Maaned næste Aar. Dog kunde det nok faaes nu hen paa Høstparten, men noget dyrere. 3-toms tykke, 8 Tom<mer> brede Planker, 9 a 9 1/2 Alen vilde nu om Sommerstid koste 5 Spd. Men der gives et Slags som de driver frem, som kaldes Deks-Planker paa samme Længde og Tykkelse, men ikke skarpkantet. De kan være i Toppen en 7 Tommer og i Roden en 9 Tommer brede. Dette Slags kunde faaes for en 2 Spd., alt pr. Tylft.

Samfængt 12 Fods Bord eller 6 Alen, dog de er kuns 5 1/2 Alen norsk Maal, 8 Tommer brede, 1 1/4 Tom tyk, som kaldes maals, a 4 Ort pr. Tylft; 6-toms brede, 1 1/4 Tom tykke, 5 1/2 Alen lange kaldes undermaals <og> er alle Tider halv Pris. Dette Slags vilde være dig det passeligste, og bruges her til Arbeidsbord. 7 Al<en> Spærrer 1 1/2 Spd. <For> Husetømmer 7 1/2 Allen lang begjæres 4 Spd. pr. Tylft; dog veed jeg dette er leveret en 9 Alen langt og godt Tre for 3 Spd. 1 Ort 12 S. Tylft om Vinteren. Dog, de tvende sidste Slags, som Tømmer og Sperr, vilde blive især kostbart med Fragt, da jeg veed ingen, uden det skulde gives nogen fra eder som lossede her og gik tom hjem, som ellers ikke skeer saa ofte. Dog, dersom du kunde give Tid at indhente noget med hver Leilighed, som kunde gives for billig Pris, dersom du kunde bie til næste Sommer, og imidlertid opgive mig Tykkelse, Længde og Bredde som de ønsker, da kunde det faaes for omtrent de opgivne Priser, med Tillæg af endeel Udgifter

for Landsætning og Ombordbringelse igjen. Jeg mener at Deks-Planker var best tjenlig. Men førend du bestiller, da skulde du samraade dig nøye med en paalidelig Hustømremand forat vestemme Tykkelsen, Længde og Bredde. Saa skal jeg, ifald du vil, gjøre mit Beste og bestille det af Bønderne. Men at kjøbe det her af Kjøbmændene, da vil det blive meget dyrere.

Christiansand d. 21de May 1821. I Hast. Hilses kjærlig,
Ionas Bierkrem.

Bedes hilse B. O. Seglem at Even E.sen med E.(?) Seglems Slip kom hid igaaraftes og i Aften er ferdig paa Toldboden, og alt vel. Hils og B. Mores (= Mauritz?) at jeg mener frans<k> B<rændevin> kan faaes <med> 6 a 8 Ugers Credit for 34 a 36 S. pr. Pot. IB.

220. 1821, 26. mai. "Koromskouven".

Anders Jørgensen til HNH.

Min elskede Ven og Broder i Christo H. N. S. Hauge.

Det er nu over 20 Aar siden jeg saa og talede med Eder, og takker Ham fordi Han var et Redskab i Guds Haand til min Opvækkelse, da jeg saavelsom mange andre sov i Synden og var fremmed for Dit Liv i Gud, og laa fangen i Satans Garn og Strikker, men ved Eders trohjertige Tale blev rørt til en inderlig Bevægelse og Skamfuldhed over mit forhenførte Levnet.

Men ikke længe varede <det> førend jeg lod mig overtale af et andet Parti og gav mig i Selskab med dem, hvorover jeg tabte meget af den første Kjærligheds Ild som tilforn var tendt i min Sjel, baade til Gud og mine Medmennesker, saa en lunken Villie fik mer og mer Overhaand. Meget stolede jeg paa gode Følelser og at jeg var begavet med store Gaver til at tale for andre om Jesu Kjærlighed og Forsoning men lidet om Kjødets Korsfæstelse og det nye Menneskes Førelse m. m.

Men da jeg Tid efter anden befandt baade mig og andre bedragne, da jeg af en stor Deel saakaldede Brødre indsaa og befandt et Levnet ligeskikket den onde Verden, nogle Laster undtagen, som Tid efter anden bragte mig i følsomme Tanker baade om mig selv og andre, da jeg meget forundrede mig over at saa mange med løse Læber uden Hjertens Fornyelse kunde glæde sig i Jesu Død, Vunder og Saar, saa jeg ei længe kunde have Fortrolighed med saadanne, — og deels kom jeg igjen i en stor aandelig Forlegenhed efter at bekomme den første Kjærligheds Ild, som jeg havde tabt meget af, og begyndte igjen at holde Opbyggelse, tale, — og da blev det Strid, hvorover jeg 1804 skrev noget om urigtige Grunde og Afveie i Christendommen og skikkede

ud blandt mange, men alt forgjæves. Og derom vil jeg ikke mere skrive, men vende mine Tanker paa mine nærværende Følelser.

Gud skee evig Tak, som af sin store Naade ikke haver bortkastet mig fra sit Ansigt, men ydmyget min Sjel, saa at det ene Guds Ord er mig ligesaam nødvendigt som det andet, saa at jeg forarbeider mit Salighed med Frygt og Bævelse, og tænker meget paa det Pund som Herren haver nedlagt hos mig, og indseer at den store Høst er vigtig og ofte ihukommer Jesu Ord: Hvo mig elsker, han skal og holde mit Ord, og min Fader skal elske ham.

Altsaa seer vi og føler Nødvendigheden af det sammentagne Guds Ord, at en sand Hjertens Ydmyghed i Troen er det Offer som Gud behager, samt et alvorligt Had til alle Synder og en heftig Strid i at vinde Seier. Saa vil han som er Hovedet for alle Lemmerne, tildele enhver sand Troende aandelige Livskræfter til at voxe i alle Stykker til en altid mer Ligedan(net)hed med ham.

Jeg glæder mig over at nogle faae staar i Mening at forlade sit urigtige Parti, og haaber ved Guds Naade at de kommer til at føle Smerte, saa at Christus kan faae sin Skikkelse i dem.

Jeg længes inderlig efter at faae tale med Ham (= med dig), og ofte ihukommer jeg de forrige Dage da jeg hørte saa mange velsignede Guds Ord af Hans Mund, men formedelst min Svaghed ~~xxxxxxxxxxxx~~ paa Legemet ei er i Stand at komme til Ham. Saa er dog min Længsel i mine svage Bønner at vi maae stræbe til eet Maal og have eet Sind i Christo, saa vi som aandelige Vandringsmænd maae drikke af den rene Kilde og tørste efter et evigt Liv, gaae frem i en sand Troe, styrkes i Haabet og formeres i sand Kjærlighed. Saa skal vi af Naade ved Dagenes Ende faae vor Lod.

Jeg slutter min ringe Skrivelse til Ham med det inderlige Ønske, at Fredens Gud vil af sin uforskyldte Naade vogte og bevare sine sande troende Børn, hvor de og ere i Verden, at de maae bevares ustraffelig indtil Jesu Christi Dag. Gud velsigne, styrke og opholde Eder baade i Ordet og i Troen indtil I døe! Hils alle forenede Venner fra mig, Kone og Børn.

Koromskouven d. 26de May 1821. Anders Jørgensen.

221. 1821, 31. mai. Skanderberg.

Jens Fredrichsen til vener i Noreg.

Elskende Søskende i Herren i Arendahl, Christiansand, Stavanger ja overalt ihvor de findes i hele Norge.

Gud med sin Aand og Naade styrke eder og os alle som har begynt at vandre Veien, saa Jesu rene Sind og Kjærlighed med alle Dyder maa mere og mere faa Magt i os til ⟨at⟩ døde og dræbe Naturens Onde og gjøre vore Sjele kyske i Sandheds Lydighed, saa vi ei skulle begynde i Aanden og fuldende i Kjødet. Thi vi har saa mange Sjelefiender, ei allene den aabenbare Verden der lever i alle Synder, saa og den gamle Slange. Ja, vi maa tenke at kunde han ⟨for⟩føre de som vare udødelige, saa vil han det vist gjøre med os som er skrøbelige. Nok er hans Hoved knuset ved Jesu Kraft og Kjærlighed i sine sande Lemmer eller Troende; men han frister dog hvert Øieblik forat styrte os i Fordervelse, hvilket han og let kan gjøre dersom vi ei er paa vor Post. Dertil kommer og vort onde Kjød og Blod, der gjerne vil have sin Villie og ⟨sine⟩ Lyster den korte Tid vi ere herpaa, og derved føre os til en evig Fordervelse. Thi alt Kjød har fordervet sin Vei og er Fiendskab mod Gud, hvilket Gud af sin store Naade har lært mig at kjende og see min Fordervelse, som er af mig selv. Ja, jeg har vandret i saa mange Aar i Synden og forsømt den kostbare Naadens Tid, ei alene meget Godt forsømt, som kunde været udrettet til Guds Ære, men endog ved saa mange, utallige mange, Synder imodstaaet den langmodige gode Gud, bortjaget hans Aand og bedrøvet hans Børn, og været mine Medmennesker til et ondt Exempel ved mange Forargelser, hvilket smerter mig.

Ja, Søskende, det kan ikke nytte at skrive mange Ord med megen Beskjæmmelse og sin Afvigelse fra Herren. Thi det kan og en falsk Aand gjøre, som aldrig føler det i Hjertet —, men af Hjertet troli søge at vandre Veien som fører til Guds Rige naar Gud har faaet os kaldet, saa det kan lyse i al vor Vandel; det er fornødent i Sandhed for enhver som vil være Jesu Dicipel og Efterfølger. Han er dog Formanden for sine troende Børn. Ja, han er den Steen som Bygningsmændene forskjøde, hvilken er bleven en Hovedhjørnesteen for alle dem som bygge derpaa.

Ja, mange indbilde sig de elske ham, dog ei vil gjøre hans Villie. De mene og at bygge paa ham; men det er med Høe og Straae som ei bestaar i Heden. Men de som bygger med Guld og Sølv og dyrebare Steene, den Bygning staar. Thi der ere de som sige sig at

være Christi Apostler og ere ⟨det⟩ ikke, som tale meget om Tro og Kjærlighed og ei vise det i Gjerning og Sandhed. Disse ere bedragelige Arbeidere, der tilsist slog Sønnen ihjel og vilde vendt Arven til sig, af hvilke her ere nogle iblant. Men de ere høymodige ligesom Slangen, dog med Ydmygheds Skin søger at overtale de ubekræftede Sjele, der ei ere fornegtet fra dem selv og Verden.

Det er da utalligt ⟨med⟩ de Afveie ⟨fra Veien⟩ til Gud. Men Jesu har sagt: See, jeg er hos eder alle Dage indtil Verdens Ende. Og det er min Trøst i Sjelenød. Thi han er mægtig til at opholde og bevare sine indtil Enden, dersom vi kun vil følge ham og blive i Ringhed og Enfoldighed som han. Han er et Lys saa klart, der oplyser hver den som ham annammer. Og den store Kjærlighed han har elsket os med, overgaar al Forstand. Da vi endnu vare hans Fiender, adskilt fra ham og al hans Salighed, da forekom han os med sin Naade og drog os ud af Verdens-Vellystens Have, med Lyst og Villie til at tjene ham. Ja, mere end dette: de mange forsmædelige Lidelser, med Foragt og Bespottelser og tilsist Døden, forat forløse os ud af Døden (Nøden?) og Død og Satans Rige, — skulde dette ei opvække i os en inderlig Gjenkjærlighed til ham, den treenige Gud Fader, Søn og Helligaand!

Men denne Ild er rar at finde og koster en alvorlig Strid at beholde. Thi vi kan selv paa mange Maader udslukke eller i det Minste dempe den, ved at give Synden Rum ved Samtykke i Villien, om det aldrig kommer til Gjerningen, hvilket jeg kjender med mig selv, at naar jeg giver Samtykke i Synd, tabes den rene Drift og Kjærligheds Aand, og mit Hjerte bliver lunkent, hvilket han vil udspye. Og da synes jeg at være i en farlig Tilstand, og maa da søge hen til ham med Bøn og erkjende Faldet.

Jeg skulde have sagt eder Aarsagen til min Opvekkelse. Da var det intet Menneske; men ved at betragte Det nye Testamente, især om Jesu Ord, Liv og Gjerninger, falt det saa hæftig ind paa mit Hjerte en Dag i Julen, saa jeg nesten intet ⟨Sted⟩ viste hvor jeg skulde hen for Graad. Og ved at betragte mit Levnet hidindtil, ⟨som⟩ syntes mig til denne Tid havde været idel Synd, saa jeg var fortabt og fordømt til den evige Død, saa gik jeg ud paa et enligt Sted at udøse min elendige Hjertens Tilstand for ham ved Bønnen. Han ⟨kom⟩ da til mig, den Guds enbaarne Søn, og spurte: Vil du nu elske og følge mig, skal du faa Deel med mig i min Herlighed i det evige Liv.

Dette vilde jeg i Førstningen ikke love; men tilsist overvandt

hans Kjærlighed mig dog til at give mit Hjertens Ja. Men havde han ei været mere trofast end jeg, saa havde Baandet været opløst for lenge siden. Jeg begyndte da Jesum ved Den Helligaands Naade at hade Synden og leve et christeligt Liv, hvorpaa fulgte strax Foragt og Bespottelser, især af de som havde været mine Staldbrødre før. De søgte og desuden at overtale mig med mange gode Ord. Men da det ei vilde hjelpe, hette det at jeg var egensindig og vilde gaa ifra Forstanden, og nu fik jeg blive i de samme forvildede Tanker som jeg var.

Jeg overbeviste dem af Herrens Ord, at vi skulde omvende os til Gud og forsage det ugudelige Vesen og de verdslige Lyster m. m., og hvorledes der paa et gudeligt Liv fulgte en salig Død. Men saa bleve de verre. Her omkring begynder dog nogle faa at tenke mere paa sin Saligheds Sag end forhen, og nogle af dem som har kjendt Saligheds Vei en Gang, er bleven mig imod. Jeg tror de velger sig en lettere Vei; ellers forstaar jeg det ei. Men Jesu Fodspor maa vist være den ubedragelige Vei, saa jeg meget undres over om de har fundet nogen anden Gjenvei til Himmerige.

Men Søskende, lad os dog alvorlig med Bøn og Strid trenge nærmere ind i det søde Samfund med den treenige Gud Fader, Søn og Helligaand saa den Ild han har nedkastet i vore Hjerter, kunde mere og mere optendes i os, saa vi ei skulde staa beskjemmet ved Dagenes Ende!

Jeg har skrevet adskillige Gange til Fyen og Kjerteminde og de i Omegnen forat opmuntre dem, og jeg har ogsaa faaet Svar fra dem igjen hvilke vidner om en guddommelig Opvekkelse. Der er omtrent 100 Mennesker der omkring af de som vil være af vort Sind. Jeg agter at reise over til dem og være der i Pinse-helligdagene. Der er begyndt med Forfølgelse over dem fra Canselliet.

Hilses nu alle saa kjærlig, og forglem ei at hilse vor elskelige Broder H. N. S. H. om han er i Live, fra en uverdig Broder, der stedse med Lengsel venter og arbeider paa Guds Riges Udbredelse!

Skanderberg den 31ste Maj 1821. Iens Frederichsen.

P.sk. Jeg har nu været i Kjerteminde og i Omegnen, hvor der er en Deel fortroelige enfoldige Søskende, og næsten daglig opvækkes flere; deres Opvækkelse er noget besmittet. Jeg sukkede til Gud for mig selv og dem at min Reise ikke skulde være forgjæves, saa og i Kjærlighed søgte at vinde deres Hjerter, og overbeviste dem om det Feilende, hvilket Herren særdeles velsignede, og rørte deres Hjerter til Erkjendelse, idet at de modtoge mig i stor Kjærlighed. De sagde og at det var en særdeles stor Naade af Herren, der havde sendt mig

til dem. Jeg havde nogle Gange Forsamling.

Dog, Fienderne ere urolige. De 2de sidste Forsamlinger bleve holdte under aaben Himmel, i Marken, da ingen maatte huuse os uden stor Straf. Jeg foreholdt dem den store <Løn> som Gud af Naade vil skjenke enhver som trolig strider Synden imod, og trenger ind med Bøn til den treenige Gud om at blive forligt med ham i sin kjære Søn Og bade vi samdrægteligen saa Hjerterne bevægedes, og sang og Psalme til Herrens Lov og Pris. Det fortrød Fienden saa haardt sidste Aftenen, saa de kom og vilde arresteret mig. Men da de hørte at min Reise var bestemt om anden Dagen, saa lod de mig gaa.

Ja, Brødre og Søskende, vi maa nok glæde os i Herren. Vi har Aarsag dertil. Det er jo for os saa liflig en Glæde naar man begynder Guds Harper at slaa. Ja, Englene og det hele himmelske Selskab glæder sig naar Guds Rige udbredes paa Jorden. Da skeer hans Villie ligesom i Himmelen.

Det maa jeg sige med Sandhed, det var for mig ret en fornøyelig Reise. Det synes nu ligesom at Gud trolig arbeider paa at faa sig de Overblevne af Folket der vil lade sig samle. De sagde de saa sig meget beskjæmmet ved mig, og at de nok kunde merke at <de> mere trolig og hjertelig maatte søge, for saa stor en Glæde at opnaa. Me jeg saa mig beskjæmmet for Herren, at jeg saa lenge har foragtet saa stor en Salighed, og nu ei saa hjertelig søger den som jeg skulde. Saa jeg frygter daglig. Ja, Herren give mig Naade til at vandre i Lyset; thi af mig selv formaar jeg intet!

Jeg kan vel føle paa mit Hjerte at jeg er iblandt de Kaldtes Tal, og det kan jeg kjende af de aandelige Glæder som Herren overøser mig med for min Svagheds Skyld. Men at blive i Christo en udvalgt Gren til at bære Frugt, hører i Sandhed meget til, og er ei saa let en Sag som mange mener, men koster en alvorlig Kamp og Strid. Thi den mig forraader, er nær hos, nemlig mit onde Kjød og Blod. Og <jeg> maa derfor sukke med David: Herre, rens mig af mine lønlige Brøst! Og naar vi seer til hans Søns Exempel, som maa være vores Formand, da faar vi nok at føle hvor langt vi staar tilbage, og maa derfor haste. Ja, den dyrebare Sæd som han nedlegger i vore Hjerter, staar i stor Fare indtil Høsten. Gud hjelpe mig, eder og alle sande Troende til at sige af Hjertet med Johannes den Døbere: Ham bør at voxe, men mig at forringes!

Jeg skal hilse eder mange Gange saa kjærlig fra vore meddeelagtige Brødre og Søskende i Fyhn, hvor jeg var. De bad mig saa hjertelig derom. Jeg læste eders siste Skrivelser for dem alle, hvorved de

bleve meget glade og fornøyede. Jeg talte og meget med dem om eder Hæftelser, Arbeide, Strid og Trængsel, hvilket rørte dem meget. Og de sagde til hverandre at <her> kunde man see hvad Kjærlighed til Gud formaaede. Og da de hørte af eders Breve at en eller 2 Brødre af eder vilde komme i Sommer til os, bade de mig alle saa hjertelig om at de og maatte komme til dem, hvilke jeg lovede at ville følge med den ene Broder over til dem, medens den anden reiste omkring her i Jylland.

Jeg havde ogsaa med der nogle af H. N. S. Bøger, hvilke de elskede høyt. Dem delede jeg iblandt dem, saa jeg nu ikke har en selv. Jeg gav de fleste bort, dog de vilde gjerne betalt dem. Jeg har og lovet at skaffe dem 20 Stykker af Collins: Jesu Christi Forklaring i Sjelen, af HNS. Oplag, og 20 Skr. af Luthers Bibelske Sprog og Skatkister. Og saa kunde de tillige sende nogle af de andre smaa Skrifter, af hvert Slags, men bedes helst at sende dem i raa Materie, uindbundne, om de er at faa saaledes. De vil gjerne betale hvad de koster. De har leveret mig Penger til nogle, og gaar det over det Forskud de har leveret mig, saa bliver det nok betalt. Jeg indbinder Bøger naar jeg er hjemme, til Hjelp at tjene det Nødvendige til Klæder og Føde for mig og Familie, da Handelen er saa ringe, og det er for mig meget trykkendes i det Timelige. Men jeg haaber til Herren, som vel kan gjøre det bedre, langt bedre end vi forstaar.

Lev nu alle vel, og vær alle sammen saa mange Gange hilset, alle Vennerne der hos eder, fra mig og de Venner her, der med Længsel arbeider paa at være og blive i Jesu Samfund.

Iens Frederichsen.

222. 1821, 2. juni. Jonsgaard.

Jens og Lisbet Honsgaard til (andre) vener i Øyer.

Elskelige og fortrolige Venner i Herren.

Gud give os Naade til <at> vi ret kunde love og takke, og ofre ham de Offer som er ham behagelige, han som saa utrættelig med sin Aand, Ord og Børn arbeider paa at virke et ganske omvendt og forandret Sind, og danne os til sine elskelige Børn ved den søde Evangelii Naades Kraft, formedelst vor Frelsere Jesum Kristum! Gid vi nu kunde overlade os i Gud, saa hans Aand kunde faa virke Dydens Glans i vore Hjerter, saa Jesu Dyder kunde vise sig i os! Jesus siger: Den Aand som udgaar fra Faderen, han skal vidne om mig.

Jeg maa klage over min Uagtpaagivenhed og Ulydighed i at lade

Naadens Aand lede mig fremad paa Dydens Vei, som er Jesu Spor, han som var Dydens Mønster. Det ligger en fordervelig Synd i os, som jeg kjender er mig meget til Hinder og er vederstyggelig for Gud, som er at jeg ei alle Tider staar i Hjertens Erkjendelse for Gud om min Uverdighed til den minste Naade; thi vi har Overbevisning om at i os selv bor intet Godt.

Naar vi da ikke kjender vor Uverdighed til det minste Gode som Gud af idel Naade meddeeler, saa ligger vist i Hjertet en Art af det Slangebillede som vi har fra Adam, hvilket formørker Naadens Lys som vil straale ind paa vort Hjerte, som kunde oplyse os om vor Fordervelse som ligger skjult, hvilket hindrer os fra den sande Ydmyghed og fattige Aand, saa hvad Godt som udøves, bliver besmittet, saa ei reenligen Guds Ære søges, saa vi ei høster nogen Frugt til Styrke for vort aandelige Liv.

Min Bøn er da til Gud baade for dem som har fattet og alle som vil fatte Forsæt til at behage Gud, som for mig selv, at han af Naad vil hjelpe os herefter ved sin gode Helligaands Lys at blive mere bekjendt med vor dybe Afgrund af Fordervelse, samt virke et følsomt Hjerte som i dyb Erkjendtlighed kunde nærme sig til Gud og banke paa Naadens Dør med inderlige Sukke, i Tro og Haab paa Guds Forgjettelse som er saa mange at finde i Herrens Ord, naar vi vedbliver at grave dybere og dybere i vort Indre, med det fulde Overslag om at blive fornægtet fra os selv og overladt i Gud.

Du Christen Bryn med Kone samt Søster Mari samt alle Venner der er da saa kjærlig og flittig hilset fra os her, især fra min Kone og mig, der ved Guds Naade vil være Medarbeidere i det Gode.

Ionsgaard d. 2 Iuni 1821. Iens Ionsgaard.

Elskelige Medtroende.

Ved denne Leilighed vil jeg hilse eder, da jeg har meget at takke Gud for, (di) han med sin Aand straaler paa (ms.: staaler upaa) mit Hjerte og oplyser mig om mine Mangler, og virker Forsæt til Afstaaelse og Renselse.

Kjære Venner, bed for mig at jeg maatte blive mer stadig til at vaage i min Aand! Thi Hjertet er saa bedrageligt. Jeg taaler lidet af Glædens Skaal, da Letsindighed og Uaktpaagivenhed derved kommer af min svage Side. Dog, jeg kjender en hjertelig Længsel til at blive overladt i Gud, saa han kunde faa virke det ham behager, og at blive udstragt til hans Ære og naar det gjelder mig selv og Næsten, saa han kunde faa drive mig med sin Kjærlighed og bevare os i sin Sandhed. Det bedes baade for mig selv og andre.

Lisbet Ionsgaard.

Til velag(te) Man(d) Chresten Bryn j Øyer.

223. 1821. 7. juni. Arendal.

Torger Skjæveland til Torger Sikveland.

Fortrolige Bröder T. Siqvaland.

Jeg tror ikke vi har besvaret dit sidste Brev angaaende de Huder som du barker for os. Barkerløn veed du vi vil betale det du kan være tjent med.

Nu faar jeg sige dig at det før omtalte Hus blev reqvireret til Auction; men saa kom han imidlertid til Accord med en Mand underhaand. Men før han solgte, bød han Huset til mig først for det han kunde faa hos den anden, hvorpaa jeg i Samraad med min Broder kjøbte Huset underhaand for 580 Spd. og betalte 200 Spd. igaar. Og det øvrige af Kjøbesummen skal jeg faa laant og betale. Saa om du, kjære Broder, nu fandt for godt, saa kan du gaa ind i mit Kjøb foruden noget Udlæg af Penger, alene at svare de lovlige Renter.

Nu skjøder jeg Huset paa dig idag, men vil derfor ikke nøde dig til at beholde det, skjønt vi haaber at det kunde skee. Men da der maa pyntes noget paa <det> med Render og mere, saa vil jeg med <det> Første lade gjøre det Nødvendigste. Og vilde jeg gjerne faa høre fra dig, især forat de to Familier som leier Huset, maatte opsiges til St. Hanstid dersom de skulde flytte i Høst.

De faar ikke undres paa at jeg kjøbte. Jeg kunde ikke faa Magt over de Tanker at det skulde gaa ifra os, baade for Bekvemheden Skyld til Handel eller Garveri, og saaa syntes <det> var taalig Kjøb. Men Gud veed hvad det Beste er for os i alle Ting; vi kan ikke altid selv see det. Jeg beder til Gud at det maatte skee hans Villie, og det som andet som han seer det best kan tjene os.

Meget hjertelig kjærlig hilses du med Kone og alle Venner der. Vi maa og sige at Herren arbeider paa forskjellige Hjerter nu, saa de søger os om Søndagen her omkring, og har levende Kald og Vidnesbyrd om Sandheden. Dette rører os til Bøn og Arbeide. Lev hermed vel! <Det> ønskes fra deres tjenskyldige Ven.

Arendal den 7 Iuni 1821. T. Skiæveland.

224. 1821. 21. juni. Kierteminde.

R. Klink til skreddermester P. Martinusen, Horsens.

Hjerteelskende kjære Broder.

Din os saa kjærkomne Skrivelse af 29de f. M. har vi med megen Glæde modtaget, og ‹det› fornøyede os inderlig at see deraf du kom frisk og vel hjem, skjøndt det var for dig en langsom Tilbagereise.

Ja, det er en stor Opmuntring at Guds Børn kan komme tilsammen her og glæde og opmuntre sig i Herren, og besynderlig naar vi først seer det Afgrunds Dyb af Fordervelse, ‹at› Guds Billede var tabt, og Syndens og Satans Billede var kommen i Stedet. Og det har igjennemtrængt baade Sjel og Legem indtil Marv og Been og hver en Blodsdraabe. Ja, vi vare fordømt og fortabt til den evige Død; ja, vi vare Djevelens Livegne. Derfor maatte vi kjøbes løs.

Nu kan vi see et Lidet af hvad det er ‹at› han har kjøbt os til Gud med sit Blod. Og naar vi nu seer Opreisningen i Christo: Saa elskte Gud Verden at han gav sin Søn den Eenbaarne, — dette overgaa alle Englers og Menneskers Forstand, hvorfor det ogsaa heder at Englene ønsket at kige ind i dette Afgrunds Dyb af Barmhjertighed.

Naar et ringe Menneske her bliver optaget i Adelstanden, saa er det noget stort, besynderlig naar det var et fattig Tiggerbarn, ja, meget meer endnu dersom det var en tyvbrændt Skjelm som blev udtaget af Slaveriet og ophøyet i Adelstanden, da skulde Verden forundre sig. Men denne himmelhøye Adel, da vi er løsgjort fra Synden og Satans Strikker, ja, vi ere brændemærkede nok da vi bærer Satans Brændemærke i os, som er Synden! Men her maa det gjelde ‹at› det naturlige Menneske fatter ikke de Ting som høre Gud til, og det er som en Daarlighed. Og det seer vi nu og gaar i Opfyldelse: Al Verden driver Spot dermed, baade Høye og Lave, og besynderlig de som har gaaet saa længe i den sorte Skole.

Men lovet være den forbarmende Gud som har givet os en anden Skolemester, som er hans gode og værdige Helligaand som kan oplyse og fordrive Mørkheden af vor Forstand, at vi kan indsee det forskrækkelige Adams dybe Fald og Fordærvelse! Den Sandheds Aand, siger den kjære Frelser, hvilken jeg vil sende eder fra min Fader, han skal lede eder i al Sandhed.

Naar den gode værdige Helligaand nu har opdaget os det Første, nemlig Adams Fald og vores dybe Fordærvelse, saa seer vi at vi hører til Helvede baade med Sjel og Krop. Saa maa det opkomme i Sjelen: Hvad skal jeg nu gjøre, at jeg kan vorde salig? Her maa det vel hede:

Det er ikke af min Styrke eller Fornuft at jeg kan tro paa Christum eller komme til Christum; men det er Den Helligaands Gjerning at maa tør tilegne sig denne store uforlignelige Guds Naade og Barmhjertighed. Gud er nu, og vil være, min Fader, og jeg skal være hans elskelige kjære Barn, fødes af Gud ligesaa fuldkommen aandelig som jeg er født af Fader og Moder legemlig; ja, jeg skal være hellig, retfærdig og reen for Christi Skyld.

Denne Tro, siger Lutherus, griber meere om sig end Himmel og Jord O, Glæde over Glæde stor: Jeg kan mig selv ei finde Over den Fryd som i mig bor Og Sjelen haver inde Udaf min Jesum som der gik I Døde for min Brøde Og holdt det ud til sidste Nik Der han paa Korset døde

Hvad har nu ikke den gode værdige Helligaand [ikke] at bestille med enhver af os forat opholde os i Ordet og i Troen til vi døe! Nu Herren give os ret troende, eenfoldige og børnlige Hjerter! "Mine Faar, de høre min Røst og de følger, og jeg giver dem det evige Liv. Dertil give os Gud sin Naade formedelst Jesum Christum vor Herre! Amen.

Jeg kan hilse fra Broder Jens Friderichsen i Skanderborg. Han har været her og besøgt os en 8 Dags Tid. Men han var fuldkommen den halve Tid ude paa Landet hos vores troende Syskende. Begge I gode Brødres Besøg var os dog ret hjertelig kjært. "Og derpaa skal Verden kjende ⟨at⟩ I ere mine Disciple, fordi I elske hverandre." En meget kjærlig Hilsen til vores elskelige Syster Birte Marie, og takke hende meget for hendes hjertelige Skrivelse til os. Det glæder os at erfare den Troes Grund som er hos hende.

Det har gjort megen Splidagtighed iblandt de Christne, at nogle vil være salig allene ved Troens Retfærdighed foruden Levnets Retfærdighed. Andre hænger mere over paa Lovens Side og stoler paa deres Dyder og Fromhed, da begge Deele skal uforbigjengelig være i Hjertet baade Troens og Levnets Retfærdighed, men maa sættes saa vidt fra hinanden som Himmel og Jord er fra hinanden. Og dette maa Den Hellig aand lære os, at vi blive salig af Naade allene formedelst Jesu Christi forsonende Naade, foruden nogen Tilsættelse af Opvækkelse, Omvendelse, Dyd og gode Gjerninger. Men denne Tro skal bære sine Frugter.

Han har forhvervet sig en Menighed med sit eget Blod, som skal være saare flittig til gode Gjerninger. Dette har vi alle at lære paa vores hele Levetid. Ja, Lutherus klager over ⟨at⟩ han har ikke ret lært det, men maa studere daglig derpaa. Apostelen Paulus siger det er en kostelig Ting at Hjertet bliver fast, at det ikke lader sig drage af hvert Lærdoms Veir.

Dertil give Gud os sin Naade ved Jesum Christum vor Herre! Amen.

Kjærligste Hilsen fra alle vores troende Syskende til Syster B. P. Her følger en liden Gave, som bedes hun ikke forsmaar. Du er saa god, kjæreste Broder, at levere hende <den>. Nu har jeg saa mange kjærlige Hilsener til dig, k. Br., og de andre kjære Syskende i og udenfor Kierteminde (feil for Horsens?). Lev alle vel i Herren! Du kjære Broder være saa hjertelig hilset fra den som altid ønsker at være og forblive din meddeelagtige Broder i Herren.

Kierteminde d. 21 Iuni 1821. R. Klink.

Jeg har bestilt Lutheri Skatkister af Br. I. K,, ved det han selv kan binde dem ind.

Til velædle Her P. Martinusen, Skræder Mester a/ Horsens i Jylland.
Her indlagt 10 Rbdlr. friit Horsens.
(Utanpå:) Gud hjelpe mig at stride ret alvorlig paa mig selv, saa havde jeg Omsorg for andre! Skriv os snart til igjen, kjære Broder!

225. 1821, 1. juli. Bjørge i Øyer.

John Eriksen Bjørge til vener i Øyer og Tretten.

Fortrolige Venner i Øyer og Trette<n> Anneks, alle som har annammet eller i Sandhed vil annamme Guds Kald paa sit Hjerte, som er til Helliggjørelse.

Eder alle vil jeg tilønske som mig selv en ydmyg, kjærlig og børnlig Aand. Thi ved disse tre Ting tror jeg at vi skal faa i Besiddelse af Guds Naade de himmelske gode Ting, saa som indbyrdes Forening, som jeg veed at mange af eder har erfaret hvor dyrebare de er for vor egen Deel som tror i samme Menighed, da vi ved en aabenhjertig Omgang kan meget bestyrkes og veiledes samt forenes i Bønnen.

Og ligesaa for de andre om<kring> os kunde det blive til <Hjelp>, baade da vi ved hans Kraft som kaldte os, daglig kunde drage noget af deres Sind i dette Himmelselskab ind, og saaledes kunde Djevelen lide Tab paa sit Rige. Dette vil vi da, Medkaldte, see til at befordre ved at alle aagrer med sine meddeelte Gaver. Det kommer sig ikke an paa hvor mange Pund vi har annammet, men kun paa en ædel Hjertegrund, at Frugten bliver af den ægte. Jo flittigere vi er til at arbeide, jo mere Frugt bærer vi, tiltager i Visdom og Erfarenhed, at Faderen faar rense os. Og om han saa det os tjenligt at være, saa skjenker han mer.

Vi har Exempler af (= fra) de første Christnes Tider paa at hvor de heftigste Bevegelser har fundet Sted og Gud med sin Aand har mest virket, der har og Djevelen forsøgt al sin Konst forat hindre Sandheds Fremgang, som vi kan see i Historien. Skulde vi tro at den onde Aand nu er efterladen i sit <Virke? Nei, det har> blevet <en> Tid ført listigere. Thi bør det os som har smagt Guds gode Aand og den tilkommende Verdens Krefter, Ebr. 6 Kapitel, <af> benytte disse Exempler til desto mere Agtpaagivenhed paa os selv i denne Tid.

Thi Paulus siger, Apg. 20 Kapitel: "Af eder selv skal opstaa Mend som tale forvendte Ting." Thi det var af dem som var kaldet af den samme Aand fra det Første, men ei annammede Den Helligaands Virkning paa sit Hjerte. Saa denne kommer da til at tale forvendte Ting og kan drage de Ubekreftede efter sig. Thi er det nødvendigt at vi i Grunden undersøger i vort Indre om Gud med sin Aand faar lære, lede, minde, tugte os fra enhver ond Lyst og Begjæring.

Vi maa tro, Venner, dersom vi ret arbeider <og> er vaagen i vor Aand, at vi altid har noget at stride imod eller noget som ligger os nær, endog vore ivrigste Andagter. Dog synes jeg det er med stor Forskjel. Somme Tider kan man kjende at onde Fristelser har stærk Adgang til Hjertet med levende Opstigelser. Andre Tider kan den Troende føle det Onde udenom sig med hjertelig Afsky og mere seire.

Ak, at vi aldrig maatte træde af vor Vagt! Saa lære vi at bruge Sverdet eftersom Fienden trænger os. Thi kjemper vi saa at vi ved Christi Kraft nedlægger den ene Seier efter den anden. Da ere vi desto beqvemmere til at prise Gud. Lader os arbeide paa at være opofret i timelige og aandelige Ting naar det angaar Guds Ære! Thi derfor <maa> enhver som ei har revet sig løs fra Verdens Kjærlighed eller de skabte Ting, med eget Søgende kjende mange Baand som Hjerte er besværet af, som vi ei før kan have erkjendt. Og dermed kommer vi i Arbeide. Thi ellers staar vi i Fare for at blive med dem som ovenmeldte Apostel taler om, der lære altid og kommer aldrig til Sandhed i Erkjendelse.

Vi kan alle udøve noget Godt, og tjene Gud om Gaverne ere forskjellige, om vi end havde annammet det minste Lys og Gaver, naar vi udviser Troskab og nøye vogter os, at vi ei udviser noget ondt Skin, men altid <er> rede at forsvare for enhver som begjærer Regnskab, om det Haab som er i os, med Sagtmodighed og Frygt, 1 Pet. 3,15. Især har vi alle Tider fornøden at stride imod eget Behag, og holde mere <paa at> det Gode bliver udrettet. Denne Tiden kan være ganske fin(?), men høyfarlig. Thi alt som vi tillægger os Æren for, bliver

ubelønnet hos Herren og kan derfor ei styrke vort Troens Liv.

Dersom vi udtenker allene med vor egen Forstand hvorledes og hvad Godt vi skal udøve, da vil vi snart indbeskjeftige os med meget, af hvilken Rod vil udspire mange Slags Ukrut. Derfor vil vi give Guds Aand Rum til at arbeide i Hjertet, saa vor egen Trang og Guds Kjærlighed driver os. Da bliver nok Forstanden benyttet, men dog underlagt Hjertet og Troen. Derved kommer vi til at kjende vor Afmagt og aandelige Fattigdom, gaar ned i os selv, saa Gud kan blive al vor Hjertens Overbevisning.

Al Erfarenhed tilsiger os da at intet er saa vigtigt som at hold os nær til Gud med Bøn. Han er den som opvarmer os med sin Kjærlighed naar vi ere kolde og ufølsomme. Han er den som virker Bedrøvels over Synden i os, med fornyede Forsætter og Løfter. Han er den som har stor Langmodighed med den Oprigtige; thi om de feile, som vil frem, saa retter og leder Gud dem der ei fra hannem vil vige.

Meget har vi at takke Gud for, da vi i Almindelighed har saadan udvortes Frihed at vi kan komme tilsammen til vores fælles Opbyggelse, som er dyrebart for alle dem der har eet Sind og sigter til det samme Maal, samt kjender sin aandelige Nød. For det andet bliver det til en daarlig Skik; thi de Aandelige spiste(?). Men lader os som har smaget at Herren er god, være flittige til at gaa tilsammen, ved enhver Leilighed grunde alt efter det sammentagne Guds Ord! Kan vi ikke komme til et Sted alle Tider, ved visse Omstendigheder, som alt ei kan bestaa deri, saa kan dog hver virke noget i sin Kreds. C. derved kunde vi tildeels blive mer frugtbare. Thi Christus har sagt: Hvor to eller tre ere forsamlede i mit Navn, der vil han og selv være midt iblandt.

For de Forvendte kan alting blive forvendt, saa og disse Ord, da de som ikke kjender sin egen Nød eller har bekommet en frivillig Aand til at gjøre Guds Villie, kunde for sin egen Ære Skyld, dog uden Skin af Ret, paastaa at ikkun ganske faa skulde være tilsammen. Nei, det bliver kun ensidig at betenke Guds Ord uden dets hele Sammenheng, som vi have Exempel paa andre Stæder i Christi Lære. Han lod mange Tusinde komme tilsammen. Hans Villie er og endnu den samme.

Jeg haaber at ingen af de Oplyste tager disse Formaninger selsomt op. Tilsist vil jeg erindre Medkaldte at vi samtlig giver Guds Aand aabent Rum i vort Hjerte. Saa vil han bepryde os med Christi Dyder, som er Kjærlighed, Ydmyghed, Langmodighed, Barmhjertighed og Retfærdighed, altid <at> gaa i vort eget Indre og vandre for Gud. Saa har

vi den Talsmanden som lærer os den indvortes Øvelse og Arbeidet paa at plante i os mer og mer <af> Rødder til disse opregnede Guds Egenskaber, som og mer og mer skulle fremspire i vort Liv og Levnet. Me betragte vi os, da bliver det kun i stykkevis.

Men gid vor Attraa, Lengsel og Higen vare efter at opnaa Fuldkommenhed! Saa kunde vi ved Guds Naade Dag fra Dag fornyes til hans Billedes Efterlignelse, saa meget som vi faar see <af> vor Svaghed <og> taaler at bære.

Jeg har en Tid arbeidet i mange Omvexlinger i Forskjellighed. Somme Tider har jeg glædet mig i Haabet om <at> Guds Gjerninger skal ydermer faa fremmes, andre Tider frygtet for de mange Farer som Sjelen staar i til Høsten, og vil forbeholde disse Ting, da baade det gode Haab og den omtalte Frygtaand driver des mer til Virksomhed Undertiden har jeg havt mange onde Fristelser og mørke Stunder, især af min onde Natur og <mit> bedragelige Hjerte, og deels af den onde Aand, saa jeg har kjendt mig i aandelig Fattigdom. Jeg har og erfaret meget af hvor godt det er i alle Ting at have en taalmodig Overladenhed i Gud og være fornøyet med hans Villie, samt have i sit Hjertes Bevisthed grundet Haab efter Ordet og Guds Forgjettelser.

Imidlertid har jeg sat tilsammen den første Kjærlighed og min Stilling nu for nærværende Tid, og har undersøgt hvem som skulde være de ædleste, tilligemed om jeg har gaaet frem eller tilbage. Men jeg synes dog at jeg i den samme Tid har tiltaget i mer Erfarenhed i mange Ting. Og ved Guds Naade har mit Arbeide ved hans Kraft som kaldte mig, ei været til forgjæves, saa og <at> jeg aldrig, aldrig kan noksom kjende min egen Uværdighed og ophøye hans hellige Navn. I Henseende til den Følsomhed, Agtpaagivenhed paa mig selv og Flittighed i Bønnen paa mig og andre har jeg nødigt at jage efter den første Kjærlighed.

Gud give mig og alle som vil vandre Lysets Vei, Visdom, Kjærlighed Frimodighed til at vandre for hans Ansigt i en sand Oprigtighed, og bevares i den sande Ydmyghed indtil Enden!

I ere alle kjærlig hilset fra mig, eders Medkaldte.

Biørge d. 1ste Iullie 1821. Ihoen Eriksen Biørge i Øyer.

226. 1821, 6. august. Bjørge i Øyer.

John Bjørge til Jens Johnsgaard og andre vener.

Nogle Ord vil jeg hilse eder med, kjære Venner, og takke for siste Gang vi var tilsammen. Gid alt maatte blive ret anvendt paa mit Hjerte! Saa havde jeg vist meget som kunde forædle min Sjel, men maa beklage at jeg mangler altfor meget heri.

Dog er Herren forunderlig god, da han giver mig ofte mine Feiler tilkjende. Jeg synes nu især for en Tid, Gud være lovet, et fornyet Forset ved hans Naade som kaldte mig, til at jage mere og mere til Ringhed, og arbeide paa at voxe i Erkjendelse hos Gud og Menneskene. Og hertil kjender jeg ikke noget bedre Middel at bruge end at gaa tilbage til den første Agtpaagivenhed paa mig. Da tror jeg at Gud vil holde mig ved Haanden og b<e>rede(?) mig Sandheden.

Jeg har da saa meget at takke Gud <for>, og kjender nu Trang til at bede ham om hans Frygtes Raad, saa Lyset kunde bevares i en grundig Ydmyghed. Lader os da, Venner, med forenede Bønner til Gud med og for hverandre vedblive stedse og altid, og omgaaes med Frygt saa længe vi er her til Huse! Saa vil Gud styrke, oplyse, veilede os. Lader os aldrig forglemme den daglige Fornyelse!

Jeg skal hilse fra mange Folk som var tilsammen paa Næsingen i Gaar. Tilsist er I hilset fra mig og vort Hus. Forglem ikke at hilse paa Magelie!

Bjørge d. 6te Augustii 1821. I. Bjørge.

Til Joensgaard.

227. 1821, 26. august. Sæløy.

Isak P. Schjelbred til vener i Bergen.

Elskelige B. Samson T<raae> med Kone og flere i deres Hus, samt de andre Venner der i Byen, saa og B. A<mund> Helland.

Tak for den Tid de var hos os! Jeg har længe kjendt Længsel at skrevet eder til, men veed ei hvad jeg skal skrive, da I alle veed bedre Veien som fører til Livet end jeg kan sige. <Jeg> føler mig langt tilbagestaaende selv at gaa ret Veien, mindre at have et renset Hjerte, men maa daglig bede Gud om Naade dertil, og at han vil skabe i mig et reent Hjerte og give mig en ny, vis Aand, saa jeg maatte lære ret i Grunden at kjende mig selv, hvor fattig og svag jeg er til det Gode.

Og dette samme vil jeg bede for eder, kjære Sødskende, saa alt hvad som er af os selv, maatte mere svækkes og dødes, saa Jesu

ydmyge og kjærlige Sind maatte tiltage i os med sand Omsorg, hvorledes vi kunde ved Guds Naade oplyse hverandre i det som kunde være Feil og rette det Manglende. Gid dette maatte ligge os om, da vi alle er svage og fattes den Ros vi skulle have i Gud!

Jeg kjender Længsel at komme til eder, men tviler for jeg ei faar Tid. Det havde vist været nyttig for mig og bestyrkende. Men lad os ikke glemme hverandre i vore Bønner til vor Herre, at han vil af sin Naade styrke os Svage, saa vi kunde holdes sammen i et forenet Sind og en Tro og et Haab!

De er hermed hilset fra min Kone og Børn og Vennerne her (ms.: de ~~MM~~ om os, og fra mig, deres ringe Broder i det Gode.

Sæløy den 26 Agust 1821. Isach Schielbri.

228. 1821, 23. september. Ekren.

H. E. Ekren til vener.

Elskelige Mand Jens Hanssen <Bakkehaug>-Møllen med de ~~fxxxxxxx~~ f<orenede> V<enner> d<er>.

Eftersom en af vore fortrolige Venner reiser til Christiania, da vil jeg ikke forbigaa at skrive eder til, og lidet fortælle om hvad (= hvordan) det staar til med min Strid og Betænkning, som vi daglig maa have dersom vi skal staa Synden imod.

Da vil jeg takke Gud for sin Naade, at han har bevaret mig til denne Tid, i den Længsel som han af sin store Kjærlighed har plantet i mig. Min Bøn er til Gud at jeg kunde blive mere ydmyg og ringe i mig selv, og lære at vaage nøie over mit fule Hjerte som har saa mange onde Begjærligheder, hvilket ikke er let at mærke uden Gud med sit Lys faar skimte der ind. Men da gjelder det om vi vil følge Aandens Mindelse og ikke følge vor egen onde Kjøds bedragelige Vilie som snart kunde udtørre Naadens Flod for os dersom vi skulde give dens Begjæringer Rum.

Thi om den gamle Adam eller den onde Art som er i os, er noget krænket og ved Guds Naade underlagt, saa er den dog ikke aldeles død men voxer snart til igjen dersom vi samtykker med noget som kan være til Føde for den. Derfor er det nødvendigt at vedblive med i ydmyge Begjæringer til Gud at staa saadant imod, og ikke besee Vanskeligheden som staar i Veien, men i Troen see over ind i Evigheden hvad Gud har beredt for den Sjel som strider lovlig. Saa er det vist den Møie værd, om Kjødet skal lide Trængsel en liden Tid.

Gud hjelpe mig og os alle at blive ved i en daglig Fornægtelse,

og ikke samtykke eller forbeholde os den ringeste Synd i Villien, som kunde beskjemme os naar alting skal aabenbares.

Jeg vil ende min ringe Skrivelse med en kjærlig Hilsen fra mine kjære Foreldre og Søskende, som <fra> de mange Venner her som jeg haaber vil søge at faa Deel i Naaden. Tilsist er du hilset saa kjærlig ifra mig, der ønsker at blive den ringeste Medbroder i Christo.

Echeren d. 23de Septtember 1821. H. E. S. Echeren.

Til Jens Hanssen Bakehaug Mølen.
(Med Bud sendes sikkert.)

229. 1821. 26. september. Bjørge.

John Eriksen Bjørge til Torger Gillebu.

Elskelige Ven Torger Gjelleboe.

Eftersom Erindringen om Eders og fleres Godhed imod mig er mig ofte hjerterørende, saa vil jeg nu tage mig den Frihed at skrive dig nogle Ord til og takke Eder for sidstleden Søndag og alt Godt bevist.

Gid jeg kunde i Sandhed erkjende for Gud som alt Godt kommer fra, at jeg er ringere end alle hans Miskundheder og al hans Trofasthed, og derved opvækkes til at være saa meget til gode Gjerninger, med de Midler, Gaver og Evner <som jeg har>, timelig og aandelig! Saa blev Guds Vilje opfyldt og hans Navn helliget, til mit og mine Medmenneskers sande Gavn, baade for Tid og Evighed, <dette> som jeg nok kjender er min Lengsel, Attraa og Bestræbelse, men finder mig dog altfor meget manglende paa den Flittighed som jeg burde <have>, da Tiden er kort og Arbeidet stort, naar vi faar see vor egen og andres Tilstand.

Men saa er Gud en forunderlig god Gud imod alle dem som i Tiden vil søge ham ved en sand Omvendelse. Thi han vil selv med sin Aand virke Had til Synden, og lede dem i Sandheden til sit himmelske Rige. Derfor, kjære Venner, lader os samtlig bede til Gud at han for sin Søns Skyld vil meer og meer drage vor Hjertens Lengsel og Vilje til sig, paa det vi kunde blive ham behagelige! Saa han faar opfyldt sit høye Øyemed med os, som er Sjelens Lyksalighed!

Tilsidst er Du med Kone og de øvrige Venner i dit Hus kjærlig hilset fra mig, eders medkaldte Ven og Broder i Guds Frygt og Kjærlighed.

Bjørge d. 26de September 1821. John Erichssen.

230. 1821, oktober. <Trondheim>.

Henrik Mathiesen til ein ven.

Kjære Broder J. Aastad.

Jeg skulde lenge siden skrevet eller svaret dig paa din snilde og erkjendende Skrivelse som jeg kan sige glædet mig meget, og anker paa at jeg for lidet talte med dig da jeg var hos eder, om din og min aandelige Tilstand. Saa vil jeg bede dig, Broder, at du beder Gud om sin (= hans) Aands Oplysning, og naar den minder dig, at du da nøye giver Agt paa dens Tale i din Samvittighed. Og naar du bliver tillokket af nogen Synd, saa gaa ei med, men betenk dens kortvarende Fornøyelse og den Straf den med sig fører, samt Guds Godhed og Kjærlighed til vor Frelse, at vi da ei vil bedrøve hans Aand, men af al Kraft søge at tækkes ham, som og hans Kaldte!

Saa skal du erfare <at> et nyt Lys opgaar i dig, som oplyser din Forstand og Sjelens Kræfter, og lærer dig at forstaa de skjulte Ting i hans Lov. Saa bliver det meer og meer din Lyst at tækkes Gud og gjøre hans Vilje. Læg Vind derpaa, Broder! Det er min trohjertige Formaning til dig som mig selv. Saa vil du vist finde en salig Frugt og Løn deraf, til en evig Salighed.

Hils og dine 2de Brødre og Sødster med det samme, og bed Gud om Naade til at drage dem med dig i al Kjærlighed og Langmodighed! Og vær du selv et Exempel for dem, i at du viser en christelig Vandel! Gud give dig Naade dertil! Hils og dine Sødskenbarn i Renneboe, som jeg saa havde skrevet til dig og du til dem, som er snildt at du er virksom! Hils og eders Jenter med flere!

Jeg fik i Dag Skrivelse fra Skien og fra Otter Carlssen i Sørvigen, som var meget snild. Kjærlig er du hilset fra mig og flere.

Anno 1821, i October. H. Mathissen.

231. 1821, 19. oktober. Bjørge.

John Bjørge til Jens Jonsgaard og kona.

Hjertelskende Venner og Medarbeidere i det Gode, Jens Jonsgaard med Kone.

Nogle Ord vil jeg sende eder, da jeg ofte er glad naar jeg tænker paa eders Troskab og Flid i det sande Gode, som alt er at takke Gud for. Og efterdi han har betroet os en saa dyrebar Skat, saa er der og mange Fiender som vil berøve os. Men naar vi er aarvaagne og er ringe i os selv, da bevares vi i Naaden ved Guds underlige Førelse,

som baade ved aandelig Fattigdom og undertiden ved mere Bestyrkelse eftersom vi kan benytte ‹disse› til vor Sjels Renselse.

Jeg skal hilse eder fra mange som var forsamlet paa Blegen sist afvigte Søndag, da vi havde det følsomt, og haaber det ei var forgjeves. Nu i Morgen er jeg i Tanker om at reise til Toten og Biri, og bliver da vel borte 10 ad 11 Dage. Men jeg finder Fred i at ikke melde mig for Capitain, naar ingen faar Underretning om hvor jeg vil hen.

Jeg maa slutte med en flittig og kjærlig Hilsen til eder alle. Bed for mig! Jeg vil ved Guds Naade bede for eder naar det falder Leilighed. Hils Mari Magelie!

Bjørge d. 19de Ottober 1821. I. Bjørge.

Til Velagte Mand Jens Jonsgaard i Øyer, Tretten Anice, med Bud.

232. 1821, 27. desember. Oslo.

Tomas Amble til O. P. Moe.

~~Oslo d. 27de Dec. 1821.~~

Din Skrivelse, kjære Br. O. Moe, af 15de d(ennes) har jeg modtaget, og jeg stod just da færdig at skrive dig til. Thi jeg har i denne Høst haft eh lang Reise for, nemlig til Lyster i Bergens St. hvorfra jeg nylig er vel tilbagekommen og kan hilse fra ret mange Venner der. Og især skulde jeg hilse meget kjærlig fra Ellend Rasmusen, som var hos Bjærkrem. Han har nu faaet sig op et snildt Huus, og begynder nu at drive saa smaat paa Professionen.

Jeg vil da nu ikke opholde mig med andet end fornemmelig bestræbe mig for at besvare din Skrivelse af nævnte Dato.

Foreløbig vil jeg sige dig at jeg lige saa lidet som Br. H. — hvem jeg idag har talt med — kan være enig med dig i at trykke Forklaringer baade over Epistlerne og Evangelierne, ikke fordi det jo kunde være godt og opbyggeligt, men fordi Bogen vilde vist blive dobbelt saa stor rom i Subskriptionsplanen er anmeldt, og altsaa saa dyr at Subskribenterne, at sige for en stor Deel, ville stødes.

Det andet, hvori vi have været enige, er: at dr. Pontopidans, som er det egentlige Hovedværk, har nu Forklaring over Evangelium, nu over Epistelen, nu over en anden Bibelsk Text. Saa kunde det være ligegyldigt ogsaa med de andre, naar der kun fandtes Noget som kunde passe til enhver Dag, efter den Harmonie der findes i Dagens Texter.

Nu var min Plan denne: Jeg vilde med Fornøielse endog opofret natlige Timer — da jeg som Du ansaae Værket for saare vigtig for værende og kommende Slægter — til at gjennemgaa Texterne, vælge den jeg fandt bedst, rette paa endeel plumpe og platte Udtryk, oversætte de fremmede Ord og sende det til Br. H. til nøiere Prøvelse, ligesom med Psalmebogen blev gjort. Dette gjorde jeg ogsaa med Nogle, og bragte dem saa derhen til Prøve før jeg gik videre.

Da nu Texterne vare uregelmæssige med Hensyn til Dagenes Valg og Følge, troede jeg Titelen fik blive Samling af Prædikener til christelig Huusandagt. Og saa <kunde man> ved et Register henvise til hvilken Dag den og den Prædiken passede, og med hvilken Dags Text eller Ord i Texten harmonerede. Tillige kunde efter min Mening i samme Register anføres enhver Forfatters Navn.

Ole Nielsen og nogle andre bifaldt dette, men Hans ikke. Og her ere hans Grunde hvorfor ikke:

1. Skulde vi forandre Noget eller udelade Noget, især af Luther, da maae vi vente os svær Critik af de Lærde, hvoraf Mange endnu have særdeles Agtelse for Lutheri Skrifter.

2. Meget bedre bliver det heller ikke med Hensyn til vore egne Venner. Du veed — saa sagde han til mig — hvad Ef<t>ertale og Critik du har maattet døie for Rettelserne i Psalmebogen, og jeg fordi jeg har tilladt og samtykt disse Rettelser, som dog ere gjorde efter bedste Overbeviisning. Derfor besluttede han kun at gjennemlæse og vælge, og overlade de ubetydelige Forandringer til Dig. Saaledes sparedes da jeg, og jeg kan sige at H. meente det vist vel mod mig, ligesom jeg virkelig takker ham derfor.

Thi dersom du vidste, min snilde Moe, hvormegen Flid og Umage jeg anvendte paa Psalmebogen og hvormegen Daddel samme har paadraget! Thi saavel min velmeente Flid med Reisebeskrivelsen og ~~Troesbekj.~~ Troesbekj. som Psalmebogen har jeg af mange af vore Venner havt slet Tak for, endskjøndt Faa har været saa trohjertige at sige mig det selv, men meest overhængt Hans med Bebreidelser fordi han tillod Sligt. Og har du selv følt hvad det er for velmeent Flid at vorde miskjendt af Venner, hvis Venskab man ene skatter og ønsker sig i Verden, og du saa vidste hvormangen salt Taare mine Øine har fældt i disse Aar for den Aarsag, da skulde du, min kjære Moe, som jeg har meget tilovers for, som for saamange Andre, virkelig forundre dig, ja selv ømmes, og erindre dig om <at> jeg elsker og takker Br. Hans fordi han sparede mig.

Det forstaaer sig ‹at› en Christen bør være, og ved min Guds Naade og Godhed er jeg ogsaa bleven beroliget ved min Samvittigheds Vidnesbyrd. Naar man veedx at Gjerningen er for Gud, saax er Vidnet fast nok i det Høie. Og at det Øvrige maaskee jævner sig med Tiden.

Om Reisebeskr. og fornemmelig om Troesbekj. have vi nu havt den behagelige Erfaring at endog Lærde have sagt: "Naar Grundsætningerne ere saadanne, da kan Ingen have med Føie noget at udsætte derpaa." Vist nok have ogsaa saavel Indsigtsfulde som Enfoldige af vore Venner ogsaa nu forsikkret at Psalmebogen har vundet meget; men der har som sagt været før ret drøie Critiqver, og det af saadanne man mindst ventede det. Dog, Gud skee lov, min Lyst at virke hvad jeg kan er ikke tabt derved. Og Kjærlighed til disse som ogsaa vist mene det vel, er ved Guds Godhed hidtildags heller ikke tabt. Jeg veed ogsaa at maar man havde havt Tid nok til at oplyse Grundene, saa havde meget bortfaldet; men da maatte skrives en heel stor Bog, eller den Ankende maatte være saa aabenhjertig at sige mig i Øret sin Anke.

For Ex.: Verset 'Men vi nu som udi Christo er Brødre' bærer Præg af et vel stort Vidnesbyrd om sig selv, og ligesom enslags secterisk# Fraskillelse, saa Modstandere kunne faa Grund til at sige som hine: 'De sige sig selv at være Guds Børn, og fordømme os', Viisdb. 5. Vi blive vist ligefuldt Brødre, alle som i Sandhed have iført Christum, om vi ikke saameget sige det. Og vi kunne alligevel opfylde Apostelens Bud, at være rede til at gjøre Regnskab for enhver der fordrer det af os, om det Haab der er i os.

At der i den nye ‹Psalmebog› staaer 'gjøre det Gode med Lyst af al Magt', er ogsaa meent til det Bedste; thi er Lysten borte, saa er ogsaa Værdet af Gjerningen borte. Og 'fyrigen Evner og Kræfter at røre' er deels sat saa fordi den gamle Strophe har en Stavelse formeget, deels fordi Evner passe sig paa Sjelens Virksomhed og Kræfter paa Legemets.

Og saaledes kunde enhver Forandring vises Grunde for, ikke at tale derom at de alle ere samtykte af Hans; thi kun med ham havde jeg Tid at samtale derom. Og overalt var Øiemedet at medens det opbyggede den mindre Indsigtsfulde, skulde man vogte sig for i det Mindste ei at støde de Andre.

Nu nok om denne Parenthes. Hvad bliver nu da med Huuspostilen? Ja, min Mening er at du faaer vel lade dig nøie med det Br. H. har gjort. Men bliver det ikke engang ved et Register hevnet, saa troer jeg som Du at det vil tildeels vække Misfornøielse. Dine Tanker, min kjære Moe, om Fortalen er jeg enig med dig i; <paa> den burde vist være anvendt megen Flid. Br. Hans sagde til mig <at> vilde jeg paatage mig at gjennemgaae <den> paa Ny, saa skulde det være mig tilladt. Men da jeg frygter at denne Tilladelse var hverken fra hans Side saa ganske velvillig, og fra andre vore Venner maaskee endnu mindre, saa kan du tænke at det ei er let for mig, skjønt jeg nok saa gjerne vilde hjelpe dig.

Med Valget er det nu saa sin egen Sag. Man erfarer ofte at hvad der opbygger En, det synes en Anden ganske ringe om. Og omendskjøndt, som sagt, en Christen har Fred i den Gjerning der er gjort i bedste Hensigt efter bedste Overbeviisning, saa er det dog saa ømt om Hjertet> at udsætte sig for at miste Venner ved at ville tjene dem. Hans har derfor nu paany oplagt den religieuse Sangbog som den var. Han sagde: Jeg mærker Folk ville helst saaledes have det.

Jeg veed nu ingen Skolebog at anbefale dig, og neppe nogen anden heller til Opbyggelse, uden med Br. H. Samtykke. At tale med nogen Forlægger her om de nævnte Psalmebøger kan lidet nytte. Det er kun Vaisenhuset som trykker dem; men dem vrimle af Trykfeil og ellers ussel Tryk nok; saa det var at ønske de fik en Rival. Guldbergs troer jeg sikkert du kunde klemme til med; thi du vil faae uden Tvivl Afsætning i Bergen, ogsaa noget her.

Men bedst af alt skulde det være dersom du torde vove dig at tage fat paa Bibelen. Thi vort elændige Bibelselskab kommer det ingen Vei med; det er virkelig ærgeligt. At 2 a 3000 Ex. af Bibelen vil om nogle Aar være afsat, derom er ingen Tvivl. At mange ville understøtte med betydelige Forskuds Bidrag, derom tvivles ligesaa lidet. Især troer jeg Trønderne ville bidrage klækkeligt naar din Biskop og Præst ville hjelpe dig, og du kunde see dig sikkret for Tab. Hvad mener du da derom?

Jeg og Hans gjorde Overslag at et Oplag paa 2000 Ex. vilde koste omtr. 3000 Rr. Men da var det vel bedst at den intenderede Postill blev trykt her. Jeg er velvillig til at gjøre alt hvad jeg formaaer dermed. Den Udgave Du omtaler Du har læst, er den samme som er her.

Naar Du skriver, da beder Ole N. om at Du vil melde hvad Tid Niels Nielsen reiste derfra. Hils nu alle andre Venner der saa venlig fra os alle, og sidst fra mig, Eders i Christo forbundne

Th. O. Amble.

Opslo d. 27de Dec. 1821.

233. 1821, 27. december. Kristiansand.

Ellev Hansen til vener i Arendal.

Elskelige Sødskende i Arndal, Broder Tørier Seqvaland med Kone, C. B...r og C. T. med deres Børn ‹og› Koner (?).

Tak skal de alle have for Eders hidsendte Skrivelser som ofte er en sand Glede for os, at høre fra hverandre, især naar vor Lyst formeres at fremme det som kan gavne baade os og vore Medmennesker naar alt i Verden forgaar, da vi ser mange Merker paa Tidens Uvished.

Vi havde et Brev nu fra B. T. Bache i Drammen, hvor han skriver meget følsomt, og iblant om Søster Mari Kopsban (= Kopsland?), som nylig ved Døden afgik, som han siger ‹om› at i Førstningen hun blev syg, var hun i en stor Anfektelse (ms.: anjerest) og Strid. For hun syntes ‹at hun› havde ikke brugt Tiden saa flittig som hun skulde. Han siger at Ivar Strand kom først til at tale med hende, og siden han. Og Gud gav Naade at faa tale ved hende saa hun stiltes og ‹havde› faaet Haab og Troe til Gud om Tilgivelse. Og 2 Timer før hun døde var Præsten hos hende og meddelte hende Sakrament, og han blev saa bevæget af hendes Troesbekiendelse saa han græd og biede en lang Tid hos hende.

Hun var syg i 8 Dage. De ved vel det var Datter til E. Kosban, som havde en Crestofer Crestofersen. De[n] var nu i Drammen. ‹I› det Første var hun meget for Sandheden; men siden har det vel været Adskilligt. Vi seer dog saa mange Beviser ‹for› at Intet kan trøste i Døden, uden vi i Tiden har søgt vor Gud ret og er bleven forligt med ham formedelst Sønnen. Thi i ham er Guddoms Fylde.

Kierlig er da alle der hilset fra os Forbundne her. Du Søster Ingebor er hilset. Det skulde være snilt om du en Gang kunde faa Leilighed at besøge os, dersom du selv finder Lyst dertil. Til sist er du hilset fra mig og Kone.

CSand den 27 Desembr. 1821. Ellef Hansen.

E.sk.

Her med Tor Olsen sendes til dig, B. T. S., 10 Støcker Kalveskind som ieg har kiøbt. Da ieg skrev i Brev til B. J. B. at du vilde have saadanne, er der 5 St. som koster i Ort 6 ‹ket› og 5 som koster 20 S. De 5 St. er nok ikke ~~rigtig~~ saa regtig tørre. Skulde dem blive lenge paa Veien og ligge sammen, kunde dem snart tage Skade.

Om du vilde betale til Tor Olsen 3 Spd., saa tænker jeg vel at faa flere til dig. Saa kan du lade mig vide om du vil have nogle

Saudeskind og til hvad Pris. Han kan trænge at faa for dem 12 S. a 16 og 20 S. efter som dem er til. Og nu kan du sige hvad du synes om disse Kalveskind. Ieg skal vist giøre mit Beste, ifald du vil ieg skal kiøbe for dig; men havde ieg vist det før, saa skulde ‹du› havt mange flere.

Tak, B. Torier Sieveland, for din Pris du gav os paa Rugen(?)! Gid at vi kunde bøye os for Gud og takke ham som baade giver og ~~taxgar~~ tager! Hilset er du med Kone. E. H. S.

234. 1821. 28. desember. Stavanger.

Ole Seglem til ~~sin~~ vener.

Kiere elskede Søskende, B. T. med Kone samt alle Bekiendte der.

Ofte er de ihukommet og takket for eders snilde Skrivelser til os. Jeg har ofte kjendt Lengsel at ‹have› skrevet nogle Ord til eder, men altid noget som vil hindre.

Jeg har kjendt Lengsel til Gud med Bøn at han vilde styrke eder til sin Gjerning at gjøre, som jeg haaber han har begyndt med eder og i eder, det dyrebare Kald at faae en frelst Sjel, saa og at kalde flere med til det vigtige Maal. Dog, jeg veed at Fienden gjør vel og sin Flid ‹med› at gjøre Guds Gjerninger til intet, om det er muligt, om ikke mere, da kaste en Skygge paa endel, saa Dunkenhed, Ligegyldighed skal indsnige sig.

Men da jeg veed de har smagt at Herren er god, og den Glæde at være forligte med ham, saa er I heller ikke uvidende om Fiendens smidige Anløb. Derfor synes jeg nødvendig at staae sammen i Bønner, saa han ikke skulde faae os adspredte, forvildede og ødelagde.

Herren give eder og os al Naade at beredes den Stund vi er her til Huse. Det ønsker deres svage Broder.

Stav‹an›ger d. 4 Juledag 1821. Ole Seglem.

NB. Jeg har været noget sørgelig (= sygelig?) disse Dage, har og holdt Sengen iblant; haaber det gaar over. B. I. var og en Tid klein, men reiste dog til Sokendal med Helgen; kan og hilse derfra. En Pige derfra har og fløtet hid til B. Jon(?). Ellers er her mange som besøger os, især fra Aardal m. f. St.

B. Isach Skilbrey og Kone har og besøgt os, som var meget bestyrkende. Kan og hilse fra San dn es; der søger og mange til. Mit Huus er med det samme; det gaar saa vit taalig an til denne Tid. Dog vil der vel falde flere her med Tiden. S. Berte Vos er klein, maae for det meste holde Sengen. Ellers veed jeg intet Sært at tilmelde. De er alle samtlig hilset og tilønsket et lyksaligt Nytaar, at vi samtlig maatte gjøre Herren nye Løfter og stedse stræbe at holde dem. O. Sæglem.

==== 1821, 24. desember.

Daniel Arnesen til venner i Øyer og Christiania.

Mine Elskelige og af Guds Naade Søskende i Christo.

Da denne Broder nu reiser for at besøge eder, og ved Guds Naade og Kraft forkynde eder det glædelige Budskab, det Fredens Evangelium for alle dem som nu i Tiden vil aabne sit Hjerte og give Guds Aand Rum, at den kunde faa tugtet os ifra Synden og rydde Veien for Faderen og Sønnen, saa det kunde skee efter Herrens Forjettelse at den kunde faa gjøre Værelse hos os, da føles det, som det staar: "Hvor deilige ere deres Fødder som forkynder de gode Ting i Evangelium!"

Da begynder den aandelige Hunger og Tørst. Og hvor hjertelig glade vi da er ved at finde dem som kan meddele Føde for vor Sjel! Og da jeg ikke kan komme til eder med Legemet, — men med min Aand er jeg ofte iblandt eder, og fornøyer mig med eder ved Tanken om Herrens Forjettelse: "Hvor to eller tre er forsamlede i mit Navn, der vil jeg selv være midt iblandt" — hvor ofte jeg har følt Livets Glæde naar jeg har været tilsammen med mange snilde Venner!

Jeg vil da paaminde eder som mig selv at tage Tiden i Agt. Betænk den dyrebare Skatten som Herren har ladet os faa i Sigte, og lidt deraf til Eiendom, eftersom vi ere troe Husholdere og frugtbare Grene. Saa formeres Skatten, og vi renses. Den Skat er saa dyrebar; den kan ikke bekommes for nogen Ting i Verden. Den kan ikke vindes ved vore egne Kræfter eller Visdom; men den vindes ved Bods og Bedrings Taarer, ved et sønderknuset Hjerte og en ydmyg Aand, ved Bøn og Troe til Herren. Thi det er Den Helligaands Gjerning som rører vore Hjerter, aabner vore Øyne at vi ser Guds Naade og Salighed over os, Fordervelsens Afgrund under os, Livets Vei for os.

Dersom vi da gaar frem paa Livets Vei, og bærer Frugt til Guds Ære og Næstens Salighed, da er Guds Naade, Kraft og Velsignelse over os, at styrke og oplyse og veilede os fremad paa Saligheds Vei. Men dersom vi staar stille, bliver lunken til det Gode, da synker vi ned mer og mer i Fordervelse. Det var levende for mig en Nat, da jeg betragtet de Vise af Østerland, som kom lige til Jerusalem og spurte: "Hvor er den som er født, Jødernes Konge? Thi vi har set hans Stjerne i Østen og er komne at tilbede ham." Men der Kong Herodes det hørte, blev han forfærdet, og al Jerusalem med ham, staar der i Mat. 12te C.

Her har vi et levende Exempel (paa) hvorledes en liden Troesgnist overgaar al menneskelig Lærdom og Visdom. De havde alene Stjernen til Veiledelse indtil de kom til Barnet Jesum og blev glade, staar der. Der de saa Barnet, da var de strax færdige at falde ned og tilbede Barnet, og oplode deres Liggendefee af Guld og andet, og ofrede Gaver. De andre, som havde baade Skriften og Jesum midt iblandt sig, saa ikke hans Herlighed da han vandrede midt iblandt dem og gjorde mange og store guddommelige Gjerninger iblandt. Endnu vilde de ikke annamme ham, endnu kjendte de ham ikke; men disse som kom fra Øster, de var vel fornøyet med at se ham i et lidet Barns Skikkelse. Dette opvakte dem til en grundig Erkjendelse, da de faldt med for ham, tilbad ham og ofrede til ham, og gik glad sin Vei derfra. Og Herren var med dem; naar de gik frem, da var Stjernen deres Veiviser, og naar de gik tilbage, da aabenbarede Gud sig i en Drøm, hvad Vei de skulde tage.

O, at vi kunde ligne disse, at det levende Guds Ord kunde være vor Ledestjerne som viser os til Jesum, vor Forløber, at vi med frivillig Lyst opofrede vort Hjerte til ham som har os i sin Magt! Og da aabenbarer han for os hvad vi skal gjøre og lade, og han giver os Kraft og Visdom at gjøre Faderens Villie. Da ser vi ikke efter det som er høyt og stort i Verden, og efter Verdens Visdom; men vi agter det for det Høyeste at have en ydmyg og ringe Aand. Thi deri aabenbarer Herren sin Kraft og Visdom, saa at Verden med sin Visdom og Kraft ikke kan imodstaa. Herre, styrk os alle i dette vort Saligheds Arbeide, saa vi kunde blive troe indtil Enden og da arve Livsens Krone!

De er da saa kjærlig hilset, alle Venner hvor denne elskelige Broder kommer, baade i Øyer og Christiania, især vor kjære Ven og Broder H: N: med Kone og alle sine snilde Folk (paa) Møllen og der omkring. Alle er tilønsket Guds Naade og Kraft og Visdom, at stride trolig den gode Strid. Saa er Saligheds Krone henlagt til en evig Belønning. Jeg er ofte rørt naar jeg tænker paa eder alle med Bøn til Gud, at jeg maatte være og forblive meddelagtig i Naaden i Tiden og Salighed i Evigheden.

Skrevet Julle Aften 1821. Daniel Arnesen.

==== 1821. 24. desember.

Mine elskelige og af Guds Naade Søskende i Christo.

Da denne Broder nu reiser forat besøge eder og ved Guds Naade og Kraft forkynde eder det glædelige Budskab, det Fredens Evangelium for alle dem som nu i Tiden vil aabne sit Hjerte og give Guds Aand Rum, at den kunde faa tugtet os ifra Synden og rydde Veien for Faderen og Sønnen, saa det kunde skee efter Herrens Forjettelse at den kunde faa gjøre Værelse hos os, da føles det som det staar: Hvor deilige ere deres Fødder som forkynder de gode Ting i Evangelium. Da begynder den aandelige Hunger og Tørst. Og hvor hjertelig glade vi da er <i> at finde dem som kan meddele Føde for vor Sjel!

Og da jeg ikke kan komme til eder med Legemet, — men med min Aand er jeg ofte iblandt eder og fornøyer mig med eder ved Tanken om Herrens Forjettelse: Hvor to eller tre er forsamlede i mit Navn, der vil jeg selv være midt iblandt. Hvor ofte jeg har følt Livets Glæde naar jeg har været tilsammen med mange snilde Venner!

Jeg vil da paaminde eder som mig selv at tage Tiden i Agt. Betænk at den dyrebare Skatten som Herren har ladet os faa i Sigte, og lidt deraf til Eiendom, — eftersom vi ere troe Husholdere og frugtbare Grene, saa formeres Skatten, og vi renses. Den Skat er saa dyrebar; den kan ikke bekommes for nogen Ting i Verden. Den kan ikke vindes ved Bods og Bedrings Taarer, ved et sønderknust Hjerte og ydmyg Aand, ved Bøn og Troe til Herren. Thi det er den Helligaands Gjerning som rører vore Hjerter, aabner vore Øyne, at vi ser Guds Naade og Salighed over os, Fordervelsens Afgrund under os, Livets Vei for os.

Dersom vi da gaar frem paa Livets Vei, og bærer Frugt til Guds Ære og Næstens Salighed, da er Guds Naade, Kraft og Velsignelse over os, at styrke og oplyse og veilede os fremad paa Saligheds Vei. Men dersom vi staar stille, bliver lunken til det Gode, da synker vi ned mer og mer i Fordervelse.

Det var levende for mig en Nat da jeg betragtet de Vise af Østerland, som kom lige til Jerusalem og spurte: Hvor er den som er fød, Jødernes Konge? Thi vi har set hans Stjerne i Østen, og ere komne at tilbede ham. Men der Kong Herodes det hørte, blev han forfærdet og al Jerusalem med ham, staar det i Mat. 12te C.

Her har vi et levende Exempel, hvorledes en liden Troes Gnist overgaar al menneskelig Lærdom og Visdom. De havde alene Stjernen til Veiledelse indtil de kom til Barnet Jesum og blev glade, staar der. Der de saa Barnet, da var de strags færdig at falde ned og

tilbede Barnet, og oplode deres Liggendefee af Guld og andet, og ofrede Gaver. De andre, som havde baade Skriften og Jesum midt iblandt sig, saa ikke hans Herlighed da han vandrede midt blandt dem og gjorde mange og store guddommelige Gjerninger iblandt.

Endnu vilde de ikke annamme ham, endnu kjendte de ham ikke. Men disse som kom fra Øster, de var vel fornøyet med at se ham i et lidet Barns Skikkelse. Dette opvagte dem til en grundig Erkjendelse, da de faldt med for ham, tilbad ham og ofrede til ham, og gik glad sin Vei derfra. Og Herren var med dem; naar de gik frem, da var Stjernen deres Veiviser, og naar de gik tilbage, daa aabenbarede Gud sig i en Drøm hvad Vei de skulde tage.

O, at vi kunde ligne disse, at det levende Guds Ord kunde være vor Ledestjerne som viser os til Jesum, vor Forløber, at vi med frivillig Lyst opofrede vort Hjerte til ham som har os i sin Magt! Og da aabenbarer han for os hvad vi skal gjøre og lade, og han giver os Kraft og Visdom at gjøre Faderens Villie. Da ser vi ikke efter det som er høyt og stort i Verden, og efter Verdens Visdom; men vi agter det for det høyeste at have en ydmyg og ringe Aand. Thi deri aabenbarer Herren sin Kraft og Visdom, saa al Verden med sin Visdom og Kraft ikke kan imodstaa.

Herre, styrk os alle i dette vort Saligheds Arbeide, saa vi kunde blive troe indtil Enden, og da arve Livsens Krone!

De er da saa kjærlig hilset, alle Venner hvor denne elskelige Broder kommer, baade i Øyer og Christiania, især vor kjære Ven og Broder H. N. med Kone og alle sine snilde Folk, Møllen og der omkring. Alle er tilønsket Guds Naade og Kraft og Visdom at stride trolig den gode Strid. Saa er Saligheds Krone henlagt til en evig Belønning.

Jeg er ofte rørt naar jeg tænker paa eder alle med Bøn til Gud, at jeg maatte være og forblive meddelagtig i Naaden i Tiden og i Salighed i Evigheden.

Skrevet Julle Aften 1821.

Daniel Arnesen.